

การเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาดีด

ณัจกร วงษ์ยิ้ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ.2563

The Narrative and Strategies of Creation of Halal Films

Najak Wongyim

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Communication Arts

Department of Communication Arts

Faculty of Communication Arts, Dhurakij Pundit University

2020

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาล่าล
เสนอโดย นายณจักร วงษ์ยิ้ม
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ กลุ่มวิชาการสื่อสารการตลาดและแบรนด์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนช ชุ่มเมืองปัก
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ดร.มนต์ ขอเจริญ)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนช ชุ่มเมืองปัก)

.....กรรมการ
(ดร.จีรบุญย์ ทักษนบรรจง)

คณะนิเทศศาสตร์รับรองแล้ว

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(อาจารย์ กอบกิจ ประดิษฐผลพานิช)
วันที่ 18 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2563

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาลาล
ชื่อผู้เขียน	ฉัตร วรชัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร. มาโนช ชุ่มเมืองปัก
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่อง และกระบวนการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาลาล ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และการศึกษาเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ฮาลาล

ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่องมีกลวิธีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันตามสไตล์ของผู้กำกับ โดยพล็อตเรื่องมักผูกโยงอยู่กับวิถีชีวิตของมุสลิมและศาสนาอิสลาม ภาพยนตร์แสดงถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจซึ่งมักเป็นภาวะที่ตัวละครต้องเลือกระหว่างความดีและความชั่วตามบรรทัดฐานของศาสนาอิสลาม สำหรับแนวคิดที่ภาพยนตร์ฮาลาลนำเสนอ ได้แก่คุณค่าของหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมุสลิมและศาสนาอิสลาม และผลของผู้ที่ศรัทธาในศาสนาอิสลามซึ่งท้ายที่สุดจะพบความสุขที่แท้จริง นอกจากนี้ กระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาลพบว่ามีผู้นำแนวคิดการระดมทุนสาธารณะ (crowdfunding) มาใช้เพื่อหาทุนสร้างภาพยนตร์ ทีมงานและนักแสดงมักเข้ามามีส่วนร่วมในภาพยนตร์ในลักษณะของการร่วมอุดมการณ์ ในขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์เสมือนเป็นการจำลองวิถีชีวิตของมุสลิมมาไว้ในกองถ่าย ส่วนขั้นตอนหลังการถ่ายทำนั้นมีการใช้องค์ประกอบบางอย่างที่ลดทอนความบันเทิงลง การจัดฉายและเผยแพร่ภาพยนตร์ฮาลาลนั้นเป็นการฉายในวงจำกัด ทั้งนี้ มีการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่หลากหลายผสมผสานกัน ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดเชิงกิจกรรม และการตลาดแบบบอกต่อ

การศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นถึงการต่อรองของผู้กำกับภาพยนตร์ฮาลาลระหว่างการสร้างสรรค์ในเชิงศิลปะกับเงื่อนไขของศาสนาอิสลาม รวมทั้งบทบาทของสื่อทางเลือกในฐานะที่เป็นสื่อที่สร้างพื้นที่ให้กับกลุ่มคนมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลามในสังคมไทย

Thesis Title	The Narrative and Strategies of Creation of Halal Films
Author	Najak Wongyim
Individual Study Advisor	Asst.Prof. Manoch Chummuangpak, Ph.D.
Department	Communication Arts
Academic Year	2020

ABSTRACT

This study was a qualitative research. The objective of the study was to investigate the narrative and creation processes of Halal films, from planning, production and distribution to marketing communications. Data collection included textual analysis, in-depth interview and analysis of relevant documents used to promote the films.

The findings indicated that each of the Halal films had a different narrative, based on the style of the film directors. The plots were tied to the lifestyle of Muslims and Islam. The films presented inner conflicts which caused the characters having to choose between what was right and wrong according to the norms of Islam. The concept of the Halal films was underpinned by the value of the doctrine of Islam, good image of Muslims and Islam and the results of those who believed in Islam which would eventually find true happiness. Regarding the production processes of the Halal films, it was found that crowdfunding was used as a tool to raise funds for making the films. The actors and film crew took part in the films through the idea of shared ideology. In the shooting process, the Muslim ways of living were applied. For the post-production, composition of the entertainment qualities were reduced. The screening and distribution of the Halal films were limited. However, several integrated marketing communication tools were used, including advertising, public relations, event marketing and viral marketing.

The study illustrated the way in which the Halal film directors negotiated between the art of film and Islamic rules. Also, this study pointed out the role of alternative media that helped create a space for the Muslim community in the Thai society.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้เกิดขึ้นและสำเร็จลุล่วงด้วยความเมตตาจากผู้ให้ชีวิต และบุคคลอีกหลายท่าน ขอขอบคุณครูบาอาจารย์ผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้และสนับสนุนผู้วิจัยทุกท่าน

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิช ชุ่มเมืองปัก ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเคียวเชิญชัดเกล้าทั้งตัวผู้วิจัยและงานเขียนให้มีความเป็นวิชาการและเป็นประโยชน์มากที่สุด

ขอขอบคุณ ดร.มนต์ ขอเจริญ และ ดร.จิรบุณย์ ทัศนบรรจง ที่กรุณาได้รับเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทั้งอดทนอ่านงานและให้ข้อชี้แนะเพื่อช่วยให้อวิทยานิพนธ์นี้มีคุณภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ บุคลากรคุณภาพของมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ และสถานีโทรทัศน์ White Channel ที่เสียสละเวลาอันมีค่ามาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย ทั้งที่มีภารกิจล้นมือ

ขอขอบคุณเพื่อนๆ และรุ่นพี่ ป.โท ที่มอบความห่วงใยให้กันเสมอ

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณภรรยาและลูกสุดที่รัก ที่เป็นกำลังใจและแรงผลักดันในการทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่เข้าใจและให้เวลาในการทำงานอย่างเต็มที่ตลอดมา

ณจักร วงษ์ยิ้ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาคำวิจัย.....	8
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.5 นิยามศัพท์.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 การนำเสนอเนื้อหาผ่านการเล่าเรื่องของภาพยนตร์.....	11
2.2 การสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์.....	21
2.3 การสื่อสารการตลาดภาพยนตร์.....	33
2.4 สื่อทางเลือก (Alternative Media).....	40
2.5 ศาสนาอิสลาม.....	50
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	62
3.1 แหล่งข้อมูล.....	62
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
3.4 การนำเสนอข้อมูล.....	67
4. การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาล์ว.....	68
4.1 ภาพรวมของกลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาล์ว.....	68
4.2 ภาพยนตร์เรื่องอมิน (พ.ศ.2558).....	73
4.3 ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ (พ.ศ.2559).....	98
4.4 ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ฉิน (พ.ศ.2561).....	127
5. กลวิธีการสร้างสรรค์: การผลิตและการเผยแพร่ของภาพยนตร์ฮาล์ว.....	153
5.1 กระบวนการผลิตภาพยนตร์ฮาล์ว.....	153
5.2 การเผยแพร่ภาพยนตร์ฮาล์ว.....	172
6. บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	195
6.1 สรุปผลการศึกษา.....	195
6.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	203
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	210
บรรณานุกรม.....	211
ประวัติผู้วิจัย.....	216

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างสื่อกระแสหลักและสื่อทางเลือก.....	41
2.2	การเปรียบเทียบความแตกต่างในวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์กระแสหลัก และภาพยนตร์ทางเลือก.....	47
3.1	แบบบันทึกข้อมูลการนำเสนอของภาพยนตร์.....	63
3.2	แบบบันทึกข้อมูลองค์ประกอบหรือไวยากรณ์ที่ภาพยนตร์ใช้ ในการสื่อความหมาย.....	64
4.1	กลวิธีการนำเสนอของภาพยนตร์ฮาล์ล.....	70

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	รูปแบบโครงสร้างการเล่าเรื่องรูปตัววี.....	12
2.2	ไวยากรณ์ภาพยนตร์.....	20
2.3	ขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์.....	21
2.4	แผนภูมิบุคลากรในการผลิตภาพยนตร์.....	26
2.5	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	61

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 ผู้กองที่แฝงตัวมาเป็นนักฆ่าชื่อ “ธรรม” กำลังค้นหาหลักฐาน.....	75
4.2 ตัวละครอีหม่ามอาดัม และอิมรอน สวมใส่ชุดโด้ป และหมวกละหมาด.....	77
4.3 ภาพโทนสีม่วง-แดง ถูกใช้เล่าเหตุการณ์ในอดีตและเป็นฉากฆ่าฟัน.....	78
4.4 อิมรอนพาอมีนเดินเล่นในชุมชนมุสลิม.....	80
4.5 อมีนในชุดโด้ปสีขาว ถือคัมภีร์อัลกุรอาน ยืนละหมาด (ในห้วงความคิด) ด้วยใบหน้าเปื้อนยิ้ม มีความสุข และเต็มไปด้วยพลังศรัทธา.....	82
4.6 อิมรอนเล่าให้อมีนฟังถึงสาเหตุที่ตนตาบอด รวมทั้งเรื่องราวโรฮินญา.....	83
4.7 การสนทนากันหว่างอีหม่ามอาดัมกับหมวกก้อง เกิดขึ้นในฉากเลี้ยงแพะ.....	85
4.8 ภาพใครบางคนกำลังเฝ้ามองอมีนและอิมรอนอยู่.....	86
4.9 ภาพขนาดกว้างมากใช้สื่อความหมายถึงความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ.....	87
4.10 ธรรม (นามแฝงของผู้กอง) แอบบันทึกภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน.....	90
4.11 อมีนกำลังเล่าเรื่องที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เคยติดอยู่ในถ้ำเหมือนกับตน และอมีนในตอนนี้อยู่ด้วยอาการหวาดกลัวสุดขีดจนร้องไห้ น้ำตาไหล ภาพขนาดใกล้ (Close Up) ถูกใช้เพื่อสะท้อนอารมณ์ของตัวละคร.....	91
4.12 อมีนกำลังกล่าวคำปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม.....	93
4.13 ภาพรองทำปริศนาของใครบางคน ณ มัสยิดอันนะบะวี เมืองมาดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย สถานที่ฝังศพของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ).....	95
4.14 ภาพยนตร์ขึ้นข้อความด้านล่างอธิบายให้คนดูเข้าใจคำศัพท์ภาษาอาหรับ.....	101
4.15 ภาพยนตร์เล่าเรื่องราวชีวิตของชาวมียะด้วยการวางตัวละครแยกชาย-ขวา และใช้ระยะชัดตื้นชัดลึก เพื่อสื่อถึงความรู้สึกของตัวละครในด้านลบ.....	102
4.16 เทคนิคทางภาพยนตร์ในการนำเหตุการณ์สองเหตุการณ์มาตัดสลับกัน.....	104
4.17 ภาพยนตร์ใช้ขนาดภาพใกล้มาก สื่ออารมณ์ของชาวมียะที่หวาดกลัวสุดขีด.....	105
4.18 เทคนิคการแต่งหน้าตัวละครชาวมียะเพื่อความสมจริง.....	106
4.19 ภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยเสียงอะแคปเปลลาในจังหวะนิบช้า และแสง Low key สะท้อนสภาพจิตใจที่อยู่ในจุดต่ำสุดของตัวละคร.....	108

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.20 มุมกล้องลักษณะมองรอดไปยังตัวละคร.....	109
4.21 ภาพยนตร์ใช้ระยะโฟกัสของเลนส์ให้ภาพด้านหลังละลาย เป็นการสื่อความหมายถึงเด็ดเดี่ยวและละทิ้งทุกอย่างไว้ข้างหลัง.....	111
4.22 ซามี๋ยื่นร้องไห้อย่างสิ้นหวังกับอุปสรรคที่ต้องพานพบ.....	111
4.23 ภาพยนตร์เล่าฉากในบ้านด้วยแสง Low key สื่อถึงอารมณ์อัดอั้น.....	113
4.24 ภาพยนตร์เล่าฉากที่เกิดขึ้นในมัสยิดด้วยแสง High key สื่อความหมายถึง สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิมและความดีงาม.....	114
4.25 คำกล่าวของแซะ ช่วยให้ซามี๋มีกำลังใจ.....	115
4.26 สามพ่อลูกก็ปรับความเข้าใจและสวมกอดกันอย่างอบอุ่น.....	116
4.27 นักเรียนช่างคู่อริของซามี๋ผ่านมาเห็นร้านโรตีสยามซามี๋.....	119
4.28 ซามี๋สารภาพกับอิบรอฮีมว่าตนเป็นคนดิ่งซัลมานมารับกระสุน.....	120
4.29 หลังจากอิบรอฮีมรู้ว่าจะได้ไปทำฮัจญ์จึงก้มกราบสุญูดซูโกร.....	122
4.30 อิบรอฮีมอ่านจดหมายในมือด้วยความซาบซึ้งจนน้ำตาเอ่อล้น.....	124
4.31 ภาพยนตร์ Flashback ไปยังเหตุการณ์ในอดีตและเล่าเรื่อง ด้วยภาพโทนสีม่วงแดงสื่อถึงการฆ่าฟัน.....	130
4.32 ตัวละครอาดัม ก้อง และสิง.....	131
4.33 สิงบอกว่ากับก้องว่าอัลกุรอานทำให้อัดัมเปลี่ยนไป พร้อมกับยกคัมภีร์อัลกุรอานขึ้นมาโชว์.....	132
4.34 ภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยภาพขาวดำ ตรงข้ามกับฉากก่อนหน้าที่เป็นภาพสี	133
4.35 ภาพยนตร์นำเสนอตัวละครมนุษย์คนหนึ่งด้วยวิถีชีวิต ต่างจากคนอื่น.....	134
4.36 ภาพยนตร์เริ่มนำเสนอเรื่องเล่าเรื่องที่ 2 ของอาดัม ด้วยภาพ โทนสีส้มแดง.....	136
4.37 ภาพยนตร์นำเสนอฉากแอคชั่น ด้วยแสง Low key และ โทนภาพสีแดง.....	137
4.38 กบและกอล์ฟกำลังเข็นศพขึ้นไปในห้องดับจิต.....	138
4.39 กบกำลังวิ่งหนีฉุน ภาพยนตร์ใช้เทคนิคการเคลื่อนกล้องเข้าหาวัตถุ สื่อความหมายถึงการถูกติดตามหลอกหลอน.....	139

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.40 ผู้หญิงมุสลิมวัยสาวที่มาร่วมงานแต่งงานสวมชุดแต่งกายที่มีคิซิด	141
4.41 ภาพยนตร์นำหุ่นสวมเครื่องแต่งกายผู้หญิงมุสลิมเข้ามาประกอบฉาก.....	142
4.42 อัสรีถูกฉวยเข้า ภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยแสง Low key ที่สื่อถึงความน่ากลัว.....	142
4.43 การปะทะคารมกันอย่างดุเดือดระหว่างอาดัมกับญิน.....	145
4.44 ภาพยนตร์เรื่องอมิน ถูกใส่ไว้ในช่วงท้ายของภาพยนตร์เรื่องอาดัม.....	147
5.1 ภาพยนตร์เรื่อง Innocence of Muslim ภาพยนตร์ล้อเลียนอิสลาม.....	154
5.2 เรย์ แมคโดนัลด์ นักแสดงนำ ภาพยนตร์เรื่องอมิน.....	162
5.3 เดวิด อัสวานนท์ หนึ่งในนักแสดงหลัก ภาพยนตร์เรื่องอาดัม.....	162
5.4 สุเชาว์ พงษ์วิไล และชุมพร เทพพิทักษ์ นักแสดงภาพยนตร์เรื่องอมิน.....	163
5.5 อานัส ฟาพานิช นักแสดงสังกัดช่อง 7 ที่มารับบทนักแสดงหลัก ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ.....	164
5.6 กฤติน ต่อเล็บ นักแสดงหลัก ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ.....	164
5.7 เสื้อผ้านักแสดงผู้หญิงในภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจมีความคิซิด.....	166
5.8 ทีมงานมุสลิมกำลังละหมาด ระหว่างพักเบรกกอง.....	168
5.9 ตัวอย่างซีนในภาพยนตร์ที่ถ่ายทำโดยใช้แสดงนอิน.....	169
5.10 เบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน.....	170
5.11 หอประชุมใหญ่ภายในอาคารไทยบุรี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช หนึ่งในสถานที่ฉายภาพยนตร์เรื่องอมิน.....	174
5.12 ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พูดคุยกับทีมงานในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศส.....	175
5.13 DVD ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ.....	176
5.14 “Whiteflix” แพลตฟอร์มออนไลน์ที่ White Channel พัฒนาขึ้นเอง.....	176
5.15 ตัวอย่างรอบฉายภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน ที่โรงภาพยนตร์ HOUSE RCA.....	177
5.16 ช่องทางออนไลน์ Official ของ White Channel.....	181

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.17 บิลบอร์ดโฆษณาภาพยนตร์ฮาล่าลเรื่องอมิน.....	181
5.18 โปสเตอร์ภาพยนตร์ฮาล่าล.....	182
5.19 ตัวอย่างภาพยนตร์ฮาล่าล.....	183
5.20 คลิปสัมภาษณ์ เรย์ แมคโดนัลด์ นักแสดงนำภาพยนตร์เรื่องอมิน.....	185
5.21 ตัวอย่างรายการต่างๆ ที่ทีมงานนักแสดงโปรโมทภาพยนตร์.....	185
5.22 ตัวอย่างข่าวประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ข่าวสด คอลัมน์ ห้องรับแขก.....	186
5.23 ตัวอย่างการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ บนเฟซบุ๊กแฟนเพจ.....	187
5.24 ตัวอย่างบทความประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องอมิน บนเว็บไซต์ mthai.....	187
5.25 ตัวอย่างบทความประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ฉุน บนเว็บไซต์ sanook.....	188
5.26 งานอะฮ์ลัน...เราะมะฎอน งานอีเว้นท์ของ White Channel ที่มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ฮาล่าล.....	189
5.27 กิจกรรมสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้กำกับ ทีมงาน และนักแสดง ในวันเปิดตัวภาพยนตร์ฮาล่าลเรื่องอมิน.....	190
5.28 คลิปไวรัลสัมภาษณ์พระมหาสมปอง พระนักเทศน์ชื่อดัง.....	191
5.29 กระแสของภาพยนตร์ฮาล่าลเรื่องอมิน ทำให้สื่อมวลชนสนใจมาทำข่าว.....	191
5.30 คลิปไวรัลสัมภาษณ์สมณะจันทเสฏฐโฐ (ท่านจันท์) พระนักเทศน์ชื่อดัง.....	192

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้น จำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการเปิดรับประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ทั้งที่เป็นเรื่องใกล้ตัวซึ่งตนเองคุ้นเคยหรือมีความใกล้ชิด หรือเป็นเรื่องไกลตัวซึ่งเกี่ยวกับผู้คน สังคม และวัฒนธรรมอื่นๆ ทั้งนี้ ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าสื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญกับทุกคนในสังคมในเรื่องดังกล่าว ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2541) อธิบายว่า คนเรานั้นไม่สามารถรับรู้โลกของความเป็นจริงทุกอย่างได้ด้วยประสบการณ์ตรง ส่วนใหญ่เป็นการรับรู้ผ่านตัวกลางอื่นๆ โดยเฉพาะในสังคมยุคใหม่ที่มีตัวกลางคือสื่อมวลชน ซึ่งทำหน้าที่ฉายภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากสถานที่ต่างๆ ให้ผู้คนได้รับรู้

นอกจากบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารแล้ว ที่สำคัญสื่อยังเป็นตัวกลางในการนำเสนอภาพและให้ความหมายอย่างแก่สังคมผ่านข้อความ ภาพ เสียง หรือสัญลักษณ์ต่างๆ จนทำให้เกิดภาพตัวแทน (Representation) หรือภาพที่ถูกประกอบสร้างขึ้นจากสัญลักษณ์ โดย Stuart Hall (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2552) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับภาพตัวแทนไว้ว่า เกิดจากการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษาโดยใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อสารอย่างมีความหมายจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งสัญลักษณ์ (Sign) ในที่นี้หมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (Meaning) แทนของจริงหรือตัวจริง (Object) ในตัวบท (Text) และในบริบท (Context) หนึ่งๆ ดังนั้น สื่อมวลชนในฐานะผู้ส่งสารจึงเปรียบเสมือนผู้กำหนดกรอบและให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยกรอบและความหมายเหล่านั้น เมื่อถูกผลิตซ้ำๆ จึงก่อให้เกิดเป็นภาพตัวแทน ซึ่งจากแนวคิดข้างต้น แสดงให้เห็นว่าภาพหรือความหมาย (Meaning) ที่ตัวกลางอย่างสื่อมวลชนสร้างขึ้นแทนเหตุการณ์จริง (Object) ในโลกความจริง (Real World) อาจไม่ได้มีความหยุดนิ่งตายตัวเป็นแบบนั้นเสมอไป

ทั้งนี้ หลายทศวรรษที่ผ่านมาสื่อมวลชนที่ได้รับความไว้วางใจและทรงอิทธิพล จนอาจเรียกได้ว่าเป็นศูนย์กลางกุมอำนาจข่าวสารของโลกเอาไว้ ก็คือ “สื่อตะวันตก” พิทยา ว่องกุล (2541: 7-8) ได้วิพากษ์สื่อตะวันตกไว้ว่า ส่วนใหญ่แล้วตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแข่งขัน การนำเสนอข่าวจึงเป็นสินค้าเพื่อแสวงหากำไรมากกว่าการแสวงหาความจริงหรือมีจุดยืนเพื่อผลประโยชน์และความสุขของมนุษยชาติ นอกจากนี้ สื่อตะวันตกยังถูกตั้งคำถามเรื่องความ

เอนเอียงหรืออคติในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะเมื่อเป็นการรายงานหรือนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ “คนอื่น” หรือ “สังคมอื่น” ที่มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตแตกต่างไปจากสิ่งที่คนในสังคมตะวันตกคุ้นเคย

นอกจากสื่ออย่างหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ที่ฉายภาพและให้ความหมายต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม “ภาพยนตร์” ก็นับเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่ชาติตะวันตกใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทรงพลังและได้รับความนิยมมากในสังคม บทบาทของภาพยนตร์นอกจากจะเป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีบทบาทในการประกอบสร้างและให้ความหมายแก่สังคม โดยภาพยนตร์มักหยิบยกประเด็นต่างๆ ในสังคมขึ้นมา ซึ่งมีความสัมพันธ์และเป็นที่น่าสนใจของสังคมอันส่งผลอย่างมากต่อค่านิยม ขนบธรรมเนียม ความเชื่อ และพฤติกรรมของคนในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ รักसानต์ วิวัฒน์สินอุดม (2546: 14-15) ที่กล่าวว่า ภาพยนตร์มีภาษาเฉพาะของตัวเองที่พิเศษไม่เหมือนใคร มีการเล่าเรื่องด้วยภาษาภาพ โดยผู้สร้างจะคัดเลือกภาพเพื่อมาลำดับให้เกิดความสัมพันธ์กันเป็นเรื่องราว ภาษาภาพยนตร์จึงมีลักษณะพิเศษ แม้สำหรับผู้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ก็ยังสามารถเข้าใจความหมายของภาพยนตร์ ภาพยนตร์จึงมีอิทธิพลต่อคนดู สามารถชักจูงความสนใจของเราให้คล้อยตามอารมณ์ได้ตลอดเวลาที่ภาพยนตร์ฉาย

ภาพยนตร์ฮอลลีวูด หรือภาพยนตร์อเมริกัน ถือเป็นอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่มีบทบาทสูงต่อผู้ชมทั่วโลก โดย เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2542: 46) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรพิจารณาสำหรับภาพยนตร์อเมริกัน ว่า ฮอลลีวูดนั้นได้สร้างวัฒนธรรมของตนเองขึ้นมาใหม่ที่สอดคล้องกับค่านิยมต่างๆ ตามความพึงพอใจของผู้เขียนบท ผู้กำกับ ผู้อำนวยการสร้าง ตลอดจนนักแสดง และถ่ายทอดออกมาทางภาพยนตร์ที่สื่อสารแพร่กระจายไปทั่วโลก ซึ่งค่านิยมดังกล่าวอาจถูกนำเสนอออกมาในมุมมองที่มีอคติก็เป็นได้ ยกตัวอย่างเช่น ภาพชาวมุสลิมและศาสนาอิสลามในภาพยนตร์ฮอลลีวูดที่มักถูกนำเสนอออกมาในแง่ลบ ด้วยการผูกโยงกับ “ความรุนแรง”

อคติต่อชาวมุสลิมดังที่กล่าวข้างต้น สอดคล้องกับที่ จิรัฏฐ์ เผ่าจิระศิลป์ชัย (2548) ได้ทำการศึกษาภาพยนตร์ฮอลลีวูด ในหัวข้อ “การนำเสนอภาพการก่อการร้ายและตัวละครผู้ก่อการร้ายมุสลิม ในภาพยนตร์อเมริกัน ช่วงปี 1994-1998” โดยพบว่า ภาพยนตร์มีการนำเสนอว่าการก่อการร้ายเป็นการกระทำของขบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำสงครามศาสนา มีลักษณะเป็นการก่ออาชญากรรมของกลุ่มบุคคล และการก่อการร้ายของปัจเจกบุคคลเพื่อตอบโต้ทำลายล้างอำนาจ ที่สำคัญคือภาพยนตร์นำเสนอว่าการก่อการร้ายสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยความสามารถของวีรบุรุษที่ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยลักษณะของผู้ก่อการร้ายมุสลิมที่ถูกนำเสนอออกมา คือ 1) เป็นนักรบที่คลั่งศาสนา 2) เป็นอาชญากรบ้าคลั่ง และ 3) เป็นเหยื่อของความขัดแย้งที่เก็บกดและมีอารมณ์รุนแรง และจากภาพยนตร์ที่นำเสนอตัวละครผู้ก่อการร้ายมุสลิมออกมานั้น

ก็มีการแสดงถึงคุณลักษณะร่วมบางอย่างของตัวละครผู้ก่อการร้าย นั่นคือ เป็นชายที่มักมาจาก ตะวันออกกลาง ชอบใช้ความรุนแรงโดยใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล และมีความคิดต่อต้านอเมริกา

ชัยรัศม์ สะละหมัด (2549) วิเคราะห์ถึงเหตุผลในการประกอบสร้างภาพความเป็นผู้ร้าย ของตัวละครมุสลิมว่า เนื่องจากทีมงานผู้สร้างอาศัยอยู่ในโลกทางวัฒนธรรมที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับศาสนาอิสลามเพียงผิวเผินหรือมีข้อมูลไม่ครบถ้วนเอง ซึ่งการนำเสนอของภาพยนตร์ สอดคล้องเกี่ยวกับชาวมุสลิมและศาสนาอิสลามที่ผ่านมานั้น ได้ส่งผลกระทบต่อตามมามากมาย อย่างเช่นการเกิดขึ้นของกระแสการหวาดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ในสังคมทั่วโลก ทั้งที่ ในความเป็นจริงแล้ว ชาวมุสลิมย่อมมีทั้งดีและไม่ดีเจกเช่นปวงชนคนทั่วไป

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามหลักการที่แท้จริงของศาสนาอิสลามจะพบว่า ในความเป็นจริง อิสลามเป็นศาสนาแห่งความสันติ โดยในแง่ของภาษา “อิสลาม” หมายถึง การยอมจำนน และสันติ สุข ซึ่งความหมายที่ครอบคลุมและอธิบายเจตนารมณ์ของศาสนาได้เหมาะสม ก็คือ “การมีชีวิตสันติ สุข หรือการได้รับความสันติสุขภายใต้เจตนารมณ์แห่งพระเจ้าเป็นเจ้าเพียงพระองค์เดียว” (Sigree bin Mamak, 2551) นอกจากนี้ อิสลามยังถือว่ามนุษย์นั้นมีสิทธิเสรีภาพ แม้จะมีความต่างกันแต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ ดังที่คัมภีร์อัลกุรอาน บทที่ 49 อัลหุญญูรอต โองการที่ 13 ระบุไว้ว่า “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าเป็นเพศชายและเพศหญิงและเราได้ให้พวกเจ้า แยกเป็นเผ่าและตระกูล เพื่อจะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มิ่เกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ณ ที่อัลลอฮ์ คือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่ง แท้จริงอัลลอฮ์ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน” ดังนั้น การที่ชาวมุสลิมถูกมองว่ามี พฤติกรรมรุนแรง ชอบทำร้ายผู้คนที่นับถือศาสนาอื่นจึงเป็นเรื่องที่ผิดแปลกไปจากหลักการอิสลาม

สำหรับประเทศไทย แม้จะไม่สามารถพูดอย่างชัดเจนได้ว่ากระแสหวาดกลัวอิสลามเริ่ม แพร่ขยายมาสู่สังคมไทยตั้งแต่เมื่อใด แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสื่อมวลชนไทยมีส่วนสำคัญที่ทำให้ กระแสหวาดกลัวอิสลามแพร่ขยายกว้างขวางมากขึ้น ดังที่ ธีระยุทธ ลาตีฟี (2542) ได้ศึกษาบทบาท ของสื่อมวลชนไทยในการนำเสนอภาพศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม ในหัวข้อ “การสะท้อนภาพ ของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทย” โดยทำการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ไทย 4 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และไทยโพสต์ พบว่าในการนำเสนอเหตุการณ์เกี่ยวกับ ชาวมุสลิม เนื้อหาในเชิงลบจะถูกนำเสนอมากกว่าเนื้อหาในเชิงบวก และพบว่าภาพลักษณ์ที่ ถูกนำเสนอมาก ได้แก่ 1) กลุ่มภาพลักษณ์โจรก่อการร้าย/ก่อวินาศกรรม/มุสลิมหัวรุนแรง 2) กลุ่มภาพลักษณ์การจลาจล/มีอบ/ประท้วง 3) กลุ่มภาพลักษณ์การฝ่าฝืน/ไม่ให้ความร่วมมือ/ ละเมิดข้อตกลงสัญญา 4) กลุ่มภาพลักษณ์การทดลอง สังคม ซ่องสูมอาวุธร้ายแรง และ 5) กลุ่มภาพลักษณ์การประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง

ในช่วงทศวรรษปัจจุบันมีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า กระแสหวาดกลัวอิสลามได้แพร่หลายครอบคลุมบรรยากาศการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมไทยมากขึ้น ดังรายงาน “สัญญาณความหวาดกลัวอิสลามในสังคมไทย” ที่รวบรวมโดย ดอน ปาทาน และคณะ (2561: 10-14) ได้กล่าวถึงปรากฏการณ์ใหม่เกี่ยวกับกระแสหวาดกลัวอิสลามที่ปะทุขึ้นชัดเจนในช่วงเวลาประมาณ 6 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ พ.ศ. 2557) ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย เช่น เหตุการณ์การคัดค้านการสร้างมัสยิดในจังหวัดน่าน การประชุมและระดมพลังต่อต้านโครงการสร้างนิคมอุตสาหกรรมฮาลาลในทุกอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ การข่มขู่และแสดงความไม่พอใจกับการสร้างมัสยิดกลางจังหวัดมุกดาหาร และเหตุการณ์ประท้วงการใส่ฮิญาบที่โรงเรียนอนุบาลปัตตานี เป็นต้น เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความขัดแย้งระหว่างชาวไทยพุทธและมุสลิมที่น่ากังวลยิ่งและที่สำคัญสื่อมวลชนไทยเป็นปัจจัยที่ทำให้กระแสหวาดกลัวอิสลามยังคงคุกรุ่นจากการนำเสนอภาพความเป็นอิสลามในแง่ลบหรือนำเสนอโดยขาดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมและศาสนาอิสลาม ตัวอย่างเช่น กรณีการคัดค้านโครงการสร้างนิคมอุตสาหกรรมฮาลาลที่จังหวัดเชียงใหม่ สื่อมวลชนได้วิเคราะห์ ให้ข้อมูล และสร้างภาพลักษณ์ชุมชนมุสลิมโดยขาดความรู้ ความเข้าใจในวิถีปฏิบัติของคนมุสลิม เช่น การรายงานว่าหลักศาสนาอิสลามห้ามคนนับถือศาสนาอื่นทำงานฮาลาล ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด ผสานกับภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สื่อนำเสนอเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความหวาดระแวงจนนำไปสู่การคัดค้านในพื้นที่ดังกล่าว (ดอน ปาทาน และคณะ, 2561: 87)

จากการที่สื่อต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศมักเสนอภาพชาวมุสลิมและศาสนาอิสลามออกมาในแง่ลบจนคนส่วนใหญ่เกิดความเข้าใจอิสลามผิดเพี้ยนไปนี้เอง ทำให้เกิดการสร้างภาพยนตร์จำนวนไม่น้อยในหลายปีที่ผ่านมาที่พยายามใช้นั่งเป็นสื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อชาวมุสลิมผู้ใฝ่สันติ ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์ในต่างประเทศ “The Attack” (2012) เรื่องราวของแพทย์ชาวอาหรับที่พยายามกู้ชื่อเสียงในอิสราเอล หลังกรรยาซึ่งเป็นคริสเตียนหัวเสรีก่อเหตุระเบิดพลีชีพ หรือ “Out in the Dark” (2013) หนังสายรักชาย ระหว่างชาวยิวกับชาวอาหรับ หรือเรื่องราวชีวิตท่ามกลางสงครามที่ไม่มีวันจบสิ้นในปาเลสไตน์เรื่อง “Inch'Allah” (2013) รวมทั้งภาพยนตร์เรื่อง “The Physician” (2014) ชีวิตประวัติของ อาวีเชนนา ปราชญ์ชาวเปอร์เซีย ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการแพทย์สมัยใหม่

สำหรับภาพยนตร์ในประเทศไทยที่มีการนำเสนอภาพชาวมุสลิมและศาสนาอิสลามผ่านความแตกต่างของวัฒนธรรม ได้แก่ เรื่อง “Fatherland ปิตุภูมิ พรหมแดนแห่งรัก” (2012) เรื่องราวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับภารกิจอันทรายนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งทหาร เจ้าหน้าที่รัฐ รวมไปถึงชาวบ้านท้องถิ่น โดยสอดแทรกเรื่องราวความรักความผูกพัน และปัญหาในพื้นที่สีแดง

เอาไว้ (ถูกแบนห้ามฉาย) หรือเรื่อง “ละติจูดที่ 6” (2015) บอกเล่าเรื่องราวชีวิตอันหลากหลายของวัฒนธรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ความรักของคนต่างศาสนา รวมทั้งนำเสนอกีฬาปั่นจักสีลัด และลิเกฮูลู ที่เคยได้รับความนิยมอย่างมากของชาวมลายู รวมถึงเรื่อง “รักนะซุปซุป” (2020) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหารมลายูพื้นเมือง เรื่องราวความรักและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

นอกจากภาพยนตร์ดังกล่าวที่พยายามนำความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรมมากกว่าจะเป็นการตอกย้ำความบาดหมางและทิ้งบาดแผลเอาไว้ ก็ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่พยายามสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเช่นกัน นั่นก็คือองค์กรที่ทำงานด้านสังคมมุสลิมอย่างมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ รวมทั้งองค์กรที่ทำงานด้านสื่ออย่างสถานีโทรทัศน์ White Channel (บริษัท ทีเอ็นดีมีเดีย จำกัด) ซึ่งเป็นสื่อทางเลือกที่ได้รับความนิยมมากของชาวมุสลิมในประเทศไทย เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดการเป็นสื่อสีขาวที่ขับเคลื่อนสังคมด้วยหลักการศาสนาอิสลาม ออกอากาศผ่านระบบโทรทัศน์ดาวเทียมตลอด 24 ชั่วโมง (กล่อง PSI ช่อง 236, GMMz ช่อง 156 และ Infosat ช่อง 175) มีทั้งรายการสดและเทป โดยมีผลงานมากมาย เช่น รายการวาไรตี้ต่างๆ อย่าง หนังสือเดินทาง ตะลุยกแดนผู้ศรัทธา สอนน้องท่องคูอาฮ์ ศาสนาของเพื่อน ละครสอนคน ปรงสุข แพทย์นบี เป็นต้น รวมถึงรายการข่าวในช่วงต่างๆ ของวัน ซึ่งแต่ละรายการล้วนสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่น่าสนใจ

ทั้งนี้ ในปี พ.ศ.2555 มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ และสถานีโทรทัศน์ White Channel ได้มีแนวคิดในการผลิตสื่อภาพยนตร์ขึ้น โดยเป็นภาพยนตร์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่ไม่ใช่แค่นำเสนอเนื้อหาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม แต่ในแง่ของวิธีการเล่าเรื่องและกระบวนการสร้างสรรค์จะอยู่ภายใต้เงื่อนไข กฎเกณฑ์ หรือหลักการของศาสนาอิสลามด้วย โดยผู้สร้างได้นิยามเอาไว้ว่าเป็น “ภาพยนตร์ฮาลาล” ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่จะต้องได้รับการตรวจสอบจากบอร์ดชะรีอะฮ์หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลามว่าไม่มีข้อห้ามหรือสิ่งผิดบาปต่างๆ ตามบรรทัดฐานของศาสนาอิสลามปรากฏในภาพยนตร์ ดังนั้น ภาพยนตร์ฮาลาลจึงไม่มีฉากโป๊เปลือย อนาจาร ไม่เห็นเส้นผมของสตรี ไม่มีฉากอบายมุข ไม่มีเสียงประกอบจากเครื่องดนตรี ฯลฯ อย่างไรก็ตาม งบประมาณในการผลิตภาพยนตร์ฮาลาลนั้น ผู้สร้างได้ระดมทุนมาจากเงินบริจาคของพี่น้องประชาชนและองค์กรต่างๆ เพื่อนำมาสร้างภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องแรก ชื่อว่า “อมิน”

ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวกำกับโดย ฮามิซี อักคี-รัฐ เนื้อหาบอกเล่าคำสอนของศาสนาอิสลามผ่านการดำเนินเรื่องของตัวละครหลักที่ความจำเสื่อมและต้องไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนมุสลิม ภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่ได้ฉายในโรงภาพยนตร์ทั่วไป แต่เดินสายฉายเฉพาะบางพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพฯ

ปัตตานี สงขลา ยะลา นราธิวาส และภูเก็ต ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ.2558 โดย “อมิน” เป็นภาพยนตร์ที่แตกต่างจากภาพยนตร์ที่ให้ความบันเทิงทั่วไป เนื่องจากในการนำเสนอหนังได้คำนึงถึงเงื่อนไขของหลักการศาสนาอิสลามเป็นหลัก ทุกกระบวนการสร้างสรรค์จะต้องผ่านการตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากบอร์ด “ชะรีอะฮ์” หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลามของมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ จึงทำให้ภาพยนตร์ไม่มีฉากอนาจาร โป๊เปลือย ฉากอบายมุข รวมทั้งไม่มีเสียงเพลงจากเครื่องดนตรีเหมือนภาพยนตร์ทั่วไป และใช้เสียงอะแคปเปลลาหรือเสียงขับร้องเป็นท่วงทำนองที่ปราศจากเครื่องดนตรีประกอบเข้ามาแทน ที่สำคัญคือเป้าหมายในการผลิตและเผยแพร่ภาพยนตร์เรื่องนี้เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลามที่ถูกต้องมากกว่าการให้ความบันเทิงเพื่อมุ่งแสวงหาผลกำไร

หากพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของภาพยนตร์ที่ไม่ได้อยู่ในกระแสหลักหรือผลิตในระบบพาณิชย์นิยมเต็มรูปแบบ อาจกล่าวได้ว่า “อมิน” เป็นภาพยนตร์ทางเลือก (Alternative Film) รูปแบบหนึ่ง ดังที่ อัญชลี ชัยวรพร (2556: 269-271) ได้กล่าวถึงข้อแตกต่างระหว่างภาพยนตร์ทางเลือกกับภาพยนตร์กระแสหลักหรือภาพยนตร์บันเทิงทั่วไปใน 2 แง่หลัก ได้แก่ 1) หลักสุนทรียศาสตร์ภาพยนตร์ เช่น กระบวนการสร้างสรรค์ การเล่าเรื่อง และภาษาภาพยนตร์ เป็นต้น และ 2) ระบบการลงทุนและเทคโนโลยีการผลิต สำหรับ “อมิน” นั้นถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่มีความแตกต่างจากภาพยนตร์กระแสหลักในแง่ของสุนทรียศาสตร์ ซึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัดเรื่องหลักการศาสนา รวมทั้งระบบการลงทุนและเทคโนโลยีการผลิต เนื่องจากทีมงานผู้สร้างไม่ใช่ค่ายภาพยนตร์ใหญ่ที่มีเงินทุนจำนวนมากในระบบอุตสาหกรรมภาพยนตร์หลัก และภาพยนตร์ก็ไม่ได้มีการฉายในโรงภาพยนตร์ทั่วไป โดยจากข้อจำกัดเรื่องเงินทุน ภาพยนตร์จึงถูกเผยแพร่ในวงจำกัดเท่านั้น ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

อย่างไรก็ตาม หลังจากภาพยนตร์ฮาลาลเรื่อง “อมิน” ได้ถูกเผยแพร่ออกไป ปรากฏว่าได้รับความสนใจและเกิดเป็นกระแสอย่างมาก เนื่องจากมีการนำเสนอภาพชาวมุสลิมผ่านเทคนิคการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ที่แปลก และไม่เหมือนใคร รวมถึงกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์บางอย่างได้ถูกคิดขึ้นมาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการหรือกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลาม ซึ่งทีมงานผู้สร้างสามารถทำได้อย่างน่าสนใจภายใต้งบประมาณที่จำกัด ภาพยนตร์จึงได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนั้นยังได้รับความสนใจมาจากสื่อมวลชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าว 3 มิติ และเว็บไซต์ Deep South Watch ซึ่ง รุปลินีย์ เอียดศรีไชย (2558) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ข่าว 3 มิติทำข่าวภาพยนตร์เรื่องอมินว่า สำหรับมุมมองปกติการสร้างภาพยนตร์อาจจะเป็นข่าวบันเทิง แต่สำหรับตัวเองแล้ว การเกิดขึ้นของภาพยนตร์ฮาลาลนั้นถือว่าเป็นทั้งข่าวสังคม

การเมือง ศาสนา ความมั่นคง รวมทั้งข่าวที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง และนำไปสู่เรื่องราวของการสร้างสันติภาพที่น่าสนใจ

นอกจากนี้ สำนักข่าวสืบสวนสอบสวนอย่างสำนักข่าวอิศรา ก็ได้เผยแพร่บทความที่ชื่อ “อามีน” ภาพยนตร์เทิดเกียรติศาสนาพุทธมุฮัมมัด จ่อฉายสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยส่วนหนึ่งระบุว่า “ตลอดทั้งเรื่องคุณจะไม่พบฉากไปเปลือยและสิ่งล่อแหลมทางศีลธรรม ไม่เห็นสิ่งอบายมุขและความอนาจาร ไม่ได้ยินดนตรีประกอบที่มาจากเครื่องดนตรี เพราะนี่คือครั้งแรกของการผลิตภาพยนตร์เพื่อเทิดเกียรติท่านศาสดาพุทธมุฮัมมัด ให้เป็นที่ประจักษ์สู่แผ่นดินไทย” (“อามีน ภาพยนตร์เทิดเกียรติศาสนาพุทธมุฮัมมัด จ่อฉายสามจังหวัดชายแดนใต้”, 2558) รวมทั้งช่อง MONO29 ที่ได้เชิญผู้กำกับและนักแสดงจากภาพยนตร์อามีน ไปพูดคุยผ่านรายการ Entertainment Now ออกอากาศเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ.2558

หลังจากภาพยนตร์เรื่อง “อามีน” สร้างกระแสตอบรับที่ดีโดยเฉพาะกลุ่มมุสลิมในประเทศไทย มีการพูดถึงอย่างมากในแวดวงศาสนาอิสลาม และเกิดกระแสปากต่อปากในสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้สถานีโทรทัศน์ White Channel สร้างภาพยนตร์ฮาลาลอีก 2 เรื่องถัดมา คือ เรื่อง “U-Turn จุดกลับใจ” กำกับโดย บรรณเรณ (อะห์หมัด) หัสนี เป็นเรื่องราวของเด็กช่างกลที่ใช้ชีวิตอยู่กับการทำดีทำต่อๆ จนวันหนึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญและได้เรียนรู้ความหมายของชีวิต และเรื่อง “อาดัม จันทรแยก-โลกแตก-ญิน” โดย ฮามิซี อัคคี-รัฐ ผู้กำกับคนเดียวกับเรื่องอามีน ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องย่อย 4 เรื่อง ผ่านตัวละครหลักที่ชื่ออาดัม ทั้งนี้ ภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องยังคงผลิตขึ้นภายใต้เงื่อนไขและข้อกำหนดทางศาสนาเช่นเดียวกับภาพยนตร์เรื่องอามีน

จากที่กล่าวมา น่าสนใจว่าภาพยนตร์ฮาลาลทั้ง 3 เรื่อง ซึ่งถือเป็นภาพยนตร์ทางเลือกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามนั้นมีกลวิธีในการนำเสนอภายใต้เงื่อนไขของศาสนาอิสลามอย่างไร และผู้สร้างมีแนวคิดในการสร้างภาพยนตร์และมีกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์อย่างไรภายใต้ข้อจำกัดของหลักการศาสนา รวมทั้งในแง่ของการตลาด ผู้ผลิตภาพยนตร์ฮาลาลมีการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาดอย่างไรที่ทำให้สามารถตลาดภาพยนตร์และสื่อบันเทิงกระแสหลัก ทำให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายเกิดการรับรู้ และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมภาพยนตร์ทางเลือกของสถานีโทรทัศน์ White Channel

ทั้งนี้ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ฮาลาล หรือภาพยนตร์เฉพาะกลุ่มในลักษณะอื่นๆ อันจะนำไปสู่การสนับสนุนให้เกิดความหลากหลายให้กับระบบภาพยนตร์ในประเทศไทย โดยความหลากหลายดังกล่าวสามารถมีส่วนช่วยสร้างมุมมองที่กว้างขวางขึ้นในประเด็นต่างๆ แก่ผู้ชมได้ รวมทั้งช่วยทำให้เกิดพื้นที่ในการสื่อสารของกลุ่มผู้มีวัฒนธรรมเฉพาะ และที่สำคัญคือ

ผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ในการเป็นสื่อกลางสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม นำไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดสันติภาพขึ้นในสังคม

1.2 ปัญหาวิจัย

1. ภาพยนตร์ฮาลาลมีวิธีการเล่าเรื่องอย่างไร
2. ภาพยนตร์ฮาลาลมีกลวิธีการสร้างสรรค์ ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาดอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาลาล
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาลาล ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงกลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาของภาพยนตร์ฮาลาล
2. ทำให้ทราบถึงกลวิธีการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาล เพื่อความเข้าใจและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาลหรือภาพยนตร์ทางเลือกเฉพาะกลุ่ม
3. ทำให้ทราบถึงกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาล เพื่อสามารถนำไปปรับใช้ในการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อต่างๆ ที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยเฉพาะกลุ่มมุสลิม
4. ทำให้สามารถนำไปต่อยอดในการใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อกลางในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง นำไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดสันติภาพขึ้นในสังคม

1.5 นิยามศัพท์

กลวิธีการเล่าเรื่อง หมายถึง การนำเสนอเรื่องราวของภาพยนตร์ผ่านเทคนิคทางภาพและเสียงที่ถูกลำดับเป็นฉากและเหตุการณ์จากต้นจนจบ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ โครงเรื่อง ความขัดแย้ง ลักษณะตัวละคร และแก่นความคิดของเรื่อง รวมถึงไวยากรณ์ภาพยนต์ที่ภาพยนตร์ใช้ในการสื่อความหมาย ได้แก่ มุมกล้อง ขนาดภาพ แสง สี เสียงประกอบ การตัดต่อ เป็นต้น

กลวิธีการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์เบื้องหลังของภาพยนตร์ ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด เช่น แนวคิดของการสร้างภาพยนตร์ การเขียนบทภาพยนตร์ การคัดเลือกทีมงาน คัดเลือกนักแสดง การถ่ายทำ

การตัดต่อ การจัดฉายภาพยนตร์และเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด หมายถึง การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน หรือ IMC (Integrated Marketing Communication) ที่ทีมงานผู้สร้างภาพยนตร์ฮอลลีวูดนำมาใช้ในการสื่อสารการตลาด ซึ่งเป็นการผสมผสานเครื่องมือการสื่อสารการตลาดต่างๆ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง และการตลาดเชิงกิจกรรม

ภาพยนตร์ฮอลลีวูด หมายถึง ภาพยนตร์ที่มีกระบวนการสร้างสรรค์ภายใต้กรอบของหลักศาสนาอิสลาม โดยภาพยนตร์จะต้องผ่านการตรวจสอบเนื้อหาจากบอร์ดชะรีอะฮ์ หรือ คณะกรรมการด้านศาสนาอิสลามว่าไม่ขัดต่อเงื่อนไขหรือข้อห้ามต่างๆ ของศาสนาอิสลาม เช่น ภาพยนตร์ต้องไม่มีเนื้อหาที่ต่อว่าศาสนาอื่น ต้องไม่มีเพลงประกอบจากเสียงดนตรี ไม่โชว์สัดส่วนเรือนร่างหรือความสวยงามของสตรี ไม่มีฉากอบายมุข เป็นต้น ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮอลลีวูดจะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้ในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ โดยในงานวิจัยนี้หมายถึง ภาพยนตร์ขนาดยาว 90 นาทีขึ้นไป จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง “อามีน” เรื่อง “U-Turn จุดกลับใจ” และเรื่อง “อาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน” ซึ่งผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ White Channel

อิสลาม หมายถึง ศาสนาที่มีคนนับถือจำนวนมาก และมีระเบียบข้อบังคับที่เฉพาะเจาะจงซึ่งลึกไปถึงระดับการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของผู้คน ทั้งในเรื่องการกิน การอยู่ การแต่งกาย มารยาท การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น โดยผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะเรียกว่า “ชาวมุสลิม”

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาล่าล เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งศึกษากลวิธีการเล่าเรื่อง และกระบวนการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาล่าล ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.1 การนำเสนอเนื้อหาผ่านการเล่าเรื่องของภาพยนตร์

2.1.1 องค์ประกอบของการเล่าเรื่อง

2.1.2 ไวยากรณ์ภาพยนตร์ (Film Grammar)

2.2 การสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์

2.2.1 กระบวนการผลิตภาพยนตร์

2.2.2 บุคลากรในการผลิตภาพยนตร์

2.3 การสื่อสารการตลาดภาพยนตร์

2.4 สื่อทางเลือก (Alternative Media)

2.4.1 ภาพยนตร์ทางเลือก (Alternative Film)

2.5 ศาสนาอิสลาม

2.5.1 หลักศรัทธา

2.5.2 หลักปฏิบัติ

2.5.3 หลักจริยธรรมอิสลาม

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

2.1 การนำเสนอเนื้อหาผ่านการเล่าเรื่องของภาพยนตร์

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษากลวิธีในการเล่าเรื่อง และกระบวนการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮอลลีวูด จึงจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการเล่าเรื่องที่ถือเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งของภาพยนตร์ในการสื่อความหมายไปยังผู้ชมได้อย่างน่าสนใจ โดยภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะมีโครงสร้างและองค์ประกอบในการเล่าเรื่องเฉพาะตัวแตกต่างกัน แนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาของภาพยนตร์ฮอลลีวูด โดยพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการนำเสนอและการสื่อสารเรื่องราวไปสู่ผู้ชม โดย David Bordwell (อ้างถึงใน พรจันท์ เสียงสอน, 2557: 30) นักวิชาการที่ศึกษาภาพยนตร์ได้อธิบายว่า การเล่าเรื่องคือห่วงโซ่ของเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง การเล่าเรื่องเริ่มต้นด้วยสถานการณ์หนึ่ง จนดำเนินไประหว่างกลาง และนำไปสู่ตอนจบ โดยวิธีการวิเคราะห์การเล่าเรื่องนั้นทำได้หลายวิธี ได้แก่ การพิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบของการเล่าเรื่อง

2.1.1.1 โครงเรื่องหรือพล็อตเรื่อง (Plot)

ทุกเหตุการณ์ที่อยู่ในเรื่องเล่าก็คือเนื้อเรื่อง ส่วน โครงเรื่องนั้นเป็นสาระสำคัญของเนื้อเรื่องที่น่าสนใจในรูปของภาพและเสียง จะเห็นได้ว่าแม้ว่าภาพยนตร์บางเรื่องจะมีเนื้อเรื่องแบบเรียบง่าย แต่เมื่อวางโครงเรื่องที่ซับซ้อนเข้าไปก็จะทำให้เกิดความน่าสนใจและน่าติดตาม โครงเรื่องปกติจะมีลำดับการพัฒนาเรื่อง (Story Development) 5 ขั้นตอน ได้แก่

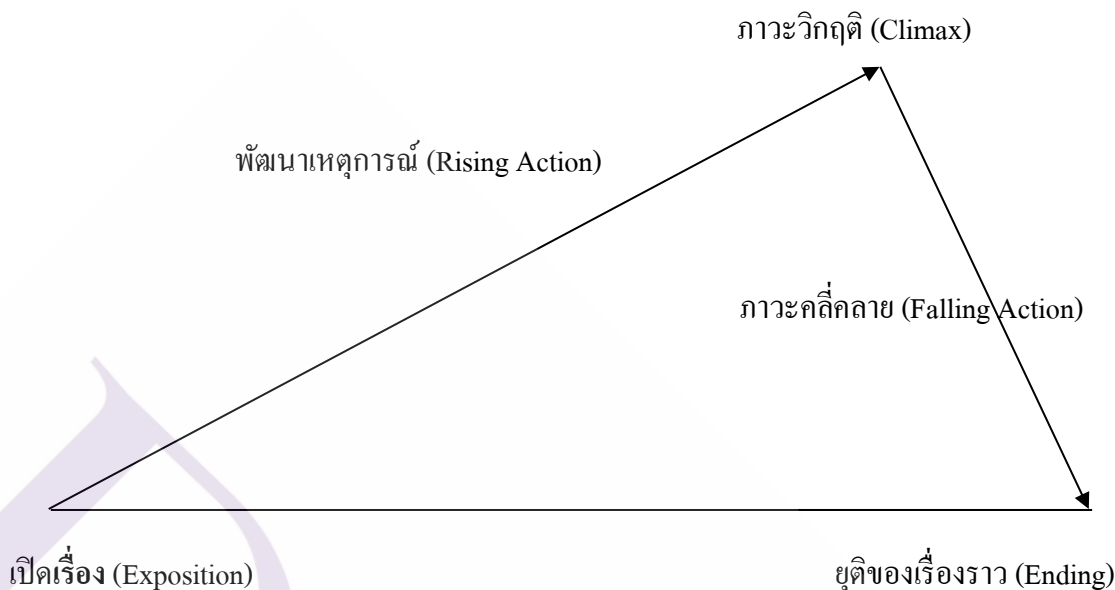
1) การเปิดเรื่อง (Exposition) เป็นการชักจูงความสนใจให้ติดตามเรื่องราว มีการแนะนำตัวละคร ฉากหรือสถานที่ มีการเปิดประเด็นหรือปมขัดแย้งให้ชวนติดตาม การเริ่มเรื่องไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับเหตุการณ์ อาจเริ่มจากตอนกลางเรื่องหรือจากท้ายเรื่องไปหาต้นเรื่องก็ได้

2) การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) คือ การที่เรื่องราวดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปมปัญหาเริ่มทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ ตัวละครอาจมีความลำบากใจหรืออุปสรรคที่ต้องเผชิญ

3) ภาวะวิกฤติ (Climax) คือ เรื่องราวกำลังถึงจุดแตกหัก และตัวละครอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ

4) ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) คือ สภาพหลังจากที่จุดวิกฤติได้ผ่านพ้นไปแล้ว ปัญหาต่างๆ ได้รับการเปิดเผยหรือข้อขัดข้องออกไป

5) การยุติของเรื่องราว (Ending) คือ การสิ้นสุดของเรื่องราวทั้งหมด อาจจบแบบสูญเสีย หรือจบแบบมีความสุข หรือทิ้งท้ายให้ขบคิดก็ได้

แผนภาพที่ 2.1 รูปแบบโครงสร้างการเล่าเรื่องรูปตัววี หรือ Classical Paradigm
(Giannetti, 1990 อ้างถึงใน พรจันทร์ เสียงสอน, 2557: 34)

2.1.1.2 ความขัดแย้ง (Conflict)

เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของโครงเรื่องที่สร้างปัญหา ซึ่งการพัฒนาเรื่องราวต่างๆ จะดำเนินขึ้นท่ามกลางความขัดแย้ง โดยสามารถแบ่งเป็น 4 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือ การที่ตัวละครสองฝ่ายไม่ลงรอยกันหรือพยายามต่อต้านทำลายล้างกัน เช่น การไม่ถูกกันของคนสองตระกูล หรือการรบกันของทหารทั้งสองฝ่าย เป็นต้น

2) ความขัดแย้งภายในจิตใจ คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน ตัวละครจะมีความสับสน หรือยุ่งยากลำบากใจในการตัดสินใจเพื่อกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความรู้สึกขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ทางสังคม หรือขัดแย้งกับสำนึกที่รับผิดชอบ

3) ความขัดแย้งกับธรรมชาติ คือ การที่มนุษย์ต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย เช่น การที่ชาวนาชาวไร่ต้องประสบกับปัญหาภัยแล้ง เป็นต้น

4) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความขัดแย้งระหว่างคนกับผีศาจ หรือความเชื่อในสิ่งเร้นลับ

2.1.1.3 ตัวละคร (Character)

หมายถึง บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องราวในเรื่องเล่า โดยส่วนใหญ่ตัวละครในเรื่องจะมี 3 บทบาท คือ 1) ตัวละครเอกหรือตัวเดินเรื่อง ซึ่งจะเป็นตัวละครหลักที่ผู้ชมเข้าใจและมีอารมณ์ร่วมโดยไม่จำเป็นต้องเป็นพระเอกหรือนางเอกของเรื่องก็ได้ 2) ตัวร้ายหรือผู้ขัดขวาง ทำหน้าที่ขัดขวางไม่ให้ตัวละครเอกบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ ซึ่งจะมีบทบาทมากในช่วงพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) และ 3) ผู้ช่วยเหลือ ที่คอยสนับสนุนตัวละครเอกให้บรรลุเป้าหมาย

นอกจากบทบาทของตัวละครแล้ว บุคลิกลักษณะของตัวละครยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำหน้าที่เล่าเรื่อง โดยจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตัวละครแบน (Flat Character) และตัวละครกลม (Round Character)

1) ตัวละครแบน (Flat Character) คือ ตัวละครที่มีบุคลิกเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีบทบาทเดียวตั้งแต่ต้นจนจบ เช่น เป็นคนเห็นแก่ตัวก็เห็นแก่ตัวตลอดทั้งเรื่อง ไม่มีเหตุผลที่ไม่น่าหนักมากพอมารองรับ หรือตัวละครแบบเป็นคนดีมาก ก็เห็นแค่ด้านเดียวคือทำแต่เรื่องดีอย่างเดียว ชีวิตไม่เคยมีมลทิน

2) ตัวละครกลม (Round Character) คือ ตัวละครที่มองเห็นได้หลายเหลี่ยมหลายแง่มุม ดีความได้เลวหลาย มิติความซับซ้อนทางอารมณ์ที่น่าค้นหา มีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ในตัวละคร ไม่สามารถมองได้เพียงมิติแบนๆ อีกต่อไป ซึ่งใกล้เคียงกับลักษณะของมนุษย์ในโลกความจริง บางครั้งตัวละครประเภทนี้ทำในสิ่งที่ผิดมาตรฐานของสังคม แต่คนดูก็ยังเอาใจช่วย เพราะเข้าใจถึงภาวะต่างๆ ที่ซับซ้อนให้ตัวละครนี้ต้องแสดงออกในสิ่งที่เขาเลือก

2.1.1.4 มุมมองของตัวละคร (Point of view)

คือ การมองเหตุการณ์ การเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครผ่านสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดมุมมองและความหมายที่แตกต่างกัน โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ

1) มุมมองบุคคลที่หนึ่ง (First-Person Narrator) คือการเล่าเรื่องที่ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องเอง ข้อสังเกตในการเล่าเรื่องประเภทนี้คือ ตัวละครมักเอ่ยคำว่า “ผม” หรือ “ฉัน” อยู่เสมอ ข้อดีของการเล่าเรื่องแบบมุมมองบุคคลที่หนึ่งคือ ตัวละครหลักเป็นผู้เล่าเอง ทำให้ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ แต่มีข้อเสียตรงที่เป็นการเล่าเรื่องที่อาจมีอคติปะปนอยู่ด้วย การใช้มุมมองแบบนี้มักมุ่งที่จะสื่อความคิด หรือการตีความเหตุการณ์ต่างๆ ในมุมมองของตัวละครที่เป็นผู้เล่าเรื่อง

2) มุมมองบุคคลที่สาม (Third-Person Narrator)

- ผู้เล่าอยู่ร่วมในเหตุการณ์ด้วย คือการที่ผู้เล่ากล่าวถึงตัวละครตัวอื่น เหตุการณ์อื่นที่ตัวเองพบเห็นหรือเกี่ยวพันด้วย

- ผู้เล่าไม่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ โดยทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ เป็นมุมมองที่ผู้สร้างพยายามให้เกิดความเป็นกลางปราศจากอคติในการนำเสนอ เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่สามารถเข้าถึงอารมณ์ของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากการเล่าเรื่องจากภายนอก เป็นการสังเกตหรือรายงานเหตุการณ์ โดยให้ผู้ชมตัดสินใจเรื่องราวเอง

- ผู้เล่าไม่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ แต่สามารถรู้ลึกถึงความคิดข้างในของตัวละครในเรื่อง หรือเรียกว่าผู้เล่าเรื่องแบบรู้รอบด้าน (Omniscient) คือ การเล่าเรื่องที่ไม่มีข้อจำกัด สามารถหยั่งรู้จิตใจของตัวละครทุกตัว สามารถย้ายเหตุการณ์ สถานที่ และข้ามพ้นข้อจำกัดด้านเวลา สามารถย้อนอดีต ก้าวไปในอนาคต และสามารถสำรวจความคิดฝันของตัวละครได้อย่างไร้ขอบเขต มุมมองนี้ มักจะพบในภาพยนตร์มากที่สุด

อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งอาจมีการใช้มุมมองหลายแบบผสมผสานกันได้ตามแต่วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง

2.1.1.5 แก่นความคิด (Theme)

หมายถึง ความคิดหลักหรือความคิดรวบยอดที่เจ้าของเรื่องต้องการนำเสนอ ซึ่งผู้รับสารสามารถค้นพบความหมายหรือใจความสำคัญของเรื่องได้จากการสังเกตองค์ประกอบต่างๆ ในการเล่าเรื่อง เช่น การสังเกตชื่อเรื่อง ตัวละคร คำนิยม คำพูด หรือสัญลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่อง เป็นต้น

ปกติแล้วเรื่องเล่าเรื่องหนึ่งจะมีแก่นความคิดหลักเพียงหนึ่งแก่นแนวคิด โดยอาจมีแนวคิดย่อยอีกหลายแนวคิดที่คอยสนับสนุนแก่นความคิดหลัก ถึงแม้ว่าในเรื่องจะมีแนวคิดปลีกย่อยอยู่หลายความคิดก็ตาม แต่ความคิดย่อยทั้งหมดก็จะมีลักษณะร่วมกันบางประการ หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้น ดังนั้น การพิจารณาแก่นความคิดหลักจึงควรจะต้องสังเกตแนวคิดย่อยควบคู่ไปด้วย เพราะทำให้เราสามารถเข้าใจเรื่องราวได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

2.1.1.6 ฉาก (Setting)

ฉากเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเล่าเรื่องทุกประเภท ทำให้เรื่องเล่ามีความต่อเนื่องและมีเหตุการณ์รองรับ ช่วยให้เกิดความสมจริง และฉากยังมีความสำคัญในแง่ที่สามารถ

บ่งบอกความหมายบางอย่างของเรื่องที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของตัวละครอีกด้วย โดย รัชนีญา สังขพันธ์ (2539 : 191-193) ได้สรุปประเภทของฉากในเรื่องเล่าไว้ 5 ประเภท ได้แก่

- 1) ฉากที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ สภาพแวดล้อมธรรมชาติที่แวดล้อมตัวละคร เช่น ป่าไม้ ทุ่งหญ้า ลำธาร หรือบรรยากาศค่าเช้าในแต่ละวัน
- 2) ฉากที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ ได้แก่ อารามบ้านช่อง เครื่องใช้ในครัว หรือ สิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์มีไว้ใช้สอยต่างๆ
- 3) ฉากที่เป็นช่วงเวลาหรือยุคสมัย ได้แก่ ยุคสมัยหรือช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ ตามท้องเรื่อง
- 4) ฉากที่เป็นการดำเนินชีวิตของตัวละคร หมายถึง สภาพแบบแผนหรือกิจวัตรประจำวันของตัวละครของชุมชน หรือท้องถิ่นที่ตัวละครอาศัยอยู่
- 5) ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม คือ สภาพแวดล้อมที่จับต้องไม่ได้ แต่มีลักษณะเป็นความเชื่อ หรือความคิดของคน เช่น ค่านิยม ธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น

จากการทบทวนแนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ ช่วยให้สามารถค้นหากฎหรือแบบแผนที่ทำให้สามารถดูภาพยนตร์ได้เข้าใจเรื่อง ทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับศาสตร์แห่งการสร้างภาพยนตร์ ทั้งนี้ นอกจากจะวิเคราะห์การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ผ่านองค์ประกอบต่างๆ แล้ว ยังต้องใช้แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะการสื่อสารผ่านภาพยนตร์ประกอบด้วย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ไวยากรณ์ภาพยนตร์ (Film Grammar) ซึ่งเป็นหน่วยในการสื่อความหมายและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์

2.1.2 ไวยากรณ์ภาพยนตร์ (Film Grammar)

ภาพยนตร์นั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นศิลปะแขนงที่เจิด อันเป็นที่รวบรวมของศิลปะทั้ง หก แขนงที่มีมาก่อนหน้า ได้แก่ ศิลปะวาดด้วยเนื้อที่ (Art of Space) คือ ภาพเขียน สถาปัตยกรรม การเดินร่า และศิลปะวาดด้วยเวลา (Art of Time) คือ ดนตรี การละคร วรรณกรรม ดังนั้น ไวยากรณ์ที่ใช้สื่อความหมายในภาพยนตร์จึงมีอยู่หลากหลาย โดยแบ่งเป็นองค์ประกอบหลักๆ (สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530 ; ประวิตร แต่งอักษร, 2541 ; รักसानต์ วิวัฒน์ สตินอุดม, 2545 ; Jill Nelmes, 1996) ได้แก่

2.1.2.1 หน่วยพื้นฐานในภาพยนตร์ (Formats)

1) เฟรม (Frame) คือ ภาพ 1 ภาพของชุดภาพนิ่งจำนวนมากที่บันทึกลงบนฟิล์มภาพยนตร์ เวลาภาพยนตร์นั้น เฟรมแต่ละเฟรมจะถูกฉายไปที่จอด้วยอัตราความเร็ว 16 ภาพต่อวินาทีหรือมากกว่านั้น ทำให้สร้างภาพลวงตาให้เห็นเป็นการเคลื่อนไหวได้ด้วยปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การเห็นภาพติดตา” (Persistence of Vision)

2) ช็อต (Shot) เป็นหน่วยเล็กที่สุดของภาพยนตร์ที่สามารถจะเข้าใจได้ และเป็นหน่วยที่มีความสำคัญหน่วยหนึ่ง ตามปกติช็อตจะเป็นช่วงความยาวของฟิล์มที่ถูกบันทึกไว้ในแต่ละครั้งที่ยังคงดรัมถ่ายที่กล้องอยู่ ดังนั้น แต่ละช็อตจะมีความยาวแตกต่างกันไป

3) ฉีน (Scene) คือ ช็อตตั้งแต่ 1 ช็อตขึ้นไปซึ่งสามารถสื่อความหมายได้ โดยฉีนหนึ่งฉีนมักจะเกิดขึ้น ในเวลาที่ต่อเนื่องกันในฉากเดียวกัน รวมทั้งประกอบด้วยตัวละครชุดเดียวกัน

4) ซีควนส์ (Sequence) คือ การเชื่อมเอาฉีนต่างๆ เข้าด้วยกัน ด้วยเงื่อนไขทางอารมณ์และการเล่าเรื่อง (Emotional and Narrative Momentum)

2.1.2.2 องค์ประกอบด้านภาพ (Visual Channel)

1) ภาพที่ปรากฏให้เห็นโดยไม่ต้องใช้เทคนิคทางภาพยนตร์ (Nature of Image)

ฉาก (Setting) โดยพื้นฐาน ฉากคือที่ที่เหตุการณ์ในภาพยนตร์เกิดขึ้นและดำเนินไป และเป็นพื้นที่ที่บรรจุตัวละครเอาไว้ ฉากสามารถบอกถึงแนวหรือลักษณะของภาพยนตร์ (Genre) แต่ละประเภทได้ นอกจากนั้น ฉากก็ยังใช้เพื่อสื่อความหมายเฉพาะที่ผู้กำกับต้องการได้ด้วย

2.1.2) อุปกรณ์ประกอบฉาก (Props) เป็นสิ่งที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายในภาพยนตร์อย่างหนึ่ง คล้ายกับฉาก โดยอุปกรณ์ประกอบฉากสามารถทำหน้าที่ในการบอกถึงแนวของภาพยนตร์ได้ เช่นเดียวกัน นอกจากนั้น ในฉากที่ประกอบด้วยอุปกรณ์มากมายนั้น ผู้กำกับอาจเน้นอุปกรณ์ประกอบฉากบางอย่างให้โดดเด่น (เช่น การใช้ภาพพระยะใกล้) เพื่อบอกให้รู้ว่าสิ่งนั้นมีความหมายสำคัญและสัมพันธ์กับเรื่อง

เสื้อผ้า (Costume) เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับตัวละคร โดยเสื้อผ้าสามารถบอกถึงสถานภาพ ความคิด ทัศนคติของตัวละคร รวมทั้งมักใช้สื่อถึงเวลาที่เปลี่ยนไป นอกจากนั้น ในภาพยนตร์บางเรื่องก็ใช้เสื้อผ้าที่ไม่สอดคล้องเพื่อสร้างความหมายบางอย่าง เช่น ความน่าขบขัน ความไม่น่าไว้วางใจ เป็นต้น และเช่นเดียวกับฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก เสื้อผ้าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถบอกถึงแนวของภาพยนตร์ได้

การแสดงและปรากฏตัวของตัวละคร นักแสดงไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ ถือว่าอยู่ในฐานะวัตถุที่ถูกจ้องมองโดยกล้อง (An Object for the Cameras' Gaze) การแสดงและการปรากฏตัวถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาพยนตร์ที่สามารถถ่ายทอดความหมายโดยผ่านรหัสสมากมาย เช่น การแสดงออกทางสีหน้า ภาษาท่าทาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนเราอยู่แล้ว โดยรหัสเหล่านี้มักขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ การปรากฏตัวของนักแสดงบางคนก็สามารถก่อให้เกิดความหมายพิเศษสำหรับภาพยนตร์ได้ด้วย เช่น นักแสดงที่มีความเป็นดารา (Star) หรือนักแสดงที่แสดงบทใดบทหนึ่งบ่อยๆ จนเรียกว่า เป็นบทประจำตัว

2) ภาพที่ปรากฏให้เห็น โดยผ่านเทคนิคทางภาพยนตร์ (Treatment of Image)

- การถ่ายทำภาพยนตร์ (Cinematography)

ขนาดภาพ (Shot Size) เป็นการพิจารณาในแง่ระยะทางที่กล้องห่างจากวัตถุที่ถ่ายว่ามากน้อยแค่ไหน เช่น ภาพ Extreme Long Shot (ELS.) เป็นภาพที่ถ่ายจากระยะทางไกลมาก ภาพ Long Shot (LS.) คือภาพที่ถ่ายบุคคลก็คือภาพที่เห็นบุคคลเต็มตัว ภาพ Close-Up (CU.) คือการถ่ายภาพที่กล้องอยู่ใกล้วัตถุมาก อาจเห็นเพียงบางส่วนของร่างกาย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังอาจพิจารณาขนาดภาพจากสิ่งที่อยู่ในภาพก็ได้ เช่น ภาพ Two-Shot คือภาพที่บรรจุตัวละคร 2 ตัวไว้ โดยขนาดภาพแต่ละขนาดจะมีผลต่อจิตวิทยาของผู้ชม และใช้ในการสื่อความหมายที่แตกต่างกัน

มุมกล้อง (Angle) เป็นการพิจารณาในแง่ตำแหน่งของกล้องที่สัมพันธ์กับวัตถุที่ถ่าย เช่น ภาพมุมสูง (High Angle) ภาพมุมต่ำ (Low Angle) ภาพระดับสายตา (Eye-Level Shot) มุมกล้องเป็นเครื่องมือในการแสดงถึงความคิดเห็นของผู้กำกับต่อตัวละครหรือวัตถุที่ถูกถ่าย เปรียบเสมือนคำคุณศัพท์ของคนเขียนหนังสือที่ใช้เพื่อแสดงความรู้สึกในทางใดทางหนึ่ง นอกจากนี้ ยังอาจแบ่งมุมกล้องออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ มุมเฝ้ามอง (Objective Camera Angle) ซึ่งก็คือมุมมองทั่วไปที่ใช้ในภาพยนตร์ส่วนใหญ่ กับมุมมองแทนสายตา (Subjective Camera Angle) ซึ่งมีลักษณะเป็นมุมมองส่วนตัว พาให้คนดูเข้ามามีส่วนร่วมในเหตุการณ์ด้วย โดยแบ่งเป็นการแทนสายตาคนดู และการแทนสายตาตัวละครในเรื่อง

เลนส์ (Lenses) เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่สามารถใช้สื่อความหมาย การใช้เลนส์ที่ต่างกันจะมีผลให้ได้ภาพที่ต่างกันออกไป โดยเลนส์สามารถบิดเบือนภาพให้แตกต่างไปจากที่ตามนุษย์มอง เช่น การใช้เลนส์เทเลโฟโต้ (Telephoto Lens) เพื่อเลือกโฟกัสวัตถุบางอย่างในภาพ การใช้เลนส์ตาปลา (Fish-Eye-Lens) เพื่อทำให้ภาพบิดเบี้ยว เป็นต้น

การเคลื่อนไหวของกล้อง (Camera Movement) ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมองกล้อง และเปลี่ยนขนาดภาพวิธีหนึ่ง ซึ่งไม่ต้องใช้วิธีการวางมุมกล้องเพื่อบันทึกภาพไว้ทีละช็อตแล้วนำมาตัดต่อเข้าด้วยกันในภายหลัง แต่การเคลื่อนกล้องจะเป็นการเสนอภาพที่มีขนาดภาพแตกต่างกันได้

อย่างต่อเนื่อง สามารถบันทึกภาพเป็นช็อตยาวโดยไม่ต้องใช้การตัดต่อเข้ามาช่วย การเปลี่ยนแปลงภาพจึงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การเคลื่อนไหวของกล้องสามารถทำได้หลายลักษณะ เช่น การแพน (Panning) คือการเคลื่อนกล้องไปในแนวนอน (ซ้าย-ขวา) โดยตั้งกล้องอยู่กับที่ การทิลต์ (Tilting) เป็นการเคลื่อนกล้องในแนวตั้งหรือแนวตั้ง การแทรค (Tracking) เป็นการเคลื่อนกล้องจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง

การจัดองค์ประกอบภาพ (Mise-En-Scene) คำว่า Mise-En-Scene เป็นภาษาฝรั่งเศส แปลว่า การจัดวางไว้บนเวที (Placing on Stage) ในทางการละคร หมายถึงการจัดวางรายละเอียดทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งของนักแสดง ฉาก รวมทั้งแสงสีเอาไว้อยู่ในพื้นที่แสดงเพื่อผลในการสื่อความหมาย สำหรับภาพยนตร์ การจัดองค์ประกอบภาพมีรายละเอียดมากมาย เช่น การจัดวางตัวละครหรือวัตถุในเฟรมภาพ การใช้เส้นหรือรูปร่างเพื่อสื่อความหมาย การกำหนดทิศทางการหันหน้าของตัวละคร

แสง (Lighting) ในงานศิลปะ ความสว่าง (Lights) และความมืด (Darks) ถูกใช้สื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์อย่างต่อเนื่อง สำหรับภาพยนตร์ก็เช่นเดียวกัน โดยต้องพิจารณาในแง่ลักษณะของแสง และทิศทางแสงที่ปรากฏในภาพยนตร์ ปกติจะแบ่งเป็น Low Key กับ High Key

สี (Color) เป็นองค์ประกอบที่ทำงานในระดับจิตใต้สำนึกของผู้ชม โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชักจูงอารมณ์ (Emotional) และแต่งแต้มบรรยากาศ (Atmospheric) มากกว่าจะใช้เพื่อบอกความคิดหรือสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์เพื่อตีความ นักจิตวิทยาพบว่าคนส่วนใหญ่มักพยายามตีความเส้นสายขององค์ประกอบภาพในเชิงรุก (Active) แต่กลับยอมรับสีที่ปรากฏให้เห็นในเชิงรับ (Passive) ในการค้นหาความหมายของสีที่ปรากฏในภาพยนตร์จำเป็นต้องนำไปพิจารณา ร่วมกับองค์ประกอบอื่นๆ มากกว่าจะเป็นการตีความจากการใช้สีนั้นๆ เพียงลำพัง

- การตัดต่อ (Editing)

Bernard F. Dick (1978) ให้ความหมายว่า การตัดต่อคือการนำแต่ละช็อตมาเชื่อมต่อกัน และตัดเอาส่วนของเวลาและพื้นที่ที่ไม่สำคัญในภาพยนตร์ออกไป หรือเป็นการเลือกและเรียงช็อตเข้าไว้ด้วยกัน ตามลำดับการเล่าเรื่อง เพื่อช่วยเอื้อในเรื่องอารมณ์ของแต่ละฉากในภาพยนตร์ทั้งเรื่อง การตัดต่อยังช่วยเสริมจังหวะของภาพยนตร์ ช่วยอธิบายสัญลักษณ์ต่างๆ หรืออย่างน้อยก็ช่วยให้คนทำหนังบรรลุวัตถุประสงค์ในการเล่าเรื่อง

เทคนิคในการตัดต่อสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ การเปลี่ยนช็อตทันทีโดยการตัดชน (Cut) และการเปลี่ยนช็อตอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเทคนิคหลักๆ ที่ใช้คือ ภาพจาง (Fade) ภาพจางซ้อน (Dissolve) และภาพกวาด (Wipe) ซึ่งจะให้ความรู้สึกต่างกัน เช่น การตัดชนสามารถสื่อถึงอารมณ์ที่ตื่นเต้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลา

เดียวกัน การใช้ภาพจางซ้อนมักใช้กับการเปลี่ยนผ่านเวลา หรือการเชื่อมฉากเหตุการณ์ที่สวาม และอารมณ์ที่นุ่มนวล เป็นต้น

โดยสามารถแบ่งประเภทการตัดต่อออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การตัดต่อแบบต่อเนื่อง (Continuity Cutting) เป็นแบบที่ใช้ในภาพยนตร์ส่วนใหญ่ เป็นการตัดต่อที่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างช็อตต่อช็อตในแง่ของการแสดงตำแหน่ง ทิศทางการมอง การเคลื่อนไหวของวัตถุในภาพ องค์ประกอบภาพ เวลา พื้นที่ ฯลฯ และการตัดต่อแบบเรียบเรียง (Compilation Cutting) คือการตัดต่อที่ไม่อาศัยความต่อเนื่องของแอ็คชั่นหรือเหตุการณ์ ได้แก่ หนังสั้นประเภทข่าว สารคดี โดยภาพและช็อตต่างๆ จะถูกนำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกัน โดยใช้คำบรรยายในการสร้างความต่อเนื่อง ประกอบกับเสียงดนตรีหรือเสียงประกอบ

นอกจากนั้น ในภาพยนตร์ยังมีการตัดต่อที่มีลักษณะเฉพาะตัวอีกประเภทหนึ่ง นั่นคือ มอนตาจ (Montage) ซึ่งหมายถึงการตัดต่อที่ทำลายเวลาจริงโดยผ่านกระบวนการรวมภาพที่ไม่จำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกันเข้าหากันด้วยการใช้เทคนิคต่างๆ (เช่น ภาพจาง การกวาดภาพ) ทำให้ได้ซีนหรือซีเควนส์ที่มีความหมายใหม่ขึ้นมา

2.1.2.3 องค์ประกอบด้านเสียง (Auditory Channel)

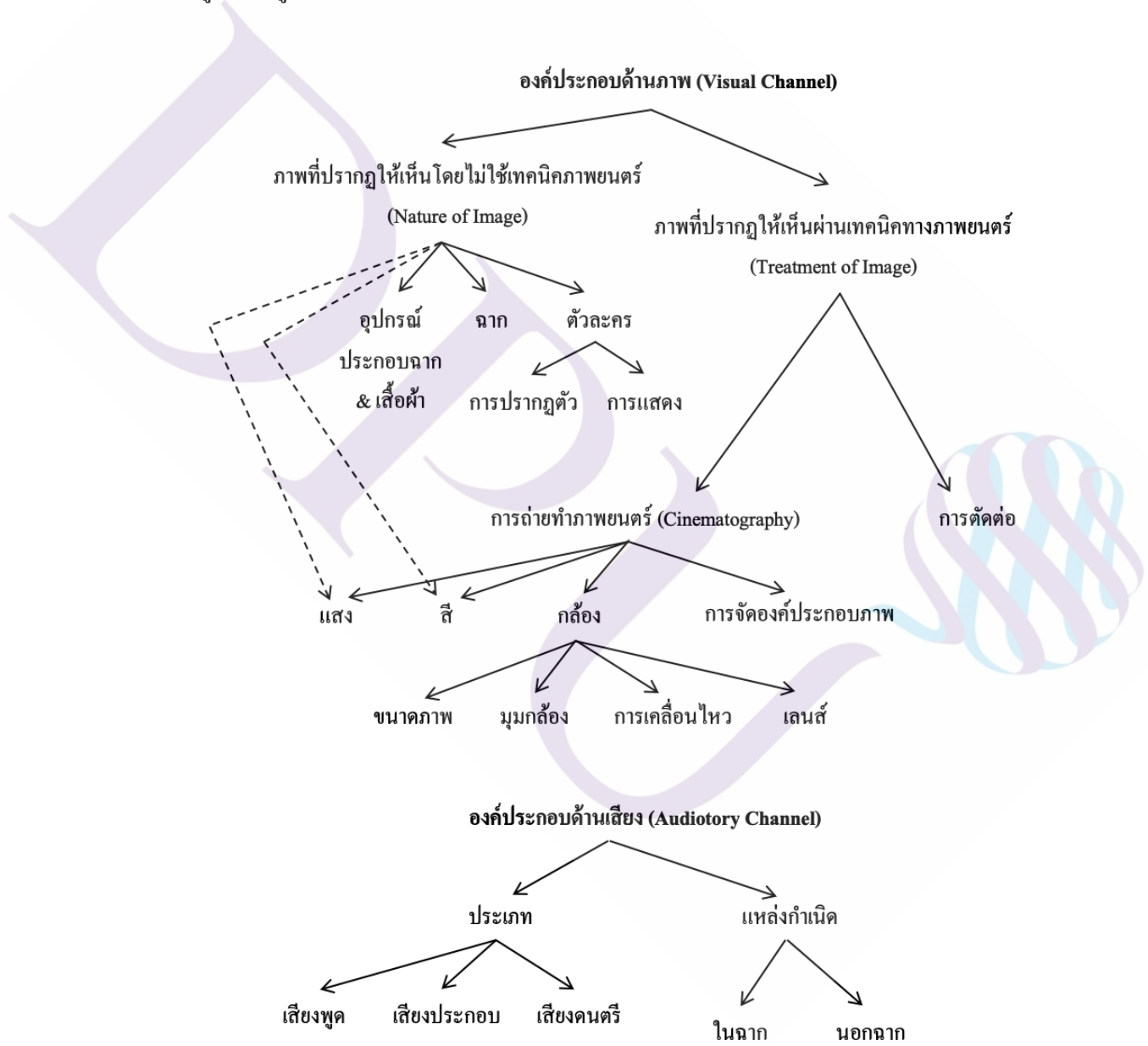
แม้ว่าภาพจะมีความสำคัญในการสร้างความหมายในภาพยนตร์ แต่ในบางครั้ง ภาพเพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจอะไรได้ทั้งหมด ต้องอาศัยเสียงในการช่วยเสริมอารมณ์ และให้ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ นอกจากนี้จะช่วยในการสื่อความหมายแล้ว เสียงยังสามารถทำหน้าที่สร้างมิติที่ 3 ให้กับภาพยนตร์ได้ อาทิ การสร้างความรู้สึกลึกลับ-ไกล โดยใช้ระดับความดังของเสียง เป็นต้น เสียงที่ใช้สื่อความหมายในภาพยนตร์ มี 3 ประเภท ได้แก่

เสียงพูด ในที่นี้รวมถึงลักษณะการใช้เสียงพูดไม่ว่าจะเป็นการพูดแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ลีลาและท่วงทำนองของเสียงพูด ซึ่งมีผลต่อการสื่อความหมาย และสร้างความรู้สึกให้กับผู้ชมทั้งสิ้น ประกอบด้วย เสียงสนทนา (Dialogue) เป็นเสียงที่ได้ยินพร้อมกับการเห็นริมฝีปากขยับ ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว และเสียงบรรยาย (Narration / Commentary) ถ้าเป็นเสียงบรรยายที่ได้ยินมาจากตัวแสดงในภาพยนตร์เอง หรือใครสักคนที่เกี่ยวพันกับเหตุการณ์ในเรื่อง เรียกว่า Narration แต่ถ้าเป็นเสียงบรรยายโดยไม่ปรากฏตัวผู้พูด เรียกว่า Commentary

เสียงประกอบ (Sound Effects) คือเสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ ซึ่งมีส่วนเสริมให้คนดูเชื่อในสิ่งที่เห็นบนจอ และสร้างอารมณ์ให้คนดูคล้อยตาม หรือบางครั้งก็ใช้โยงฉากต่างๆ ใน

ภาพยนตร์เข้าด้วยกัน แบ่งออกเป็น เสียงประกอบที่อยู่ในฉาก (Local Sound) เสียงประกอบที่อยู่นอกฉาก (Background Sound / Ambient Sound) และเสียงประกอบที่สร้างขึ้น (Artificial Sound)

เสียงดนตรี (Music) มักใช้เป็นเครื่องเร้าอารมณ์ ขณะเดียวกันก็สามารถใช้เป็นตัวเล่าเรื่องได้เช่นกัน เช่น อาจใช้บอกถึงฉาก วันเวลา บุคลิก หรือรสนิยมของตัวละคร เสียงดนตรีเป็นส่วนประกอบที่มีบทบาทด้านความรู้สึกของผู้ชมมาก มีหน้าที่ทั้งเสริมอารมณ์ความรู้สึก (Component) หรืออาจจะใช้สร้างความขัดแย้งทางอารมณ์ (Contrast) เพื่อให้ความหมายและความรู้สึกที่อยู่ในเรื่องราวชัดเจนมากขึ้น

แผนภาพที่ 2.2 ไวยากรณ์ภาพยนตร์ (Chatman, 1990 อ้างถึงใน มาโนช ชุ่มเมืองปัก, 2547: 29)

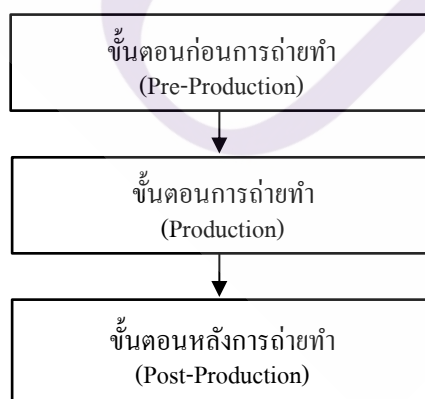
แนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หลักวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาล่าล โดยพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ โครงเรื่อง ความขัดแย้ง ตัวละคร และแก่นความคิด ร่วมกับการวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาพยนตร์ซึ่งเป็นหน่วยที่ภาพยนตร์ใช้ในการสื่อความหมาย โดยพิจารณาองค์ประกอบด้านภาพ เช่น อุปกรณ์ประกอบฉาก เสื้อผ้าตัวละคร บทสนทนา ขนาดภาพ มุมกล้อง การตัดต่อ เป็นต้น และองค์ประกอบด้านเสียง เช่น เสียงประกอบ เสียงดนตรี เป็นต้น

2.2 การสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์

งานวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาล่าล มุ่งศึกษากลวิธีการเล่าเรื่อง และกระบวนการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาล่าล ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด ผู้วิจัยจึงจะทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์ โดยทำความเข้าใจกระบวนการผลิตภาพยนตร์ ตลอดจนบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์ เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาล่าล รวมทั้งเพื่อใช้ในการตั้งคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกและเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์ฮาล่าล เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 กระบวนการผลิตภาพยนตร์

ในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงท้ายสุดจะมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนถ่ายทำ (Pre-Production) ขั้นตอนการถ่ายทำ (Production) และ ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (Post-Production) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (บรรจง โกศลวัฒน์, 2529)

แผนภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์

1) ขั้นตอนก่อนถ่ายทำ (Pre-Production)

ขั้นตอนนี้เปรียบได้กับการวางโครงสร้างให้กับกองถ่ายทำภาพยนตร์ทั้งหมด ซึ่งการดำเนินการถ่ายทำภาพยนตร์จะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเตรียมงานเป็นสำคัญ ดังนั้น การเตรียมงานที่ละเอียดรอบคอบและรัดกุมจะช่วยให้การถ่ายทำภาพยนตร์ดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อยและราบรื่น โดยสิ่งที่ทีมงานจะต้องเตรียมไว้ก่อนถ่ายทำภาพยนตร์ ได้แก่

บทภาพยนตร์ เป็นการนำเอาเนื้อหาที่ได้จากผู้ประพันธ์หรือผู้เขียนบทภาพยนตร์ที่มีแนวคิดน่าสนใจมาผูกเป็นเรื่องราว แล้วพัฒนาเป็นบทภาพยนตร์ ซึ่งในขั้นตอนการเขียนบทนี้ผู้กำกับภาพยนตร์ส่วนมากจะมีบทภาพยนตร์ในความคิดของตนเองอยู่แล้ว เพียงแต่นิยมใช้คนเขียนบทภาพยนตร์เข้ามาพัฒนาบทให้มีความสมบูรณ์ เพื่อผู้กำกับภาพยนตร์จะได้มีเวลาในการทำงานอย่างอื่นในขั้นตอนการเตรียมงานสร้างภาพยนตร์

การคัดเลือกนักแสดง เป็นขั้นตอนแรกในการจัดหานักแสดงในภาพยนตร์ จะต้องมีการวางบุคลิกลักษณะของตัวแสดงทั้งหมด ได้แก่ การวางหน้าตาให้เข้ากับบทภาพยนตร์ การวางตัวอย่างอ้างอิงเพื่อให้ฝ่ายคัดเลือกนักแสดงได้เห็น และเรียกนักแสดงเพื่อเข้ามาคัดเลือก จากนั้นทีมงานกำกับนักแสดงรวมถึงผู้กำกับภาพยนตร์จะพิจารณาคัดเลือกนักแสดงที่มีความเหมาะสมโดยเฉพาะนักแสดงนำของเรื่อง เพื่อให้การถ่ายทอดเรื่องราวเป็นไปอย่างมีอรรถรสและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการสร้างภาพยนตร์

การจัดหาสถานที่ถ่ายทำ เป็นการเตรียมสถานที่ เตรียมบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของสถานที่ โดยในบางครั้งจะมีการระบุไว้แล้วว่าจะไปถ่ายทำที่ใด การหาสถานที่ที่เป็นหน้าที่หลักของผู้จัดการฝ่ายสถานที่ที่จะประสานงานกับผู้กำกับศิลปะ แล้วรายงานให้ผู้กำกับภาพยนตร์ทราบหรือนำรูปถ่ายให้ผู้กำกับและทีมงานฝ่ายต่างๆ พิจารณาคัดเลือก ซึ่งในการออกหาสถานที่ถ่ายทำนั้น รวมไปถึงการติดต่อกับเจ้าของผู้มีสิทธิในสถานที่นั้นเพื่อมีการเจรจาต่อรองราคา หรือติดต่อสอบถาม การพิจารณาสถานที่ในการถ่ายทำภาพยนตร์จะใช้การพิจารณาตามความเหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องค่าเช่าสถานที่ที่ต้องอยู่ในงบประมาณที่กำหนดไว้ เมื่อการเจรจาสำเร็จพร้อมกับการพิจารณาแล้ว ผู้จัดการสถานที่ก็จะนำครวมทีมงานเข้าไปดูสถานที่ถ่ายทำแล้ววางมุมกล้อง (Block Shot) คร่าวๆ ก่อนการลงมือถ่ายทำ

การจัดเตรียมเสื้อผ้านักแสดง ขั้นตอนนี้ผู้กำกับภาพยนตร์จะบอกถึงบุคลิกลักษณะตัวละครให้แก่ฝ่ายเสื้อผ้า จากนั้นฝ่ายเสื้อผ้าก็ต้องไปออกแบบเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับตัวแสดงด้วยการวัดขนาดนักแสดงที่จะเข้ามารับบทนั้นๆ แล้วนำไปสั่งตัด จากนั้นให้ผู้กำกับภาพยนตร์เลือกให้นักแสดงสวมใส่ก่อนทำการถ่ายทำภาพยนตร์

การออกแบบงานสร้างและการสร้างฉากภาพยนตร์ เป็นการตัดแปลงหรือตกแต่งสถานที่ให้พร้อมสำหรับการถ่ายทำในสถานที่จริง แต่ถ้าเป็นการถ่ายทำในสตูดิโอก็จะเป็นการสร้างฉากใหม่ทั้งหมด โดยเป็นการออกแบบให้เป็นไปตามบทบาทยนตร์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ออกแบบงานและฝ่ายศิลป์ให้ภาพรวมของฉากเป็นไปตามที่บทบาทยนตร์กำหนด รวมทั้งการจัดหาอุปกรณ์ประกอบฉากที่จะใช้ในการถ่ายทำภาพยนตร์

การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เป็นการเลือกและเตรียมสิ่งต่างๆ ที่จะใช้ในการถ่ายทำภาพยนตร์ให้พร้อมสำหรับถ่ายทำ ทั้งในส่วนของจัดการ เช่น เก้าอี้ นั่ง โต๊ะ รม ฯลฯ และในส่วนของอุปกรณ์เฉพาะทาง เช่น फिल्मที่ใช้ในการถ่ายทำ อุปกรณ์ประกอบกล้อง อุปกรณ์เกี่ยวกับแสง ฯลฯ

การทำบทถ่ายทำ (Shooting Script) เป็นกระบวนการสุดท้ายในการทำบทบาทยนตร์ที่เป็นไปตามขั้นตอน คือ เรื่องย่อพัฒนาเป็นเรื่องย่อยขยาย บทภาพยนตร์ที่มีบทพูด สุดท้ายคือบทถ่ายทำ โดยจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับมุมกล้อง เวลาในเรื่อง สถานที่ บทพูด ซึ่งสามารถบ่งบอกถึงรายละเอียดสำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์

การจัดตารางการถ่ายทำ เมื่อแยกกลุ่มสถานที่หรือฉากในการถ่ายทำเรียบร้อยแล้วก็จะมีการแบ่งกลุ่มตัวนักแสดงที่จะเข้าฉาก ลำดับฉากตามคิวนักแสดง และตามความเหมาะสม เพื่อระบุดำเนินการถ่ายทำให้กับทีมงานในกองถ่ายได้รับทราบ การจัดตารางการถ่ายทำที่ดี จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมหลายอย่าง เช่น การจัดคิวนักแสดงให้ลงตามสถานที่ถ่ายทำอย่างพอดี การจัดคิวต้องพิจารณาเกี่ยวกับอุปกรณ์พิเศษต่างๆ ที่เข้ามาในระยะเวลาจำกัด เพื่อให้เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้การถ่ายทำภาพยนตร์ดำเนินไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และยังเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณอีกด้วย

การกำหนดงบประมาณในการถ่ายทำภาพยนตร์ คือ การประเมินงบประมาณในการสร้างภาพยนตร์ทั้งหมด เพื่อบอกให้รู้ถึงพิกัดในการใช้งบประมาณว่ามีเงินให้ใช้เท่าไร ซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก เพราะปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการถ่ายทำภาพยนตร์จะเกี่ยวข้องกับงบประมาณ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องงบประมาณเกินจากที่ประเมินไว้ ซึ่งจะสร้างความไม่ไว้วางใจจากผู้บริหารบริษัทผลิตภาพยนตร์ แม้บางบริษัทสามารถยืดหยุ่นได้เพราะความสนิทส่วนตัวระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์กับผู้บริหารบริษัท แต่ทั้งนี้การกำหนดงบประมาณที่ดีควรจะกำหนดสำรองไว้เพื่อกันความผิดพลาดในระหว่างถ่ายทำภาพยนตร์

2) ขั้นตอนการถ่ายทำ (Production)

หลังจากการเตรียมงานในขั้นตอนนี้ก่อนถ่ายทำภาพยนตร์ให้พร้อมที่สุดแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้กำกับภาพยนตร์ คือการบริหารกองถ่ายทำให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นที่สุด โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมของตนเองก่อนออกถ่ายทำจริง สิ่งแรกที่ต้องนึกถึงก็คือบทบาทภาพยนตร์ในการถ่ายทำในวันนั้น ผู้กำกับต้องมีความเข้าใจอย่างละเอียดและแม่นยำ เพราะในวันถ่ายทำผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจทุกอย่าง และมีอำนาจในการสั่งการทุกฝ่าย

การเตรียมความพร้อมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเตรียมคัทที่จะใช้ในการถ่ายทำในแต่ละฉากว่าแต่ละฉากต้องมีรายละเอียดอย่างไร เป็นการแยกองค์ประกอบ (Break Down) ในการถ่ายทำออกมาเพื่อให้เห็นขั้นตอนในการถ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพยนตร์ที่ต้องใช้คอมพิวเตอร์กราฟฟิกเข้ามาช่วยเพิ่มความสมจริงจะต้องมีการแยกองค์ประกอบออกเป็นหลายส่วนในหนึ่งคัท หรือจะต้องตัดสินใจว่าจะใช้เทคนิคการถ่ายทำแบบใด งานที่สำคัญในขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์มีดังนี้

การประชุมทีมงาน เป็นการประชุมเพื่อตรวจสอบความเข้าใจต่อภาพยนตร์ที่จะถ่ายทำ พร้อมกับตรวจสอบความพร้อมในการถ่ายทำของทีมงานทั้งหมดก่อนจะยกกองถ่ายออกไปปฏิบัติงานจริง

การออกกองถ่าย เป็นการเคลื่อนกองถ่ายทำภาพยนตร์สู่การปฏิบัติงานจริงตามกำหนดการโดยนำอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ในการถ่ายทำและบุคลากรไปยังที่นัดหมายล่วงหน้าถ้าสถานที่ถ่ายทำอยู่ในระยะไกลกว่าที่จะทำงานแบบไป-กลับได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการถ่ายทำที่ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางและเสียค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

การดำเนินการถ่ายทำภาพยนตร์ คือการลงมือถ่ายทำภาพยนตร์จริงๆ ภายใต้การสั่งการการบริหาร การควบคุมของผู้กำกับภาพยนตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งภาพยนตร์และเสียงของภาพยนตร์อย่างสมบูรณ์แบบและมีศิลปะ สิ่งสำคัญที่สุดในการถ่ายทำภาพยนตร์ คือต้องทำทุกอย่างให้มีความคุ้มค่ามากที่สุด ครบถ้วนที่สุด แม้บางครั้งจะต้องมีการต่อรองขอเพิ่มงบประมาณกับผู้บริหารบริษัทก็ตาม เพื่อให้บรรยากาศตามเรื่องสมบูรณ์ที่สุด

3) ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (Post-Production)

หลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ตามกำหนดแล้ว ก็เข้าสู่ขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ ซึ่งระหว่างการทำอยู่นั้น ก็อาจจะมีการถ่ายทำควบคู่กันไป เช่น การส่งฟิล์มภาพยนตร์ที่ถ่ายไปแล้วไปล้างพิมพ์ฟิล์ม หรือปัจจุบันเป็นการส่งไฟล์ดิจิทัลเพื่อนำไปลำดับ

ภาพ ในส่วนนี้จะเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการถ่ายทำภาพยนตร์ ซึ่งขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์จะประกอบด้วย

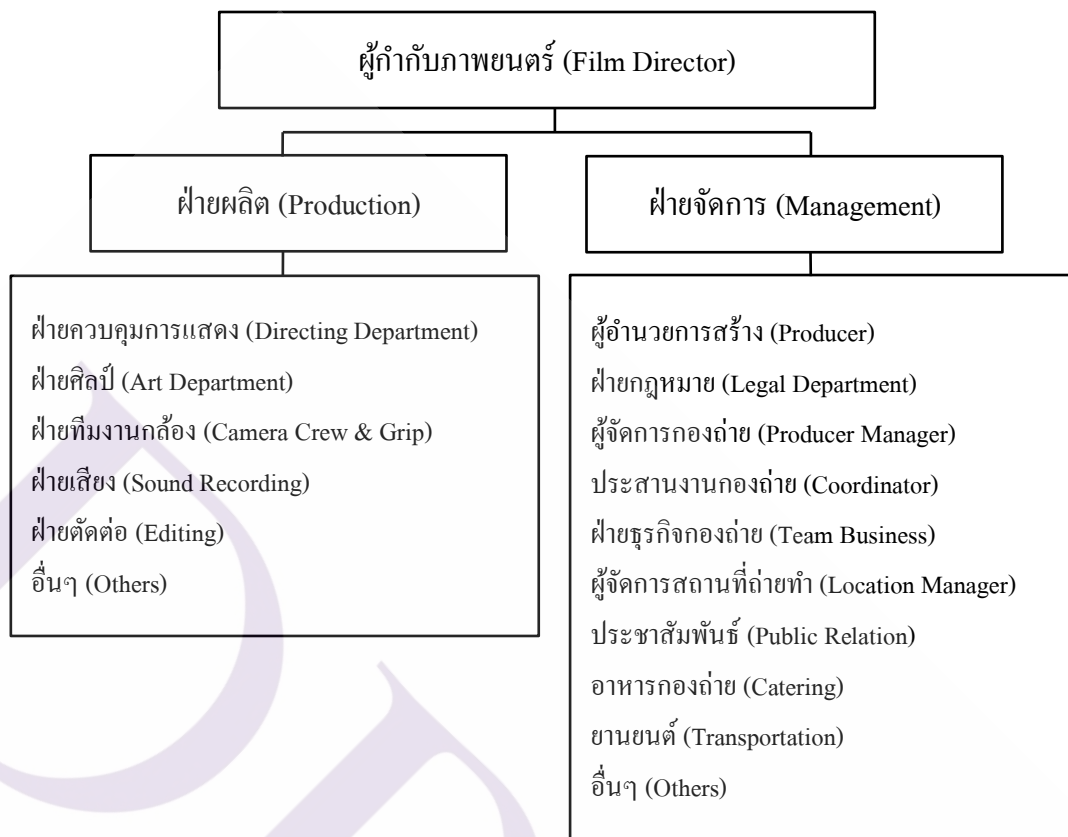
การส่งไฟล์ภาพและเสียง ในขั้นตอนนี้หากเป็นการถ่ายภาพยนตร์ด้วยฟิล์มจะมีขั้นตอนการส่งฟิล์ม ไปล้างและพิมพ์ฟิล์มในแลป แต่ปัจจุบันในกระบวนการถ่ายทำแบบดิจิทัลนั้นก็จะเป็นการส่งไฟล์ภาพและเสียงทั้งหมดให้กับห้องตัดต่อเพื่อถ่ายข้อมูลลงคอมพิวเตอร์

การตัดต่อภาพและเสียง เป็นขั้นตอนในการนำฟิล์มที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้กำกับภาพยนตร์ส่งต่อให้พนักงานตัดต่อในการเลือกคัทที่ดีที่สุดเพื่อใช้ในการลำดับภาพ ซึ่งจะอยู่ในความควบคุมของผู้กำกับภาพยนตร์หรือทีมงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อลำดับภาพเรียบร้อยแล้วก็จะเป็นการตัดต่อเพื่อความกระชับของภาพยนตร์ ทั้งนี้ ปัจจุบันนิยมใช้การถ่ายทำด้วยระบบดิจิทัลก็จะเป็นการตัดต่อด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเมื่อกระบวนการตัดต่อภาพและเสียงเสร็จสิ้นก็จะมีการหารือในส่วนของทีมงานที่เกี่ยวข้องและผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ ถ้าเนื้อเรื่องไม่เพียงพอก็ต้องมีการถ่ายทำเพิ่ม

การเผยแพร่และจัดจำหน่ายภาพยนตร์ เป็นการนำภาพยนตร์ที่ทำเสร็จสมบูรณ์แล้วออกเผยแพร่แก่มวลชน ผู้ชมภาพยนตร์ ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ โรงภาพยนตร์ เทศกาลภาพยนตร์ หรือหลังจากที่ภาพยนตร์ไม่มีการฉายในโรงภาพยนตร์แล้ว ก็จะมีการจัดจำหน่ายในรูปแบบต่างๆ เช่น วีซีดี ดีวีดี หรือการจำหน่ายกับนายทุนบริษัทต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อนำภาพยนตร์ไปฉาย เป็นต้น

2.2.2 บุคลากรในการผลิตภาพยนตร์

บุคลากรในการผลิตภาพยนตร์นั้น ในแต่ละองค์กรจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากเนื้อหาของภาพยนตร์แต่ละเรื่อง รวมทั้งงบประมาณในแต่ละกองถ่ายมีความแตกต่างกัน กองถ่ายหนึ่งอาจต้องการทีมงานเทคนิคพิเศษ และนักแสดงแทน (Stunt Man) ขณะที่อีกกองถ่ายหนึ่งไม่จำเป็นต้องมี ทั้งนี้ ส่วนใหญ่งานบริหารกองถ่ายทำภาพยนตร์นั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ (Film Director) โดยในกองถ่ายภาพยนตร์จะมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ทีมงานฝ่ายผลิต และทีมงานฝ่ายจัดการ ซึ่งต้องทำหน้าที่ควบคู่กันไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สมคเน วรวิวัฒน์, 2553)

แผนภาพที่ 2.4 แผนภูมิบุคลากรในการผลิตภาพยนตร์

1) ผู้กำกับภาพยนตร์ (Film Director)

ผู้กำกับภาพยนตร์มีหน้าที่ที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้ที่รับผิดชอบหลักในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์และการบริหารกองถ่ายทำภาพยนตร์ โดยเฉพาะการเป็น “คนเล่าเรื่อง” ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ผู้กำกับภาพยนตร์จึงเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังในทุกส่วนของภาพยนตร์ โดยในปัจจุบันผู้กำกับจะถูกคัดเลือกจากสไตส์การทำงานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว หรือความถนัดเฉพาะเรื่องตามความเหมาะสมของบทภาพยนตร์ เพื่อถ่ายทอดออกมาเป็นภาพและเสียงได้อย่างมีศิลปะ รวมไปถึงความสามารถในการกำกับการแสดงเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและสื่อความหมายของตัวละคร ในปัจจุบันผู้กำกับภาพยนตร์สมัยใหม่จะมีแนวคิดและการทำงานเป็นของตัวเอง และมีอำนาจในการต่อรองกับนายทุนมากขึ้น แต่ทุกอย่างก็ต้องอยู่ในข้อตกลงเบื้องต้นของการทำงาน หรืออีกปัจจัยหนึ่งคือประสบการณ์การทำงาน ความน่าเชื่อถือของตัวผู้กำกับภาพยนตร์เอง

Travis (อ้างถึงใน สมคเน วรวิวัฒน์, 2553: 16) ได้นิยามความหมายของผู้กำกับภาพยนตร์ไว้ในหนังสือ *The Director's Journey: The Creative Collaboration between Directors, Writer and Actors* ไว้ว่า ผู้กำกับภาพยนตร์มีหน้าที่หลากหลายมากมายในการเชื่อมโยงหรือรวบรวมความคิดสร้างสรรค์ของตัวเองให้เข้ากับองค์ประกอบหรือส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น บทภาพยนตร์ ผู้เขียน นักแสดง การกำกับศิลป์ ช่างภาพ นักแต่งเพลง และส่วนอื่นๆ เข้าด้วยกัน โดยผู้กำกับภาพยนตร์จะไม่สามารถสร้างภาพยนตร์ได้โดยปราศจากสิ่งเหล่านี้ สอดคล้องกับ บรรจง โกศลวัฒน์ (2529: 1-2) ที่กล่าวว่า ผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้ควบคุมการสร้างภาพยนตร์ในขั้นตอนการถ่ายทำทั้งหมดโดยตรง เพราะเป็นผู้ที่ทำให้เรื่องราวทั้งหมดในบทภาพยนตร์กลายมาเป็นภาพเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวาในจอภาพยนตร์ ความสำเร็จของผู้กำกับนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการสั่งการทุกคนในกองถ่ายให้ทำงานอย่างประสานกลมกลืนและนำเอาความสามารถของทุกคนในกองออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยเป้าหมายหลักอีกประการหนึ่งของผู้กำกับภาพยนตร์นั้นก็คือ ความพยายามเข้าไปถึงความคิดของผู้ชมภาพยนตร์ สามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ชมต้องการให้ได้เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาเป็นที่ถูกใจผู้ชมนั่นเอง

2) ฝ่ายผลิต (Production)

ตำแหน่งต่างๆ ภายใต้การสั่งการ โดยตรงจากผู้กำกับภาพยนตร์ ประกอบด้วย

ฝ่ายควบคุมการแสดง (Directing Department) ได้แก่

- ผู้ช่วยผู้กำกับที่หนึ่ง (First Assistant Director) มีหน้าที่ประสานงานทุกภาคส่วนในกองถ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้กำกับภาพยนตร์
- ผู้ช่วยผู้กำกับที่สอง (Second Assistant Director) มีหน้าที่ช่วยในการกำกับการแสดงของนักแสดง ผู้แสดงประกอบ เพื่อให้เป็นไปตามประสงค์ของผู้กำกับภาพยนตร์
- ผู้เขียนบทภาพยนตร์ (Script Writer) ทำหน้าที่เขียนบทภาพยนตร์ตามที่ได้รับมอบหมายจนแล้วเสร็จ เมื่อเขียนบทเสร็จแล้วภาระหน้าที่ต่อไปก็คือการแก้ไขบท เมื่อแก้ไขบทจนเป็นที่พอใจของผู้ว่าจ้างแล้ว ภาระหน้าที่ของผู้เขียนบทคือต้องมีการพัฒนาจากเรื่องย่อไปถึงบทภาพยนตร์ฉบับสมบูรณ์ (Shooting-Script)
- ผู้คัดเลือกนักแสดง (Casting) ทำหน้าที่คัดเลือกนักแสดงตามบุคลิกของตัวละครที่กำหนดไว้ในบทภาพยนตร์ ซึ่งการคัดเลือกนักแสดงนี้ผู้คัดเลือกนักแสดงจะต้องทำงานร่วมกับผู้อำนวยการผลิต ผู้กำกับภาพยนตร์ และผู้ช่วยกำกับภาพยนตร์ เป็นต้น
- ผู้ควบคุมนักแสดง (Acting Coach) ทำหน้าที่หลังจากที่คัดเลือกนักแสดงแล้ว บางกองถ่ายจะกำหนดให้มีการฝึกซ้อมนักแสดงก่อนที่จะมีการถ่ายทำภาพยนตร์ 2-3 เดือน เพื่อให้

นักแสดงบางคนที่ยังไม่มีพื้นฐานทางการแสดงได้พัฒนาตนเอง สามารถที่จะแสดงภาพยนตร์ในขั้นตอนการถ่ายทำได้อย่างราบรื่น สำหรับนักแสดงที่มีประสบการณ์แล้วก็จะต้องมีการฝึกซ้อมการแสดงตามบทบาทภาพยนตร์เช่นเดียวกัน

- ผู้ควบคุมความต่อเนื่อง (Continue Controller) มีหน้าที่จกรายละเอียดของการแสดงและองค์ประกอบต่างๆ เพื่อความต่อเนื่องของภาพยนตร์ ผู้ทำหน้าที่นี้ต้องมีความละเอียด มีวิจรรณญาณ มีเหตุผล และสามารถตรวจสอบการทำงานของทุกหน่วยงานได้ เช่น การใส่เสื้อผ้าผิดไปจากฉากที่เคยถ่ายค้างไว้ การควบคุมคำพูดของนักแสดง การดูองค์ประกอบฉากว่าเหมือนเดิมหรือไม่

ทั้งนี้ จำนวนทีมงานฝ่ายควบคุมการแสดงจะขึ้นอยู่กับปริมาณของตัวนักแสดงด้วย ภาพยนตร์แต่ละเรื่อง ถ้ามีปริมาณมากก็ต้องมีเพิ่มมากขึ้นตามความเหมาะสม เช่น ผู้กำกับคิวบู๊ (Stunt Director) นักแสดงแทน (Stuntman) เป็นต้น

ฝ่ายศิลป์ (Art Department)

ฝ่ายศิลป์ เป็นฝ่ายเนรมิตสร้างสรรค์สิ่งที่จะปรากฏบนภาพเพื่อความสมจริงของภาพยนตร์ มีดังต่อไปนี้

- ผู้ออกแบบงานสร้าง (Production Designer) เป็นคนออกแบบและควบคุมงานสร้างฉากต่างๆ ในภาพยนตร์ โทนภาพยนตร์ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ผู้ออกแบบงานส่วนใหญ่จะเติบโตมาจากการเป็นผู้กำกับศิลป์ (Art Director)

- ผู้กำกับศิลป์ (Art Director) ทำหน้าที่ในการไปหาสถานที่ที่ถ่ายทำ ร่วมกับผู้ทำหน้าที่จัดหาสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้ช่วยกำกับ ชูริกกิจกองถ่าย ฯลฯ รวมไปถึงการออกแบบสร้างฉากตามเรื่องราวในบทภาพยนตร์

- ผู้ช่วยกำกับศิลป์ (Asst. Art Director) ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้กำกับศิลป์ในการออกแบบฉากที่ได้รับมอบหมายจากผู้กำกับศิลป์

- ผู้จัดการอุปกรณ์ประกอบฉาก (Properties Master) ทำหน้าที่จัดหาอุปกรณ์ประกอบฉากต่างๆ เช่น จัดหา ตู้ โต๊ะ นาฬิกา ผ้า幔 เป็นต้น ตามการออกแบบของฝ่ายศิลป์

- ผู้สร้างฉาก (Set Constructor) ทำหน้าที่สร้างฉากตามที่ฝ่ายศิลป์ออกแบบ ภายในระยะเวลาที่กำหนดก่อนที่จะมีการถ่ายทำภาพยนตร์ ส่วนใหญ่จะเป็นช่างผู้มีประสบการณ์ในการทำงานกองถ่ายพอสมควร สามารถสื่อสารกับผู้กำกับศิลป์ได้ว่าควรสร้างฉากปริมาณเท่าใด เพราะบางฉากไม่จำเป็นต้องสร้างสมบูรณ์ทุกมิติก็ได้

- ผู้ออกแบบและควบคุมเครื่องแต่งกาย (Stylist) ทำหน้าที่ออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับต่างๆ ของตัวละคร โดยคำนึงถึงยุคสมัย บุคลิกของตัวละคร ทั้งนี้ ก่อนที่จะออกแบบเครื่องแต่งกายนั้น ผู้ออกแบบนอกจากจะต้องอ่านจากบทภาพยนตร์อย่างละเอียดแล้ว ยังต้องเข้าร่วมประชุมกับผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้กำกับศิลป์ เพื่อทราบแนวคิดและกำหนดแนวทางการออกแบบโทนและอารมณ์ของภาพยนตร์ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

- ผู้ดูแลเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย (Wardrobe, Costume) ทำหน้าที่จัดคิวเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของนักแสดงให้เป็นไปตามตารางการถ่ายทำภาพยนตร์ ตลอดจนดูแลเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้สามารถใช้งานได้ทันทีที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการ

- ฝ่ายแต่งหน้าทำผม (Make-up & Hair) ทำหน้าที่เสริมความสมจริงให้กับตัวละครในเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยการใช้วิธีการแต่งหน้าและตกแต่งทรงผม โดยช่างแต่งหน้าทำผมจะแบ่งเป็นช่างแต่งหน้าทำผมทั่วไปที่แต่งหน้าตัวละครไปตามบทบาท กับช่างแต่งหน้าเทคนิคพิเศษ (Make-up Effect) โดยช่างแต่งหน้าอย่างหลังจะมีความชำนาญเฉพาะทางแต่งหน้าให้เหมือนจริง โดยใช้วิธีประดิษฐ์หน้ากากที่ทำจากสารเคมี ยูเรเทนโฟม ยางพารา เป็นต้น

ฝ่ายทีมงานกล้อง (Camera Crew & Grip)

เป็นฝ่ายที่จะรับผิดชอบในการถ่ายทำ การใช้กล้อง และเครื่องมือเสริม เพื่อความเหมาะสมทางด้านภาพให้กับภาพยนตร์ โดยมีตำแหน่งและหน้าที่หลักดังนี้

- ผู้กำกับภาพ (Director of Photography) จะประสานงานกับผู้กำกับภาพยนตร์ในการวางแผนการจัดแสงการออกแบบแสงและการวางมุมกล้องเพื่อการสื่อความหมายด้วยภาพต่างๆ กองถ่ายหนังส่วนใหญ่ผู้กำกับภาพนั้นมักจะเป็นช่างกล้องด้วย ทั้งนี้ ผู้กำกับภาพ อาจมีทีมผู้ช่วยกำกับภาพเข้ามาเสริมการทำงานก็ได้

- ช่างภาพ (Camera Operator) จะประสานงานกับผู้กำกับและผู้กำกับภาพในการถ่ายทำภาพยนตร์โดยการกำหนดการวางมุมกล้อง ขนาดภาพ การสื่อความหมายด้วยภาพซึ่งจะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าในขั้นตอนเตรียมงานสร้างก่อนที่จะถ่ายจริง

- ทีมจัดไฟ (Lighting Department) เป็นทีมงานที่ควบคุมเรื่องไฟส่องสว่าง ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ถ่ายทำหรือในฉากประกอบ โดยหัวหน้าทีมไฟ (Gaffer) จะคอยวัดแรงไฟว่าเหมาะสมกับฉากนั้นๆ หรือไม่ เช่น ฉากที่มีการแสดงอารมณ์เศร้าก็ควรจัดไฟแบบความสว่างต่ำ (Low-Key) เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีทีมอุปกรณ์พิเศษของกล้อง (Grip) จะคอยควบคุมติดตั้งอุปกรณ์พิเศษที่ผู้กำกับภาพสั่งมาใช้ในการถ่ายทำ เช่น อุปกรณ์ติดตั้งกล้องต่างๆ ที่มีลักษณะเหมือนรางเลื่อน หรือ

เป็นแขนหลักที่มีการถ่วงน้ำหนักที่ปลายแขนข้างหนึ่งเพื่อยกกล้องเมื่อต้องการถ่ายทำในมุมสูง ซึ่งอาจเป็นทีมงานที่ว่างมาพิเศษก็ได้

ฝ่ายบันทึกเสียง (Sound Recording)

จะประกอบไปด้วยทีมงานสองคนนั่นคือ หัวหน้าทีมเสียง (Sound Recorder) ที่มีหน้าที่ควบคุมเครื่องบันทึกเสียง ฟังเสียงรบกวนเวลาถ่ายทำในกรณีที่เสียงรบกวนมากเกินไป สามารถให้ความเห็นที่จะหยุดถ่ายทำชั่วคราวได้ โดยจะทำหน้าที่ร่วมกับผู้ถืออุปกรณ์บันทึกเสียง (Boomman) ที่มีหน้าที่ถือเครื่องขยายเสียงที่มีลักษณะเหมือนไมค์ยาวที่ติดตั้งไมโครโฟนตรงปลายเพื่อบันทึกเสียงในภาพยนตร์

ฝ่ายตัดต่อ (Editing Department)

ฝ่ายนี้ในอดีตจะเป็นการทำงานในขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (Post-Production) เป็นฝ่ายที่มีความสำคัญในการเล่าเรื่อง ฉ่านักตัดต่อ (Editor) มีความชำนาญจะสามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้กำกับภาพยนตร์ได้ด้วย โดยการตัดต่อก็คือขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการนำภาพแต่ละภาพมาต่อกันตามที่คุยกันไว้ตั้งแต่ต้นให้ภาพยนตร์ออกมาสมบูรณ์แบบที่สุด ซึ่งในปัจจุบันพัฒนาการของกองถ่ายทำภาพยนตร์มีการบันทึกภาพและเสียงแบบดิจิทัลแล้ว ทำให้ฝ่ายตัดต่อสามารถเข้าร่วมในขั้นตอนระหว่างการถ่ายทำได้ บางกองถ่ายภาพยนตร์จะมีตำแหน่งตัดต่อหน้ากอง (On Set Editing) เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบภาพยนตร์เบื้องต้น

ฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมการฝ่ายผลิต (Others) ได้แก่

- ฝ่ายเทคนิคพิเศษในการถ่ายทำ (Special Effect) เป็นผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน เช่น ทีมงานควบคุมปืน ทีมงานควบคุมระเบิด ทีมงานควบคุมกระแสไฟฟ้าพ่นเทียม เป็นต้น
- ผู้ประพันธ์เพลงประกอบภาพยนตร์ (Music Director) จะมีหน้าที่แต่งเพลงและดนตรีประกอบภาพยนตร์เพื่อประกอบอารมณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละฉาก เพื่อความสมจริงด้านอารมณ์หรืออาจจะแต่งเพลงเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องนั้น ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงต้องมีความเข้าใจในตัวบทภาพยนตร์และตัวละครนั้นๆ อย่างดีด้วย
- ผู้บันทึกภาพนิ่ง (Still Photographer) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่บันทึกภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกองถ่ายเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปประกอบงานส่วนอื่นๆ เช่น นำภาพที่ได้ไปเป็นอุปกรณ์ประกอบฉาก นำภาพไปให้นักข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

- เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์กราฟิก (Computer Graphic) มีหน้าที่สร้าง Graphic ในฉากต่างๆ เพื่อเสริมความสมจริงในเนื้อเรื่อง ภาพยนตร์บางเรื่องใช้เทคนิคนี้เป็นจำนวนมากทีเดียวเพื่อเสริมภาพให้เหมือนจริงตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์

ฝ่ายจัดการ (Management)

ขอบเขตของฝ่ายจัดการหลังจากที่ภาพยนตร์ได้รับการอนุมัติเงินทุนจากนายทุนหรือผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์แล้ว การจัดตั้งองค์กรก็ได้เริ่มต้นขึ้น โดยผู้กำกับภาพยนตร์กับผู้ควบคุมงานสร้างจะหารือกันในการดึงตัวบุคลากรตำแหน่งหลักๆ ที่มีความเหมาะสมกับภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ แล้วเริ่มทำงานเอกสาร เช่น การเตรียมงาน ร่างงบประมาณของแต่ละฝ่าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ (Producer) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการควบคุมการผลิตภาพยนตร์ทั้งหมด นับตั้งแต่การวางแผน การถ่ายทำ หลังการถ่ายทำ เพื่อให้การผลิตภาพยนตร์เป็นไปอย่างราบรื่นและมีความสมบูรณ์ที่สุด โดยจะอำนาจการดำเนินงาน การพูดคุยต่อรองกับผู้ควบคุมงานสร้างภาพยนตร์หรือนายทุน รวมไปถึงผู้กำกับภาพยนตร์

ฝ่ายกฎหมาย (Legal Department) ทำหน้าที่ในการทำสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์ ซึ่งได้แก่การทำสัญญาเช่าลิขสิทธิ์ การเช่าเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ การทำประกันภัย ฯลฯ

ผู้จัดการกองถ่าย (Production Manager) ผู้ทำหน้าที่นี้เปรียบเสมือนแม่บ้านของกองถ่ายภาพยนตร์ กองถ่ายไหนมีผู้จัดการกองถ่ายที่ดีก็จะสามารถทำงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยจะเป็นผู้จัดเตรียมทุกอย่างตั้งแต่ขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ เช่น การจัดหาที่พัก ยานพาหนะ อาหารของนักแสดงและทีมงาน ควบคุมดูแลการเบิกจ่ายงบประมาณไม่ให้นานปลาย จัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวันให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมาย

ผู้ประสานงานและธุรกิจกองถ่าย (Production Coordinator, Team Business) หรือเรียกอีกอย่างว่า ผู้ช่วยผู้จัดการกองถ่าย มีหน้าที่คอยช่วยเหลือติดต่อประสานงาน ทำเรื่องขออนุญาตต่างๆ เช่น ทำจดหมายขออนุญาตใช้สถานที่ถ่ายทำ จดหมายขอความอนุเคราะห์จากผู้สนับสนุน รวมทั้งการทำงานงบประมาณค่าใช้จ่ายรายวัน การจ่ายเงินแก่นักแสดงทีมงานตลอดจนทำบัญชีการใช้จ่ายในแต่ละวันเพื่อนำเสนอบริษัท เป็นต้น

ผู้จัดการฝ่ายสถานที่ (Location Manager) เป็นคนเสาะหาสถานที่ถ่ายทำ (Scout Location) เพื่อนำมาให้ผู้กำกับภาพยนตร์พิจารณาและจะต้องทำหน้าที่อย่างหนักในขั้นตอนก่อนการถ่ายทำ (Pre-Production) เพราะสถานที่ถ่ายทำจะเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงงานจากหลายส่วนเข้า

ด้วยกัน โดยเฉพาะการทำงานประมาณสร้างฉาก และยิ่งสถานที่ถ่ายทำเหมาะสมมากเท่าไร ก็จะช่วยลดงบประมาณในส่วนงานสร้างฉากมากขึ้น

ประชาสัมพันธ์กองถ่าย (Public Relation) ตำแหน่งนี้จะดูแลเรื่องการนำเสนอข่าวสารของกองถ่ายว่าจะออกไปภายนอกอย่างไร รวมทั้งเก็บข้อมูลต่างๆ เพื่อส่งให้กับสื่อสิ่งพิมพ์ให้ได้รับทราบข่าวการผลิตภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ว่าไปถึงขั้นตอนไหนแล้ว อีกหน้าที่คือการนัดผู้สื่อข่าวมาทำข่าวภายในกองถ่ายเมื่อวันเวลาเหมาะสม

ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม (Catering) ในทุกๆ กองถ่ายทำภาพยนตร์จะต้องมีฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวายในการที่ทีมงานต้องหาอาหารเอง โดยมีแม่ครัวคอยทำอาหาร ส่วนสวัสดิการนอกจากช่วงเวลารับประทานอาหารแล้วยังมีหน้าที่นำเครื่องดื่มไปบริการบุคลากรในกองถ่ายอีกด้วย

นอกจากนี้ หากผู้ทำหน้าที่ในฝ่ายจัดการยังไม่เพียงพอก็อาจมีการว่าจ้างเพิ่มเติมในตำแหน่งๆ เช่น พนักงานรายวัน (Runner) ที่มีการจัดจ้างมาเพื่อเสริมในความต้องการของกองถ่ายอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อกำลังคนของบางหน่วยงานไม่พอ หรือต้องการพนักงานเสริมสำหรับกรแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เช่น ช่วงที่เตรียมงานไม่ทันต้องจ้างพนักงาน

ที่กล่าวมาคือกระบวนการผลิตภาพยนตร์และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการผลิตภาพยนตร์ ทั้งนี้ ในการทำงานของแต่ละองค์กรอาจมีหลักการบริหารที่แตกต่างกันออกไปตามโครงสร้างของบริษัท หรือกองถ่ายทำภาพยนตร์ โดยจากศึกษาแนวคิดนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นแนวทางในการวิเคราะห์องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาล ตั้งแต่การเขียนบทภาพยนตร์ การคัดเลือกนักแสดง การถ่ายทำ ตลอดจนขั้นตอนการตัดต่อ ซึ่งภาพยนตร์ฮาลาลที่ผู้วิจัยศึกษานั้นมีข้อจำกัดของศาสนาอิสลาม ทำให้เห็นถึงความแตกต่างบางประการจากกระบวนการผลิตภาพยนตร์ทั่วไป โดยผู้วิจัยจะเลือกบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์ในตำแหน่งต่างๆ เพื่อใช้ในการศึกษา ทั้งฝ่ายผลิตและฝ่ายจัดการ ได้แก่ ผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้เขียนบทภาพยนตร์ ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ และผู้ควบคุมการผลิตภาพยนตร์ เนื่องจากบุคลากรดังกล่าวมีบทบาทสำคัญมากในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ โดยจะช่วยให้เข้าใจกลวิธีการเล่าเรื่องและกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาลที่มีข้อจำกัดของศาสนาอิสลามมากขึ้น

2.3 การสื่อสารการตลาดภาพยนต์

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮอลลีวูด ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะคือคนมุสลิม จึงจะทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดภาพยนต์ โดยผู้วิจัยเลือกหลักการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน (Integrated Marketing Communication, IMC) มาทบทวน เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มองการสื่อสารการตลาดแบบองค์รวมซึ่งต่างจากแนวคิดเดิมหรือแนวคิดอื่นที่มองแยกส่วน แนวคิดนี้สามารถอธิบายแนวทางการสื่อสารการตลาดในยุคปัจจุบันที่มีสื่อหรือเครื่องมือการสื่อสารที่หลากหลาย และมักถูกใช้ผสมผสานกันเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของนักการตลาด โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสื่อสารการตลาด เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์การธุรกิจ โดยแหล่งข่าวสารหรือผู้ส่งสารก็คือองค์การธุรกิจ และผู้รับข่าวสารก็คือผู้บริโภค ดังนั้น การติดต่อสื่อสารทางการตลาดจึงเริ่มจากเจ้าของธุรกิจที่ใช้การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยบุคคล ฯลฯ นอกจากนั้นยังใช้การติดต่อสื่อสารแบบบอกเล่าเป็นตัวเร่งที่สำคัญในการกระจายข่าวสารทางธุรกิจออกไป โดยนำหลักการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน (Integrated Marketing Communication, IMC) มาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด คือมีการใช้สื่อมากกว่าหนึ่งอย่างพร้อมๆ กัน ดังที่ สามารถ สนธิทกุล (2542: 22) กล่าวว่า การสื่อสารในแต่ละครั้งจะต้องนำไปสู่การสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อที่จะสร้างความลึกซึ้งของการจูงใจ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ดังนั้น การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน (IMC) จึงมีความสำคัญและมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดย เสรี วงษ์มณฑา (2540: 14, 34) อธิบายว่า การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน คือ กระบวนการของการพัฒนาแผนงานการสื่อสารการตลาดที่ต้องใช้การสื่อสารเพื่อการจูงใจหลายรูปแบบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป้าหมายของการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน มีลักษณะสำคัญ คือ

- 1) มุ่งสร้างพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 2) พิจารณาวิธีการสื่อสารตราสินค้า (Brand Contacts) เพื่อให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้รู้จักสินค้าที่จะนำไปสู่ความรู้ ความคุ้นเคย และความเชื่อมั่นในสินค้านั้น

ทั้งนี้ ชูลท์และคณะ (อ้างถึงในธีรพันธ์ โล่ห์ทองคำ, 2544: 11) ได้เสนอรูปแบบการวางแผนการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน (IMC Planning Model) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บฐานข้อมูลของลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยข้อมูลเหล่านี้ประกอบด้วยข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ จิตวิทยา ประวัติการซื้อในอดีต ทศนคติต่อสินค้า เป็นต้น ซึ่งข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้

ขั้นตอนที่ 2 การแบ่งกลุ่มลูกค้า โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามพฤติกรรมการซื้อ ดังนี้

- 1) กลุ่มที่ภักดีต่อตราสินค้าขององค์กร หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าขององค์กร และซื้อสินค้าขององค์กร
- 2) กลุ่มที่ภักดีต่อตราสินค้าของกลุ่มแข่ง หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าของกลุ่มแข่งขององค์กร ไม่ได้ซื้อสินค้าขององค์กร
- 3) กลุ่มที่เปลี่ยนแปลงต่อตัวสินค้าตลอดเวลา หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่ไม่มีความภักดีต่อตราสินค้าใดตราสินค้าหนึ่ง โดยซื้อสินค้าของตราสินค้าที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการการติดต่อกับลูกค้า การเข้าถึงลูกค้าและกลุ่มเป้าหมาย โดยค้นหาโอกาส เวลา สถานที่ หรือสถานการณ์ที่สามารถติดต่อสื่อสารกับลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายได้ เพื่อให้ลูกค้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการขององค์กร

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนากลยุทธ์การติดต่อสื่อสาร การสร้างสรรค์และคิดค้นข้อมูลข่าวสารที่ต้องการส่งไปยังกลุ่มลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมถึงการคาดการณ์การตอบสนองของลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายด้วย

ขั้นตอนที่ 5 การคัดเลือกกลยุทธ์การติดต่อสื่อสารทางการตลาด โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กลยุทธ์พื้นฐานต่างๆ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย เป็นต้น

ดังนั้น การสื่อสารการตลาดที่ดีและมีประสิทธิภาพ ควรเริ่มตั้งแต่การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร การออกแบบข่าวสารหรือสร้างสรรค์เนื้อหาที่จะสื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้า และผสมผสานเครื่องมือการสื่อสารต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน ซึ่งมีหลากหลายเครื่องมือด้วยกัน การที่จะเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารชนิดใด (Tools) ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย หรือเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคเปิดรับ (Exposure) โดยเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย อาทิ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย (เสรี วงษ์มณฑา, 2540: 25)

สำหรับการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์นั้น เป้าหมายสำคัญก็คือการสร้างการรับรู้ และจงใจให้ผู้ชมเป้าหมายเกิดความสนใจในภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ทั้งนี้ การเลือกใช้เครื่องมือการสื่อสารแบบผสมผสานสำหรับภาพยนตร์ จะต้องมั่นใจว่าเครื่องมือที่เลือกใช้นั้นสามารถก่อให้เกิดภาพของความโดดเด่นของภาพยนตร์เรื่องนั้น และสามารถกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อบัตรเพื่อชมภาพยนตร์เรื่องนั้นด้วย เพราะเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแต่ละชนิดต่างก็มีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกันไป เครื่องมือการสื่อสารบางอย่างสามารถสร้างความโดดเด่นให้กับภาพยนตร์ได้ อาทิ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ แต่ไม่สามารถกระตุ้นพฤติกรรมการซื้อได้ใน

ปริมาณมาก เครื่องมือการสื่อสารบางอย่างอาจสามารถจูงใจผู้บริโภคและกระตุ้นพฤติกรรมการซื้อได้เป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถสร้างความโดดเด่นให้กับภาพยนตร์ได้ อาทิ การส่งเสริมการขายในรูปแบบของการลด แลก แจก แถม เป็นต้น (แน่น้อย บุญเนตร, 2549) ทั้งนี้ ในการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสินค้าและบริการทั่วไป เครื่องมือที่นิยมใช้ ได้แก่

1) การโฆษณา (Advertising)

การโฆษณาเป็นรูปแบบของการสร้างการติดต่อกับผู้บริโภคตราสินค้า (Brand Contact) สร้างการรับรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยการโฆษณาใช้ในกรณีต่อไปนี้

1.1) ต้องการสร้างความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ (Differentiate Product) อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

1.2) ต้องการยึดตำแหน่งครองใจสินค้า (Brand Positioning) ช่วยในการสร้าง Positioning ให้กับแบรนด์ว่าอยู่ในตำแหน่งไหน จะครองใจสินค้าด้วยคุณสมบัติอะไรที่โดดเด่นเหนือคู่แข่ง

1.3) ใช้การโฆษณาเมื่อต้องการสร้างผลกระทบ (Impact) ที่ยิ่งใหญ่ ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์ค่ายเล็ก หากต้องการสร้าง Impact ไปยังลูกค้าทั่วประเทศ จึงใช้การโฆษณาผ่านโทรทัศน์เพื่อสื่อสารภาพลักษณ์ (Image) และผลกระทบ (Impact) จากภาพยนตร์ค่ายเล็กก็จะทำให้ลูกค้ารู้สึกว่า เป็นภาพยนตร์ฟอร์มยักษ์ได้

1.4) ใช้ในกรณีที่สินค้าเป็นที่รู้จักดีอยู่แล้ว ไม่ต้องให้ความรู้กับคน (Educated) แต่ต้องการย้ำตำแหน่งสินค้า (Brand Positioning) ต้องการสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ก็ควรใช้การโฆษณา เช่น ภาพยนตร์ฮอลลีวูดที่ออกโฆษณาโดยไม่ต้องเปลี่ยนโครงสร้างความคิดของผู้บริโภคใดๆ ทั้งสิ้น เพียงสร้างการรู้จัก (Awareness) และแสดงจุดขาย (Selling Point) ตำแหน่ง ภาพยนตร์ (Positioning) ที่ชัดเจน

2) การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relations)

การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ใช้กรณีต่อไปนี้

2.1) สร้างภาพลักษณ์ (Image) โดยเฉพาะในกรณีที่คุณสมบัติอื่นๆ ไม่สามารถสร้างได้เหนือกว่าคู่แข่ง ภาพลักษณ์จะเป็นสิ่งเดียวที่จะสร้างความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ได้ดี อาจใช้เรื่องราวและตำนานของแบรนด์ ซึ่งเป็นสิ่งที่คู่แข่งจะเลียนแบบกัน ได้ยากมากเพื่อสื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้า

2.2) ใช้เมื่อต้องการให้ความรู้กับบุคคล (Educate) การสื่อสารการตลาดจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อคนมีความรู้ในตราสินค้านั้นจึงต้องอธิบายถึงคุณสมบัติเกี่ยวกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ ซึ่งการโฆษณาหรือเครื่องมืออื่นๆ อาจไม่เหมาะสม

2.3) เมื่อมีข้อมูลข่าวสารจำนวนมากที่จะสร้างมูลค่าเพิ่ม (Values Added) ให้กับผลิตภัณฑ์และข่าวสารนั้นไม่สามารถบรรจุเข้าไปในการโฆษณาได้ เนื่องจากการโฆษณามีเวลาเพียงจำกัด ดังนั้นจึงใส่ข้อมูลเข้าไปในโฆษณาหลายๆ ไม่ได้ ควรใช้การประชาสัมพันธ์แทนในกรณีที่มีข้อมูลมากมายที่จะบอกลูกค้า

3) การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion)

การส่งเสริมการขายมักมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1) ดึงลูกค้าใหม่ (Attract New Users) การที่จะดึงลูกค้าให้มาซื้อสินค้านั้นจะต้องลดอัตราเสี่ยงจากการใช้สินค้าใหม่ให้กับผู้บริโภค การลด แลก แจก แถม เป็นวิธีหนึ่งที่จะลดความเสี่ยงได้ เป็นสิ่งที่จะเอาชนะความเฉื่อยชา (Inerter) ของการคิดเปลี่ยนแปลง

3.2) รักษาลูกค้าเก่าไว้ (Hold Current Customer) ในกรณีที่คู่แข่งมีการออกสินค้าใหม่ ลูกค้าอาจจะเกิดความสนใจและมีความคิดอยากจะทดลองใช้สินค้าใหม่ ดังนั้นจะต้องแก้ไขโดยทำให้ไม่เกินไปตามความคาดหวัง (Offset หรือ Dilute) เหมาะกับลูกค้าที่มีความสนใจในสินค้าใหม่แต่ยังไม่แน่ใจในคุณภาพของสินค้า หากมีการส่งเสริมการตลาด ลูกค้าเปลี่ยนใจจะยากมาก

3.3) เพิ่มอัตราการใช้ผลิตภัณฑ์ (Increased Product Usage) เกิดขึ้นเมื่อต้องการให้ผู้บริโภคใช้สินค้ามากขึ้นกว่าเดิมหรือใช้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น บัตร M-Gen ที่ใช้ซื้อภาพยนตร์ในเครื่องเมเจอร์ มีการสะสมคะแนน เพื่อนำไปแลกซื้อป๊อปคอร์น ตัวภาพยนตร์ หรือสินค้าพรีเมียมต่างๆ

3.4) การส่งเสริมการขายทำให้ผู้บริโภคเกิดการยกระดับ (Trade Up) โดยให้ซื้อสินค้าที่มีมูลค่าสูงขึ้น มีขนาดใหญ่ขึ้น หรือมีคุณภาพดีขึ้น ตัวอย่างเช่น บัตร M-Gen ที่หมดอายุแล้วสามารถนำไปแลกบัตรรุ่นใหม่ เป็นบัตร M-Gen Gold Class เป็นต้น

3.5) เสริมแรงการโฆษณาในตราสินค้า (Reinforce Brand Advertising) เมื่อโฆษณาไปแล้วควรใช้เครื่องมือส่งเสริมการตลาด เช่น โปสเตอร์ โฆษณา ป้ายแขวน แผ่นพับ ใบปลิว ชั้นวางที่พูดได้ (Shelf Talker) เมื่อผู้บริโภคเดินผ่านก็จะพูดคุยกับผู้บริโภค เป็นการเพิ่มการรู้จัก (Increased Awareness) และสร้างผู้รับข่าวสาร (Audience Ship) เกิดความได้เปรียบบนชั้นวาง (Shelf Advantage) สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้

4) การตลาดทางตรง (Direct Marketing)

การตลาดทางตรง แบ่งออกเป็นหลายประเภท ได้แก่ การตลาดทางไกล (Telemarketing) การขายทางแคตตาล็อก (Catalogue Sales) การสั่งซื้อทางไปรษณีย์ (Mail Order) การตลาดทางตรง ใช้กรณีต่างๆ ดังนี้

4.1) เมื่อมีฐานข้อมูล (Database) ที่ดีพอ ในกรณีนี้ถ้าทราบว่ากลุ่มเป้าหมายเป็นใคร อยู่ที่ไหน จะเป็นการประหยัดกว่าการใช้เครื่องมืออื่น เช่น ถ้ากลุ่มเป้าหมายมี 8,000 คน หากส่งอีเมลหรือข้อความตรงไปทางโซเชียลมีเดีย จะถูกกว่าที่เราจะไปลงในสื่อโฆษณาที่มีราคาสูง อีกทั้งสะดวกรวดเร็วทั้งต่อองค์กรและลูกค้าอีกด้วย

4.2) เมื่อต้องการสร้างการตลาดที่มีความเป็นส่วนตัว (Personalized Marketing) ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้สึกว่าเป็นการตลาดแบบส่วนตัว เมื่อผู้บริโภคได้รับ Message แล้วจะรู้สึกว่าเป็นลูกค้าคนสำคัญ เป็นลูกค้าที่ประธานบริษัทรู้จัก ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี และภาคภูมิใจว่าตนเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมาย

4.3) ใช้เพื่อเป็นกลยุทธ์ติดตามผล (Follow Up Strategy) สมมติว่าค่ายภาพยนตร์แห่งหนึ่งจัดงาน Event และมีการจำหน่ายตั๋วภาพยนตร์ด้วย ซึ่งในงานจะมีคนร่วมกิจกรรมมากมาย แต่จะไม่ได้เข้ามาซื้อตั๋วภาพยนตร์ทุกคน เราสามารถติดตามผลได้จากข้อมูลที่มีคนมาลงทะเบียน และกระตุ้นลูกค้าให้สนใจภาพยนตร์ของเราได้ เช่น โดยส่งข้อมูลไปยัง Line Facebook หรือเบอร์โทรศัพท์ให้กับกลุ่มลูกค้าเพื่อกระตุ้นการตัดสินใจซื้อ และสามารถติดตามผลได้

4.4) เป็นการเตือนความทรงจำ (Remind) การใช้ตลาดทางตรงเพื่อติดต่อสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าเดิมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เช่น ต่ออายุบัตร M-Gen เมื่อใกล้หมดอายุสมาชิกแล้ว

5) การตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing)

เครื่องมือชนิดนี้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่มีความนิยมมากในปัจจุบัน เพราะนอกจากจะเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นยอดขายหรือสร้างกระแสให้เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่ง ทำให้สินค้าหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นได้รับการกล่าวถึง ทั้งกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย สื่อมวลชน และสาธารณชน โดยเหตุผลที่องค์กรธุรกิจมักใช้การตลาดเชิงกิจกรรม คือ

5.1) สามารถสื่อความเป็นตัวตนของตราสินค้าพร้อมทั้งให้ข้อมูลของตราสินค้าที่การโฆษณาไม่สามารถให้ได้ เช่น การทดลองสินค้า การมีประสบการณ์ร่วมกัน เป็นต้น

5.2) สามารถนำข้อมูลในการทำการตลาดเชิงกิจกรรมไปใช้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของตนเองได้

5.3) สามารถผสมผสานการตลาดเชิงกิจกรรมกับเครื่องมือสื่อสารการตลาดอื่นๆ ได้ เช่น การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ การขายโดยใช้พนักงานขาย การเล่นเกมชิงรางวัล เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การสื่อสารการตลาดยังสามารถใช้เครื่องมือการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อีกหลากหลายวิธี เช่น การขายโดยบุคคล (Personal Selling) การใช้ผลิตภัณฑ์เป็นสื่อ (Merchandising) การให้สัมปทาน (Licensing) การสนับสนุนกิจกรรม (Sponsorship) การสร้างกระแสแบบปากต่อปาก (Word of Mouth) หรือ การตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing) เป็นต้น ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาล์วที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษานั้นเกิดขึ้นจากการระดมทุนช่วยเหลือขององค์กรต่างๆ และภาคประชาชน จนทำให้สถานีโทรทัศน์ White Channel มีเงินทุนในการสร้างภาพยนตร์ที่ต้องใช้ต้นทุนสูงได้สำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจะทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับ Crowd Funding ซึ่งถือเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ด้านการตลาดยุคดิจิทัลที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

การระดมทุนสาธารณะ (Crowd Funding)

Crowd Funding เป็นการระดมทุนจากประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่นักลงทุนโดยตรงและลงทุนในจำนวนน้อย แนวคิดนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นเนื่องจากความสะดวกของการใช้ช่องทางออนไลน์เป็นทางเลือก ซึ่งแน่นอนว่าไม่รวมกับการระดมทุนโดยตรงกับธนาคารทั่วไป (Traditional Bank) Crowd Funding ใช้ได้ดีกับธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) งานสร้างสรรค์ (Kickstarter) เงินกู้ (Kiva) หรือโครงการพลังงานหมุนเวียนระดับชุมชน (Abundance Generation) แนวคิดนี้ได้รับความนิยมตั้งแต่ปี 2551 จากการที่เหล่านักลงทุนทั้งหลายพยายามที่จะหาทุนมาเพื่อต่อ ยอดธุรกิจ ซึ่งเป็นช่องทางที่อินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนอย่างมาก ตั้งแต่ทุนมูลค่า 1,000 เหรียญสหรัฐฯ จนถึง 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยอยู่ในรูปแบบของการบริจาคหรือการลงทุนจากหลายๆ ปัจเจกบุคคล (“Crowdfunding ไอเดียธุรกิจแบบใหม่ ภูเขาเงินคือความซื่อสัตย์ โปร่งใส และความคิดสร้างสรรค์”, 2558)

ปัจจุบันแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยม ทำให้ผู้ที่มีไอเดียสามารถระดมทุนได้ผ่านแนวคิด Crowd Funding ก็คือ Indiegogo และ Kickstarter ตัวอย่างเช่น Pebble Technology ได้เสนอโปรเจกต์บนแพลตฟอร์ม Kickstarter เพื่อที่จะทำนาฬิกาดิจิทัลขาย โดยเป็นนาฬิกาที่สามารถติดต่อสื่อสารกับสมาร์ตโฟนได้ผ่านบลูทูธ รวมถึงรับสายและอ่านข้อความหรืออีเมลได้บนหน้าจอ นาฬิกา ซึ่ง Pebble เองก็ได้รับเงินลงทุนผ่านการทำ Crowd Funding ภายในระยะเวลาเพียงสองชั่วโมงเท่านั้น นอกจากนี้ การระดมทุนสามารถนำไปใช้ได้ทั้งธุรกิจทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็น Startup, Non-profit Organization หรือการลงทุนเป็น Software และ Hardware เองก็ตาม บริษัทเอง

ก็สามารถใช้การระดมทุนเป็นที่นำเสนอไอเดียและเปิดให้บุคคลทั่วไปที่พร้อมจะสนับสนุนไอเดีย นั้นเข้ามาลงทุนได้ (Sukchai, 2561)

สำหรับประเภทของ Crowd Funding นั้น Startup.co เว็บไซต์ดังระดับโลกที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับการทำธุรกิจยุคดิจิทัล และให้ความช่วยเหลือเหล่า Startup ในการระดมทุน ได้จำแนก Crowd Funding ออกมาเป็น 4 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. Reward-based ระดมทุนโดยให้สิทธิประโยชน์ เช่น สินค้า-บริการต้นแบบ
2. Donation-based ระดมทุนโดยขอรับบริจาค เพื่อนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ที่แจ้งไว้
3. Equity-based ระดมทุนโดยได้รับหุ้นเป็นการตอบแทนหรือได้เงิน ในกิจการ ในอนาคต
4. Lending-based ระดมทุนโดยขอกู้จากคนจำนวนมากเพื่อไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และมีกำหนดชำระคืนพร้อมดอกเบี้ย

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการที่ใช้การระดมทุนสาธารณะหรือ Crowd Funding นั้นส่วน ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จ จะต้องทำให้ Crowd Funders เชื่อให้ได้ และศรัทธากับสิ่งที่กำลังจะทำ เพราะหากทำได้ เหล่านักลงทุนมักจะยอมเสี่ยงให้เงินทุน

การที่สถานีโทรทัศน์ White Channel ประกาศขอรับบริจาคในการสร้างภาพยนตร์ฮา ล่าผ่านสื่อต่างๆ ทั้งทางสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม และสื่อสังคมออนไลน์นั้น เรียกได้ว่าเป็นการใช้ วิธีการระดมทุนสาธารณะ (Crowd Funding) ประเภท Donation-based หรือระดมทุนโดยขอรับ บริจาค เพื่อนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้นั่นเอง

แนวคิดเรื่องการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ ซึ่งผู้วิจัยเลือกหลักการสื่อสารการตลาด แบบผสมผสาน (IMC) รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการระดมทุนสาธารณะ (Crowd Funding) มา ทบทวน ทำให้เห็นแนวทางในการวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาล่า ซึ่งมี กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ รวมทั้งนำมาใช้เป็นกรอบในการตั้งคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับฝ่ายสื่อสารการตลาดหรือฝ่ายประชาสัมพันธ์ของภาพยนตร์ฮาล่าถึงแนวคิดในการสื่อสาร การตลาด การตั้งวัตถุประสงค์ เครื่องมือในการสื่อสารต่างๆ ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และแนวทาง การแก้ไขในการทำการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาล่า

2.4 สื่อทางเลือก (Alternative Media)

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้หยิบภาพยนตร์ฮาลาลมาศึกษาทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง อมีน เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ และเรื่อง อาคัม จันทร์แยก-โลกแตก-ฉุน โดยทั้ง 3 เรื่อง ผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ White Channel ซึ่งถือเป็นสื่อทางเลือก (Alternative Media) ที่มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ “คนมุสลิม” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะทบทวนแนวคิดเรื่องสื่อทางเลือก เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐาน ตลอดจนเนื้อหาของสื่อทางเลือก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในตำราสื่อมวลชนและวรรณกรรม ทฤษฎีสื่อสารมวลชนรุ่นก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่ปรากฏว่ามีสื่อทางเลือกมากนัก แต่มีคำที่ใช้เรียกสื่อที่ต่อต้านอำนาจรัฐและสื่อที่แสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับสื่อส่วนใหญ่ โดยมักถูกเรียกรวมไปกับขบวนการทางการเมือง เช่น หนังสือพิมพ์ฝ่ายซ้าย (Leftist Press) หรือเรียกตามสถานะที่ถูกปิดกั้น มีการทำงานหลายๆ ซ่อนๆ เช่น เรียกว่าสื่อใต้ดิน หรือเรียกตามจุดยืนที่ประกาศต่อสาธารณะ เช่น หนังสือพิมพ์หรือสื่อปฏิวัติ (Revolutionary Press / Media) หรือเรียกว่า Radical Media

อย่างไรก็ตาม คำว่า “สื่อทางเลือก” มีการใช้กันแพร่หลายในปัจจุบันทั้งในด้านสื่อบันเทิงและสื่อสารสนเทศ ความเข้าใจโดยทั่วไปหมายถึงสื่อที่อยู่ตรงกันข้ามกับสื่อกระแสหลักหรือผลผลิตของอุตสาหกรรมสื่อ ซึ่งในกรณีที่เป็นสื่อที่แตกต่างแปลกแยกจากสื่ออื่นๆ มาก หนังสือ Key Concepts in Communication and Cultural Studies (1994) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “สื่อทางเลือก” ไว้ดังนี้

สื่อทางเลือก หมายถึง รูปของสื่อมวลชนที่ปฏิเสธหรือท้าทายอำนาจการเมืองหรือสถาบันอำนาจอย่างเปิดเผย สื่อเหล่านี้ล้วนแต่ต้องการรณรงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมหรือตรวจสอบค่านิยมตามประเพณีของสังคมอย่างวิพากษ์ สื่อทางเลือกถูกเรียกว่า สื่อที่แตกต่างอย่างถอนรากถอนโคน หรือสื่อใต้ดิน และยืนอยู่ในฝ่ายตรงข้ามกับสื่อกระแสหลัก โดยเป็นตัวแทนความคิดของลัทธิการเมืองและสังคมที่อยู่นอกกรอบการเมืองของการแสดงนันทามติ และการโต้แย้งแสดงเหตุผลในระบอบรัฐสภา สื่อชุมชนก็นับได้ว่าเป็นสื่อทางเลือกประเภทหนึ่ง เพราะมักจะสื่อสารแสดงความคิดเห็นและปัญหาของกลุ่มที่มักจะถูกมองข้ามและไม่มีพื้นที่ในสื่อท้องถิ่นและสื่อระดับชาติ สื่อทางเลือกมักประสบปัญหาเรื่องความอยู่รอด เพราะขาดทุนทรัพย์ บริษัทโฆษณาไม่สนใจลงโฆษณาเนื่องจากเนื้อหาเน้นไปที่ประเด็นใดประเด็นหนึ่งเท่านั้น (O'Sullivan, et al, 1994: p.10)

วาทกรรมของคำว่าสื่อทางเลือก ได้สะท้อนกระบวนทัศน์ใหม่ของการสื่อสารและสื่อสารมวลชน ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดจากการสื่อสารทางเดียวจากบนลงล่าง มาสู่เรื่องการสื่อสารในแนวราบ และสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การเปิดให้ประชาชนเข้าถึงสื่อได้โดยตรง

และกว้างขวางขึ้น รวมทั้งการมองประชาชนด้วยมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม แทนที่จะมองว่าเป็นผู้รับที่เฉยชาที่เปลี่ยนมามองจากอีกมุมว่า ผู้รับคือ พลเมืองซึ่งมีสิทธิและอำนาจในการสื่อสาร (Servaes, et al., eds, 1996)

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างสื่อกระแสหลักและสื่อทางเลือก

สื่อกระแสหลัก (Mainstream media)	สื่อทางเลือก (Alternative media)
- สื่อพาณิชย์นิยม แสงสวาทกำไรสูงสุด	- สื่อนอกระบบพาณิชย์นิยม ไม่แสวงหากำไร
- เนื้อหาสนับสนุนลัทธิบริโภคนิยม	- เนื้อหาดังคำถาม / ต่อต้านลัทธิบริโภคนิยม
- เนื้อหาสนับสนุนอำนาจใหญ่ของสังคม	- เนื้อหาขัดแย้ง / ต่อต้านอำนาจใหญ่ของสังคม
- มีขนาดใหญ่ จัดรูปองค์กรแบบบริษัท	- มีขนาดเล็ก จัดรูปองค์กรแบบสหกรณ์ / มูลนิธิ
- มีโครงสร้างและกระบวนการทำงานแบบบนลงล่าง	- มีโครงสร้างและกระบวนการทำงานแบบประชาธิปไตย
- เจ้าหน้าที่เป็นนักสื่อสารมวลชนทำงานแบบมืออาชีพ	- เจ้าหน้าที่อาจเป็นมืออาชีพ หรือเป็นอาสาสมัคร
- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารกับสื่อเป็นแบบผู้ซื้อกับผู้บริโภค	- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารกับสื่อเป็นแบบมีส่วนร่วม เช่น เป็นเจ้าของ, เป็นสมาชิก, เป็นผู้ร่วมผลิต

จากตารางเปรียบเทียบจะเห็นว่าสื่อทางเลือกมักถูกนิยามในข้อตรงข้ามกับสื่อกระแสหลัก เนื่องมาจากการไม่มีเวทีให้กับความคิดเห็นที่แตกต่างหรือรูปแบบการสร้างสรรค์ศิลปะที่วิพากษ์วิจารณ์สังคม กระนั้นก็ตาม การนิยามแบบคู่ตรงกันข้าม มีข้อดีในแง่ที่ทำให้สามารถมองเห็นและเข้าใจลักษณะของสื่อทางเลือกได้ชัดเจน โดยสามารถเทียบเคียงกับลักษณะและองค์ประกอบสำคัญของสื่อกระแสหลัก แต่ในขณะเดียวกัน คำนิยามลักษณะนี้ก็มีจุดอ่อนคือความไม่เป็นอิสระในตัวเอง ทำให้สื่อทางเลือกไม่สามารถมีคำนิยามที่สะท้อนอัตลักษณ์ของตนได้ (O'Siochru, 1996)

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันมีสื่อทางเลือกเกิดขึ้นมากมาย โดยหนึ่งในสื่อทางเลือกที่ถือกำเนิดขึ้นและเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก คือ “อัล จาซีรา” โดยเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ใน

ประเทศกาตาร์ สามารถทำให้คนทั่วโลกรู้จักจากการออกอากาศเทปการให้สัมภาษณ์ของ โอซามา บินลาดีน ผู้นำเครือข่ายอัล เคด้า จนโด่งดังขึ้นในช่วงเวลาข้ามคืน เพราะเป็นเพียงสื่อโทรทัศน์เจ้าเดียวที่ได้มาซึ่งข่าวแบบเอ็กซ์คลูซีฟ โดย อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (2546: 122-123) อธิบายว่า การเกิดขึ้นของอัล จาซีรา ทำให้สื่อจากชาติตะวันตกที่กุมอำนาจข่าวสารมาโดยตลอด และมีสื่อกระแสหลักอยู่ในมือมากมาย เช่น เอเอฟพี เอพี รอยเตอร์ บีบีซี ซีเอ็นเอ็น ฯลฯ ได้ตระหนักถึง “ข้อจำกัด” ของการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งไม่เพียงสูญเสียสิทธิการผูกขาดเนื้อหา และวิธีการนำเสนอข่าวสาร ความเป็นไปของโลกเท่านั้น แต่ยังหมายถึง โอกาสที่จะต้องตกอยู่ในสภาพจำยอมและถูกทำทลายจากสื่อทางเลือกได้ตลอดเวลา

การเกิดขึ้นของสถานีโทรทัศน์ White Channel

WHITE CHANNEL
สถานีควาบดี 24 ชั่วโมง

สถานีโทรทัศน์ White Channel (บริษัท ทีเอ็นดีมัลติมีเดีย จำกัด) ถือกำเนิดขึ้นจากเงิน 300,000 บาท จากกลุ่มผู้ฟังวิทยุ AM, รายการอิสลามอินไทยแลนด์ เป็น “ทุนต้นทาง” ที่ไม่ได้มาจากทุนสนับสนุนภาครัฐ ไม่ใช่เงินสนับสนุนจากประเทศอาหรับ หรือเงินทุนจากกลุ่มทุนใดๆ กล่าวได้ว่า กล่าวอ่อนของ White Channel นั้นแยกออกจากความคาดหวังของสังคมโดยแท้ โดยในปี พ.ศ.2545 มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ หนึ่งในองค์กรเพื่อสังคมที่อยู่เบื้องหลัง White Channel ได้เริ่มมีผลงานเรียกร้องสิทธิมุสลิม ประสานงานสร้างสายสัมพันธ์ กับกลุ่มทำงานต่างๆ ทั่วประเทศ จนผลงานเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง จึงเป็นการเตรียมคอนเน็คชั่นให้กับสถานีโทรทัศน์ White Channel ต่อมา ปี พ.ศ.2550 สหกรณ์อิสลามอามานะฮ์ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ White Channel สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งเงินทุนที่เต็มไปด้วยเงื่อนไขตาม

หลักการอิสลาม จนในที่สุดวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 เป็นวันแรกที่สถานีโทรทัศน์ White Channel แพร่ภาพ โดยมีทีมงานและผู้เกี่ยวข้องกว่า 50 ชีวิต

ทั้งนี้ สถานีโทรทัศน์ White Channel ถูกขับเคื้อนด้วยฟันเฟืองน้อยใหญ่ นอกจากทีมงานในองค์กรแล้ว ยังมีผู้ร่วมผลักดัน ผู้ร่วมสนับสนุนอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นองค์กรเครือข่ายของ White Channel มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, มอ.ปัตตานี/หาดใหญ่, MAPIM, RAF, สำนักจุฬาฯ, ชมรมโรฮิงญา, ภูเก็ตหวาน, Amnesty ฯลฯ

สถานีโทรทัศน์ White Channel ภายใต้แนวคิดการเป็นสื่อสีขาวที่ขับเคลื่อนสังคมด้วยหลักการศาสนาอิสลาม ได้มีการกำหนดให้บอร์ดชาริอะฮ์ หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลาม เป็นบอร์ดสูงสุด มีอำนาจเต็มในการพิจารณาเรื่องต่างๆ นับเป็นการวางรากฐานสำคัญให้ White Channel เป็นองค์กรที่จัดอันดับให้ศีลธรรมมาก่อนผลกำไร ทำให้ White Channel เป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีการเซ็นเซอร์ตัวเองด้วยมาตรฐานที่สูง โดยสิ่งที่น่าสนใจเป็นกรณีศึกษาในการเซ็นเซอร์ ก็ไม่ได้มาจากนโยบายส่วนตัวของใคร หากแต่รวบรวมมาจากบัญญัติของศาสนาอิสลาม

ดังนั้น กระบวนการทำงานและเนื้อหาของสถานีโทรทัศน์ White Channel จึงมีมาตรฐานสูงในแง่ของคุณธรรมจริยธรรม ทำให้สถานีโทรทัศน์ White Channel มีความแตกต่างจากสื่อกระแสหลักทั่วไปทั้งในแง่ของกระบวนการสร้างสรรค์และรูปแบบเนื้อหา เช่น ทุกรายการจะปราศจากภาพลามกอนาจาร ไม่มีภาพการโชว์เรือนร่างของหญิงสาว ปราศจากเสียงดนตรีและเนื้อหาที่ขัดกับศีลธรรมอันดีของอิสลาม

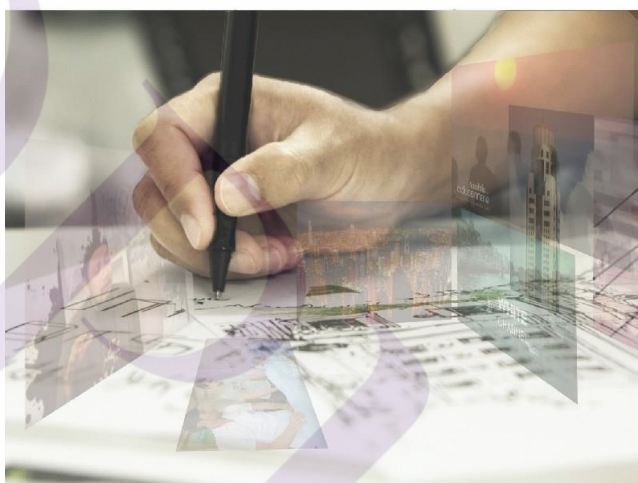
White Channel ในปัจจุบัน ถึงแม้เป็นสถานีช่องเล็กๆ ทั้งในแง่ของทุนทรัพย์ และจำนวนบุคลากร ทว่ามีรูปแบบรายการหลากหลาย ไม่ต่างจากสถานีโทรทัศน์ยักษ์ใหญ่ อีกทั้งทุกรายการล้วนมีเป้าหมายร่วมกัน คือการเผยแพร่อิสลาม การสร้างความรู้ความเข้าใจในอิสลามให้กับผู้ชม ผ่านรูปแบบที่หลากหลายทั้งในจอและนอกจอกับกลุ่มผู้ชมที่สนใจ โดยผลงานของสถานีโทรทัศน์ White Channel ที่ผ่านมา เช่น

- **สารคดีอิสลาม (DVD)** สำหรับผู้ที่ชื่นชอบเนื้อหาสาระด้านศาสนาที่เข้มข้น เข้าใจง่าย และสะดวกสบายในการรับชม

- **ไวท์ดราม่า** อุทธาหรสอนคนมากมายในละครน้ำดี ทางเลือกใหม่ที่ใช้เตือนตนและคนที่เรารัก สำหรับผู้ที่ตระหนักในพิษภัยของละครน้ำเน่า

- **ภาพยนตร์ฮาลาล** ปรากฏการณ์ใหม่เรื่องแรกของโลก ที่ทำทนายวงการภาพยนตร์ได้รับความสนใจในวงกว้าง ทั้งจากมุสลิม และเพื่อนต่างศาสนิกที่อยากเข้าใจอิสลาม ทั้งคนไทยและนานาชาติ จนถึงขั้นเข้ารับอิสลาม รวมทั้งยังมีเนื้อหาที่สะท้อนวงการค้ำมนุษย์

- **ละครเวที** ศาสตร์การแสดงยกอุทธรณ์เพื่อสอนใจ การแสดงสดฮาดีลซึ่งไม่มีดนตรีและสุภาพสตรี ที่บีบหัวใจ และเรียกน้ำตาผู้ชม ชวนให้ผู้ชมหันมาทบทวนชีวิตผ่านบทบาทต่างๆ ของนักแสดงบนเวที
- **บริการตอบคำถามสด** และบรรยายศาสนธรรมโดยนักวิชาการศาสนาผู้เชี่ยวชาญ ที่ทำให้ผู้ชมอยู่ใกล้ชิดกับศาสนามากขึ้น และเข้าถึงความรู้เรื่องฮาดีล-ฮารอมได้ง่ายๆ
- **รายการวาไรตี้ต่างๆ** ทั้งรายการเด็ก, รายการท่องเที่ยว, รายการอาหาร, รายการเพื่อสุขภาพ ที่ล้วนสอดแทรกเรื่องราวที่น่าสนใจของอิสลาม มีเนื้อหาเฉพาะทาง และเทคนิคการถ่ายทำที่ทันสมัย ทำให้เรื่องศาสนากับเรื่องการใช้ชีวิตเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก
- **รายงานข่าวในช่วงต่างๆ** ของวัน ทำให้เข้าใจและเท่าทันสถานการณ์ของพี่น้องมุสลิมในทุกลมุมโลก เข้าใจโลกเข้าใจสังคมด้วยมุมมองอิสลาม

- **รายการด้านสิทธิมนุษยชน** รับเรื่องร้องเรียน พร้อมช่วยแนะนำประสานงาน ในกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิ
- **อนาซีตีสาว** ความบันเทิงฮาดีล ที่จะมาทดแทนเสียงเพลงประกอบดนตรีที่อิสลามไม่อนุญาต สำหรับคนที่ต้องการหาความสุขเล็กๆ น้อยๆ จากสิ่งบันเทิงที่อยู่ในกรอบอิสลาม
- **รายการเฉพาะเรา** เป็นรายการที่ไม่มีที่ไหนนอกจากที่ White Channel เพียงที่เดียว เป็นที่พึ่งด้านวิชาการสำหรับผู้ที่ต้องการป้องกันตนเองจากไสยศาสตร์ ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ทำนายฝัน ตามหลักการอิสลาม
- **บรรยายศาสนธรรม** การสอนอิสลามแบบดั้งเดิม อีกหนึ่งวิธีเผยแพร่ศาสนาที่ประสบความสำเร็จมาเนิ่นนาน คือการที่นักวิชาการศาสนาขึ้นเวที บรรยายศาสนธรรมสดในหัวข้อที่ได้รับ ความสนใจจากสังคม

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า สถานีโทรทัศน์ White Channel ถือเป็นสื่อทางเลือกสำหรับมุสลิมและผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ซึ่งภาพยนตร์ฮาลาลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษานั้นถือเป็นผลงานชิ้นโบว์แดงที่ถูกผลิตขึ้นภายใต้สถานีโทรทัศน์ White Channel นั่นเอง

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลวิธีการเล่าเรื่องและกระบวนการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาลาล นอกจากจะต้องทำความเข้าใจแนวคิดสื่อทางเลือกซึ่งถือเป็นแนวคิดพื้นฐานในการทำสื่อของสถานีโทรทัศน์ White Channel บริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์ฮาลาลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาแล้ว ยังต้องทบทวนเรื่องภาพยนตร์ทางเลือก (Alternative Film) ประกอบด้วย เพื่อเข้าใจแนวคิดของภาพยนตร์ฮาลาล ซึ่งถือเป็นภาพยนตร์ทางเลือกที่แตกต่างจากภาพยนตร์บันเทิงทั่วไป

2.4.1 ภาพยนตร์ทางเลือก (Alternative Film)

ภาพยนตร์ทางเลือกเป็นแนวคิดที่มักจะพบในตำราภาพยนตร์จากฝั่งยุโรปมากกว่าสหรัฐอเมริกา อาจด้วยเหตุผลเพราะว่าหัวใจของภาพยนตร์ทางเลือกจะเดินสวนทางกับภาพยนตร์ฮอลลีวูดอย่างสิ้นเชิง Jill Nelmes (อ้างถึงใน อัญชลี ชัยวรพร, 2556: 262) ได้นิยามภาพยนตร์ทางเลือกไว้ว่า มักจะอิงกรอบความคิดจากแนวคิดสองเรื่อง นั่นก็คือ รูปแบบครอบงำ (Dominant) และภาพยนตร์กระแสหลัก (Mainstream) กล่าวคือ ระบบการลงทุนที่เป็นระบบหลักในอุตสาหกรรมภาพยนตร์หนึ่งๆ จนมีผลต่อการนำเสนอรูปแบบภาพยนตร์ของอุตสาหกรรมนั้นๆ ระบบการลงทุนที่ครอบงำของอุตสาหกรรมในแต่ละแห่งส่วนใหญ่ก็คือการผลิตภาพยนตร์เพื่อแสวงหาผลกำไรเป็นหลัก และเข้าถึงผู้ชมจำนวนมาก ทำให้รูปแบบการดำเนินเรื่องของภาพยนตร์เหล่านี้จำเป็นต้องดำเนินไปตามขนบของฮอลลีวูด เพื่อง่ายต่อการเข้าใจของผู้รับชมส่วนใหญ่ในสังคม

ภาพยนตร์ทางเลือกนั้น ส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบการดำเนินเรื่องที่ไม่เป็นไปตามขนบของการเล่าเรื่องที่คุ้นเคย ทำให้กลุ่มคนคู่ค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ภาพยนตร์ทางเลือกจึงมักจะประสบปัญหาในการหาทุนจากบริษัทในระบบจนต้องพึ่งพาทุนจากแหล่งอื่น ทั้งนี้ ภาพยนตร์ทางเลือกมีมานานแล้ว ตั้งแต่ก่อนที่จะเกิดการครอบงำของภาพยนตร์จากฮอลลีวูด นั่นคือมีมาตั้งแต่ยุคหนังเงียบ กล่าวกันว่าภาพยนตร์ตั้งแต่ปี 1894-1914 ต่างก็มีการดำเนินเรื่องที่ไม่ปะติดปะต่อ ไม่เป็นเส้นตรง และต่อต้านการใช้จิตวิทยาโน้มนำผู้ชมซึ่งเป็นลักษณะของภาพยนตร์ฮอลลีวูด

ภาพยนตร์ทางเลือกเริ่มเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมจากงานของผู้กำกับกลุ่มที่โรเบิร์ต แสตม (Robert Stam) ขนานนามว่า “ภาพยนตร์กลุ่มก้าวหน้า (Avant-Garde) ในประวัติศาสตร์” ซึ่งรวมไว้ตั้งแต่ผู้กำกับกลุ่มโซเวียตมองทาจ (The Soviet Montage) ช่วงค.ศ.1920 หรือแม้กระทั่งกลุ่ม

ภาพยนตร์เหนือจริงในเยอรมนีและฝรั่งเศส ทั้งผู้กำกับอิมเพรสชันนิสต์อย่าง หลุยส์ เดลลูค (Louise Delluc) และ เกรร์เมน ดูลัก (Germaine Dulac) กลุ่มเอ็กเพรสชันนิสต์ในเยอรมนี

ในสหรัฐอเมริกา กลุ่มผู้กำกับภาพยนตร์ทางเล็กรวมขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง หลังจากทีศิลปินจากยุโรปส่วนหนึ่งหนีภัยการเมืองข้ามทวีป ประกอบกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมในอเมริกาเองที่กำลังอยู่ในยุคเบิกบาน ศิลปินส่วนหนึ่งเริ่มใช้สื่อภาพยนตร์ในการแสดงออก ความคิดของพวกเขาอันแตกต่างจากภาพยนตร์ฮอลลีวูด ช่วงเดียวกันนั้นเองกลุ่มเรียกร่องลิตธิสตรี้ และชาวผิวสีกำลังอยู่ในภาวะเข้มข้น พบว่าภาพยนตร์ของกลุ่มผู้กำกับดังกล่าวเป็นทางเลือกอย่าง เดียวที่พวกเขามีอยู่หลังจากถูกกีดกันในเรื่องเพศและสีผิวจากผู้คนในระบบกระแสหลักมานาน ผู้กำกับทางเลือกในอเมริกาช่วงนั้น ได้แก่ โจนัส เมคาส (Jonas Mekas) และแอนดี้ วอร์ฮอล (Andy Warhol)

สำหรับประเทศไทย ภาพยนตร์ทางเลือกนั้นเริ่มจากกลุ่มนักศึกษาภาพยนตร์ก่อน ทั้งนักศึกษาที่ไปเรียนในต่างประเทศอย่าง บรรจง โกศัลวัฒน์ หรือนักศึกษาภาพยนตร์ในไทยจาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง ก่อนที่จะตามมาด้วยมหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่กำลังจะเปิดสอนวิชาภาพยนตร์ หลังจากทีภาพยนตร์ไทยเข้าสู่ยุคเฟื่องฟูตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา

สำหรับกลุ่มคนทั่วไปนั้น งานภาพยนตร์ทางเลือกที่เห็นเด่นชัดที่สุดเริ่มจากการอบรม ภาพยนตร์ทดลองที่จัด โดยสถาบันเกอเธ่ (Goethe Institute) ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี 1990 และ 1994 ซึ่ง เปิดโอกาสให้กับผู้คนจากทุกวงการทั้งศิลปิน นักศึกษา และอื่นๆ แต่งานเหล่านี้ค่อนข้างอยู่ใน วงจำกัด ไม่เป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชนมากนัก ส่วนใหญ่จัดฉายเองเฉพาะกลุ่มเสียมากกว่า โดย ปัจจุบันผลงานภาพยนตร์สั้นที่ผลิตโดยกลุ่มนักศึกษาหรือกลุ่มคนทำงานอิสระต่างก็จัดเป็น ภาพยนตร์ทางเลือกได้อีกเช่นกัน เพราะส่วนใหญ่ผลิตและลงทุนกันเอง และเวทีการฉายก็จำกัดอยู่ เฉพาะกลุ่มตามเทศกาลภาพยนตร์และการประกวดในที่ต่างๆ

การแบ่งประเภทของภาพยนตร์ทางเลือกสามารถทำได้หลายแนวทาง ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ อะไรเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณา โดยทั่วไปมีเกณฑ์สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ สุนทรียศาสตร์ของ ภาพยนตร์ และระบบการลงทุนและเทคโนโลยีการผลิต (อัญชลิ ชัยวรพร, 2556: 269)

1) ประเภทของภาพยนตร์ทางเลือกตามหลักสุนทรียศาสตร์ของภาพยนตร์

โรเบิร์ต แสตม (2000: 258) กล่าวว่า สุนทรียภาพในสื่อภาพยนตร์เป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะ ซับซ้อน เพราะไปเกี่ยวข้องกับตัวแปรหลายอย่าง เช่น กรรมวิธีก่อนการผลิต กระบวนการถ่ายทำ การกำกับนักแสดง กระบวนการในห้องแล็บหลังถ่ายทำ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการเลือกมุม กล้อง การเคลื่อนกล้อง กระบวนการตัดต่อ การคุมเสียง สีของภาพยนตร์ เป็นต้น

ดังนั้น ในการแบ่งประเภทของภาพยนตร์ทางเลือกจากหลักสุนทรียะจำเป็นจะต้องเข้าใจเสียก่อนว่า สุนทรียภาพของภาพยนตร์กระแสหลักนั้นเป็นอย่างไร จึงเกิดสิ่งที่เรียกว่าสุนทรียภาพของภาพยนตร์ทางเลือกได้ สิ่งที่จะวัดสุนทรียภาพของภาพยนตร์ได้นั้นก็คือรูปแบบในการเล่าเรื่องภาพยนตร์ และเพื่อให้เข้าใจโดยง่ายขบในในการเล่าเรื่องภาพยนตร์แบบกระแสหลัก ก็หมายถึงการเล่าเรื่องตามวิธีการของคลาสสิกฮอลลีวูด ซึ่งมักเป็นรูปแบบการเล่าเรื่องที่อยู่ตรงข้ามกับภาพยนตร์ทางเลือก

ปีเตอร์ วอลเลน, 2003 (อ้างถึงใน อัญชลี ชัยวรพร, 2556: 270) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างในวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์กระแสหลัก และภาพยนตร์ทางเลือกผ่านงานของฌอง-ลุก โกลคาร์ดไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างในวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์กระแสหลัก และภาพยนตร์ทางเลือก (ปีเตอร์ วอลเลน, 2003 อ้างถึงใน อัญชลี ชัยวรพร, 2556: 270)

ภาพยนตร์กระแสหลัก	ภาพยนตร์ทางเลือก
- มีโครงสร้างการลำดับเรื่องที่ชัดเจนเป็นลูกโซ่ของเหตุและผล	- มีวิธีการเล่าเรื่องที่แตกประเด็นหรือถูกแทรกด้วยประเด็นอื่นหรือเทคนิคการเล่าเรื่องแบบอื่นอยู่ตลอดเวลา
- ผู้ชมจะสร้างประสบการณ์และเผชิญหน้าสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกับตัวละครโดยผ่านมุมมองของตัวละครเหล่านั้น	- ผู้ชมถูกกีดกันไม่ให้มีความรู้สึกร่วมกับตัวละคร
- ผู้สร้างจะซ่อนเทคนิคการถ่ายทำไว้เพื่อทำให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องดูเหมือนเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน	- ผู้สร้างจะเปิดเผยให้เห็นว่านี่คือสิ่งที่สร้างขึ้นโดยไม่ซ่อนเร้นหรือปิดบังเทคนิค เช่น หันมาพูดกับกล้องโดยตรง
- กรรมวิธีต่างๆ ในการเล่าเรื่องจะมุ่งสร้างความเป็นเอกภาพเป็นเส้นตรงเส้นเดียวโดยทำให้ผู้ชมไม่รู้สึกว่าถูกแทรกแซงในการชม	- การเล่าเรื่องจะแตกประเด็นอยู่ตลอดเวลา บางครั้งถึงกับใช้วิธีการเล่าเรื่องที่สวนทางกัน เช่น การข่มขืนใน Rashomon (1950) ถูกถ่ายทอดผ่านมุมมองของคนถึง 4 คน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ภาพยนตร์กระแสหลัก	ภาพยนตร์ทางเลือก
- ผู้สร้างจะไม่เปิดโอกาสให้ผู้ชมคิดหาคำตอบ ด้านอื่นต้องคิดตามสิ่งที่นำเสนอในเรื่องเท่านั้น	- โลกที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ประเภทนี้ไม่มี คำตอบที่ชัดเจนและให้เสรีภาพผู้ชมในการ ค้นหาคำตอบ
- มุ่งให้ความบันเทิงเป็นหลักเป็นโลกของการ หลีกหนี	- มุ่งให้ความจริงอันไม่รื่นรมย์

2) ประเภทของภาพยนตร์ทางเลือกตามระบบการลงทุนและเทคโนโลยีการผลิต

การแบ่งประเภทของภาพยนตร์ทางเลือกยังสามารถพิจารณาจากระบบการลงทุนซึ่งจะมีผลต่อการเลือกใช้เทคโนโลยีในการผลิตด้วย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มภาพยนตร์กระแสหลัก (Mainstream) และกลุ่มภาพยนตร์อิสระ (Independent)

2.1) กลุ่มภาพยนตร์กระแสหลัก ก็คือ ภาพยนตร์ที่ลงทุนโดยสตูดิโอหรือค่ายภาพยนตร์ยักษ์ใหญ่ที่มุ่งหวังผลทางการค้าเป็นหลัก ในฮอลลีวูด บริษัทที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ วอร์เนอร์บราเธอร์ส (Warner Brothers) โคลัมเบียพิกเจอร์ส (Columbia Pictures) บัวนาวิสตา (Buena Vista) ยูไอพี (United International Pictures) ฟอกซ์ (Fox) วอลต์ดิสนีย์ (Walt Disney) พาราเมาท์พิกเจอร์ส (Paramount Pictures) บริษัทเหล่านี้ล้วนมีสาขาหรือตัวแทนตั้งอยู่ทุกประเทศทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทย การครอบงำและผูกขาดระบบอุตสาหกรรมของค่ายภาพยนตร์ใหญ่เหล่านี้ดูชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะบริษัทเหล่านี้จะทำธุรกิจภาพยนตร์หลายอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น สหมงคลฟิล์ม ฟ้าวิสตาร์โปรดักชั่น จีดีเอช

2.2) กลุ่มบริษัทภาพยนตร์อิสระ โดยทั่วไปสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ค่ายอินดี้กระแสหลัก (Independent Mainstream) กลุ่มนี้ต้องการผลิตหนังเพื่อแข่งขันกับสตูดิโอค่ายใหญ่ จึงผลิตภาพยนตร์ฟอร์มใหญ่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผลงานของสตูดิโอ ตัวอย่างเช่น The English Patient (1996) ผลิตโดยมิราแมกซ์ (Miramax) ถ่ายเดียวกับผู้ผลิตผลงานของเวเวนดิน ตา รันติโน เรื่อง Pulp Fiction (1994) แต่ The English Patient กลับดำเนินเรื่องตามสูตรของฮอลลีวูด เป็นเรื่องโศกเศร้าเคล้าน้ำตา ไม่ได้มีรูปแบบที่สอดคล้องกับกลุ่มภาพยนตร์ทางเลือกแต่อย่างใด ซึ่งในประเทศไทย บริษัทอิสระประเภทนี้มักจะเป็นบริษัทเปิดใหม่ที่เกิดขึ้นหลังจากภาพยนตร์ไทย

กลับมาสู่ความนิยมตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา กลุ่มบริษัทเหล่านี้มักจะเติบโตมาจากการค้าภาพยนตร์ แผ่นอย่างวีซีดีหรือดีวีดี ก่อนที่จะลงทุนผลิตภาพยนตร์ไทยด้วย ซึ่งงานส่วนใหญ่ก็เพื่อเน้นความบันเทิงเป็นหลัก ตัวอย่างของกลุ่มบริษัทนี้ ได้แก่ ซีเอ็มฟิล์ม (CM Film) ผู้ผลิตภาพยนตร์เรื่องผีช่องแอร์ เป็นต้น

กลุ่มที่สองหมายถึง ผู้สร้างภาพยนตร์ในกลุ่มก้าวหน้าที่ทำงานอยู่นอกระบบกระแสหลักอย่างสิ้นเชิง เพราะต้องการนำเสนอรูปแบบหรือเนื้อหาของภาพยนตร์ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเจ้าของทุนเหล่านั้น พวกเขาจึงต้องพึ่งพิงระบบการทำงานที่อิสระ ผลงานของกลุ่มนี้จัดอยู่ในกลุ่มภาพยนตร์ทางเลือกอย่างแท้จริง การแบ่งประเภทของภาพยนตร์ทางเลือกตามระบบการลงทุนนั้นยังมีผลต่อการเลือกใช้เทคโนโลยีในการผลิตด้วย กล่าวคือ ถ้าเงินทุนมาจากสตูดิโอหรือค่ายภาพยนตร์กระแสหลักแล้ว ผู้สร้างส่วนใหญ่ก็จะนิยมลงทุนในการถ่ายทำด้วยอุปกรณ์การถ่ายทำที่ทันสมัย ฉาก หรือสถานที่ถ่ายทำที่สมจริง และมีทีมงานกองถ่ายภาพยนตร์จำนวนมาก ในขณะที่กองถ่ายภาพยนตร์ทางเลือกไม่สามารถลงทุนได้อย่างอิสระ เนื่องจากมีงบประมาณจำกัด

ทั้งนี้ ปัจจุบันกลัองดิจิทัลกลายเป็นคำตอบของนักสร้างภาพยนตร์ในกระแสทางเลือกอย่างเห็นได้ชัด หนึ่งในตัวอย่างแห่งความสำเร็จนี้ก็คือภาพยนตร์เรื่อง The Blair Witch Project (1999) ของกลุ่มผู้สร้างอิสระชาวอเมริกัน ภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้กล้องวิดีโอดิจิทัลถ่ายทำด้วยเงินลงทุนเพียง 1 ล้านบาท แต่สามารถจัดจำหน่ายไปทั่วโลกทำรายได้สูงสุดถึง 6 พันล้านบาท

อย่างไรก็ตาม การแบ่งประเภทของภาพยนตร์ทางเลือกออกเป็นภาพยนตร์ในกลุ่มกระแสหลักและภาพยนตร์ในกลุ่มอิสระนั้น มิได้เป็นบรรทัดฐานที่จะวัดว่างานดังกล่าวจะมีความล้ำเลิศเสมอไป ภาพยนตร์สั้นของไทยหลายเรื่องมีลักษณะการลงทุนเหมือนทางเลือกที่มีลักษณะเหมือนละครโทรทัศน์มากกว่าจะเป็นการเสนอรูปแบบใหม่ๆ ที่ต่อต้านขนบฮอลลีวูด ขณะเดียวกัน ภาพยนตร์ของสตูดิโอใหญ่หลายเรื่องกลับใช้รูปแบบที่ปฏิเสธขนบของการเล่าเรื่องในโลก ภาพยนตร์ที่คุ้นเคย ตัวอย่างเช่น เรื่องตลก 69 และเรื่องรักน้อยนิดมหาศาล (Last Life in the Universe, 2546) กำกับโดย เป็นเอก รัตนเรือง จากการลงทุนของบริษัท ไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น ก็มีวิธีการดำเนินเรื่องอันแตกต่างไปจากผลงานของฮอลลีวูด

แนวคิดเรื่องภาพยนตร์ทางเลือก (Alternative Film) ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นข้อแตกต่างระหว่างภาพยนตร์ทางเลือกกับภาพยนตร์กระแสหลักหรือภาพยนตร์บันเทิงทั่วไปใน 2 แง่หลัก ได้แก่ 1) หลักสุนทรียศาสตร์ภาพยนตร์ เช่น กระบวนการสร้างสรรค์ การเล่าเรื่อง และภาษาภาพยนตร์ เป็นต้น และ 2) ระบบการลงทุนและเทคโนโลยีการผลิต โดยภาพยนตร์ฮาล์ลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษานั้นถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่มีความแตกต่างจากภาพยนตร์กระแสหลักในแง่ของ

สุนทรียศาสตร์ ซึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัดเรื่องหลักการศาสนา รวมทั้งระบบการลงทุนและเทคโนโลยีการผลิต เนื่องจากทีมงานผู้สร้างไม่ใช่ค่ายภาพยนตร์ใหญ่ที่มีเงินทุนจำนวนมากในระบบอุตสาหกรรมภาพยนตร์หลัก และภาพยนตร์ก็ไม่ได้มีการฉายในโรงภาพยนตร์ทั่วไป โดยเกิดจากข้อจำกัดเรื่องเงินทุน ภาพยนตร์จึงถูกเผยแพร่ในวงจำกัดเท่านั้น

2.5 ศาสนาอิสลาม

งานวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องและกลยุทธ์การสร้างสรรคของภาพยนตร์ฮาลาล ผู้วิจัยต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด กลวิธีในการนำเสนอ และแนวทางในการสร้างสรรคของภาพยนตร์ฮาลาล ซึ่งมีข้อจำกัดเรื่องหลักศาสนาอิสลาม ดังนั้น จึงจะทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เพื่อให้เข้าใจหลักการพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เนื่องจากศาสนาอิสลามเป็นตัวกำหนดแนวคิด กลวิธีการนำเสนอ ตลอดจนกระบวนการสร้างสรรคภาพยนตร์ฮาลาล โดยแนวคิดศาสนาอิสลามมีดังนี้

อิสลาม เป็นศาสนาสำคัญศาสนาหนึ่งของโลก มีคนนับถือประมาณ 1.6 พันล้านคน (“ปลายศตวรรษนี้อิสลามจะกลายเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดในโลก”, 2560) นับว่ามีจำนวนผู้นับถือมากที่สุดเป็นอันดับสองของโลก นับถืออัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) เป็นพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว มีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เป็นศาสดา และมีคัมภีร์อัล-กุรอานเป็นทางนำ ซึ่งคำว่า “อิสลาม” เป็นคำในภาษาอาหรับที่มีรากศัพท์มาจากคำว่า “ชะละมะ” หมายถึง การยอมจำนน ความสันติสุข โดยความหมายที่ครอบคลุมและอธิบายเจตนารมณ์ของศาสนาได้เหมาะสม ก็คือ “การมีชีวิตสันติสุข หรือการได้รับความสันติสุขภายใต้เจตนารมณ์แห่งพระเจ้าเป็นเจ้าเพียงพระองค์เดียว” ทั้งนี้ เป็นที่รู้กันดีว่าอิสลามเป็นศาสนาที่มีหลักประพฤติกฎปฏิบัติที่ค่อนข้างเข้มงวด โดย การ์ิม อับดุลเลาะห์ (2521) ได้อธิบายเกี่ยวกับศาสนาอิสลามไว้ในหนังสือ “คู่มือมุสลิมเบื้องต้น” สรุปได้ดังต่อไปนี้

2.5.1 หลักศรัทธา

มีอยู่ด้วยกัน 6 ประการ (จะละเว้นข้อใดข้อหนึ่งมิได้) ประกอบด้วย

1) ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) คือศรัทธาว่าอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) เป็นพระเจ้าองค์เดียว โดยยอมรับว่าไม่มีสิ่งอื่นใดเป็นพระเจ้านอกจากอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ซึ่งพระเจ้าไม่มีต้นกำเนิดคือมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ไม่ตาย ทรงอยู่เป็นนิกาล ไม่ขึ้นต่อกาลและสถานที่ ไม่มีสิ่งใดมาเปรียบเทียบกับพระองค์ได้ พระองค์ทรงอยู่นอกเหนือการจินตนาการของมนุษย์ เรารู้จักพระองค์ได้ก็โดยอาศัยจากร่องรอยของสรรพสิ่งต่างๆ ที่อยู่บนโลกนี้ เช่น เราเห็นรอยเท้าเสือในป่า แน่นอนในป่าต้องมีเสือ และในทำนองเดียวกัน เราเห็นสรรพสิ่งต่างๆ บนโลกนี้ เราจะไม่เชื่อหรือว่ามีผู้สร้างสรรพสิ่งต่างๆ ขึ้นมา มุสลิมจะต้องศรัทธาว่า อัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ทรงเป็นพระเจ้าเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น เรา

รู้จักอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ได้ด้วยอำนาจการบริหารของพระองค์ และโดยผ่านท่านศาสดามุฮัมมัด ซึ่งนอกจากมุสลิมจะต้องศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวแล้ว มุสลิมยังต้องไม่วิงวอนขอความช่วยเหลือ กราบ หรือเคารพภักดีสิ่งใดนอกเหนือจากอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) อีกด้วย

2) **ศรัทธาต่อมลาอิกะฮ์** คือยอมรับในมลาอิกะฮ์ของพระองค์อัลลอฮ์ มลาอิกะฮ์เป็นนามธรรม ไม่มีตัวตนมลาอิกะฮ์เป็นสื่อ คือเป็นสื่อกลางระหว่างพระผู้เป็นเจ้ากับบิ๊ทั้งหลาย ซึ่งทำให้บิ๊เข้าถึงอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) มนุษย์เราแม้จะมีปัญญาฉลาดอย่างไรก็ตาม แต่ก็ต้องอาศัยสื่อภายนอกเพื่อตัวเองเหมือนกัน เรามีตาและมีวัดดูอยู่ใกล้ๆ เราจะมองเห็นวัตถุนั้น ไม่ได้ถ้าไม่มีแสงสว่างเป็นสื่อสายตาของมนุษย์ มนุษย์ไม่สามารถมองเห็นมลาอิกะฮ์ได้ เว้นแต่จะกฏกายให้มนุษย์เห็น จำนวนมลาอิกะฮ์มีมากมาย และมีพลังมากมายเพื่อรับใช้อัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ตามประสงค์ของพระองค์ เช่น มลาอิกะฮ์ ชื่อ อิสรฟีล มีหน้าที่เป่าแตรเป็นสัญญาณครั้งแรกเพื่อประกาศถึงการสิ้นโลก และ เป่าครั้งที่สองเพื่อเรียกวิญญาณของมนุษย์ให้ฟื้นขึ้นมาในวันพิพากษา

3) **ศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ทางศาสนา** คือยอมรับว่าคัมภีร์ดั้งเดิมแห่งคำสอนของศาสนาต่างๆ นั้นเป็นคัมภีร์ของอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ที่มอบให้แก่มนุษยชาติ โดยผ่านศาสดา (นบี) มุสลิมต้องเชื่อต้นฉบับเดิมของคัมภีร์ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นไบเบิลหรืออื่นใดก็ตาม ในเมื่อเราทราบวาคัมภีร์นั้นเป็นคัมภีร์ที่พระเจ้าประทานมา ไม่ใช่คัมภีร์ที่เกิดขึ้นจากมันสมองของมนุษย์ มุสลิมถือว่าคัมภีร์ที่สมบูรณ์ที่สุด และเป็นคัมภีร์สุดท้ายนั้นคือ คัมภีร์อัล-กุรอาน เพราะคัมภีร์อัล-กุรอานถูกบันทึกระหว่างที่ท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ยังมีชีวิตอยู่ เป็นคัมภีร์เล่มสุดท้ายที่สมบูรณ์ โดยได้ประมวลเนื้อหาและแก่นแท้จากเล่มก่อนๆ มารวมไว้ รวมถึงคัมภีร์อัล-กุรอานนี้เป็นศาสน์ที่เหมาะสมแก่ยุคสมัยที่เป็นยุคสุดท้ายของมนุษยชาติ ทั้งนี้ คัมภีร์ต่างๆ ที่สำคัญ ที่อัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ทรงประทานลงมาแก่ศาสดาต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้ หนึ่ง คัมภีร์ เถรฮอญ ประทานแก่ศาสดามูซา (โมเสส) สอง คัมภีร์ชะบูร ประทานแก่ ศาสดาดาวูด (เดวิด) สาม คัมภีร์ อินญีล ประทานแก่ศาสดาอีซา (เยซู) และสี่ คัมภีร์ อัล-กุรอาน ประทานแก่ศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ)

4) **ศรัทธาต่อศาสนทูต** คือการยอมรับนับถือศาสดาต่างๆ ที่เทศนาแก่ชาวโลกทุกแห่งหน ในกาลสมัยต่างๆ นั้นว่าเป็นศาสดาที่มาจากอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิชื่อปรากฏอยู่ใน อัล-กุรอานหรือไม่ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็ศาสดาท่านใด เท่าใด อยู่ทวีปใด พุดภาษาใดก็ตาม มุสลิมทุกคนจะต้องให้เกียรติยกย่องท่านเหล่านั้นเท่าเทียมกันหมด ไม่ยกย่องหรือถือศาสดาหนึ่งดีกว่าอีกศาสดาหนึ่ง ไม่ตั้งข้อแตกต่างระหว่างศาสดาทั้งหลาย ไม่เลือกถือศาสดาหนึ่งศาสดาใดโดยเฉพาะ ให้ยกย่องทุกๆ ท่านที่มาสอนสังขธรรมของอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) โดยเท่าเทียมกัน เพราะถือว่าสังขธรรมนั้นมาจากอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ดังนั้น ศาสดาทั้งหลายที่มาสอนสังขธรรมนั้นต้องมาจากอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ด้วยหลังจากที่ได้มีศาสดาทั้งหลายมาเทศน์สังขธรรมแล้วก็มีศาสดามุฮัมมัด เป็นศาสดาท่านสุดท้าย นำ

ศาสนาอิสลามที่สมบูรณ์มาสู่มนุษยชาติ และท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ได้บอกแก่ประชาชนชาติอาหรับว่า หลังจากท่านแล้วจะไม่มีศาสดาเกิดขึ้นมา จนถึงทุกวันนี้ระยะเวลาได้ล่วงเลยมากกว่า 1,400 ปีแล้วหลังจากสมัยของท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ก็ยังไม่พบว่ามีศาสดาท่านใหม่อุบัติขึ้น

5) **ศรัทธาต่อวันกิยามะฮฺและอาคิเราะฮฺ (วันสิ้นโลกและโลกหน้า)** คือมุสลิมยอมรับว่าวันอวสานของโลกนั้นมีจริง วัน อวสานของโลกนั้นหมายถึงว่า โลกที่เราอาศัยอยู่นี้จะมีวันหนึ่งที่จะต้องพบบุขบ เพราะโลกนั้นเป็นวัตถุ วัตถุย่อมสลายเมื่อโลกถึงจุดจบแล้ว มนุษย์ทุกคนจะไปอยู่ในภพใหม่ ลักษณะของภพใหม่จะเป็นอย่างไรนั้น ไม่มีใครทราบได้ มนุษย์จะไปเกิดในสภาพใดก็ไม่มีความรู้ใครคนใดหยั่งรู้ได้อีก เหมือนกัน ภพใหม่ของอิสลามนั้น มิได้หมายถึงโลกที่มีนางฟ้า เทวดามีหญิงรูปงาม การเชื่อในโลกใหม่ของอิสลามนั้นแตกต่างกับการเชื่อว่าตายแล้วเกิดใหม่ หรือต่างจากการเชื่อในเรื่องจุดใหม่ การเชื่อในภพใหม่ของอิสลามแตกต่างจากการเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดของวิญญาณ มุสลิมเชื่อว่า การกระทำความดี สิ่งชั่วในโลกนี้จะไม่สูญเปล่า หมายความว่า เมื่อใครก็ตามที่สร้างทุกข์ให้กับเราแม้แต่ความทุกข์นั้นจะมีขนาดเล็กก็ตาม เขาผู้นั้นจะได้รับผลตอบแทนในวันภพหน้าอย่างครบถ้วนยุติธรรม ดังนั้นการเชื่อในวันอวสานและการเชื่อในวันภพหน้านั้นเพื่อกระตุ้นให้ประจักษ์ว่าการทำความดี การกระทำความชั่วของมนุษย์นั้นจะถูกเปิดเผยอย่างชัดเจนในวันภพหน้าและทุกๆ คนจะได้รับผลตอบแทนตามที่ตนได้กระทำไว้

6) **ศรัทธต่อเกาะฮุร-เกาะฮุร (กฎแห่งความดี-ความชั่ว)** คือ ยอมรับกำหนดศภาวะของพระเจ้า ยอมรับว่ากฎทั้งหลายในธรรมชาตินั้นมาจากอัลลอฮฺ (ซุบฮาฯ) ทั้งสิ้น กฎธรรมชาติก็คือ กฎซึ่ง อัลลอฮฺ (ซุบฮาฯ) เป็นผู้กำหนดคนนั่นเอง จะกำหนดอย่างไรนั้นพันวิสัยของมนุษย์ ความเชื่อในเรื่องบุญ วาสนา กรรมเก่า เชื่อว่าพระเจ้าลิขิตนั้น ในหลักของอิสลามไม่มี แต่ยอมรับว่ากฎทั้งหลายในธรรมชาตินั้นมาจากอัลลอฮฺ (ซุบฮาฯ) ทั้งสิ้น

2.5.2 หลักปฏิบัติ

ในศาสนาอิสลามมีหลักปฏิบัติที่มุสลิมต้องทำ 5 ประการ ประกอบด้วย

1) **การปฏิญาณตน** ให้ยืนยันด้วยวาจาว่า “อัสสะดฺ อันลา อิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ วะอัสสะดฺ อันนะ มุฮัมมะดฺ เราะซูลุลลอฮฺ” ความหมาย คือ “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ (ซุบฮาฯ) และมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เป็นศาสนทูต (รอซูล) ของอัลลอฮฺ (ซุบฮาฯ)”

2) **การนมาซ (ละหมาด)** มุสลิมต้องปฏิบัติตนมาซ การนมาซนั้นเป็นการเคารพภักดีหรือเป็นการบำเพ็ญสมาธิในอิริยาบถต่างๆ เช่น ยืน โค้ง กราบ นั่ง โดยกระทำวันละ 5 เวลา คือ ก่อนตะวันขึ้น บ่าย เย็น หัวค่ำ และกลางคืน ใช้เวลาประมาณ 5-6 นาที การนมาซเป็นการสร้างสายใยผูกพันกับพระเจ้าผู้เป็นเจ้า เป็นการขัดเกลาคิดใจตนเองวันละ 5 เวลา ทำให้มนุษย์ไม่มีช่องว่างหรือโอกาสที่จะคิดชั่วได้ การนมาซจะกระทำคนเดียวหรือกระทำร่วมกันหลายๆ คนก็ได้ แต่การนมาซ

หลายๆ คนรวมกันนั้นดีกว่า การนมาซเป็นการทำลายชั้นวรรณะ เป็นการสร้างภราดรภาพ (ความเป็นพี่น้อง) เพราะในเวลานมาซนั้นมุสลิมจะยืนเรียงกันเป็นแถวเคียงบ่าเคียงไหล่ ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ ไม่ถือยศศักดิ์ ตระกูล ราชายืนข้างคนยากจน คนยากจนยืนข้างคนมั่งมี ในเวลานมาซรวมกันจะมีผู้นำเรียกว่า “อิหม่าม” การนมาซเป็นภาระกำหนดแก่บุรุษเพศและสตรีเพศที่เข้าสู่ศาสนภาวะในวัยหนุ่มสาว (ได้แก่ บุคคลเริ่มรู้จักรับรู้ทางเพศซึ่งมีอายุตั้งแต่ 9 ขวบมีการฟันร่วมประเวณี หรือมีเลือดประจำเดือน หรือ มุสลิมทุกคนที่อายุครบ 15 ปี ถือว่าเป็นข้อบังคับที่จะต้องทำการนมาซวันละ 5 เวลา)

3) การถือศีลอด (ศิยาม/ปอซอ) คือการเว้นจากการกิน ดื่ม พุดจาสิ่งเหลวไหล การมีจิตอกุศล ประพฤติชั่วทั้งในที่ลับและที่เปิดเผย หรือแม้แต่การตั้งเจตนาชั่ว การถือศีลอดเป็นการปกป้องตนเองให้พ้นจากความชั่ว การถือศีลอดเป็นการทดลองและฝึกหัดร่างกายของเราที่ยามหิวโหย ก็จะได้นึกถึงสภาพของคนหิวโหยเป็นการขัดเกลาจิตใจให้ผ่องแผ้วและเกิดมีคุณธรรม การถือศีลอดนี้ มีกำหนดเฉพาะผู้ที่สามารถในเรื่องร่างกายเท่านั้น การถือศีลอดเป็นการสร้างภราดรภาพ (ความเป็นพี่น้องเท่าเทียมกัน) คือ คนจน คนรวย ต้องถือศีลอดเหมือนกันหมด คนรวยซึ่งเคยกินอย่างอ้วนนำสำราญก็ต้องพบกับความหิวโหยเหมือนคนจน หลักปฏิบัติในข้อนี้ได้ชักจูงให้มนุษย์เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน การถือศีลอดเป็นสัจจะทางใจ ซึ่งสอนให้มนุษย์ซื่อตรงต่อตนเอง การถือศีลอดนี้ให้ถือในเดือนรอมฎอน (ตามปฏิทินอิสลาม) ที่กำหนดทุกๆ ปี เป็นเวลาประมาณ 29-30 วัน โดยเริ่มตั้งแต่รุ่งสางจนถึงดวงอาทิตย์ตก การถือศีลอดสำหรับผู้เดินทางไกล ผู้ป่วย คนชรา สตรีมีครรภ์ หญิงมีประจำเดือน จะได้รับการผ่อนผันและต้องปฏิบัติตามข้อปฏิบัติตามหลักการของศาสนา

4) การจ่ายชะกาต คือส่วนของการบริจาคทรัพย์สินที่ครอบครองเหลือใช้จากรายได้ในรอบปีร้อยละ 2.5 โดยมีหลักในการคำนวณตามเกณฑ์ที่ศาสนากำหนด ศาสนาอิสลามถือว่าจำนวนทรัพย์สินที่นำไปบริจาค่นั้นยังความเจริญและงอกงามให้แก่ส่วนที่เหลือจากที่จ่ายไป และเป็นการชำระกิเลสแก่ผู้บริจาคด้วย เพื่อให้ทรัพย์สินที่หามาได้และที่มีอยู่ (สุจริต) เป็นทรัพย์สินที่บริสุทธิ์ตามหลักการศาสนาอิสลาม ลดความตระหนี่ถี่เหนียว เห็นแก่ตัว มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการเตือนการสอนให้มนุษย์ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุ ไม่เกิดความละโมภ และให้มนุษย์ตระหนักรว่า บรรดาทรัพย์สินต่างๆ ที่เขาได้มานั้นเป็นของฝากจากอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) มนุษย์เป็นเพียงผู้รักษาและใช้จ่ายไปในทางที่พระองค์ทรงกำหนด ไม่ใช่จ่ายสุรุ่ยสุร่าย และจะต้องจ่ายส่วนหนึ่งแก่ผู้ยากจน เพื่อลดช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคม ซึ่งเป็นการสร้างเสริมหลักประกันของสังคมให้มั่นคงขึ้น ศาสนาอิสลามถือว่าทรัพย์สินที่ถูกจ่ายออกไปจะสร้างความจำเริญแก่ทรัพย์สินที่คงเหลืออยู่ เป็นการชำระมลทินของทรัพย์สินและขัดเกลาจิตใจของเจ้าของทรัพย์สินผู้บริจาค โดยการบริจาคชะกาต ทรัพย์สินที่จะต้อง

แบ่งออกมาจากบรรดาทรัพย์สินที่เราเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เพื่อนำไปบริจาคแก่ผู้มีสิทธิ์ได้รับส่วนแบ่ง ตามที่ศาสนาได้กำหนดไว้ การจ่ายชะกาตถือเป็นหน้าที่บังคับแก่มุสลิมทุกคน ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ โดยทรัพย์สินที่มุสลิมต้องบริจาคชะกาตมี 5 ชนิดคือ 1. เงินและทอง 2. สิ่งเพาะปลูก 3. สิ้นค้า 4. ผลไม้ และ 5. ปศุสัตว์

5) การประกอบพิธีฮัจญ์ ซึ่งมักเรียกกันผิดกันว่าไปมกกะฮฺ หรือไปทำ “ฮัจญ์” คือการไปเยี่ยมหรือการเดินทางไปนครมกกะฮฺ ซึ่งถือเสมือนว่าเป็นศูนย์กลางของชาวมุสลิมทั่วโลก เป็นสถานที่พบปะระหว่างมุสลิมในระดับต่างๆ กัน ให้มุสลิมไปหนึ่งครั้งอย่างน้อยในช่วงชีวิตถ้ามีความสามารถ ความสามารถนี้หมายถึง ความสามารถทุกอย่าง เช่น ในเรื่องการเงิน การคมนาคม สุขภาพ ความสะดวกในการเดินทาง ไปแล้วไม่ปล่อยให้ผู้ที่อยู่ข้างหลังต้องลำบาก เมื่ออยู่ที่เมืองมกกะฮฺแล้วทุกคนจะอยู่ในระดับและสภาพเดียวกันหมด ไม่มีราชา ไม่มียาจก เพราะมุสลิมนั่นเป็นพี่น้องกัน ไม่มีการแบ่งผิว นอกจากจะได้กระทำพิธีฮัจญ์แล้ว มุสลิมที่มาชุมนุมได้ทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาทางช่วยเหลือกัน การไปทำฮัจญ์นั้นเป็นการสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างเพื่อนบ้านอีกด้วย การทำฮัจญ์ไม่ใช่เป็นการไปชুবตัวหรือล้างบาป เมื่อกลับมาแล้วไม่มีตำแหน่งหรืออภิสิทธิ์ใดๆ ทุกๆ คน นั้นเป็นบ่าวของอัลลอฮฺ (ซุบฮาฯ) วิธีการดำเนินชีวิตที่อยู่ภายใต้กฎของอัลลอฮฺ (ซุบฮาฯ) เหมือนกัน การไปทำฮัจญ์แสดงถึงเอกภาพและพลังอำนาจของพระเจ้าเป็นเจ้า เป็นศูนย์กลางแห่งจิตใจของมวลมุสลิมทั่วโลก ต่างพากันมาชุมนุมอยู่ในชุดแต่งกายและมีพฤติกรรมที่เหมือนๆ กันอย่างพร้อมเพรียงกัน ณ นครมกกะฮฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ตามวัน เวลาที่กำหนดในเดือนซุลฮิจญะฮฺ (ตามปฏิทินอิสลาม) ผู้ไปทำฮัจญ์นับเป็นผู้ยอมจำนนต่อพระประสงค์ของอัลลอฮฺ(ซุบฮาฯ) จนละทิ้งครอบครัว หน้าที่การงาน สถานภาพ และอภิสิทธิ์ต่างๆ ในระหว่างที่ไปทำฮัจญ์ นับเป็นการทดสอบคุณธรรม ความอดทน ความเสียสละ และทดสอบการบริหารเงินของมุสลิม

2.5.3 หลักจริยธรรมอิสลาม

จริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติของพฤติกรรม หรือพฤติกรรมที่มนุษย์มุ่งหวังให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แห่งความประพฤติของสังคม เป็นสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้อง ดีงาม (บรรเทา, มปป : 2) ดังนั้น จริยธรรมอิสลามจึงหมายถึง ความประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ถูกต้องตามหลักและแนวทางของศาสนาอิสลาม เป็นที่ยอมรับของสังคมมุสลิมทั่วโลก ศาสนาอิสลามเป็นแนวทางชีวิต (a way of life) ในฐานะศาสนธรรม (a religion) เป็นระบบรัฐและระบบการปกครอง (a state) และวัฒนธรรม (a culture) ทั้งสามประการนี้มีความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันอย่างลงตัว โดยมีท่านศาสดามูฮัมมัด (ศ็อลฯ) เป็นผู้ชี้แนะแนวทาง อธิบาย กำหนดรายละเอียด ทั้งภาคทฤษฎีและ

ปฏิบัติตาม ครรลองของศาสนาอิสลาม ซึ่งบัญญัติไว้ในคัมภีร์อัล-กุรอาน อัล-หะดีษ (โอวาท) และ ซุนนะฮ์ (จริยวัตร) อันเป็นแบบอย่างที่ดีของศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) (ดิเรก, 2541: 52)

ชาวมุสลิมทั่วโลกถือว่า ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคนควรประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่าง ที่ดีของศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เพื่อให้เกิดผลดีแก่สังคมและตัวเองอย่างแท้จริง การกระทำความดีตามหลักการอิสลาม คือ “การที่ท่านทำอิบาเดฮ์ต่ออัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ราวกับท่านมองเห็นพระองค์ ซึ่งหากท่านไม่เคยเห็นพระองค์ แน่แน่นอนยิ่งพระองค์ก็ทรงเห็นท่าน” ดังที่คัมภีร์ อัล-กุรอาน บทที่ 16 อันนะหุล โองการที่ 128 ความว่า “แท้จริง อัลลอฮ์ทรงอยู่ร่วมกับบรรดาผู้ยำเกรง และบรรดาผู้กระทำความดี”

โดยหลักศาสนาอิสลามจะส่งเสริมให้กระทำสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเองและสังคมคนรอบข้าง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ซึ่งครอบคลุมวิถีชีวิตทุกอย่างของมนุษย์อย่างแท้จริง นอกจากนี้หลักจริยธรรมอิสลามยังมีข้อห้ามใหญ่ๆ ตามคัมภีร์อัล-กุรอาน ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) ห้ามตั้งภาคี หรือยึดถือนำสิ่งอื่นมาเทียบเคียงอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) เช่น เงินตรา ชื่อเสียง วงศ์ ตระกูล เกียรติยศ ประเพณี แม้แต่อารมณ์ที่จะนำมาปฏิบัติในตัวเองไม่ได้

2) ห้ามกราบไหว้บูชารูปปั้น วัตถุ ต้นไม้ ดวงดาว ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ แม่น้ำ ภูเขา ห้ามกราบไหว้ผีสาวเทวดา นางไม้ ในอิสลามไม่มีเจ้าที่ เจ้าทรง ดังนั้นอิสลามจึงห้ามเช่นไหว้สิ่งใดๆ ทั้งสิ้น

3) ห้ามเชื่อในเรื่องดวง ห้ามผูกดวง ห้ามดูหมอตระกูลชะดาราฮี ห้ามดูลายมือ ห้ามถือโชคลาง เล่นเครื่องรางของขลัง

4) ห้ามเล่นการพนันทุกชนิด ห้ามเสี่ยงทาย เสี่ยงโชค ห้ามแทงม้า ลอตเตอรี่ หวยเบอร์

5) ห้ามกินสัตว์ที่ตายเอง สัตว์ที่มีโรค ห้ามกินหมู ห้ามกินสัตว์ที่ถูกนำไปเช่น ไหว้ สัตว์ที่ถูกรัดคอตายโดยมิได้เชือดให้เลือดไหล สัตว์ที่เชือดโดยมิได้กล่าวนามของอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ห้ามกินดอกเบี๋ย

6) ห้ามเสพสิ่งมีนเมาทุกชนิด เช่น เหล้า เบียร์ กระจกซ์ น้ำตาลเมา กัญชา ยาฝิ่น เฮโรอีน อะไรก็ตามถ้าเสพเข้าไปแล้วทำอันตรายต่อร่างกาย เป็นสิ่งที่ต้องห้าม

7) ห้ามผิดประเวณีไม่ว่าด้วยการยินยอม ตกลงสมัครใจด้วยกันทั้งสองฝ่ายก็ตาม ข้อห้ามในเรื่องการร่วมประเวณีนี้อิสลามมิได้ห้ามการผิดประเวณีอย่างเดียว แต่อิสลามยังได้ห้ามสื่อของการที่ จะชักนำไปสู่การผิดประเวณีนั้นด้วย

8) ห้ามกินสิ่งมีชีวิตทุกชนิดโดยเจตนาและไม่มีเหตุผล เช่น การเจตนาเลือกสัตว์น้ำที่จะทำอาหารด้วยการตั้งใจเลือกปลา กุ้ง ปู ที่ยังมีชีวิตอยู่ตามร้านขายอาหาร และสั่งให้นำสัตว์น้ำตัวที่เลือกไปทำอาหาร ซึ่งเป็นเจตนาในการฆ่าสัตว์ โดยเฉพาะการปิ้งย่าง ในขณะที่สัตว์ยังมีชีวิตอยู่

9) ห้ามประกอบอาชีพที่ไม่ชอบด้วยศีลธรรม หรืออาชีพนั้นจะนำประชาชนไปสู่หายนะ เช่น ตั้งช่อง ตั้งโรงเหล้า บาร์ อาบอบนวด ปลอ่ยเงินกู้โดยวิธีคิดดอกเบี้ย รับซื้อของโจร และเปิดสถานที่เร่รุ่มทุกชนิด

10) ห้ามบริโภคอาหารที่หามาได้โดยไม่ชอบธรรม

11) ห้ามกักคูนสินค้าจนราคาสินค้าสูงแล้วออกขาย

12) ห้ามกระทำใดๆ ที่จะสามารถสร้างความเดือดร้อนต่อตนเอง ต่อเพื่อนบ้าน ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ

นอกจากหลักพื้นฐานของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักจริยธรรม ที่มีทั้งการส่งเสริมให้กระทำและข้อห้ามต่างๆ อิสลามยังมีบทบัญญัติที่ลงลึกไปถึงวิธีการดำเนินชีวิตอีกมากมาย ยกตัวอย่างเช่น เรื่องการแต่งกายของสตรีมุสลิมที่ต้องคลุมฮิญาบ ดังที่อัล-กุรอาน บทอัลอะหฺซาบ โองการที่ 53 ระบุว่า “โอ้นบีเย้ย จงกล่าวแก่บรรดาภริยาของเจ้า และบุตรสาวของเจ้า และบรรดาหญิงของบรรดาผู้ศรัทธา ให้พวกนางดึงเสื้อคลุมของพวกนางลงมาปิดตัวของพวกนาง นั่นเป็นการเหมาะสมกว่าที่นางจะเป็นที่รู้จัก เพื่อที่พวกนางจะไม่ถูกรบกวน และอัลลอฮฺทรงเป็นผู้อภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ” โดยนักวิชาการอิสลามได้อธิบายขยายความอัล-กุรอาน โองการนี้ควบคู่ไปกับตัวบทหะดีษ มีใจความว่า สตรีต้องปกปิดร่างกายทั้งหมด ยกเว้นส่วนที่อนุญาตให้เปิดเผยได้ คือใบหน้าและฝ่ามือ รวมทั้งห้ามการใส่เสื้อผ้ารัดรูปโชว์เรือนร่างของตนเอง ทั้งนี้ก็เพื่อปกป้องเกียรติและภัยอันตรายของผู้หญิงจากสายตาและพฤติกรรมไม่ดีของเพศตรงข้ามนั่นเอง

หรืออีกข้อปฏิบัติสำหรับมุสลิมทุกคน คือการออกห่างจากเสียงเพลงและเสียงดนตรี โดยในอัล-กุรอาน บทลูกมาน โองการที่ 6 ระบุว่า “และในหมู่มนุษย์นั้นมิมีผู้ซื่อคำพูดที่ไร้สาระเพื่อทำให้ผู้คนหลงไปจากทางของอัลลอฮฺ และถือเอาอัล-กุรอานเป็นเรื่องขำขัน สำหรับพวกเหล่านี้คือการลงโทษอันอัปยศยิ่ง” ซึ่ง अबดุลลอฮฺ อิบน์ อับบาส นักอรรถาธิบายอัล-กุรอาน ได้อธิบายว่า “คำพูดไร้สาระ” หมายถึง การร้องรำทำเพลง นอกจากนี้ ยังมีรายงานหะดีษจากอบีมาลิก อัล-อัษอะรียฺ เล่าว่า ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ได้กล่าวว่า

“จะมีกลุ่มหนึ่งจากประชาชาติของฉัน โดยที่พวกเขาจะทำให้เรื่องซินา (การผิดประเวณี) ฝ่าไหม สุรา และเครื่องดนตรีกลายเป็นสิ่งถูกอนุมัติ และเมื่อกลุ่มชนต่างๆ ได้รวมตัวกันที่ภูเขา คนเลี้ยงปศุสัตว์ของพวกเขาเดินออกมา (เพื่อนำปศุสัตว์กลับเข้าคอกในตอนเย็น) มีคนยากจนได้มาหาพวกเขาอันเนื่องจากมีความจำเป็น (เพื่อขอความช่วยเหลือ)

พวกเขากลับพูดว่า “ให้กลับมาหาพวกเราใหม่ในวันพรุ่งนี้”

อัลลอฮฺจึงได้ให้พวกเขาพบกับความพินาศในตอนกลางคืน โดยให้ภูเขาพังทลายร่วงลงมาทับพวกเขา และได้สาปคนที่เหลือให้กลายเป็นลิงและสุกรตราบจนถึงวันกิยามะฮฺ”

(บันทึกโดยอัล-บุคอรีฮ์ หน้า : 1101 หะดีษเลขที่ : 5590)

หะดีษนี้บ่งบอกถึงเรื่องราวการทำลายล้างชนบางกลุ่มอันเนื่องจากพวกเขาฝ่าฝืนข้อห้าม ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือ การทำให้เครื่องดนตรีอันเป็นสิ่งต้องห้ามตามบทบัญญัติศาสนาได้กลายเป็นสิ่งที่ถูกอนุมัติ โดยเครื่องดนตรีที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งถือเป็นสิ่งต้องห้าม เช่น ไวโอลิน กีตาร์ กลอง เปียโน ซอ ขลุ่ย เป็นต้น ทั้งนี้ ในหะดีษบทนี้ยังระบุถึงสิ่งต้องห้ามอย่างการผิประเวณี การสวมผ้าไหม (สำหรับผู้ชาย) และการดื่มสุราเอาไว้ด้วย

จากแนวคิดและหลักการของศาสนาอิสลามที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ทำให้เห็นว่าการผลิตภาพยนตร์ฮาลาลภายใต้เงื่อนไขทางศาสนานั้นนับว่ามีความท้าทายอย่างมาก ซึ่งสิ่งนี้เองที่ก่อให้เกิดความน่าสนใจในแง่การสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาลาลทั้ง 3 เรื่อง ในแง่ที่ว่าผู้ผลิตนั้นมีการต่อรองหรือผสมผสานระหว่างการสร้างสรรค์การนำเสนอกับการยึดตามหลักการและข้อปฏิบัติทางศาสนา ซึ่งเป็นองค์ประกอบ 2 ส่วนที่ดูจะขัดแย้งให้อยู่ด้วยกันในงานสร้างสรรค์ได้

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแส

พณิมา ชีราษ (2558) ได้ศึกษาการเล่าเรื่องและการสื่อความหมายของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแสและศึกษาความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความเหมาะสมของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแสกับสังคมไทย ทั้งนี้ เป็นการศึกษาภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแสรูปแบบเนื้อหาทำทาสังคมและขัดแย้งกับหลักจริยธรรม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ตาราง Coding Sheet เพื่อการบันทึกข้อมูลเบื้องต้นใช้ในการวิเคราะห์สื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์ 2) ไฟล์เสียงบันทึกจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สร้างภาพยนตร์ได้ใช้องค์ประกอบต่างๆ ของการเล่าเรื่องเพื่อนำเสนอแก่นความคิดหลักหรือประเด็นหลักของภาพยนตร์ ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ “ความเลวร้ายของสังคมและความเลวร้าย ภายในจิตใจของมนุษย์” เป็นการเล่าเรื่องเพื่อการสื่อสารและนำเสนอเรื่องราวความน่ากลัวในมุมมองของสังคมและความเลวร้ายภายในจิตใจมนุษย์ โดยการสื่อความหมายของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแสที่ศึกษา ผู้สร้างภาพยนตร์ได้ใช้องค์ประกอบต่างๆ ของการสื่อความหมายด้วยภาพและการสื่อความหมายด้วยเสียงเพื่อให้ผู้ชมภาพยนตร์เกิดความเข้าใจ และสามารถรับรู้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ได้ เป็นการใช้ภาพและเสียงในการสื่อความหมายเพื่อให้ผู้ชมภาพยนตร์มีอารมณ์คล้ายตามเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ นอกจากนี้ผู้สร้างภาพยนตร์ยังใช้องค์ประกอบต่างๆ ของการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์วิทยาเพื่อการสื่อความหมายแฝงให้ผู้ชมภาพยนตร์ได้มองเห็นและรับรู้ถึงปัญหาความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ที่

เกิดขึ้นในสังคม และได้รับรู้ถึงด้านมืดหรือมุมมืดในสังคมที่มีความเลวร้ายและมีความน่ากลัว ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความเหมาะสมของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแสกับสังคมไทย พบว่า ภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแสเป็นภาพยนตร์ที่มีภาพและเนื้อหาหรือบทภาพยนตร์ที่มีความรุนแรงอยู่ในระดับสูงมาก เพราะเป็นภาพยนตร์ที่ผู้สร้างภาพยนตร์สร้างขึ้นมาเพื่อกลุ่มผู้ชมเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแสจึงเป็นสื่อภาพยนตร์ที่ไม่มีความเหมาะสมที่จะได้รับการเผยแพร่ในวงกว้างของสังคมไทย เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเคร่งครัดกฎระเบียบทางศีลธรรม และกฎระเบียบทางจริยธรรมมาก

2.6.2 การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เรื่อง *Les Misérables*

ภัทริยา วิริยะศิริวัฒน์ (2559) ได้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการเล่าเรื่องของภาพยนตร์เรื่อง *Les Misérables* (2012) และศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบริบททางสังคมของภาพยนตร์กับการสร้างตัวละคร งานวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพแบบการวิเคราะห์จากตัวบท (Textual Analysis) โดยใช้รูปแบบกระบวนการ Interpretive Analysis ผ่านการตีความหมายด้วยตนเอง

ผลการวิจัยสรุปว่า รูปแบบการเล่าเรื่องในภาพยนตร์เรื่อง *Les Misérables* มีเรื่องราวที่ผสมผสานเรื่องราวของความรัก คุณค่าของความดี ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันผ่านการเล่าเรื่องแบบรู้รอบด้านที่ไร้ซึ่งข้อจำกัดทางด้านเวลา นอกจากนี้ ยังพบว่าบริบททางสังคมที่ได้มีการนำเสนอในภาพยนตร์แตกต่างไปจากปัจจุบันมาก สิ่งที่ถูกกล่าวมาไม่ใช่ข้อจำกัดในการนำเสนอ เพราะจากการเปรียบเทียบบริบททางสังคมภายในภาพยนตร์ และในเหตุการณ์ของโลกแห่งความเป็นจริง กลับทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ว่ามนุษย์ต่างเผชิญกับเหตุการณ์ที่เป็นเหมือนวัฏจักรหรือวงจรที่รอเวลาจะหมุนวนกลับมาบรรจบกันอีกครั้ง

งานวิจัยเกี่ยวกับการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ 2 เรื่องข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นแนวทางการวิเคราะห์รูปแบบการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ภาพยนตร์ใช้สื่อความหมายมายังผู้ชมภาพยนตร์

2.6.3 กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของภาพยนตร์ไทยแนวแอ็คชั่น: ศึกษากรณีภาพยนตร์เรื่อง *ซ็อกโกแลต*

ธิดา ต้นพงศธร (2552) ได้ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด และปัญหาในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดและแนวทางในการแก้ปัญหาของภาพยนตร์ไทยแนวแอ็คชั่น เรื่อง *ซ็อกโกแลต* ของบริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ควบคุมการสร้างภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้เขียนบทภาพยนตร์ ผู้กำกับคิวบู๊ และฝ่ายประชาสัมพันธ์

ผลวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์เรื่อง ซ็อกโกแลต มีการใช้เครื่องมือและสื่อในการสื่อสารการตลาด ได้แก่ 1) การโฆษณา สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร และหนังสือการ์ตูน) สื่อในโรงภาพยนตร์ (ตัวอย่างภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ โปสเตอร์ และทีวีแสดนดี) สื่อกลางแจ้ง สื่ออินเทอร์เน็ต 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การจัดกิจกรรม 4) การส่งเสริมการขาย ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ไทยแนวแอคชั่นเรื่อง ซ็อกโกแลต แบ่งออกเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้บริหารบริษัท เนื้อหาและจุดเด่นของภาพยนตร์ งบประมาณจากทางบริษัท ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ และคู่แข่ง ปัญหาการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่พบ ได้แก่ นักแสดงนำเป็นนักแสดงหน้าใหม่ สื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และชื่อของภาพยนตร์ไม่สามารถสื่อสารได้ว่าเป็นภาพยนตร์ประเภทแอ็คชั่น

2.6.4 กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์นอกกระแส ของประเทศไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สรุสนันท์ คำดิบุญ (2559) ได้ศึกษากลยุทธ์และกลวิธีสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) และยูทูป (YouTube) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อ 2 ประเภท ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) และยูทูป (YouTube) ของแต่ละภาพยนตร์ ทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง Mary is Happy, Mary is Happy เรื่องอนธการ (The Blue Hour) และเรื่องแต่เพียงผู้เดียว (P-047) รวมทั้งเก็บรวบรวมสัมภาษณ์เชิงลึก (In-debt Interview) จากผู้กำกับหรือตัวแทนผู้กำกับภาพยนตร์ โปรดิวเซอร์หรือตัวแทนโปรดิวเซอร์ และฝ่ายการประชาสัมพันธ์หรือ ตัวแทนฝ่ายการประชาสัมพันธ์

ผลการวิจัยสรุปว่า ในการทำการตลาดของภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คือ เพจเฟซบุ๊ก และช่องยูทูป เป็นการเน้นการสร้างความสัมพันธ์ มีส่วนสำคัญในการทำการตลาด เนื่องจากเครื่องมือนี้สามารถสร้างโฆษณาที่มีต้นทุนที่ต่ำ สามารถเผยแพร่ไปสู่สาธารณชนได้กว้างขวาง ซ้ำยังทำให้เกิดกระแสการบอกต่อ ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงเนื้อหาที่ผู้สร้างจะสื่อออกไป และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) สามารถเชื่อมต่อกันและกันได้ เนื่องจากมีงบประมาณที่จำกัด ทำให้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางที่ตอบโจทย์ที่สุดในการทำการตลาด การทำการตลาดของภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะมีความแตกต่างออกไปตามกลุ่มเป้าหมาย

งานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่อง ทำให้เห็นแนวทางการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ รวมทั้งทำให้ทราบถึงบุคคลที่มีบทบาทสำคัญใน

วางกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดภาพยนต์ เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยภาพยนต์ฮาล์ลที่ผู้วิจัยใช้ศึกษา

2.6.5 การผลิตสื่อทางเลือกโดยชาวไทยเชื้อสายปกากะญอ

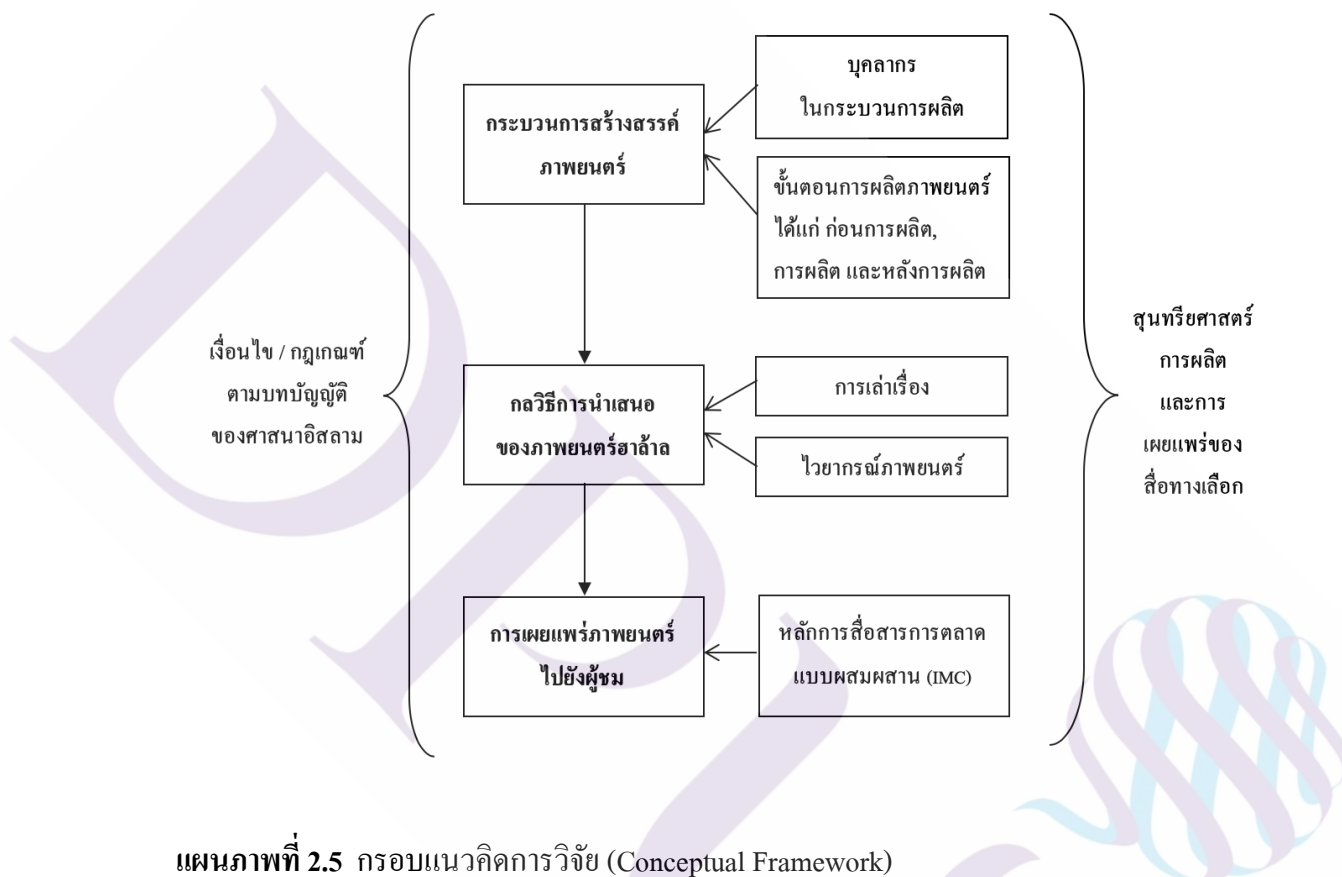
มาโนช ชุ่มเมืองปัก (2560) ได้ศึกษาการผลิตสื่อทางเลือกของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในบริบทสังคมไทย ในแง่พัฒนาการและวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อดังกล่าว โดยศึกษาจากเอกสารร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตสื่อปกากะญอ การศึกษานี้ถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพการณ์การสื่อสารและภูมิทัศน์สื่อของสังคมไทยที่ปรับเปลี่ยนไปจากอดีต ซึ่งส่วนหนึ่งสัมพันธ์กับการเกิดขึ้นของสื่อทางเลือก หรือสื่อที่ผลิตโดยกลุ่มคนด้อยอำนาจในสังคมอย่างกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย

ผลการศึกษาพบว่า การผลิตสื่อปกากะญอเริ่มต้นขึ้นในช่วงทศวรรษ 2530 สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางสังคมและการเมืองไทยที่มีความตื่นตัวในเรื่องสิทธิของประชาชนในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ แม้การผลิตสื่อปกากะญอจะมีข้อจำกัดหลายประการ ผู้ผลิตสื่อส่วนใหญ่ยังมุ่งที่จะสร้างสรรค์ผลงานเพื่อเผยแพร่ เนื่องจากมองว่าสิ่งที่ตนเองทำสามารถสร้างประโยชน์แก่ชุมชน โดยวัตถุประสงค์ในการผลิตสื่อของผู้ผลิตสื่อปกากะญอแบ่งออกได้ 3 วัตถุประสงค์หลัก คือ การสื่อสารเพื่อตอบโต้อคติที่สังคมมีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ การสื่อสารเรื่องราวและแนวคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร และการบันทึกและเผยแพร่วัฒนธรรมเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในแง่นี้ สื่อปกากะญอถือเป็นสื่อทางเลือกซึ่งเป็นเครื่องมือของประชาชนในการถ่วงดุลอำนาจรัฐและสื่อกระแสหลัก นอกจากนี้ยังสามารถเป็นกลไกช่วยส่งเสริมแนวคิดเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม และทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้คนที่มีความแตกต่างซึ่งอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตสื่อทางเลือก ทำให้เข้าใจแนวคิด เนื้อหา รวมทั้งข้อจำกัดของการผลิตสื่อทางเลือกมากขึ้น โดยภาพยนต์ฮาล์ลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษานั้นถือเป็นผลงานของสถานีโทรทัศน์ White Channel ซึ่งเป็นสื่อทางเลือกที่มีกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นคนมุสลิม

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

จากการทบทวนแนวคิดเรื่องการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ การสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์ การสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ แนวคิดสื่อทางเลือก และศาสนาอิสลาม รวมถึงการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 2.5

แผนภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาล่าล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อความ (Textual Analysis) ภาพยนตร์ฮาล่าลที่ผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ White Channel และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตและการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ ร่วมกับการศึกษาเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ดังกล่าว โดยมีแหล่งข้อมูล วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 แหล่งข้อมูล

- 1) ภาพยนตร์ฮาล่าลที่ผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ White Channel จำนวน 3 เรื่อง ประกอบด้วย
  - อมீน (พ.ศ.2558)
  - U-Turn จุกกลับใจ (พ.ศ.2559)
  - อาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน (พ.ศ.2561)
- 2) บุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์ในตำแหน่งต่างๆ ทั้งฝ่ายผลิตและฝ่ายจัดการ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาดและการประชาสัมพันธ์ของภาพยนตร์ฮาล่าล รวมทั้งสิ้น 5 คน ประกอบด้วย
  - ฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับและผู้เขียนบทภาพยนตร์เรื่องอมீน และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน โดยดำเนินการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562 และวันที่ 16 มิถุนายน 2563 ณ สำนักงานสถานีโทรทัศน์ White Channel
  - บรรรเลง (อะห์หมัด) หัสนี ผู้กำกับและผู้เขียนบทภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุกกลับใจ โดยดำเนินการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ณ สำนักงานสถานีโทรทัศน์ White Channel
  - กฤตินี ดอเล็บ ผู้ควบคุมการผลิตภาพยนตร์เรื่องอมீน และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน และนักแสดงนำภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุกกลับใจ โดยดำเนินการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2563

- เซครีทอ อะหมัด สมะดี ประธานมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ โดยดำเนินการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ณ สำนักงานสถานีโทรทัศน์ White Channel

- ชัชวาล อัลดารีมี เจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อสารการตลาดและการประชาสัมพันธ์โปรเจกภาพยนตร์ฮาลาลของสถานีโทรทัศน์ White Channel โดยดำเนินการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ณ สำนักงานสถานีโทรทัศน์ White Channel

3) เอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ ได้แก่ โปสเตอร์ภาพยนตร์ คลิปตัวอย่างภาพยนตร์ คลิปเบื้องหลังภาพยนตร์ คลิปสัมภาษณ์ทีมงานและนักแสดง อนาซิด (เพลง) ประกอบภาพยนตร์ รูปภาพ ข่าวและบทความประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งเว็บไซต์ www.whitechannel.tv ช่องยูทูป “White Channel สถานีความดี 24 ชั่วโมง” เฟซบุ๊กแฟนเพจ “White Channel สถานีความดี 24 ชั่วโมง” และเฟซบุ๊กแฟนเพจ “ภาพยนตร์ U Turn-จุดกลับใจ”

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาพยนตร์ โดยภาพยนตร์เรื่องอมีนเป็นการชมภาพยนตร์ในรูปแบบ DVD ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ เป็นการชมภาพยนตร์ทางเว็บไซต์ www.whiteflix.tv ส่วนภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทรย์แยก-โลกแตก-อุญ เป็นการชมที่โรงภาพยนตร์ CINEMA OASIS สุขุมวิท และไปชมอีกครั้งที่สำนักงานสถานีโทรทัศน์ White Channel ทั้งนี้ ผู้วิจัยชมภาพยนตร์ทั้งหมดที่ละเรื่อง โดยการชมรอบแรก ผู้วิจัยใช้ตารางบันทึกข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกลวิธีในการนำเสนอแยกตามองค์ประกอบในการเล่าเรื่อง ซึ่งมีหัวข้อหลัก ได้แก่

ตารางที่ 3.1 แบบบันทึกข้อมูลการนำเสนอของภาพยนตร์

โครงสร้างการเล่าเรื่อง	กลวิธีในการนำเสนอของภาพยนตร์	ความเกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม
โครงเรื่อง		
ความขัดแย้ง		
ตัวละคร		
แก่นความคิดหลัก		

จากนั้นจึงชมภาพยนตร์ซ้ำอีกครั้ง โดยบันทึกข้อมูลเรียงลำดับจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ตั้งแต่ต้นจนจบตามพัฒนาการของเรื่องตามแบบแผนการเล่าเรื่องของภาพยนตร์

บันทึก ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วงหรือ 3 องค์กร ได้แก่ ช่วงเปิดเรื่อง ช่วงพัฒนาเหตุการณ์ และช่วงสรุปเรื่อง โดยในแต่ละฉากจะระบุงค์ประกอบหรือไวยากรณ์ที่ภาพยนตร์ใช้ในการสื่อความหมาย ได้แก่ มุมกล้อง ขนาดภาพ แสง สี การตัดต่อ และเสียงประกอบ และเมื่อพบว่าในฉากใดมีการนำเสนอเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลเพิ่มเติม โดยใช้ตารางบันทึกข้อมูล

ตารางที่ 3.2 แบบบันทึกข้อมูลองค์ประกอบหรือไวยากรณ์ที่ภาพยนตร์ใช้ในการสื่อความหมาย

ลำดับการเล่าเรื่อง	ลำดับของฉากและเหตุการณ์	มุมกล้อง ขนาดภาพ แสง สี การตัดต่อ และเสียงประกอบ	การนำเสนอหรือความหมายที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
องค์กร 1			
องค์กร 2			
องค์กร 3			

2) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยติดต่อโดยตรงไปที่ทีมงานภาพยนตร์ฮาลาลของสถานีโทรทัศน์ White Channel เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์ฮาลาลในตำแหน่งต่างๆ ทั้งฝ่ายผลิตและฝ่ายจัดการ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาดและการประชาสัมพันธ์ของภาพยนตร์ฮาลาล จากนั้นได้นัดหมายวัน-เวลา และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ฮามีซี อักกี-รัฐ, บรรเลง (อะห์หมัด) หัสนี, เซครีฎอ อะหมัด สมะดี และซัซวาล อัลกาอิมิ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ณ สำนักงานสถานีโทรทัศน์ White Channel ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นัดหมายวัน-เวลาอีกครั้ง เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพิ่มเติม ได้แก่ ฮามีซี อักกี-รัฐ ในวันที่ 16 มิถุนายน 2563 ณ สำนักงานสถานีโทรทัศน์ White Channel รวมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์ กฤติน ต่อเล็บ ผ่านทางโทรศัพท์ในวันที่ 29 มิถุนายน 2563 ซึ่งในการดำเนินการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยอาศัยแนวคำถามจากแนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ การสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์ รวมทั้งแนวคิดการสื่อสารการตลาดภาพยนตร์ โดยเก็บข้อมูล

ด้วยเครื่องบันทึกเสียง พร้อมจดประเด็นที่สำคัญระหว่างการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำไฟล์เสียงมาถอดเทปโดยละเอียดภายหลัง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ชุดที่ 1: คำถามที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการเล่าเรื่อง และกระบวนการผลิตภาพยนตร์ โดยจะถามผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์ในตำแหน่งต่างๆ ทั้งฝ่ายผลิตและฝ่ายจัดการ ซึ่งประเด็นคำถาม ประกอบด้วย

- ภาพยนตร์ฮาลาลมีแนวคิดในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์อย่างไร
- ข้อแตกต่างระหว่างภาพยนตร์ฮาลาลกับภาพยนตร์ทั่วไปคืออะไร
- ภาพยนตร์ฮาลาลมีโครงสร้างการเล่าเรื่องอย่างไรบ้าง
- ภาพยนตร์ฮาลาลมีกลวิธีในการนำเสนออย่างไรเพื่อสื่อความหมายไปยังผู้ชมได้รับรู้ โดยเฉพาะในส่วนของไวยากรณ์ภาพยนตร์
- เงื่อนไขของศาสนาอิสลามข้อใดบ้าง ที่มีผลโดยตรงต่อกระบวนการผลิตภาพยนตร์
- มีการสร้างสรรค์กระบวนการผลิตภาพยนตร์อย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของศาสนาอิสลาม

- ปัญหาอุปสรรคในการผลิตภาพยนตร์ฮาลาลคืออะไร
- มีแนวทางการแก้ปัญหาที่พบในการผลิตภาพยนตร์อย่างไร

ชุดที่ 2: คำถามที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาด โดยจะถามผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาดหรือการประชาสัมพันธ์ของภาพยนตร์ฮาลาล ซึ่งประเด็นคำถาม ประกอบด้วย

- ภาพยนตร์ฮาลาลที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม มีแนวคิดการสื่อสารการตลาดอย่างไร
- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดคืออะไรบ้าง
- เนื้อหาที่ใช้ในการสื่อสารการตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายคืออะไร
- ขั้นตอนในการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของภาพยนตร์เป็นอย่างไร
- มีการผสมผสานเครื่องมือการสื่อสารการตลาดอย่างไร
- มีวิธีวัดผลในการสื่อสารการตลาดอย่างไร

3) เก็บรวบรวมเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์จากแหล่งต่างๆ ได้แก่ โปสเตอร์ ภาพยนตร์ คลิปตัวอย่างภาพยนตร์ คลิปเบื้องหลังภาพยนตร์ คลิปสัมภาษณ์ทีมงานและนักแสดง อนาซิด (เพลง) ประกอบภาพยนตร์ รูปภาพ ข่าวและบทความประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งเว็บไซต์ www.whitechannel.tv ช่องยูทูป “White Channel สถานีความดี 24 ชั่วโมง”

เฟซบุ๊กแฟนเพจ “White Channel สถานีความดี 24 ชั่วโมง” และเฟซบุ๊กแฟนเพจ “ภาพยนตร์ U Turn-จุดกลับใจ” รวมทั้งเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ที่มีการเผยแพร่บทความและข่าวประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ฮาล่าทั้ง 3 เรื่อง โดยนำมาจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามความเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์แต่ละเรื่อง และวัตถุประสงค์ของการใช้งาน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเฉพาะในส่วนของ การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการชมภาพยนตร์ทีละเรื่อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ร่วมกับการศึกษาเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ มาวิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่อง และกระบวนการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาล่า ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด ตามหัวข้อต่อไปนี้

1) กลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาล่า โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทีละเรื่องจากตารางบันทึกข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจกลวิธีในการนำเสนอที่ภาพยนตร์ฮาล่าแต่ละเรื่องใช้ในการสื่อสารความหมาย โดยวิเคราะห์ด้วยแนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ร่วมกับการสื่อสารผ่านไวยากรณ์ภาพยนตร์ จากนั้นจึงนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงให้เห็นถึงเบื้องหลังหรือที่มาของวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาล่าที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขทางศาสนา

2) กระบวนการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาล่า โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์ทั้งฝ่ายผลิตและฝ่ายจัดการ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาดและการประชาสัมพันธ์ของภาพยนตร์ฮาล่า โดยวิเคราะห์ด้วยแนวคิดกระบวนการผลิตภาพยนตร์ร่วมกับบุคลากรในการผลิตภาพยนตร์ และแนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน (IMC) ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์จากแหล่งต่างๆ ได้แก่ โปสเตอร์ภาพยนตร์ คลิปตัวอย่างภาพยนตร์ คลิปเบื้องหลังภาพยนตร์ คลิปสัมภาษณ์ทีมงานและนักแสดง อนาซิด (เพลง) ประกอบภาพยนตร์ รูปภาพ ข่าวและบทความประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งออฟไลน์และออนไลน์ โดยเป็นการวิเคราะห์ในลักษณะภาพรวมของภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง เพื่อให้เห็นขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ฮาล่า ตั้งแต่การวางแผนการผลิต การเขียนบทภาพยนตร์ การคัดเลือกนักแสดง การถ่ายทำ การตัดต่อ ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด

3.4 การนำเสนอข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) พร้อมตาราง แผนภาพ และภาพประกอบ โดยแบ่งผลการศึกษออกเป็น 2 บท ได้แก่ บทที่ 4 การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาล์ว ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาล์วในลักษณะภาพรวม จากนั้นจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาล์วทั้ง 3 เรื่องตามลำดับการผลิตและออกเผยแพร่

สำหรับบทที่ 5 กลวิธีการสร้างสรรค์และการเผยแพร่ของภาพยนตร์ฮาล์ว ซึ่งนำเสนอกระบวนการสร้างภาพยนตร์ ประกอบด้วย ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำ ขั้นตอนการถ่ายทำ และขั้นตอนหลังการถ่ายทำ รวมทั้งนำเสนอผลวิเคราะห์การเผยแพร่ของภาพยนตร์ฮาล์ว ประกอบด้วย การจัดฉายภาพยนตร์และการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ และการสื่อสารการตลาด โดยนำเสนอผลการศึกษาลักษณะภาพรวมของภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง

จากนั้นในบทที่ 6 ผู้วิจัยจึงทำการสรุปและอภิปรายผลข้อค้นพบสำคัญที่ได้จากการศึกษาภาพยนตร์ฮาล์ว และเสนอแนะทั้งในแง่การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ รวมทั้งหัวข้อที่น่าสนใจในการทำวิจัยต่อไป

บทที่ 4

การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาลาล

ในบทนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาลาล โดยพิจารณาจากกลวิธีในการนำเสนอของภาพยนตร์ โดยวิเคราะห์ด้วยแนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ร่วมกับการสื่อสารผ่านไวยากรณ์ภาพยนตร์ เพื่อทำความเข้าใจกลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาที่ภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่องใช้ในการสื่อสารความหมาย

เนื้อหาในบทนี้แบ่งเป็น 4 หัวข้อหลัก ได้แก่ 4.1 ภาพรวมของกลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาลาล 4.2 ภาพยนตร์เรื่องอมิน (พ.ศ.2558) 4.3 ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ (พ.ศ. 2559) และ 4.4 ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทรแยก-โลกแตก-ญิน (พ.ศ.2561)

4.1 ภาพรวมของกลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาลาล

ภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาจะมีสไตล์การเล่าเรื่องที่แตกต่างกัน โดยภาพยนตร์เรื่องอมินเป็นแนวสืบสวนสอบสวน ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจเป็นแนวดราม่าสะท้อนปัญหาสังคม ขณะที่ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทรแยก-โลกแตก-ญิน เป็นแนว Road Movie ที่มีการเดินทางมาเกี่ยวข้องเป็นแกนหลัก ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ พบว่า ภาพยนตร์ฮาลาลมักมีพล็อตเรื่องที่ผูกโยงอยู่กับวิถีชีวิตของมุสลิมและศาสนาอิสลาม เช่น ภาพยนตร์เรื่องอมินมีพล็อตเกี่ยวกับการเรียนรู้สัจธรรมอิสลามของตำรวจสายสืบที่ความจำเสื่อม ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจเป็นการดำเนินเรื่องที่ผูกโยงกับสังคมมุสลิม ส่วนภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทรแยก-โลกแตก-ญินมีพล็อตที่พูดถึงการต่อต้านและสนับสนุนแนวคิดของศาสนาอิสลาม

สำหรับตัวละครในภาพยนตร์ฮาลาลจะมีลักษณะร่วมคือ ตัวละครหลักที่ใช้ดำเนินเรื่องจะมีบุคลิกแบบกลม หรือเป็นบุคคลที่มีทั้งด้านดีและไม่ดีอยู่ในคนๆ เดียว ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาลาลมักดำเนินเรื่องด้วยตัวละครที่ไม่ใช่มุสลิม แต่เรื่องราวในภาพยนตร์จะนำพาให้ตัวละครดังกล่าวกลายเป็นคนที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ถือเป็นกระแสนิยมที่ยังคงคุณภาพยนตร์ในแง่ที่ว่ากำลังเรียนรู้ความเป็นอิสลามไปพร้อมๆ กับตัวละคร ยกเว้นภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจที่ตัวละครหลักเป็นมุสลิม เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนเรื่องราวชีวิตของมุสลิมนั่นเอง นอกจากนี้

ในภาพยนตร์ฮาล์วที่ผู้วิจัยศึกษาจะมีตัวละครที่เป็นมุสลิมผู้เคร่งครัดในศาสนาอิสลามซึ่งมีบุคลิกแบบ (เป็นคนดีตลอดทั้งเรื่อง) คอยทำหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเสมอ

ความขัดแย้งในภาพยนตร์ฮาล์วจะมีลักษณะเฉพาะคือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครมักเป็นภาวะที่ต้องเลือกระหว่างสิ่งที่ถูกต้อง (ความดี) กับสิ่งที่ผิด (ความชั่ว) ตามบรรทัดฐานของศาสนาอิสลาม เช่นเดียวกับแก่นความคิดหลักของภาพยนตร์ที่จะเกี่ยวข้องกับความดี-ความชั่ว ตามบรรทัดฐานของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาล์วได้ใช้องค์ประกอบศิลป์ในการสะท้อนถึงความดี-ความชั่ว ได้แก่ แสงและสี โดยแสง High key มักถูกใช้ในขณะที่ยกภาพยนตร์เล่าถึงความดีงาม เช่น ฉากการละหมาดที่มีสยิด หรือฉากที่ตัวละครสามารถหลุดพ้นจากปมขัดแย้งในใจได้สำเร็จ (หลุดพ้นจากความผิดบาป) ตรงกันข้าม แสง Low key จะถูกใช้เล่าถึงเรื่องราวที่ไม่ดีหรือความชั่วร้าย เช่น ฉากในโกดังที่กักขังชาวโรฮิงญา หรือฉากในบ้านของผู้ที่เล่นไสยศาสตร์ เป็นต้น ส่วนองค์ประกอบด้านสี ภาพยนตร์ฮาล์วมักใช้เพื่อสื่อความหมายถึงความดี-ความชั่ว เช่น ตัวละครอิหม่ามผู้เคร่งครัดในศาสนาอิสลามจะถูกนำเสนอในเสื้อผ้าโทนสีขาวสะอาด ขณะที่ตัวละครฝ่ายผู้ร้ายมักถูกนำเสนอภายใต้เสื้อผ้าสีดำหรือสีเข้ม

ภาพยนตร์ฮาล์วยังมีการใช้องค์ประกอบศิลป์ในการสื่อสารอารมณ์มายังคนดู เช่น แสง Low key สื่อถึงอารมณ์ลึกลับน่ากลัวในฉากที่ตัวละครถูกฉวย (ผี) ตามหลอกหลอน หรือสื่อถึงความโศกเศร้าเสียใจของตัวละครขณะร้องไห้ เป็นต้น ส่วนสีมักถูกใช้เพื่อเสริมอารมณ์และเล่าเรื่องในภาพยนตร์ เช่น สีแดงสื่อถึงการสูญเสียหรือความรุนแรงในฉากฆ่าฟันกัน สีส้มแดงสื่อถึงความร้อนแรง ความอันตราย ความน่ากลัวของฉากที่กำลังเล่าถึงเรื่องวันสิ้นโลก นอกจากนี้ เสียงประกอบภาพยนตร์ก็ถูกใช้เพื่อสื่อสารอารมณ์เช่นกัน โดยเสียงประกอบในภาพยนตร์ฮาล์วที่ผู้วิจัยศึกษามีลักษณะเฉพาะคือ เป็นเสียงที่ไม่ใช่เครื่องดนตรี เนื่องจากเครื่องดนตรีเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับศาสนาอิสลาม โดยภาพยนตร์ฮาล์วได้ใช้เสียง “อะแคปเปลลา” หรือเสียงขับร้องเป็นท่วงทำนองโดยปราศจากเครื่องดนตรีเข้ามาแทนเพื่อช่วยในการสื่อสารอารมณ์มายังผู้ชม ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ต่างๆ ในภาพยนตร์ เช่น เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็วสร้างอารมณ์ตื่นเต้นลุ้นระทึก เสียงอะแคปเปลลาจังหวะเนิบช้าโหยหวนสื่อสารอารมณ์โศกเศร้าหรือความรู้สึกวิงเวียน น่ากลัว เป็นต้น ดังสรุปได้ในตาราง 4.1

ตารางที่ 4.1 กลวิธีการนำเสนอของภาพยนตร์ฮาลาล

โครงสร้าง การเล่าเรื่อง	เรื่องอมีน	เรื่อง U-Turn	เรื่องอาดัม
พล็อตเรื่อง	<ul style="list-style-type: none"> - การสืบสวนคดีการค้ำ มนุษย์ชาวโรฮีนญาของ ตำรวจสายสืบที่ความจำ เสื่อม - การเรียนรู้สังฆกรรมอิสลาม ของตำรวจสายสืบที่ ความจำเสื่อม 	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กช่างกลที่อยู่กับการทำ ดีทำต่อจจนพบเหตุการณ์ สำคัญที่ทำให้ชีวิตพลิกผัน - นักกายภาพบำบัดที่ตั้งใจ จะไปทำฮัจญ์ แต่เกือบ ไม่ได้ไปเพราะนำเงินเก็บ ไปช่วยผู้ที่เดือดร้อน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กำกับหนังถูกแฟนคลับบ้า คลั่งตามมามา เพราะ โกรธที่ สร้างหนังสนับสนุนอิสลาม แต่ก่อนจะฆ่า อยากรฟังเรื่อง เล่าจากผู้กำกับก่อน ผู้กำกับจึง เล่าทั้งหมด 4 เรื่อง โดยหวังว่า เรื่องเล่าของตนจะเปลี่ยนใจ แฟนคลับบ้าคลั่งคนนี้ได้
ตัวละครหลัก	<ul style="list-style-type: none"> - อมีน ตัวเอก (บุคลิกกลม) - อีหม่ามอาดัม ผู้ช่วย (บุคลิกแบน) - อิมรอน ผู้ช่วย (บุคลิก แบน) - หมวดก้อง ผู้ช่วย (บุคลิก แบน) - เสธ.ใหญ่ ตัวร้าย (บุคลิก แบน) - แหลม ตัวร้าย (บุคลิก แบน) 	<ul style="list-style-type: none"> - ซามีย์ ตัวเอก / ผู้ต้องการ ความช่วยเหลือ (บุคลิก กลม) - อิบรอฮีม ตัวเอก / ผู้ช่วย (บุคลิกแบน) - ซัดมาน ผู้ช่วย (บุคลิก กลม) - ลูกมาน ผู้ช่วย (บุคลิก แบน) - ลาลา ผู้ช่วย (บุคลิกแบน) - นักเรียนต่างสถาบัน ผู้ ขัดขวาง / ผู้ช่วย (บุคลิก กลม) - ผู้จัดการบริษัท ผู้ขัดขวาง (บุคลิกแบน) 	<ul style="list-style-type: none"> - อาดัม ตัวเอก / ผู้ช่วยเหลือ (บุคลิกกลม) - ก้อง ตัวร้าย / ผู้ต้องการ ความช่วยเหลือ (บุคลิกกลม) - สุทธิชัย ตัวร้าย / ผู้ขัดขวาง (บุคลิกแบน) - อีหม่ามอะกัฟ ผู้ช่วยเหลือ (บุคลิกแบน) - คูโรซาวะ ผู้ต้องการความ ช่วยเหลือ (บุคลิกกลม) - ยิม ผู้ช่วยเหลือ (บุคลิกแบน) - กบ ตัวสร้างสีสัน (บุคลิก กลม) - อาลี ผู้ขัดขวาง / ผู้ต้องการ ความช่วยเหลือ (บุคลิกกลม) - อัศรี ผู้ต้องการความ ช่วยเหลือ (บุคลิกกลม) - อีหม่าม ผู้ช่วยเหลือ (บุคลิก แบน)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

โครงสร้างการเล่าเรื่อง	เรื่องอามีน	เรื่อง U-Turn	เรื่องอาดัม
ความขัดแย้ง	- ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เช่น อามีนกับเศธ.ใหญ่และพวก - ความขัดแย้งภายในจิตใจ เช่น อามีนต้องเลือกระหว่างเป็นคนดีหรือกลับไปเป็นคนชั่ว	- ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เช่น ซามีย์กับซัลมาน - ความขัดแย้งภายในจิตใจ เช่น ซามีย์ต้องต่อสู้กับปมในใจที่คิดว่าพ่อไม่รัก และต้องเลือกระหว่างการละหมาดกับการทำงานได้เงิน	- ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เช่น อาดัมกับก้อง - ความขัดแย้งภายในจิตใจ เช่น อาดัมต้องเลือกระหว่างฆ่าก้องเพื่อแก้แค้นหรือให้อภัย - ความขัดแย้งกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น อีหม่ามต้องไล่ญิน (ผี) ออกจากร่างคน
แก่นความคิดหลัก	เมื่อความจริง (ความดี) ปรากฏ ความเท็จ (ความชั่ว) ก็ย่อมถูกทำลาย	ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
องค์ประกอบศิลป์	แสง High key / Low key สีขาว / ดำ / แดง / ม่วง เสียงอะแคปเปลลา	แสง High key / Low key สีขาว / ดำ เสียงอะแคปเปลลา	แสง High key / Low key สีขาว / ดำ / แดง / ส้ม / ม่วง เสียงอะแคปเปลลา

นอกจากกลวิธีการนำเสนอที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่องก็ผู้วิจัยศึกษายังมีการใช้องค์ประกอบหรือไวยากรณ์ภาพยนตร์เพื่อสื่อความหมายถึงชาวมุสลิมและศาสนาอิสลาม โดยพบว่า ในภาพยนตร์ฮาลาลจะมีตัวละครที่เป็นมุสลิมผู้เคร่งครัดในศาสนาปรากฏอยู่ในเรื่องเสมอ รวมทั้งในเรื่องการแต่งกายก็มักมีฉากที่ตัวละครปฏิบัติศาสนกิจ ได้แก่ การละหมาด หรืออ่านคัมภีร์อัลกุรอานอย่างใคร่ครวญความหมายแทรกอยู่ในภาพยนตร์ นอกจากนี้ เสื้อผ้านักแสดงและอุปกรณ์ประกอบฉากของภาพยนตร์ฮาลาลมีลักษณะเฉพาะคือ ตัวละครผู้ชายมุสลิมมักสวมเสื้อผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมุสลิม เช่น ชุด โต้ปยาวแบบตะวันตกกลาง ชุดมุสลิมปาเก้ ชุดมุสลิมมลายู และมักสวมหมวกละหมาดหรือที่มุสลิมไทยเรียกกันว่า “กะปิเยาะ” “ซอเกาะกะ” “ตะเกียะห์” เป็นต้น ทั้งนี้ ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญินมีการเผยแพร่การแต่งกายของผู้หญิงมุสลิมด้วย โดยจะมีการคลุมฮิญาบและสวมชุดที่ปกปิดร่างกายมิดชิด ถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม สำหรับอุปกรณ์ประกอบฉาก ภาพยนตร์ฮาลาลจะนำ “อัลกุรอาน” คัมภีร์ของศาสนาอิสลามเข้ามาประกอบในฉาก ซึ่งนอกจากจะสื่อถึงความเป็นอิสลาม

แล้ว ยังเป็นการเรียกร้องเชิญชวนหรือชี้เป้าให้กับคนดูที่มีความสงสัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลามให้ค้นคว้าหาคำตอบจากคัมภีร์เล่มดังกล่าว

เสียงในภาพยนตร์ฮาลาลก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่ใช้สื่อความหมายถึงศาสนาอิสลาม โดยบทสนทนาของภาพยนตร์ฮาลาลมักมีการกล่าวถึงเนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอาน และซุนนะฮ์ หรือจริยวัตรของศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) โดยภาพยนตร์เรื่องอมิน ตัวละครฝ่ายดีมักพูดถึงจริยวัตรของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) แทบจะตลอดทั้งเรื่อง เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวสร้างขึ้นเพื่อเทิดเกียรติศาสนทูตอิสลามนั่นเอง ส่วนภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญินมักมีบทสนทนาที่กล่าวถึงหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่อ้างอิงมาจากคัมภีร์อัลกุรอานอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม บทสนทนาที่กล่าวถึงแนวคิดของศาสนาอิสลามในบางครั้งอาจดูแข็งหรือเป็นลักษณะยึดเขี่ยคมายังผู้ชม

อีกหนึ่งองค์ประกอบด้านเสียงที่ภาพยนตร์ฮาลาลใช้สื่อความหมายถึงความเป็นอิสลาม นั่นก็คือ เพลงประกอบภาพยนตร์ โดยภาพยนตร์ฮาลาลจะใช้เสียง “อนาซิด” หรือบทขับร้องที่มีความหมายเกี่ยวกับการศรัทธา การทำความดีของศาสนาอิสลาม ซึ่งไม่มีเสียงจากเครื่องดนตรีประกอบเข้ามาแทน “เพลง” ที่ภาพยนตร์ทั่วไปใช้กัน โดยเนื้อหาของอนาซิดประกอบภาพยนตร์ฮาลาลนั้นถูกใช้เพื่อสื่อความหมายถึงจุดยืนหรือเนื้อหาของภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่อง ซึ่งผูกอยู่กับแนวคิดของศาสนาอิสลาม ยกตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน ใช้อนาซิด “เผ่าพันธุ์ อาดัม” สื่อถึงแนวคิดการอยู่ร่วมกันของมนุษย์บนความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งมนุษย์ทุกคนล้วนเป็นลูกหลานของ “อาดัม” มนุษย์คนแรกที่พระเจ้าสร้างขึ้น เป็นต้น

ส่วนต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ภาพยนตร์ฮาลาลทีละเรื่อง เพื่อบอกรายละเอียดเกี่ยวกับกลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาลาลที่ผู้วิจัยศึกษา โดยเป็นการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ร่วมกับการสื่อสารผ่านไวยากรณ์ภาพยนตร์ เพื่อทำความเข้าใจกลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาที่ภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่องใช้ในการสื่อสารความหมาย

4.2 ภาพยนตร์เรื่องอมิน (พ.ศ.2558)

4.2.1 พล็อตเรื่อง

ภาพยนตร์เรื่องอมิน ประกอบด้วยพล็อตเรื่อง 2 พล็อต โดยเริ่มเปิดเรื่อง (Exposition) ด้วยพล็อตหลัก เป็นเรื่องของ การสืบสวนสอบสวนคดีการค้ำมนุษย์ชาวโรฮีนจาของผู้กองที่แฝงตัวมาเป็นนักฆ่า ซึ่งใช้ชื่อแฝงว่า “ธรรม” ทั้งนี้ ระหว่างที่กำลังเข้าไปคุ้มกันอิหม่ามอาดัม พยานปากสำคัญที่จะมาช่วยขึ้นให้การเอาผิดเสธ.ใหญ่ อดีตนายทหารใหญ่ซึ่งเป็นตัวการร้ายที่ทำธุรกิจผิดกฎหมายนั้นก็ ได้เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันขึ้น นั่นคือเกิดอุบัติเหตุรถมอเตอร์ไซค์คว่ำ เมื่ออิหม่ามอาดัมและอิรอน ลูกชายตาบอด มาพบเข้าจึงนำตัวไปส่งโรงพยาบาล แต่หลังจากที่ธรรมฟื้นขึ้นมา ก็พบว่าไม่สามารถทำอะไรได้เลย แม้แต่ชื่อตัวเองก็ยังจำไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้อิหม่ามอาดัมจึงอาสา นำตัวมาดูแลอาการที่บ้านจนกว่าความทรงจำของธรรมจะคืนกลับมา และเนื่องจากธรรมไม่สามารถจำชื่อของตัวเองได้ อิหม่ามอาดัมจึงตั้งชื่อให้ใหม่ว่า “อมิน”

เหตุการณ์หลังจากนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของพล็อตรองที่ดำเนินไปพร้อมๆ กับการพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) ของพล็อตหลัก โดยพล็อตรองคือการเรียนรู้สัจธรรมอิสลามของอมินที่เปรียบเสมือนคนเกิดใหม่ เนื่องจากกลายเป็นคนความจำเสื่อม ไม่สามารถจำเรื่องราวในอดีตได้ ซึ่งอมินได้เรียนรู้สัจธรรมอิสลามผ่านคำพูด การกระทำ กิริยามารยาท รวมทั้งการปฏิบัติศาสนกิจของอิหม่ามอาดัมและอิรอน นอกจากนี้ อมินยังได้สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนของชาวบ้านที่คนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม มีอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) เป็นพระเจ้า และยึดแนวทางปฏิบัติตามแบบฉบับของนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของศาสนาอิสลาม ระหว่างนี้พล็อตหลัก ได้ถูกนำเสนอสลับกับ

พล็อตตรง โดยภาพยนตร์เล่าพล็อตหลักผ่านความทรงจำของอมีนที่ค่อยๆ คืบคลานมา รวมทั้งการปรากฏตัวของพวกเศธ.ใหญ่ที่ทำธุรกิจผิดกฎหมายและกำลังวางแผนฆ่าอิหม่ามอาดัมที่เข้ามาขัดแย้งขัดขวางธุรกิจค้ำมนุษย์ชาวโรฮีนญาของตน

เมื่อพล็อตเรื่องดำเนินไปจนถึงตอนท้ายๆ ของช่วงพัฒนาเหตุการณ์ จุดหักเหสำคัญ (Critical Turning Point) ก็คือการที่อมีนเริ่มจำได้ว่าตัวเองคือธรรม มือสังหารของเศธ.ใหญ่ ทว่ายังไม่สามารถจำเรื่องราวทั้งหมดได้ว่าจริงๆ แล้วตนเป็นตำรวจที่แฝงตัวมาทำคดี ทำให้ตัวละครมีความสับสนอย่างมาก เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในจิตใจกับการกระทำผิดชอบชั่วดีของตน แม้ท้ายที่สุดความทรงจำจะกลับคืนมาทั้งหมด แต่ก็จะรู้ว่าตนเป็นตำรวจ อิมรอนลูกชายของอิหม่ามอาดัมก็ถูกแหลม ลูกน้องของเศธ.ใหญ่ลักพาตัวไปแล้ว ผู้กองจึงแฝงตัวเป็นธรรมอีกครั้งเพื่อเข้าไปช่วยอิมรอนและพากันหลบหนี ระหว่างที่ผู้กองและอิมรอนกำลังซ่อนตัวอยู่นั้น ผู้กองรู้สึกซาบซึ้งในสัจธรรมอิสลาม อิมรอนจึงให้ผู้กองกล่าวคำปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม แต่ก็ไม่สำเร็จเนื่องจากแหลมมาพบเข้าเสียก่อนและได้ใช้อาวุธปืนยิง ซึ่งอิมรอนเป็นผู้รับกระสุนแทนผู้กอง ทำให้อิมรอนเสียชีวิต ผู้กองรู้สึกเสียใจและเกิดความแค้นเป็นอย่างมาก จึงตามไปจัดการฆ่าแหลมเสีย ก่อนที่ผู้กองจะถูกตำรวจที่ตามมาสมทบยิง เนื่องจากเข้าใจผิดคิดว่าเป็นผู้ร้าย แล้วผู้กองก็หมดสติไป

ในช่วงท้าย ภาพยนตร์สรุปเรื่องราวทั้งสองพล็อตควบคู่กันไป เริ่มจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจัดการกับผู้กระทำความผิดทั้งหมด (เศธ.ใหญ่ฆ่าตัวตาย) และปิดคดีการค้ำมนุษย์ชาวโรฮีนญาได้สำเร็จ ผู้กองได้ยุติบทบาทการเป็นตำรวจสายลับ และจากการที่ตนได้เรียนรู้สัจธรรมอิสลาม ได้ซึมซับวิถีการดำเนินชีวิตตามแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ผวนกกับการเสียสละชีวิตของอิมรอนที่ชี้ให้เห็นถึงจิตใจที่ดีงามของชาวมุสลิมที่ทำเพื่อผู้อื่น โดยไม่คิดถึงความเดือดร้อนของตัวเอง ทำให้ผู้กองตัดสินใจเข้ารับอิสลามเพื่อเริ่มต้นการเรียนรู้สัจธรรมที่แท้จริง

4.2.2 โครงสร้างการเล่าเรื่องและการนำเสนอเกี่ยวกับอิสลามในภาพยนตร์

ภาพยนตร์เรื่องนี้นำพล็อตทั้งสองพล็อตข้างต้นมาร้อยเรียงกัน เกิดเป็นการพัฒนาเรื่องตามลำดับ 3 ช่วง และมีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอิสลามดังนี้

1) ช่วงเปิดเรื่อง (Exposition)

ผู้กองแฝงตัวมาทำคดีค้ำมนุษย์-อุบัติเหตุความจำเสื่อม

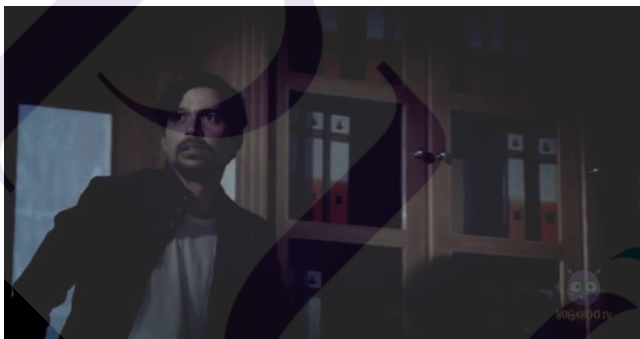
ภาพยนตร์เปิดเรื่องด้วยพล็อตหลัก เป็นภาพของรถยนต์ที่ “แหลม” นักฆ่าของเศธ.ใหญ่ใช้เป็นยานพาหนะ แต่เป็นการเปิดเรื่องด้วยมุมมองภาพกลับหัว ซึ่งถือเป็นรายเซ็นต์ของผู้กำกับภาพยนตร์ และสื่อความหมายถึงความสับสนวุ่นวายกลับตาลปัตรของโลกในยุคปัจจุบันที่ดูราวกับ

ว่าจากถูกกลายเป็นผิด จากผิดกลายเป็นถูก รวมทั้งภาพยนตร์กำลังเชิญชวนให้คนดูลองมองมุมกลับ มองในมุมที่แตกต่าง เพราะอาจพบอะไรที่ไม่เคยเห็นมาก่อนก็เป็นได้ (มีการใช้เสียงอะแคปเปลลา หรือเสียงขับร้องของมนุษย์ เป็นท่วงทำนองที่ปราศจากเครื่องดนตรีประกอบ เข้ามาช่วยสร้าง อารมณ์ลึกกลับ น่าค้นหา) จากนั้นภาพก็ตัดมาที่ฉากของผู้กองซึ่งแฝงตัวมาเป็นนักฆ่าชื่อ “ธรรม” กำลังค้นหาหลักฐานอะไรบางอย่างที่ใช้ในการสืบสวนคดีการค้ำมนุษย์ชาวโรฮีนจา โดยภาพยนตร์ ได้มีการนำเสนอฉากนี้ด้วยแสงแบบ Low key เพื่อบ่งบอกถึงความมืดดำโหดร้ายของมนุษย์ พร้อมกับเสียงบรรยายของตัวละคร (Narration) ความว่า

“ผมและเราทุกคนล้วนกำลังถูกขโมยความเป็นคนออกไปอย่างช้าๆ แล้วแทนที่ด้วยความ เป็นสัตว์ป่าที่หิวกระหายอย่างถึงขีดสุด โดยเฉพาะสิ่งที่ผมได้เห็นในตอนนี้ ทำที่สุดแล้วเรา คงจะกลายพันธุ์ไปอย่างช้าๆ และสูญสิ้นความเป็นคนไปในที่สุด”

ข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นความเลวร้ายของมนุษย์ที่มีสัญชาตญาณความเป็นสัตว์ป่าอยู่ในตัว คือมีความหิวกระหายจนถึงขนาดทำสิ่งที่ชั่วช้าได้เพื่อตอบสนองสิ่งที่ตัวเองต้องการ ในที่นี้ หมายถึงการค้ำมนุษย์ผิดกฎหมายที่เกิดจากความละโมภโลกมาก โดยไม่สนใจใยดีในความเป็นคน ของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ภาพที่ 4.1 ผู้กองที่แฝงตัวมาเป็นนักฆ่าชื่อ “ธรรม” กำลังค้นหาหลักฐานอะไรบางอย่างที่ใช้ในการ สืบสวนคดีการค้ำมนุษย์ชาวโรฮีนจา โดยเป็นการนำเสนอด้วยแสงแบบ Low key สะท้อนความมืดดำโหดร้ายของมนุษย์

จากนั้นภาพยนตร์เริ่มนำคนดูมาสู่สภาพความเป็นอยู่ที่แสนสงบสุขของชุมชนชาวมุสลิมด้วยภาพโทนสว่างสดใสขึ้น หรือ High Key คือให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนกับโลก ดำนมืดในฉากก่อนหน้านี้ โดยในฉากนี้ผู้ชมจะได้เห็นภาพธรรมชาติ ถ้ำน้ำที่แสนสงบ และภาพช่าง ในลำธาร ซึ่งในแง่หนึ่งเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงปีเกิดของท่านนบีมุฮัมหมัด (คือ๗) ศาสนทูตของ

ศาสนาอิสลาม (เกิดวันที่ 12 เดือนร่อปฎอเอาวัล ปีช้าง ตรงกับวันที่ 22 เมษายน ค.ศ.571 หรือ พ.ศ. 1114) รวมทั้งเสียงอาซาน หรือการเรียกร้องเชิญชวนให้มุสลิมมาละหมาดเมื่อถึงเวลา ซึ่งในขณะนั้นผู้กองที่กำลังขี่มอเตอร์ไซค์อยู่ที่ไคอันเสียงอาซานด้วย แต่ทันใดนั้นก็ได้รับอุบัติเหตุรถพลิกคว่ำจนศีรษะกระแทกกับโขดหินหมดสติ กระทั่งอีหม่ามอาดัมกับอิมรอน ลูกชายตาบอดมาพบเข้าจึงนำตัวส่งโรงพยาบาล แล้วภาพยนตร์ก็ได้นำเสียงอนาซิด (หรือบทขับร้องที่มีความหมายเกี่ยวกับการศรัทธา การทำความดีของศาสนาอิสลาม ซึ่งไม่มีเสียงจากเครื่องดนตรีประกอบ) แทรกเข้ามา โดยมีเนื้อร้องว่า

“ที่ผ่านมา ฉันคิดว่าฉันรู้ฉันเข้าใจ ศรัทธาสิ่งที่ฉันได้ทำไปว่าถูกแล้ว พอตื่นมา...”

ข้อความดังกล่าวเป็นการบอกกับคนดูเป็นนัยว่าสิ่งที่เรากำลังศรัทธา สิ่งที่เรากำลังเข้าใจ สิ่งที่เราคิดว่าถูกต้อง จริงๆ แล้วอาจจะไม่ใช่อย่างที่คิดก็ได้ รวมทั้งยังเป็นการสื่อถึงสถานการณ์ในเรื่องที่ผู้กองกำลังจะตื่นขึ้นมาเพื่อเรียนรู้โลกใบใหม่ที่ต่างมากกว่าโลกที่เขาเคยรู้จัก

เมื่อผู้กองตื่นขึ้นมาที่โรงพยาบาลก็พบว่าตัวเองความจำเสื่อมและไม่มีเอกสารอะไรที่สามารถบ่งบอกตัวตนได้เลย มีเพียงกล่องคำปรึกษาใบหนึ่งที่ติดตัวมาด้วย แต่ไม่สามารถเปิดได้ ต้องใช้รหัสปลดล็อคเท่านั้น อีหม่ามอาดัมจึงอาสาพาผู้กองไปดูแลรักษาอาการที่บ้านท่ามกลางเสียงคึกคักของอิมรอน ลูกชายตาบอดของอีหม่ามอาดัม

ภาพยนตร์เริ่มมีการแนะนำตัวละครแต่ละคนด้วยอากัปกริยาท่าทาง ลักษณะการพูดจา และเสื้อผ้าที่สวมใส่ โดยในฉากที่โรงพยาบาลจะเห็นอีหม่ามอาดัมใส่ชุด โต๊ปและหมวกละหมาด สะท้อนภาพความเป็นมุสลิมที่เคร่งครัด ซึ่งจะเป็น โทนสีขาวแสดงถึงความบริสุทธิ์ ความดีงาม และจากคำพูดที่ดีงามในการเชื่อเชิญให้คนความจำเสื่อม ไปอยู่ที่บ้าน แสดงถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยอีหม่ามอาดัมได้พูดกับอิมรอน ลูกชายตาบอดที่คัดค้านผู้เป็นพ่อ ด้วยถ้อยคำที่นอบน้อมว่า

“เราจะหวังความเมตตาจากใครได้ละลูก ถ้าเราไม่รู้จักแบ่งความเมตตาให้ผู้อื่นก่อน ”

ภาพที่ 4.2 ตัวละครอิหม่ามอาดัม และอิมรอน ลูกชายตาบอด สวมใส่ชุดโศปและหมวกกะหมาด สะท้อนภาพความเป็นมุสลิมที่เคร่งคัด

จากบุคลิกภาพและการพูดจาของอิหม่ามอาดัมแสดงให้เห็นถึงลักษณะของตัวละครในเรื่องว่าเป็นคนดี เกรงศาสนา มีจิตใจโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่นทั้งที่ไม่ใช่ญาติพี่น้อง หรือแม้กระทั่งไม่ใช่ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเหมือนกัน แต่ในฐานะเพื่อนมนุษย์ที่เดือดร้อนก็พร้อมให้ความช่วยเหลือ ส่วนอิมรอน ลูกชายของอิหม่ามอาดัมนั้นเป็นคนพิการทางสายตา และมีบุคลิกท่าทางการพูดคล้ายกับผู้เป็นพ่อ เพียงแต่อาจจะมองโลกในแง่ร้ายอยู่บ้าง นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังมีการแนะนำตัวละครอีกหนึ่งคนคือ หมวดก้อง ตำรวจในท้องที่ซึ่งกำลังดูแลคดีการค้ำมนุษย์ชาวโรฮีนจาอยู่ ก็ได้เข้ามาเป็นธุระในการสืบประวัติของผู้กองที่ความจำเสื่อมให้

ต่อมาภาพยนตร์ได้นำเหตุการณ์ก่อนหน้ามาเล่าสลับกับเหตุการณ์ปัจจุบัน (Flashback) โดยเป็นฉากที่แหลม ลูกน้องของเสธ.ใหญ่ กับธรรม (ชื่อแฝงของผู้กอง) กำลังลงมือฆ่าอิหม่ามยะก๊ับ (อิหม่ามคนเก่า) ที่ออกมาต่อต้านธุรกิจผิดกฎหมายของเสธ.ใหญ่และให้ความช่วยเหลือชาวโรฮีนจา ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นการเข้าถึงจิตใจที่ดั่งามของชาวมุสลิมที่ช่วยเหลือผู้ที่ลำบากโดยไม่คิดถึงความเดือดร้อนของตัวเอง ฉากนี้ภาพยนตร์ได้ย้อนภาพเป็น โทนมืดม่วง-แดง เพื่อให้ผู้ชมทราบว่า เป็นเหตุการณ์ในอดีตและเป็นฉากที่มีการฆ่าฟันกัน ทั้งนี้ ก่อนที่อิหม่ามยะก๊ับจะถูกยิงเสียชีวิตได้กล่าวว่า

“คุณเชื่อในชีวิตหลังความตายมั๊ย ใครทำอะไรไว้ เขาจะถูกคิดบัญชีในวันแห่งการพิพากษา”

ประโยคดังกล่าวเป็นการบอกถึงความเชื่อของชาวมุสลิมที่เชื่อในวันสิ้นโลก วันแห่งการพิพากษา วันแห่งการคิดบัญชีความดี-ความชั่ว ซึ่งแน่นอนว่าใครทำอะไรก็ย่อมได้รับผลตามที่ตนได้กระทำไว้

รวมทั้งประโยค “ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮุ มุฮัมมาคุรรอซูลุลลอฮุ” เป็นคำปฏิญาณตนของชาวมุสลิมผู้ศรัทธาในพระเจ้า โดยมีความหมายว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮุ (ซุบฮาฯ) และมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) คือศาสนทูตของอัลลอฮุ (ซุบฮาฯ)”

ภาพที่ 4.3 ภาพโทนสีม่วง-แดง ถูกใช้เพื่อทำให้ผู้ชมทราบว่าเป็นเหตุการณ์ในอดีตและเป็นฉากที่มีการฆ่าฟันกัน

“อมิน” ชื่อใหม่ คนใหม่

ผู้กองตื่นขึ้นมาในบ้านของอิหม่ามอาดัมก็ได้พบกับคัมภีร์อัลกุรอานที่ถูกเปิดไว้บริเวณหัวนอน ภาพยนตร์ใช้เทคนิคการเคลื่อนกล้องเข้าหาวัตถุเพื่อนำเสนอความลึกซึ้งน่าค้นหาของคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ สะท้อนอารมณ์ของผู้กอง (รวมทั้งผู้ชม) ที่เกิดความสงสัยว่าหนังสือเล่มนี้คืออะไร ทั้งนี้ อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ของศาสนาอิสลามที่ชาวมุสลิมใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นคำพูดของพระเจ้าที่เปรียบเสมือนทางนำแห่งชีวิต จากนั้นภาพยนตร์ได้ตัดภาพ (Flashback) ไปที่เหตุการณ์ขณะที่ผู้กองประสบอุบัติเหตุรถมอเตอร์ไซค์คว่ำ และเฉลยว่าเหตุผลที่ผู้กองไม่มีเอกสารอะไรติดตัวเลย เนื่องจากมีชาวบ้านมาขโมยกระเป๋าใส่ตังค์และมือถือไปก่อนที่อิหม่ามอาดัมกับอิมรอนจะมาพบ โดยชาวบ้านที่เข้ามาขโมยของนั้น แม้ภาพยนตร์จะใช้มุมกล้องแบบไม่ได้เปิดเผยใบหน้า แต่จากลักษณะเสื้อผ้าที่แตกต่างจากตัวละครมุสลิมคนอื่นในเรื่อง (สวมกางเกงเล เสื้อมือฮ้อม และคล้องผ้าขาวม้า) ทำให้ผู้ชมสามารถเดาได้ว่าชาวบ้านคนดังกล่าวไม่ใช่มุสลิม ถือเป็น การเปรียบเทียบไปถึงความคิดความซัวะระหว่างมุสลิมกับคนที่ไม่ใช่มุสลิมอย่างชัดเจน

หลังจากผู้กองเริ่มได้สติ จึงลุกออกมาคุยกับอิหม่ามอาดัมและอิมรอนที่หน้าบ้าน และเนื่องจากผู้กองยังจำชื่อตัวเองไม่ได้ อิหม่ามอาดัมจึงตั้งชื่อให้ใหม่ว่า “อมิน” ซึ่งเป็นชื่อที่มีเกียรติยิ่ง เนื่องจากเป็นฉายาของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของศาสนาอิสลาม มีความหมายว่า “ผู้ชื่อสัตย์”

2) ช่วงพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)

เหตุการณ์หลังจากนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของพล็อตตรง คือการเรียนรู้สัจธรรมอิสลามของตัวละครอมิน ซึ่งดำเนินไปพร้อมๆ กับการพัฒนาเหตุการณ์ของพล็อตหลัก แต่พล็อตหลักจะถูกลดบทบาทลงด้วยการนำเสนอสลับกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ในลักษณะ Flashback ผ่านความทรงจำของอมินที่ค่อยๆ คืบคลานมา รวมถึงการปรากฏตัวของพวกเศ.ใหญ่ที่ทำธุรกิจผิดกฎหมาย และกำลังวางแผนฆ่าอิหม่ามอาดัมที่เข้ามาขัดแย้งขัดขวางธุรกิจค้ำมนุษย์ชาวโรฮีนญา

ทลายกำแพงแห่งอคติแล้วเปิดใจเรียนรู้อิสลาม

จากการที่ภาพยนตร์ได้ทำให้ตัวละครหลักอย่าง “อมิน” เป็นคนความจำเลื่อม (ตั้งแต่เปิดเรื่อง) เป็นการสื่อสารกับคนดูว่า ขณะนี้ตัวละครอมินเปรียบเสมือนเด็กแรกเกิด เป็นผ้าขาวบริสุทธิ์ เป็นตัวแทนของคนเกิดใหม่ที่พร้อมจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวโดยไร้ซึ่งกำแพงแห่งอคติ ดังนั้น ภาพยนตร์กำลังเชิญชวนคนดูให้ทลายกำแพงแห่งอคติที่เคยเกิดขึ้นแล้วเปิดใจ เริ่มเรียนรู้ความเป็นอิสลามไปพร้อมๆ กับอมิน

หนึ่งในฉากสำคัญของเรื่องคือฉากการสนทนาบนโต๊ะอาหารระหว่างอมิน อิหม่ามอาดัม และอิมรอน โดยอิหม่ามอาดัมได้ต้อนรับอมินในฐานะแขกของบ้านด้วยอาหารที่ดีที่สุดอย่าง “ตัลปินะห์” ซึ่งเป็นอาหารที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) มักรับประทานขณะที่กำลังรู้สึกหิวและจิตใจสับสน และเนื่องจากอมินได้ยื่นชื่อท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) อยู่บ่อยครั้งจึงสงสัยว่าเหตุใดชาวมุสลิมมักพูดถึงศาสดาท่านนี้อยู่เสมอๆ จึงเกิดเป็นบทสนทนาขึ้น

อิหม่ามอาดัม: บ่อยครั้งที่พระเจ้าเลือกคนธรรมดาๆ ให้ทำเรื่องยิ่งใหญ่ที่ไม่ธรรมดา ท่านนบีมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตท่านสุดท้ายของโลกใบนี้

อิมรอน: ท่านเป็นคนที่มีมุสลิมทั่วโลกรักมากเลยนะ

อมิน: แต่ผมไม่เข้าใจว่าเราสามารถรักคนๆ หนึ่ง ทั้งๆ ที่เราไม่เคยเห็นหน้า ไม่เคยได้ยินเสียงได้มากขนาดนั้นเลยหรือ

อิหม่ามอาดัม: บางสิ่งอาจยังมองไม่เห็นจนกว่าจะถูกมองด้วยสายตาแห่งความเป็นจริง และบางสิ่งอาจยังไม่ได้ยินจนกว่าจะใช้หัวใจฟัง และเดี๋ยวจะได้เห็นเร็วๆ นี้

บทสนทนาดังกล่าวนอกจากจะเป็นการบอกว่าเป็นทัศนคติของอิสลาม ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เป็นศาสนทูตคนสุดท้ายของโลก คำพูดของอิหม่ามอาดัมยังเป็นการเน้นย้ำกับคนดู ภาพยนตร์อีกครั้งให้ทลายกำแพงแห่งอคติลง แล้วเปิดหัวใจอันบริสุทธิ์เพื่อเรียนรู้อิสลาม

สัมผัสสัจธรรมอิสลาม และคำสอนของท่านนบิ

เหตุการณ์ต่อมาเป็นการสัมผัสกับสัจธรรมอิสลามของตัวละครอมิน โดยอิหม่ามอาดัมได้พาอมินไปยังที่เกิดเหตุเพื่อรื้อฟื้นความทรงจำ ระหว่างนั้นอมินได้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ

ชาวบ้านที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม โดยอามีนได้พบกับ “อุษมาน” นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ารับอิสลาม ซึ่งอุษมานเป็นคนนำรถมอเตอร์ไซค์ของอามีนไปซ่อมให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ นอกจากนี้ อามีนยังได้เข้าไปในมัสยิด สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิมอีกด้วย ภาพยนตร์ได้ฉายภาพการละหมาด การปฏิบัติศาสนกิจที่สำคัญของชาวมุสลิม ด้วยแสงแบบ High Key เพื่อสื่อความหมายถึงความศรัทธา การทำความดี รวมทั้งมีการนำเสนอภาพในมุมกว้างเพื่อแสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยของศ็อฟ (แถวในการละหมาด) โดยจะเห็นว่าชาวบ้านกำลังละหมาดตามอิหม่ามอาดำม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทผู้นำ

ระหว่างที่ชาวบ้านกำลังละหมาดอยู่ อามีนก็ได้ศึกษาอักษรธรรมอิสลามผ่านหนังสืออัลกุรอาน (ฉบับแปลภาษาไทย) ถือเป็นการเรียกร่องเชิญชวนให้คนที่สนใจได้ลองศึกษาอิสลามผ่านหนังสือเล่มดังกล่าว หลังจากนั้นอิมรอนได้เดินออกมาและกำลังจะหยิบเงินในกระเป๋าใส่กล่องบริจาค แต่เมื่อได้ยินเสียงคนเดินออกมาอิมรอนกลับรีบซ่อนเงินนั้นไว้ แล้วรอนแนใจว่าไม่มีใครเห็นจึงนำเงินหยอดลงกล่องบริจาค เมื่ออามีนเห็นจึงถามว่าทำไมถึงต้องทำเช่นนั้น อิมรอนจึงบอกว่า “เป็นการทำความดีด้วยมือขวา โดยไม่ให้ให้มือซ้ายรู้” ซึ่งเป็นคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลลา) เพื่อป้องกันการโอ้อวด ทั้งยังเป็นการชี้ให้เห็นว่า ไม่ว่าจะทำอะไร พระเจ้าจะเห็นเราทุกที่ตลอดเวลา

ภาพที่ 4.4 อิมรอนพาอามีนเดินเล่นในชุมชน จึงได้สัมผัสกับความอบอุ่นเป็นกันเองของเด็กๆ และความมีน้ำใจของชาวบ้านในชุมชน สะท้อนภาพความเป็นมิตรของชาวมุสลิมที่ในโลกแห่งความจริงมักถูกมองว่าเป็นพวกป่าเถื่อน น่ากลัว

หลังปฏิบัติศาสนกิจเสร็จแล้ว อิมรอนพาอามีนไปเดินเล่นในชุมชน ทำให้อามีนได้สัมผัสกับบรรยากาศที่แสนอบอุ่นเป็นกันเอง และความมีน้ำใจของชาวบ้าน ซึ่งภาพยนตร์กำลังสะท้อนภาพความเป็นมิตรของชาวมุสลิมที่มักถูกมองว่าเป็นพวกป่าเถื่อน ใดๆก็ตาม ระหว่างนั้นก็ยังมีเสียงเอะอะโวยวายจากเหตุการณ์ที่ชาวบ้าน โคนนักเลงมาทวงหนี้ เมื่ออามีนเห็นท่าไม่ดี จึงเข้าไปช่วย

จัดการกับนักเลงเหล่านั้น หลังจากเข้าไปสอบถามจึงทราบว่าชาวบ้านคนดังกล่าวได้ไปกู้หนี้ยืมสิน โดยมีระบบดอกเบี้ยเข้ามาเกี่ยวข้อง ท้ายที่สุดการเงินก็มีปัญหา ไม่มีเงินไปใช้หนี้ และโดนนักเลงมารุมทำร้าย ฉากนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าดอกเบี้ยเป็นสิ่งไม่ดี และเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับอิสลาม โดยใครก็ตามที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับระบบดอกเบี้ยไม่ว่าจะเป็นผู้ส่งหรือผู้รับ ถือว่ามีความผิดร้ายแรง ถึงขนาดประกาศสงครามกับพระเจ้าเลยทีเดียว ทั้งนี้ หลังจากอหมินต่อสู้กับนักเลงก็มีอาการปวดหัว จนหมดสติไป เมื่ออหมินฟื้นขึ้นมา อิหม่ามอาดัมก็ได้ขอให้ชาวบ้านนำ “ฮับบะตุชเชาเคาะห์” สมุนไพรที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) แนะนำ มาให้อหมินรับประทาน อหมินจึงเอ่ยถามว่า “ท่านนบีมุฮัมมัดเป็นหมอด้วยหรือ?”

จบประโยคคำถามของอหมิน ภาพยนตร์ได้ใช้เทคนิคการตัดต่อเข้ามาเล่าเรื่อง โดยเอาฉากสั้นๆ มาเชื่อมโยงกัน เป็นการเล่าเรื่องจากคำบอกกล่าวของชาวบ้านแต่ละคนที่พูดถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ว่าท่านเป็นเด็กกำพร้า เป็นเพียงคนธรรมดาที่มีความซื่อสัตย์ เป็นผู้เสียสละ เป็นนักปกครอง และเป็นศาสนทูตท่านสุดท้าย

อหมินเริ่มศรัทธาในพระเจ้า

หลังจากนั้นเป็นฉากที่อหมิน ไปมัสยิดในเวลาซุบห์ (เช้ามืด) ระหว่างที่ชาวบ้านกำลังละหมาดกันอยู่ อหมินได้ผลอหลับไป แล้วภาพยนตร์ก็ได้ใช้เทคนิคการตัดต่อเข้ามาช่วยเล่าถึงความสับสน และความขัดแย้งที่เริ่มเกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครอหมิน โดยเป็นการรวมฉากต่างๆ เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการนอนอยู่บนเตียงท่ามกลางแสงสีแดง การขุดหลุมฝังศพ ภาพหลอนที่อหมิน ยืนถือปืนด้วยความสับสนกระวนกระวายในมุมมองกลับหัว โดยภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยแสง Low Key ทั้งหมด เมื่ออารมณ์ของคนดูเริ่มพุ่งสูงขึ้น ท้ายที่สุดก็ปรากฏภาพอหมินในชุดโต๊ปสีขาว ถือคัมภีร์อัลกุรอาน ยืนละหมาดด้วยใบหน้าเปื้อนยิ้ม มีความสุข และเต็มไปด้วยพลังศรัทธา ซึ่งภาพยนตร์มีการจัดทิศทางแสงให้ส่องสว่างไปที่ตัวละครอหมินที่กำลังละหมาด เพื่อสื่อสารกับคนดูว่าอิสลามคือหนทางที่ถูกต้องเที่ยงแท้ เป็นทางสว่างที่จะทำให้ชีวิตดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง ไม่หลงผิด รวมทั้งจากการที่อหมินกำลังละหมาด (ในห้วงความคิด) เสมือนบอกเป็นนัยๆ กับคนดูว่า อหมินเริ่มมีความศรัทธา เริ่มมีความเชื่อมั่นในศาสนาอิสลามแล้ว นอกจากนั้น เสียงอนาซิด “ภาพลวงตา” ได้ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยเล่าเรื่องในซีเควนส์นี้อีกด้วย โดยมีเนื้อหาว่า

“ที่ผ่านมา ฉันมาคิดว่า ฉันรู้ฉันเข้าใจ

ศรัทธาสิ่งที่ฉัน ได้ทำไป ว่าถูกแล้ว

พอตื่นมา กับฟ้าในวันนี้ เป็นสีเทา

ขุ่นมัวและเงิบเหงา มันอ้างว้างใจ ไยฉันกลัว เพราะอะไร

ทุกสิ่งที่เคยมองเห็น มันกลับไม่เป็นดังที่เข้าใจ

เกือบรู้ความจริง แต่สุดท้ายฉันก็หลงทาง
 ที่แท้ชีวิตคนเรา ไม่เพื่ออะไร แต่กลับแพ้ตัวเอง
 สุดท้าย ภาพจริงที่เห็นอยู่นั้น
 มันกลับกลายเป็นเพียงภาพลวงตา”

ภาพที่ 4.5 หลังจากเกิดภาพหลอน อมีนในชุดได้ปัสสาวะ ถือคัมภีร์อัลกุรอาน ยืนละหมาด (ในห้วงความคิด) ด้วยใบหน้าเปื้อนยิ้ม มีความสุข และเต็มไปด้วยพลังศรัทธา

เหตุการณ์ถัดมาเป็นการสนทนากันระหว่างอมีน อิหม่ามอาดัม และอิมรอน เกี่ยวกับการเรียกร้องเชิญชวนให้อมีนกลับเข้ามาหาสังคมที่แท้จริงนั่นคือ “อิสลาม” รวมทั้งบอกเล่าถึงความอดทน เพียรพยายามของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ในการยื่นหยัดเผยแพร่อิสลามให้กับชาวมักกะ ประเทศซาอุดีอาระเบียในปัจจุบัน ซึ่งชนเผ่านี้ขึ้นชื่อว่าป่าเถื่อนและหัวแข็งที่สุดในสมัยนั้น ทั้งยังทำร้ายก่อกวนแก่งวุ่นท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) สารพัด แต่ท่านนบีก็อดทนและใช้เวลานานกว่า 13 ปี ชาวมักกะจึงยอมรับในอิสลามและศรัทธาอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) เป็นพระเจ้า

อิมรอน: เมื่อไหร่จะเข้าไปละหมาดด้วยกันสักทีละ คุณจะทำได้อยู่แล้วไม่ใช่หรือ

อมีน: ขอพรจากพระเจ้าให้พี่ด้วยนะ คงมีสักวันหนึ่ง

อิมรอน: ขออยู่ตลอดแหละ ขอจนเหนื่อยแล้วเนี่ย

อิหม่ามอาดัม: ท่านนบีใช้เวลาตั้ง 13 ปีกว่าชาวมักกะจะเปลี่ยนจากผู้ที่ถูกขับไล่วัฏรูปขึ้นมาเป็นผู้ที่ศรัทธา อิมรอนขอได้ไม่กี่วันก็เหนื่อยซะแล้วหรือ

อมีน: ทำไมถึงอยากให้พี่เป็นมุสลิมล่ะ

อิมรอน: อย่างเวลาที่ผมมีขนมดีๆ อร่อยๆ ผมก็อยากจะแบ่งให้พี่ได้กิน แต่เนี่ยผมเจอสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า สิ่งที่ดีสงบสุขกว่า ทำไมผมจะไม่อยากแบ่งให้พี่ล่ะครับ

ต่อมาชาวบ้านที่โดนนักเลงทวงหนี้ก่อนหน้านี้ได้แอบเข้ามาหาอมิน แล้วสารภาพว่าตนเป็นคนขโมยกระเป๋าตังค์และโทรศัพท์มือถือไป จึงตั้งใจนำมาคืนกับอมิน (แต่เงิน และโทรศัพท์มือถือไม่อยู่แล้ว) ซึ่งชาวบ้านก็ยังแปลกใจว่าเหตุใดกระเป๋าตังค์ของอมินจึงไม่มีเอกสารอะไรเลย ทั้งนี้ สำหรับทรัพย์สินที่ถูกขโมยแล้วนำไปใช้ อมินได้ยกให้ทั้งหมด แต่กำชับว่าห้ามบอกใคร เนื่องจากอมินอยากทำความดีด้วยมือขวาโดยที่ไม่ให้มือซ้ายรู้ เจกเช่นที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลลา) ได้สั่งสอนไว้ เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการเน้นย้ำอีกครั้งว่า อมินมีความสนใจและศรัทธาในอิสลามแล้ว

การต่อสู้กับอำนาจมืดในอดีต

ระหว่างที่อิมรอนพาอมินไปเล่นที่สวนเขื่อน ได้เล่าเหตุการณ์ในอดีตให้ฟังว่า จริงๆ แล้วตนเป็นคนกรุงเทพฯ และอีหม่ามอาดัมก็เคยเป็นตำรวจที่ตงฉินคนหนึ่ง แต่ค้นพลาดไปวิสามัญผู้ต้องหาที่เป็นลูกของนักการเมืองท้องถิ่น ทำให้ถูกส่งคนมาทำร้าย กราดยิงเข้ามาในรถขณะที่แม่กำลังไปส่งอิมรอนที่โรงเรียน ทำให้แม่เสียชีวิต ส่วนอิมรอนก็ต้องเสียดวงตาไป จากเหตุการณ์ครั้งนั้นอีหม่ามอาดัมจึงพาอิมรอนย้ายมาอยู่ในชุมชนแห่งนี้ ภาพยนตร์ได้เล่าเรื่องในฉากนี้ด้วยฉากหลังที่เป็นสถานที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี นั่นคือบริเวณชายแดนไทย-พม่า ซึ่งมีความเชื่อมโยงไปยังพล็อตเรื่องหลักเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ชาวโรฮิงญา โดยอิมรอนเล่าให้อมินฟังว่าบริเวณดังกล่าวเป็นเส้นทางทำธุรกิจผิดกฎหมาย ทั้งขนยาเสพติดและลักลอบค้ามนุษย์ชาวโรฮิงญา และจากการที่อีหม่ามอะกิบ (อีหม่ามคนเก่า) เข้าไปให้ความช่วยเหลือชาวโรฮิงญา รวมทั้งพยายามหาหลักฐานให้ทางการเอาผิดคนชั่ว ทำให้ถูกอุ้มหายไปอย่างไร้ร่องรอย

ภาพที่ 4.6 อิมรอนเล่าให้อมินฟังถึงสาเหตุที่ตนตาบอด รวมทั้งเรื่องชาวโรฮิงญา โดยฉากหลังเป็นสถานที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี นั่นคือบริเวณชายแดนไทย-พม่า

การมีภรรยา 4 คนในทัศนะของอิสลาม

เหตุการณ์ต่อมาภาพยนตร์ได้บอกเล่าเรื่องราวที่เป็นเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยให้คนดูได้เข้าใจอิสลามในหลากหลายแง่มุมทั้งเรื่องความเมตตาต่อสรรพสัตว์ การฉายภาพคนเลี้ยงแพะที่สื่อถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) รวมทั้งตอบคำถามสิ่งที่หลายคนสงสัย นั่นคือเรื่องการมีภรรยา 4 คนของชายชาวมุสลิม โดยระหว่างที่อิหม่ามอาดัมและหมวค็องกำลังหารือกันอยู่ที่หน้าบ้าน ภาพยนตร์เริ่มเล่าเรื่องด้วยภาพอิหม่ามอาดัมขมขมออกไปก่อนที่จะรดน้ำต้นไม้ จนหมวค็องเอ่ยปากถามว่าทำไมต้องทำถึงขนาดนั้น อิหม่ามอาดัมจึงตอบว่า “มดมันก็มีชีวิตนะ ถ้ามันมากวนเรา เราแค่ไล่มันไปก็พอ” ฉากนี้แสดงให้เห็นถึงความเมตตาของมุสลิมที่มีต่อเหล่าสรรพสัตว์ แม้จะเป็นเพียงแม่มดตัวเล็กๆ ก็ตาม หลังจากนั้นได้เกิดบทสนทนาถึงเรื่องการมีภรรยา 4 คน โดยภาพยนตร์ได้ให้หมวค็องเป็นตัวแทนของคนต่างศาสนาที่มักจะสงสัยละคนขบขัน ด้วยการพูดจาชักถามอิหม่ามอาดัมด้วยท่าทางขี้นวน (เหมือนเวลาที่คนต่างศาสนาส่วนใหญ่มักปล่อยคำถามแบบกวนๆ กับชาวมุสลิม)

หมวค็อง: เพื่อนผมที่เป็นตำรวจนี่อยากเป็นมุสลิมตั้งหลายคนเลยนะ คืออยากได้โควตามียี่สี่นะพี่

อิหม่ามอาดัม: เมีย 4 เนี่ยอิสลามอนุญาต แต่ก็ใช้ว่าจำเป็นจะต้องทำ และก็ไม่ใช่ว่าใครๆ ก็มีได้นะ เพราะการมีภรรยา มากกว่า 1 ตามมาด้วยภาระผูกพันมากมาย ถ้าคิดว่าให้ความยุติธรรมกับพวกเขาไม่ได้ก็ห้ามมี เพราะถ้ามีแล้วจะเป็นบาปอย่างแน่นอน

หมวค็อง: แต่ท่านนบีมุฮัมมัดก็มีภรรยาตั้งเยอะนะ

อิหม่ามอาดัม: ถ้าจะมีภรรยา มาสะท้อนเรื่องอย่างว่า ระดับผู้ปกครองอิสลามที่ยิ่งใหญ่อย่างท่านนบีมุฮัมมัดหะนะ ทำไมไม่เลือกแต่ภรรยาสาว ๆ ละ แต่สุดท้ายพอเอาเข้าจริงก็มีแต่ท่านหญิงอาอีชะฮ์ที่เป็นภรรยาวิธสาวของท่าน ที่เหลือก็เป็นหญิงม่าย มีลูกติดบ้าง แต่ละคนก็ล้วนแล้วแต่กำลังจะเข้าสู่วัยชราแล้วทั้งนั้น

หมวค็อง: ทำไมแบบนั้นละพี่ อดสำหมีได้ตั้งหลายคนนะครับ

อิหม่ามอาดัม: เพราะการแต่งงานของท่านเป็นไปเพราะช่วยเหลือหญิงม่ายที่สามมีเสียชีวิตบ้าง หรือไม่มีผู้ที่เคื้อคร้อนขาดคนดูแล

ทั้งนี้ บทสนทนาดังกล่าวเกิดขึ้นในฉากที่อิหม่ามอาดัมกำลังให้อาหารเลี้ยงแพะอยู่ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของอิสลาม ที่เคยเป็นคนเลี้ยงแพะในวัยเด็กนั่นเอง

ภาพที่ 4.7 การสนทนากันหว่างอิหม่ามอาดัมกับหมวดก๊อง เกิดขึ้นในฉากที่กำลังเลี้ยงแพะ เป็นการสื่อความหมายถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของอิสลาม ที่เคยเป็นคนเลี้ยงแพะในวัยเด็ก

ใครบางคนกำลังเฝ้ามองอยู่

หลังจากนั้นภาพยนตร์ก็สลับมาเล่าเรื่องของพล็อตหลักด้วยแสงแบบ Low Key สะท้อนถึงความโหดร้ายทารุณของสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งแสดงถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนกับฉากก่อนหน้า โดยเป็นฉากที่ชาวโรฮีนญา 2 คนได้หลบหนีออกมาในป่า ทว่าแหลมก็ออกมาตามหาจนเจอจึงฆ่าชาวโรฮีนญาคนหนึ่งแล้วทิ้งศพไว้ ส่วนอีกคนถูกจับกลับไปโกดังของเสธ.ใหญ่ ทั้งนี้ เสียงปืนที่ดังขึ้นมาจากในป่านั้น อมีนที่มีสัญชาติญาณนักสืบก็ได้ยินด้วย แต่ไม่ได้เอะใจอะไร จากนั้นภาพยนตร์ก็กลับมาเล่าพล็อตรองต่อด้วยบทสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เป็นการบอกกับคนดูว่าในหลายศาสนาก็ได้มีการกล่าวถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ถือเป็นการเน้นย้ำถึงการมีอยู่จริงของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ภาพยนตร์เล่าฉากนี้โดยใช้แสงแบบ High Key ท่ามกลางลำธารและธรรมชาติที่สวยงาม

อิมรอน: รู้ไหมว่าในหลายๆ คัมภีร์ หลายๆ ศาสนามีระบุถึงการมาของท่านนบีมุฮัมมัด ศาสนทูตท่านสุดท้ายด้วยนะ

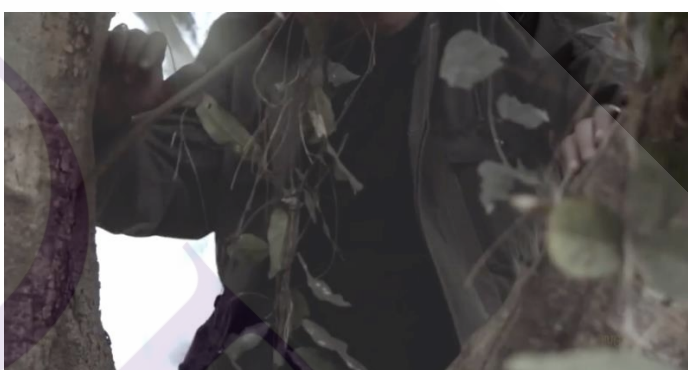
อมีน: คัมภีร์อะไรบ้าง

อิมรอน: อย่างคัมภีร์พระเวศ คัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับลังกา หรือคัมภีร์ไบเบิล ฉบับเซนต์บาร์นาบัส

อมีน: เขาเขียนว่ายังไงบ้าง

อิมรอน: ที่แน่ๆ เลยนะ ทุกคัมภีร์จะระบุถึงชื่อและท่าทางของท่านนบีมุฮัมมัด เพื่อให้ผู้ที่อยากได้ทางนำได้ศึกษาต่อว่าท่านนบีมุฮัมมัดเป็นใคร

แล้วภาพยนตร์ก็เล่าเรื่องต่อด้วยฉากที่อมินและอิมรอนกำลังเล่นน้ำกับช้างอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นการเน้นย้ำอีกครั้งว่าภาพยนตร์เรื่องนี้กำลังกล่าวถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ด้วยกับการนำสัตว์อย่างช้างมาเข้าฉาก เนื่องจากท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เกิดในปีช้างนั่นเอง ทั้งนี้ ระหว่างที่อมินและอิมรอนกำลังเล่นน้ำกันอย่างสนุกสนาน ภาพยนตร์ก็ได้ตัดภาพมาที่ใครบางคนกำลังเฝ้ามองพวกเขาอยู่ โดยปรากฏเพียงร่องเท้าและช่วงลำตัวของคนร่างใหญ่ (ไม่เห็นหน้า) เป็นเทคนิคที่สื่อความหมายว่าอมินและอิมรอนกำลังถูกจับตามองอยู่ (โดยเหล่าม) ซึ่งแน่นอนว่าทั้งคู่ไม่รู้ตัว และเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าอันตรายกำลังจะมาเยือน

ภาพที่ 4.8 ภาพใครบางคนกำลังเฝ้ามองอมินและอิมรอนอยู่ โดยภาพยนตร์ไม่ได้เปิดเผยว่าคือใคร (แต่ก็รู้ว่าเป็นเหล่าม) เพื่อสื่อความหมายว่าอมินและอิมรอนกำลังถูกจับตามองอยู่ และเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าอันตรายกำลังจะมาเยือน

การละหมาดเป็นช่วงเวลาแห่งความสงบ และความสุข

อิมรอนได้นำสมุดวาดภาพมาให้อมินลองวาดลงไปเพื่อเป็นการรื้อฟื้นความทรงจำอีกวิธีหนึ่ง แต่หลังจากได้วาดภาพกลับยิ่งทำให้อมินเกิดความสับสนเป็นอย่างมากจนเกิดเป็นภาพหลอน ภาพยนตร์ได้ใช้เทคนิคการตัดต่อมาช่วยเล่าเรื่อง โดยเป็นการเชื่อมฉากต่างๆ เข้าด้วยกัน ตัดสลับอย่างไวๆ และใช้เอฟเฟกต์เสียงมาช่วยสร้างความตื่นเต้น เช่น เสียงปืน เป็นต้น จนสุดท้ายภาพหลอนที่เกิดขึ้นคือเลือดที่ซึมออกมาจากสมุดวาดภาพที่มีทั้งนาฬิกาทราย ปืน กิ่งไม้ คนแก่ (อิหม่ามยะกู๊ป) อมินเกิดความสับสน กระจกกระวายเป็นกระจกแตกอย่างรุนแรง (ชื่อตอนนี้ภาพยนตร์ใช้ขนาดภาพแบบ Close Up ไปที่ใบหน้าของตัวละคร) อมินเจ็บปวดกับอาการปวดหัวถึงขีดสุด ทำให้นึกถึงตอนที่อิมรอนเคยบอกว่าในขณะที่กำลังละหมาดนั้น โดยเฉพาะตอนที่ก้มกราบสujudต่อพระเจ้า (เป็นการก้มลงกราบที่พื้นให้หน้าผากและปลายจมูกแตะพื้น โดยมีมือทั้งสองข้างวางลักษณะคว่ำลงแตะพื้น หัวเข่าทั้งสองข้างก็จรดพื้นเช่นกัน ในขณะที่ปลายเท้าทั้งสองยันพื้นไว้) จะทำให้รู้สึกมี

ความสุขสงบอย่างมาก อมินจึงตัดสินใจก้มลงสujudต่อพระเจ้า โดยขณะที่อมินกำลังก้มลงสujud ภาพยนตร์ได้เปลี่ยนฉากจากบ้านอิหม่ามอาดัมเป็นทุ่งหญ้าอันแสนสงบที่ห้อมล้อมไปด้วยธรรมชาติ ต้นไม้ไม่น้อยใหญ่ ภูเขา และก้อนเมฆอันสวยงาม จากนั้นเคลื่อนกล้องกว้างออกมาเรื่อยๆ จนเป็นภาพขนาดกว้างมาก (Extreme Long Shot) ทำให้ตัวละครอมินเหลือเพียงวัตถุเล็กๆ ของภาพ ทั้งนี้ ก็เพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ ซึ่งในทัศน์ของอิสลาม ธรรมชาติทั้งหลาย รวมทั้งมนุษย์เกิดขึ้นจากผู้สร้างคือพระเจ้านั่นเอง

ภาพที่ 4.9 ภาพขนาดกว้างมาก (Extreme Long Shot) ถูกนำมาใช้สื่อความหมายถึงความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ ซึ่งในทัศน์ของอิสลาม ธรรมชาติทั้งหลาย รวมทั้งมนุษย์เกิดขึ้นจากผู้สร้างคือพระเจ้านั่นเอง

สัญญาณเตือนจากคนชั่ว

ต่อมาภาพยนตร์ได้เพิ่มบทบาทของพล็อตหลักให้มีความเข้มข้นมากขึ้น พร้อมๆ กับการลดบทบาทของพล็อตรองลง เริ่มจากเหตุการณ์ที่แหลมได้นำตัวชาวโรฮีนญาที่หลบหนีมาทรมาณ แล้วนำตัวเด็กชาวโรฮีนญาคนหนึ่งออกมาให้เสธ.ใหญ่ยั้งตั้งต่อหน้าต่อตาชาวโรฮีนญาคนอื่นๆ เพื่อสั่งสอนให้รู้ว่าการหนีออกไปจะทำให้ทุกคนเดือดร้อน (เป็นการเล่าเรื่องด้วยแสง Low Key สะท้อนความชั่วร้ายดำมืดในฉาก) จากนั้นตัดมาที่บ้านอิหม่ามอาดัม อูษมานวิ่งมาบอกกับอิหม่ามอาดัมด้วยความตื่นตระหนกว่า พบศพชาวโรฮีนญาถูกทิ้งไว้ในป่า เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุอิหม่ามอาดัมได้กล่าวขึ้นว่า “อินนาลิลลาฮฺ วะอินนาอิลัยหิรอญูอน” เป็นประโยคที่มุสลิมจะกล่าวหลังจากเกิดการสูญเสีย หรือทราบข่าวการเสียชีวิต โดยมีความหมายว่า “แท้จริงเราเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺ (ซุบฮาน) และแท้จริงพวกเราต้องกลับคืนสู่พระองค์” ทั้งนี้ ในปากของศพชาวโรฮีนญามีกระดาษแผ่นหนึ่งถูกทิ้งไว้เป็นข้อความเขียนว่า “ศพต่อไป” เมื่ออิหม่ามอาดัมพลิกดูก็พบกับรูปถ่ายของตน

อีหม่ามอาดัมกลับมาที่บ้านเพื่อหารือกับหมวดห้องถึงเรื่องที่เกิดขึ้น หมวดห้องได้นำปืนลูกซองมาให้กับอีหม่ามอาดัมสำหรับป้องกันตัว แต่อีหม่ามอาดัมกลับปฏิเสธก่อนจะกล่าวว่า “ท่านนบีสอนเราว่าไม่ให้ละเมิดชีวิตผู้อื่น” ซึ่งอีหมอนไม่เห็นด้วยและพูดเสียงจึงขังว่า “แต่ท่านก็ไม่ได้สอนให้เราอยู่เฉยๆ เป็นฝ่ายถูกกระทำอย่างเฉยวันละครั้งป่า” จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ทุกคนเกิดความกังวลเป็นอย่างมาก จนอีหม่ามอาดัมต้องเรียกชาวบ้านมาประชุมหารือกันที่มีมติว่าจะทำอย่างไรต่อไปกับเรื่องการให้ความช่วยเหลือชาวโรฮิงญา โดยเสียงของชาวบ้านดูเหมือนจะแตกเป็นสองฝ่าย คือมีทั้งที่อยากให้มีการสนับสนุนการช่วยเหลือต่อไปโดยไม่หวาดกลัวอำนาจมืดกับอีกฝ่ายคือเริ่มกังวลว่าเหตุการณ์เลวร้ายจะเกิดขึ้นกับคนในชุมชน สุดท้ายอีหม่ามอาดัมจึงกล่าวกับทุกคนด้วยการอ้างอิงสิ่งที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เคยสอนไว้ (เสียงอะแคปเปลลาถูกนำมาใช้เพื่อเสริมอารมณ์ในการเล่าเรื่อง)

“บนความคิดเห็นที่แตกแยกแบบนี้ เรายังจำเป็นต้องรักกัน ไม่ใช่เฉพาะคนในมัสยิดนี้ หรือในศาสนาที่ท่านั้น ไม่ว่าเราจะเป็นคนไทย พม่า ฝรั่งเศส หรือจีน ก็ล้วนมาจากมนุษยชนแรกที่ชื่ออาดัมเหมือนๆ กับเรา และอิสลามได้ทำลายกำแพงแห่งเชื้อชาติ ทำลายกำแพงแห่งกาลเวลา ถึงแม้ท่านนบีมุฮัมมัดจะเสียชีวิตไปนานแล้ว แต่ท่านก็ปรารถนาอย่างยิ่งที่อยากจะเห็นหน้าพวกเรา ชับน้ำตาพวกเรา ช่วยเหลือพวกเรา ถึงแม้จะต่างยุคต่างสมัยกันก็ตาม แล้วกับพี่น้องโรฮิงญาละ เขาอยู่ร่วมยุคสมัยเดียวกันกับเราแท้ๆ ทำไมเราจึงรังเกียจ ทำไมเราถึงหวาดกลัวที่จะช่วยเหลือพวกเขา ท่านนบีได้กล่าวไว้ว่า คนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านจะยังไม่เป็นผู้ศรัทธา จนกว่าเขาจะรักพี่น้องของเขาเสมือนรักตัวเอง นี่คือนี่ที่ท่านได้สอนไว้ มันจะยังคงเป็นจริงจนถึงวันนี้ วินาทีนี้ และจากนี้ตลอดไป”

ทั้งนี้ ในขณะที่อีหม่ามอาดัมกำลังพูด ภาพยนตร์ได้ฉายภาพอากัปกิริยาของชาวบ้านที่รับฟังอย่างตั้งใจ คิดตาม และพยักหน้าเห็นด้วย เป็นการบ่งบอกว่าการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนมุสลิมนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนที่ดี มีความรู้เรื่องหลักศาสนา โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์สถานการณ์ที่ซับซ้อน ผู้นำจะเป็นผู้ชี้ขาดและนำคนในชุมชนไปในทางที่ถูกต้อง ซึ่งแน่นอนว่าทุกคนควรเป็นผู้ตามที่ดี

อามีนเริ่มจำได้ว่าตัวเองเป็น “นักฆ่า”

ระหว่างทางกลับบ้าน แหลมได้มาดักรออีหม่ามอาดัมกับอามีน โดยได้เอาปืนขู่ให้อามีนลงมาจากรถ ก่อนที่แหลมจะวิ่งหลบเข้าไปในป่า เมื่อเห็นเช่นนั้นอามีนจึงบอกให้อีหม่ามอาดัมกลับไปที่มีมติเพื่อไปเตือนชาวบ้านให้ระวังตัว ส่วนอามีนที่มีสัญชาติญานนักฆ่าได้ลงจากรถโดยหวังว่าจะจัดการกับแหลม (เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะที่เร็วขึ้นถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความตื่นเต้นลุ้นระทึก) แต่เมื่ออามีนตามไปกลับเจอแหลมและพรรคพวกทวงถามถึงภารกิจของเส.ใหญ่ที่สั่งให้

ฆ่าอีหม่าอาดัม อมินเกิดความสับสนขึ้นอีกครั้งและสารภาพว่าตนความจำเสื่อม จำอะไรไม่ได้ เมื่อคิดจะต่อสู้กลับพลาดท่าโดนแหลมและพวกกรุมทำร้าย ซึ่งทำให้อมินมีอาการปวดหัวรุนแรง ก่อนที่อมินจะเริ่มจำเหตุการณ์ในอดีตได้ แต่ยังไม่สามารถจำเรื่องราวได้ทั้งหมด จำได้เฉพาะตอนที่ตนคือ “ธรรม” นักฆ่าของเสธ.ใหญ่ (ภาพยนตร์ตัดภาพไปในเหตุการณ์ที่เสธ.ใหญ่สั่งให้ธรรม ฆ่าอีหม่าอาดัม) ทั้งนี้ ความจำของอมินที่เริ่มคืนกลับมาถือเป็นจุดหักเหสำคัญ (Critical Turning Point) ที่นำไปสู่ภาวะวิกฤติของเรื่อง

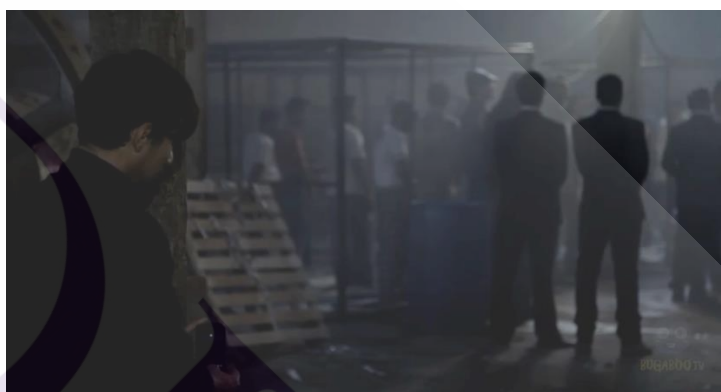
อมินรีบกลับไปที่บ้านอีหม่าอาดัม เพื่อเปิดดูกล้องดักฟังที่ติดตั้งมาตั้งแต่แรก (ตัวละครจำรหัสปลดล็อกได้แล้ว) เมื่อเปิดออกมาก็พบอาวุธปืนกับรูปถ่ายอีหม่าอาดัม ยังเป็นการตบย้ำว่าตนคือนักฆ่าชื่อ “ธรรม” ได้รับคำสั่งให้มาสังหารอีหม่าอาดัม และในขณะที่อมินกำลังสับสนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่นั้น อิมรอนได้เข้ามาหาในบ้าน พร้อมกับแหลมที่แอบตามเข้ามา และทำร้ายอิมรอนจนสลบ ก่อนจะบอกแผนการกับอมินว่าจะจับอิมรอนไปเป็นตัวประกัน แล้วให้อมินรีบนำตัวอีหม่าอาดัมตามไปที่ท้ายป่า

อมินนั่งรออีหม่าอาดัมอยู่ในบ้านด้วยสีหน้าสับสนกระวนกระวาย ในมือถืออาวุธปืนแน่น (เสียงอะแคปเปลลา และเทคนิคการซ้อนภาพถูกนำมาใช้เล่าเรื่องเพื่อสื่อถึงความคิดสับสนของตัวละคร) เมื่ออีหม่าอาดัมกลับมาถึงบ้าน อมินก็ได้เอาปืนจ่อ ก่อนจะมีปากเสียงกันรุนแรง ทั้งนี้ อีหม่าอาดัมได้สารภาพกับอมินว่า จริงๆ แล้วตนทราบดีว่าอมินเป็นนักฆ่าของเสธ.ใหญ่ แต่ที่ผ่านมาคาดหวังว่าอมินจะสามารถกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีได้ (ภาพยนตร์ตัดภาพย้อนกลับไปเล่าตอนที่คนปล่อยเงินกู้บอกกับอีหม่าอาดัมว่าอมินเป็นนักฆ่า ลูกน้องของเสธ.ใหญ่) โดยอีหม่าอาดัมได้พูดหวานล่อมให้อมินเลือกที่จะเป็นคนดี แต่อมินกลับยังมีอาการสับสน ตะโกนเสียงดังขึ้นก่อนจะโผล่ออกไปว่าอิมรอนถูกจับตัวไปแล้ว อีหม่าอาดัมได้ยินเช่นนั้นจึงจะขอยอมตายแทนลูกชาย และพูดกับอมินว่า “คุณเชื่อในชีวิตหลังความตายไหมล่ะ” จากนั้นภาพยนตร์ตัดภาพกลับไปตอนที่อีหม่าอาดัมกับอิมรอนคุยกันต่อด้วย “ใครทำอะไรไว้ เขาจะถูกคิดบัญชีในวันแห่งการพิพากษา” โดยภาพยนตร์ใช้เทคนิคการตัดต่อสลับเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบัน (เป็นประโยคต่อเนื่องกันระหว่างอีหม่าอาดัมกับอีหม่าอาดัม) แล้วอมินก็มีอาการปวดหัวรุนแรงอีกครั้ง ก่อนที่อีหม่าอาดัมจะอาศัยจังหวะนั้นจัดการกับอมินแล้วรีบหนีออกมา

ความทรงจำทั้งหมดคืนกลับมา

หลังจากอมินมีอาการปวดหัวรุนแรงจนหมดสติไป ภาพยนตร์ได้เล่าเหตุการณ์ในอดีตทั้งหมด (Flashback) เพื่อบอกให้คนดูทราบว่าจริงๆ แล้วอมินเป็นตำรวจน้ำดีที่แฝงตัวมาทำคดีค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจา โดยใช้นามแฝงว่า “ธรรม” เริ่มจากฉากที่อีหม่าอาดัมถูกยิงเสียชีวิต ภาพยนตร์เฉลยว่าแหลมเป็นผู้ลงมือ (ก่อนหน้านี้ภาพยนตร์ไม่ได้บอกว่าใครยิง เพื่อทำให้คนดูคิดว่าเป็นฝีมือ

ของกรรม) รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรังโจรของเสธ.ใหญ่ที่มีนักธุรกิจผิวดำมาติดต่อเจรจา เรื่องการค้าอวัยวะเนื้อที่ได้จากร่างกายของชาวโรฮีนญา ซึ่งมีฉากที่แหลมทะเข้าวลงกับพื้นให้ชาวโรฮีนญาแย่งกันกินเหมือนกับสัตว์ท่ามกลางเสียงหัวเราะสะใจของคนชั่ว อมินได้แอบบันทึกภาพทั้งหมดเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ภาพยนตร์ได้เล่าเหตุการณ์เหล่านี้ด้วยแสงแบบ Low Key เพื่อสะท้อนธุรกิจสีดำที่โหดร้ายป่าเถื่อน ทำกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเฉกเช่นสัตว์ไร้ค่า และเห็นเป็นเพียงสินค้าเท่านั้น

ภาพที่ 4.10 กรรม (นามแฝงของผู้กอง) แอบบันทึกภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน โดยภาพยนตร์ได้เล่าเหตุการณ์นี้ด้วยแสงแบบ Low Key เพื่อสะท้อนความเป็นธุรกิจสีดำที่โหดร้ายป่าเถื่อน เห็นมนุษย์เป็นสัตว์และสินค้าเท่านั้น

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังเล่าเหตุการณ์ตอนที่อมินได้แอบเข้าไปเก็บหลักฐานชิ้นสำคัญเป็นไฟล์คอมพิวเตอร์ของเสธ.ใหญ่ได้อีกด้วย ทว่าก่อนที่จะกลับไปที่ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อมอบหลักฐานดำเนินคดีเอาผิดคนชั่ว อมินในฐานะตำรวจสายลับในขณะนั้นได้ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาเข้าไปคุ้มกันอิหม่ามอาดัม พยานปากสำคัญที่จะช่วยให้การเอาผิดเสธ.ใหญ่ ก่อนที่จะประสบอุบัติเหตุมอเตอร์ไซค์คว่ำจนความจำเสื่อม

เมื่ออมินฟื้นขึ้นมาอีกครั้งพร้อมกับความทรงจำที่คืนกลับมาทั้งหมด จึงตัดสินใจแฝงตัวเป็นกรรมอีกครั้ง หวังจะช่วยอิมรอนที่ถูกแหลมลักพาตัวไป แล้วภาพยนตร์ก็ตัดไปในฉากที่แหลมโทรหาอิหม่ามอาดัมเพื่อนัดหมายให้มารับตัวลูกชายที่ท้ายป่าในเช้าวันรุ่งขึ้น

ตามไปช่วยอิมรอนที่ท้ายป่า

เช้าวันถัดมา แหลมและพวกตั้งหน้าตั้งตารออิหม่ามอาดัมให้มาติดกับแล้วฆ่าทิ้ง โดยที่กรรมได้ตามมาสมทบอีกคน ส่วนอิหม่ามอาดัม (ที่แจ้งตำรวจไว้แล้ว) ได้ชุมนุมสถานการณ์อยู่กับ

หมวดกึ่ง เวลาผ่านไปสักพักอิมรอนที่ถูกจับตัวไว้นานข้ามคืน จึงบอกกับແหลมว่าขอไปละหมาด สักครั้งก่อนตาย อมีนที่แฝงตัวมาเป็นธรรมจึงอาสาพาอิมรอนไปละหมาด ภาพยนตร์ใช้เวลากับฉาก ที่อิมรอนกำลังละหมาดอยู่พอสมควร โดยใช้เทคนิคการเคลื่อนกล้องและใช้เทคนิคการซ้อนภาพ ซ้ำๆ รวมทั้งใช้เสียงอะแคปเปลลาเข้ามาช่วยเล่าเรื่องเพื่อแสดงถึงความศรัทธาอย่างแรงกล้าที่มีต่อ ศาสนาอิสลามของตัวละครอิมรอน โดยอิมรอนได้ทำการละหมาดด้วยความซาบซึ้งจนน้ำตาไหล เพราะคิดว่านี่อาจเป็นโอกาสเข้าเฝ้าพระเจ้าในวาระสุดท้ายของชีวิต และแล้วແหลมก็ทรยศต่อไปไม่ ไหว ตั้งใจจะมาฆ่าอิมรอนทิ้ง แต่อมีนก็ชิงยิงปืนต่อสู้ก่อนแล้วอาศัยจังหวะหลบหนีออกมาได้ จน เกิดการปะทะ ไล่ล่า ยิงกันซุลมุน (เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะที่เร็วขึ้น ถูกนำมาใช้ให้เกิด ความรู้สึกตื่นเต้น)

อมีนกับอิมรอนได้เข้ามาหลบอยู่ในถ้ำ โดยที่ແหลมได้ตามเข้ามาติดๆ จนเกือบถูกจับได้ เพราะอิมรอนเหยียบก้อนหิน แต่มีฝูงนกบินขึ้นมา ทำให้ແหลมและพวกไม่เอาใจจนเดินออกจากถ้ำ ไป ในฉากนี้ภาพยนตร์ได้ใช้ภาพขนาดใกล้ (Close Up) หลายครั้ง โดยซูมไปที่สีหน้าของอิมรอนที่ หวาดกลัวสุดขีดจนน้ำตาไหล ก่อนที่อิมรอนจะเล่าถึงเหตุการณ์ในอดีตตั้งแต่สมัยท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ให้อมีนฟังว่าครั้งหนึ่งท่านนบีก็เคยหลบหนีศัตรูอยู่ในถ้ำเช่นกัน

อิมรอน: ครั้งหนึ่งท่านนบี กับท่านอับูบักร์ สหายของท่าน ถูกไล่ล่าจากศัตรู และมา หลบอยู่ในถ้ำซุร เหมือนกับเราตอนนี้เลยนะพี่ ตอนนั้นสหายของท่านกลัวมาก ท่านเลยบอกไปว่าจง อย่าเศร้าโศก แท้จริงอัลลอฮ์ทรงอยู่กับเรา

อมีน: พระเจ้าจะทรงอยู่กับเราอย่างนั้นหรือ

อิมรอน: ใช่ พระองค์จะทรงคุ้มครองเรา ขอให้มั่นใจเถอะ แล้วทุกอย่างจะเรียบร้อย

ภาพที่ 4.11 อมีนกำลังเล่าเรื่องที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เคยติดอยู่ในถ้ำเหมือนกับตนและอมีน ในตอนนี้ ด้วยอาการหวาดกลัวสุดขีดจนร้องไห้ น้ำตาไหล ภาพขนาดใกล้ (Close Up) ถูกใช้เพื่อ สะท้อนอารมณ์ของตัวละคร

อมินกล่าวคำปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม-อิมรอนเสียชีวิต

เมื่อสถานการณ์เริ่มดีขึ้นอมินได้พาอิมรอนมาที่ลำธารเพื่อล้างหน้าล้างตา ก่อนที่ทั้งสองจะพูดคุยกันถึงเรื่องศักรรรมอิสลามซึ่งขณะนี้ได้ซึมซับเข้าไปในหัวใจของอมินแล้ว

อมิน: ถ้าวรอกไปนะ พี่จะขอเข้ารับอิสลาม ขอใช้ชีวิตที่เหลือช่วยคนอื่นบ้าง

อิมรอน: แล้วถ้าไม่รอกล่ะพี่ พี่ก็รู้ว่าตอนนี้ชีวิตเราสองคนเป็นตายเท่ากัน ขึ้นรอกต่อไป พี่อาจจะได้ตายก่อนเป็นผู้ศรัทธาก็ได้นะครับ ผมรู้ว่าพี่ศรัทธาในพระเจ้าและกินนบถือท่านนบีมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์ เหลือกก็แค่กล่าวปฏิญาณตนเท่านั้นนะ พี่ก็จะได้เป็นผู้ศรัทธาแล้วนะ

อมิน: แต่พี่เป็นแค่คนบาป พระเจ้าจะล้างบาปให้เราได้ทุกเรื่องจริงหรือ

อิมรอน: ถ้าพี่กล่าวด้วยความบริสุทธิ์ใจ พระองค์ก็จะทรงลบล้างบาปทั้งหมดในอดีตให้กับพี่ แล้วมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ ทำแต่ความดี ทำแต่สิ่งดีๆ เพื่อพระองค์นะครับ

อมิน: คงไม่มีอะไรดีไปกว่าการได้เริ่มชีวิตใหม่แล้วละ

สิ้นบทสนทนา อิมรอนก็ได้สอนคำกล่าวปฏิญาณตนเข้ารับอิสลามให้กับอิมรอน (การเคลื่อนกล้องเข้าหาวัตถุจากระยะ Medium Shot จนกลายเป็น Close Up ภูคนำมาใช้เล่าเรื่องเพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่น และสร้างอารมณ์ลุ้นระทึกให้กับคนดู) ความว่า “ข้าพเจ้าขอปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และข้าพเจ้าขอปฏิญาณตนว่า...” ยังไม่ทันสิ้นสุดคำปฏิญาณตน อิมรอนก็ได้ยื่นเสียงคนเหยียบกิ่งไม้ ก่อนที่แหลมจะยิงปืนเข้ามา อิมรอนจึงรีบโน้มตัวมารับกระสุนแทนอมินจนตัวเองเสียชีวิต ตำรวจเข้ามาพบพอดีจึงช่วยยิงสกัดไว้ ทำให้แหลมรีบหลบหนีเข้าป่า อมินรู้สึกเสียใจและโกรธแค้นเป็นอย่างมากจึงรีบตามไปจัดการกับแหลม (เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็วถูกนำมาใช้เพื่อสร้างอารมณ์ตื่นเต้น) เมื่อพบกันทั้งคู่ได้ยิงปืนต่อสู้กันก่อนที่อมินจะยิงเข้าศีรษะแหลมเสียชีวิตคาที่ หลังจากนั้นตำรวจได้ตามเข้ามาสมทบและเข้าใจผิดคิดว่าอมินเป็นผู้ร้าย อมินจึงถูกยิงบาดเจ็บ ระหว่างที่อมินกำลังทรมาณกับพิษบาดแผลนั้น ภาพยนตร์ได้ใช้เสียงบรรยาย (Narration) เป็นคำกล่าวปฏิญาณตนของอมินที่ครบถ้วนสมบูรณ์ “ข้าพเจ้าขอปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และข้าพเจ้าขอปฏิญาณตนว่ามุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์” ก่อนจะหมดสติไป

ภาพที่ 4.12 อมีนกำลังกล่าวคำปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม โดยการเคลื่อนกล้องเข้าหาวัตถุจากระยะ Medium Shot จนกลายเป็น Close Up ถูกนำมาใช้เล่าเรื่องเพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่น และสร้างอารมณ์ลุ้นระทึกให้กับคนดู

3) ช่วงสรุปเรื่อง (Ending)

ในช่วงสรุปเรื่อง พล็อตหลักจบลงโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจัดการกับผู้กระทำ ความผิดได้ทั้งหมด (เสธ.ใหญ่ฆ่าตัวตาย) และปิดคดีการค้ำมนุษย์ชาวโรฮีนญาได้สำเร็จ แต่ก็แลกมา ด้วยการเสียชีวิตของอิมรอน โดยผู้กองตัดสินใจยุติเส้นทางการเป็นตำรวจสายสืบลง ส่วนพล็อตตรง นั้นจบด้วยการเริ่มต้นของผู้ศรัทธาหน้าใหม่ โดยอมีนได้ตัดสินใจเข้ารับอิสลามและเริ่มเรียนรู้ศักรรรมอิสลามและคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) อย่างจริงจัง ทั้งนี้ ภาพยนตร์ใช้วิธีดำเนินเรื่อง ในช่วงสรุปเรื่อง โดยการเล่าเรื่องด้วยภาพไปพร้อมๆ กับเสียงบรรยาย (Narration) ของตัวละครอมีน

เมื่อความจริงปรากฏ ความเท็จย่อมมลายหายไป

หลังจากที่อมีนตื่นขึ้นมาที่โรงพยาบาลก็พบกับหมวดก้องที่มาพร้อมกับข่าวร้ายนั่นคือการเสียชีวิตของอิมรอน อมีนรู้สึกเสียใจมากจึงขอให้หมวดก้องพาไปมัสยิดที่ตัวเองยังบาดเจ็บอยู่ เนื่องจากอมีนอยากไปร่วมพิธีฝังศพอิมรอนเป็นครั้งสุดท้าย โดยในซีเควนซ์นี้ปรากฏภาพอีมามอาดัมผู้เป็นพ่อกำลังทำพิธีอาบน้ําญะนาซะฮ์ (อาบน้ําศพ) ให้กับอิมรอนด้วยใบหน้าเศร้าโศก จากนั้นเป็นภาพการฝังศพอิมรอน โดยมีเสียงบรรยายว่า “ผมคิดว่า คนที่เรารำลึกถึงแล้วก็รักมากๆ กลับไม่ใช่คนที่อยู่กับเราไปได้ตลอด แต่อาจจะเป็นคนที่ทำให้รู้จักกับคุณค่าของความดี แม้เพียงเวลาสั้นๆ ก็ตาม เหมือนกับสังขารที่มามีเยื่อเช่นคนแปลกหน้า แล้วก็จากไปเช่นคนแปลกหน้า”

จากนั้นปรากฏภาพจุดจบของคนชั่วที่ถูกตำรวจจับดำเนินคดี ขึ้นศาลตัดสินโทษ โดยเสธ.ใหญ่ตัดสินใจจบชีวิตตัวเองด้วยการฆ่าตัวตาย ชาวโรฮีนญาที่ถูกจับขังไว้ใน โถงของเสธ.ใหญ่ถูกปล่อยตัวเป็นอิสระ (ภาพยนตร์นำภาพฝูงนก โฉบบินขึ้นด้านบนมาใช้เพื่อสื่อสารถึงการปลดแอก

ความมีอิสรภาพ) ตามมาด้วยภาพที่ผู้กองกำลังเก็บปืนและเก็บของบนโต๊ะทำงาน ก่อนจะออกไปจี่มอเตอร์ไซค์ด้วยใบหน้าที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขเหมือนหนึ่งได้สลัดชีวิตเดิมทิ้ง แล้วเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีกว่า โดยเสียงบรรยาย (Narration) ช่วงสุดท้ายที่เกิดขึ้นไปพร้อมกับภาพ เสมือนเป็นการกล่าวสรุปเรื่องราวทั้งหมดของภาพยนตร์

“คัมภีร์อัลกุรอานได้บอกว่า เมื่อความจริงปรากฏ ความเท็จก็ย่อมมลายหายไป สำหรับ เศ.ใหญ่ หลักฐานและข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ถูกเปิดโปง การดำเนินคดีก็เริ่มต้นอย่างรวดเร็ว เส้นสายต่างๆ ที่เคยมีของเศ.ใหญ่ก็ค่อยๆ เลือนหายไป เป็นธรรมดาแหละครับ ก็คงไม่มีใครอยากถูกลากให้จมดิ่งลงเหวไปกับข่าวสลดทมิฬที่สุดของสังคมตอนนี้ สุดท้ายบังลังก์ของเศ.ใหญ่และพรรคพวกอันซื่อสัตย์ก็ถึงเวลาล่มสลายลง และแน่นอนจุดจบของคนที่เลือกทางผิด ก็คงจะไม่สวยงามมากนัก”

“ผมเชื่อว่าอดีตที่ผิดพลาดไป เราสามารถลบเลือนและแก้ไขมันได้ ด้วยการกระทำในปัจจุบัน ถึงตอนนี้บทบาทของการแฝงตัวเป็นสายลับได้สิ้นสุดลงไปแล้ว แต่บทบาทของผู้ศรัทธาหน้าใหม่กำลังจะเริ่มขึ้น และชีวิตผมก็คงต้องออกเดินทางอีกครั้งเพื่อค้นหาสัจธรรมจากนบีมุฮัมมัด มหาบุรุษแห่งความเมตตา”

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ภาพยนตร์จะจบลงได้มีข้อความสั้นๆ ปรากฏขึ้นเพื่อเป็นการเน้นย้ำกับคนดูว่าภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างขึ้นเพื่อเทิดเกียรติท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ)

“นบีมุฮัมมัด เสียชีวิต ปี ค.ศ.632

ศพของท่านถูกฝังอยู่ที่ เมืองมาดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

กว่า 1400 ปีจวบจนปัจจุบันผู้ศรัทธาจากทั่วโลก

ยังคงดำรงไว้ซึ่งคำสอนของท่าน”

จากนั้นภาพมีสยิดอันนะบะวี เมืองมาดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย สถานที่ฝังศพของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ก็ปรากฏขึ้น ก่อนจะเป็นภาพรองเท้าปริศนาของใครบางคน (ซึ่งคนดูสามารถเดาได้ว่าเป็นอมิน) กำลังออกเดินทางเพื่อค้นหาสัจธรรมอิสลามและดำเนินรอยตามคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตคนสุดท้ายของโลก โดยมีเสียงอนาซิด “ฟ้า (Sky)” ประกอบชวนให้คนคิดตามและเป็นบทสรุปของภาพยนตร์

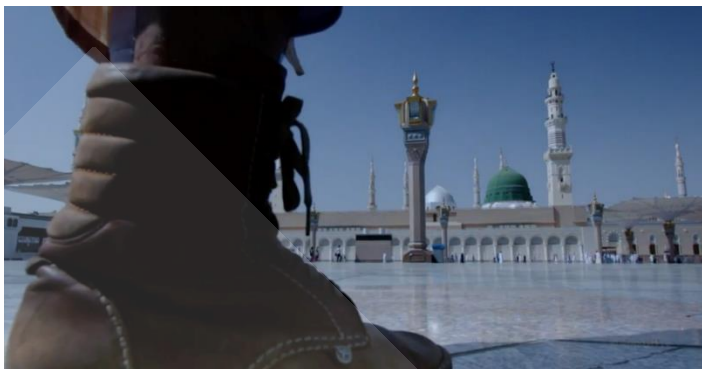
แสงอาทิตย์ที่ฉาย เปิดฟ้าสีครามให้กว้างออกไป

มันคูมีพลัง สวยงามเมื่อมองไกลไกลสุดตา

แต่ใจอยากคว้าจง คิดในใจอยากถาม อยากร้องตะโกนบอกฟ้าไกลไกล

เมฆงามงาม รุ้งจางจาง ถามด้วยความสงสัย ใคร? เจ้าของ

บรรจบสุดบรรยาย...

ภาพที่ 4.13 ภาพยนตร์จับด้วยภาพรองเท้าปริศนาของใครบางคน (ซึ่งคนดูทราบว่าเป็นอมิน) ที่เดินทางไปยังมัสยิดอันนะบะวี เมืองมาดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย สถานที่ฝังศพของท่านนบี มุฮัมมัด (ศ็อลฯ)

4.2.3 แนวคิดที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อสาร

จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์ฮาล์ลเรื่องอมิน แนวคิดที่ภาพยนตร์ต้องการถ่ายทอด แบ่งออกเป็น 2 เรื่อง ได้แก่ 1) การนำเสนอแนวคิดที่ว่าเมื่อความจริงปรากฏ ความเท็จก็ย่อมถูกทำลาย ซึ่งเป็นข้อความในคัมภีร์อัลกุรอาน บทอัลอิสรออ์ โองการที่ 81 ที่ระบุว่า “และจงกล่าวเถิด เมื่อความจริงปรากฏขึ้นและความเท็จย่อมมลายไป แท้จริงความเท็จนั้นย่อมมลายไปเสมอ” และ 2) บอกเล่าความเป็นอิสลามที่มีแบบอย่างมาจากท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ เนื่องจากจุดประสงค์หลักของการสร้างภาพยนตร์เรื่องอมิน คือการเกิดเกียรติคุณนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) นั่นเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เสนอแนวคิดที่ว่า เมื่อความจริงปรากฏ ความเท็จก็ย่อมถูกทำลาย

ภาพยนตร์ได้ถ่ายทอดแนวคิดที่ถือเป็นแก่นความคิดของเรื่อง (Theme) โดยเป็นการนำเอาสัจธรรมอิสลามที่อยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน บทอัลอิสรออ์ โองการที่ 81 ที่ระบุว่า “และจงกล่าวเถิด เมื่อความจริงปรากฏขึ้นและความเท็จย่อมมลายไป แท้จริงความเท็จนั้นย่อมมลายไปเสมอ” มาเสนอในภาพยนตร์ผ่านพล็อตเรื่อง ทั้งพล็อตหลักและพล็อตรอง พล็อตหลักคือการที่ธุรกิจค้ามนุษย์ผิดกฎหมายของเศ.ใหญ่ถูกเปิดโปง (ความจริงปรากฏ) ทำให้เศ.ใหญ่ฆ่าตัวตาย และพวกคนชั่วทั้งหลายถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย (ความเท็จถูกทำลาย) ส่วนในพล็อตรอง หลังจากผู้กองได้เรียนรู้สัจธรรมอิสลามที่แท้จริง และเมื่อความทรงจำคืนกลับมา (ความจริงปรากฏ) ทำให้ความเชื่อต่างๆ ที่ตัวเองเคยศรัทธา หรือคิดว่าถูกต้องแล้ว ตั้งแต่ก่อนความจำเสื่อมได้เปลี่ยนแปลงไป (ความเท็จถูกทำลาย) ทั้งนี้ ภาพยนตร์กำลังบ่งบอกเป็นนัยว่า ศาสนาอิสลามคือศาสนาที่เที่ยงแท้ เป็นสัจธรรมที่แท้จริงของมนุษยชาติ

2) บอกเล่าความเป็นอิสลามที่มีแบบอย่างมาจากท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของศาสนาอิสลาม

เนื่องจากจุดประสงค์หลักของการสร้างภาพยนตร์เรื่องอมีน คือการเกิดเกียรติคุณนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) หลากฉากหลายตอนของภาพยนตร์จึงมีการนำเสนอความเป็นอิสลามที่มีแบบอย่างมาจากท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) โดยภาพยนตร์ได้ใช้ข้อเท็จจริงประกอบการเล่าเรื่องที่โดดเด่นในการสื่อสารกับคนดูถึงเรื่องราวของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) บุคคลสำคัญที่มุสลิมทั่วโลกยกย่อง ได้แก่ พล็อตเรื่อง ซึ่งในพล็อตเรื่องจะมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้สัจธรรมอิสลามของตัวละคร “อมีน” โดยผู้ชมจะได้เรียนรู้ความเป็นอิสลามผ่านคำพูด การกระทำ กิริยามารยาทที่งดงามของตัวละครมุสลิม ซึ่งมีแบบอย่างที่ดีมาจากท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ไปพร้อมกับตัวละครอมีน ทั้งนี้ จากการที่ภาพยนตร์ได้ทำให้อมีนความจำเสื่อม ถือเป็นการสะท้อนภาพตัวตนของคนเกิดใหม่ที่พร้อมจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวโดยไร้ซึ่งกำแพงแห่งอคติใดๆ ดังนั้น ภาพยนตร์กำลังเชิญชวนคนดู (โดยเฉพาะคนที่ไม่ใช่มุสลิม) ให้ทลายกำแพงแห่งอคติ แล้วเปิดใจเริ่มเรียนรู้ความเป็นอิสลามในภาพยนตร์นั่นเอง

ภาพยนตร์ยังมีการบอกเล่าแนวคิดที่ถือเป็นพื้นฐานของศาสนาอิสลาม อย่างการกล่าวคำปฏิญาณตนของตัวละครมุสลิมในเรื่องว่า “*ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮุ มุฮัมมาครุรอซูลุลลอฮุ*” หมายถึง “*ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮุ (ซุบฮาฯ) และมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) คือศาสนทูตของอัลลอฮุ (ซุบฮาฯ)*” เป็นการสะท้อนหลักศรัทธาของมุสลิมที่นับถืออัลลอฮุ (ซุบฮาฯ) เป็นพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว โดยห้ามไม่ให้ผู้อื่นผู้ใดมาเทียบเคียงอย่างเด็ดขาด รวมทั้งการศรัทธาต่อท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ในฐานะศาสนทูต แบบอย่างที่ดีที่สุดที่มุสลิมทั่วโลกปฏิบัติตามคำสอนของท่าน ซึ่งแน่นอนว่าการจะเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์ได้จะต้องมีความศรัทธาและกล่าวคำปฏิญาณดังกล่าว (เหมือนกับตัวละครอมีนที่กล่าวคำปฏิญาณตนเพื่อเข้ารับอิสลาม) นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังพูดถึงหลักจริยธรรมต่างๆ ของอิสลาม เช่น การไม่ยุ่งเกี่ยวกับระบบดอกเบี้ย ทศนะเกี่ยวกับการมีภรรยา 4 คนของชายชาวมุสลิม ความเมตตา ความมีน้ำใจ การให้ความช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน เป็นต้น

สำหรับภาษาภาพยนตร์ถือเป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่ภาพยนตร์ใช้ในการสื่อความหมายถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ไม่ว่าจะเป็นการนำช่างมาเข้าฉากเพื่อสื่อถึงปีเกิดของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ที่เกิดวันที่ 12 เดือนร่อฎีอ์เออวัล ปีชาง (ตรงกับวันที่ 22 เมษายน ค.ศ.571 หรือ พ.ศ.1114) หรือในฉากที่อีมามอาดัมกำลังเลี้ยงแพะ ก็เป็นการสื่อความหมายถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เช่นกัน เนื่องจากท่านนบีเคยเป็นคนเลี้ยงแพะในวัยเด็ก นอกจากนี้ ในบทพูดของตัวละครมุสลิมมักมีการกล่าวถึงท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) อยู่เสมอ จนเรียกได้ว่าแทบจะตลอดทั้งเรื่องเลยทีเดียว

ยังมีฉากสำคัญของเรื่องที่ภาพยนตร์ได้สะท้อนภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมุสลิม เช่น ตอน ที่อิหม่ามได้พาอามีนไปเดินเล่น ทักทายชาวบ้านในชุมชน ทำให้ได้สัมผัสกับชาวมุสลิมที่มีความน่ารักเป็นกันเอง เต็มไปด้วยบรรยากาศที่แสนอบอุ่น และเห็นถึงความมีน้ำใจของชาวบ้าน ถือเป็น การสะท้อนความมีมิตรไมตรีจิตของชาวมุสลิมที่ตรงข้ามกับภาพในหัวของผู้คนที่มักมองว่ามุสลิม เป็นพวกป่าเถื่อน

นอกจากนั้น ภาพยนตร์ยังได้ใช้เสียงอนาซิด หรือบทขับร้องที่มีความหมายเกี่ยวกับการ ศรัทธา การทำความดีของศาสนาอิสลาม ซึ่งไม่มีเสียงจากเครื่องดนตรีประกอบ เข้ามาช่วยเล่าเรื่อง เพื่อเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับอิสลามไปยังคนดูอีกด้วย โดยหนึ่งในฉากสำคัญคือ ตอนที่ตัวละครอามีน สวมชุดได้ปัสสาวะ ถือคัมภีร์อัลกุรอาน ยืนละหมาด (ในห้วงความคิด) ด้วยใบหน้าเปื้อนยิ้ม มีความสุข และเต็มไปด้วยพลังศรัทธา เสียงอนาซิด “ภาพลวงตา” ที่ภาพยนตร์นำมาใช้ประกอบ ถือเป็น การเผยแพร่แนวคิดอิสลามที่ว่า ศาสนาอิสลามคือหนทางที่ถูกต้องเที่ยงแท้ เป็นทางสว่างที่จะ ทำให้ชีวิตดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง ไม่หลงผิด โดยอนาซิดมีเนื้อหาว่า

“ที่ผ่านมา ฉันมาคิดว่า ฉันรู้ฉันเข้าใจ
 ศรัทธาสิ่งที่ฉัน ได้ทำไป ว่าถูกแล้ว
 พอตื่นมา กับฟ้าในวันนี้ เป็นสีเทา
 ขุ่นมัวและเงิบเหงา มันอ้างว้างใจ ไยฉันกลัว เพราะอะไร
 ทุกสิ่งที่เคยมองเห็น มันกลับไม่เป็นดังที่เข้าใจ
 เกือบรู้ความจริง แต่สุดท้ายฉันก็หลงทาง
 ที่แท้ชีวิตคนเรา ไม่เพื่ออะไร แต่กลับแพ้ตัวเอง
 สุดท้าย ภาพจริงที่เห็นอยู่นั้น
 มันกลับกลายเป็นเพียงภาพลวงตา”

จะเห็นว่าความเป็นอิสลามที่ถูกนำเสนอในภาพยนตร์จะเป็นเรื่องราวเชิงบวก มีการ ถ่ายทอดมาให้คนดูเห็นว่า จริงๆ แล้วมุสลิมไม่ใช่พวกป่าเถื่อนอย่างที่หลายคนเข้าใจ มุสลิมเป็นคน ธรรมดาที่ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ยึดมั่นในความดี ความถูกต้อง มีความ สามัคคีกลมเกลียวกัน ที่สำคัญคือมีความเป็นมิตร และมีน้ำใจ พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ แม้ไม่ใช่ผู้ที่นับถือศาสนาเดียวกันก็ตาม ซึ่งทั้งหมดล้วนมาจากแบบอย่างที่ดีของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ทั้งสิ้น

4.3 ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn อุดกลับใจ (พ.ศ.2559)

4.3.1 พล็อตเรื่อง

ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องนี้ประกอบด้วยพล็อตเรื่อง 2 พล็อต ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องผ่านตัวละครหลัก 2 ตัวละคร พล็อตหลักเป็นเรื่องราวของ “ซามิย์” เด็กช่างกลที่ใช้ชีวิตอยู่กับการทำดีทำต่อตามวิถีนักเลงหัวไม้ ซามิย์เป็นคนมีปม คิดว่าตัวเองเป็นคนนอกของครอบครัว เพราะคนที่เขาเรียกว่า “ป้า” เป็นพ่อเลี้ยงที่มาแต่งงานกับแม่ของเขา ไม่ใช่พ่อแท้ๆ ยิ่งหลังจากแม่คลอด “ซัลมาน” น้องชายของเขาได้ไม่นานก็เสียชีวิต ทำให้ป้ามีเวลาดูแลเขาน้อยลงตั้งแต่เล็ก ซามิย์จึงรู้สึกน้อยใจมาโดยตลอด ทั้งนี้ ซัลมาน น้องชายต่างพ่อ ยังเป็นเด็กช่างกลต่างสถาบันกันอีกด้วย ทำให้ทั้งคู่ไม่ค่อยลงรอยกัน ชีวิตของซามิย์ดำเนินไปตามวิถีของเด็กช่างจนวันหนึ่งเริ่มรู้สึกว่าทุกครั้งที่ไม่ไปมีเรื่อง ป้าจะมีอาการปวดตามร่างกายบริเวณเดียวกับที่คู่อริ โคนซามิย์ทำร้าย จนเขาเริ่มสงสัยและเกิดความสำนึกผิดชอบชั่วดี และแล้วเหตุการณ์ที่ถือเป็นจุดหักเหสำคัญ (Critical Turning Point) ก็มาถึง ในวันสถาปนาสถาบัน เกิดการตีกันครั้งใหญ่ระหว่างโรงเรียนช่างกลของซามิย์กับโรงเรียนช่างกลของซัลมาน ซามิย์เสียทำให้กับคู่อริและกำลังจะถูกแทง แต่ซัลมานเห็นเข้าจึงช่วยไว้ทัน ทว่าเด็กช่างกลก็ได้ตามมาเจอ ทั้งสองจึงถูกทำร้าย โดยซัลมานถูกยิงบริเวณศีรษะอาการสาหัส

อาการบาดเจ็บของซัลมานส่งผลกระทบต่อระบบประสาท ทำให้ไม่สามารถขยับแขนขาได้ ต้องทำกายภาพบำบัดต่ออีกจนกว่าจะหายเป็นปกติ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่แพงหูฉี่ ทำให้ครอบครัวซามิย์มีปัญหาด้านการเงิน ซามิย์จึงต้องพักการเรียนและออกไปหางานทำ เพื่อนำเงินมาเป็นค่ารักษาอาการน้องชาย เหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นทำให้ซามิย์สำนึกผิด กลับเนื้อกลับตัว เลิกเป็นนักเลง

และตั้งใจใช้ชีวิตอยู่ในแนวทางอิสลามอย่างเคร่งครัด แต่ทุกอย่างก็ไม่ได้ราบรื่นอย่างที่คิด เพราะชาวมียต้องพบกับบททดสอบต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะการถูกมองว่าเป็นคนเคร่งครัดในศาสนาเกินไป จนมีผลต่ออาชีพการงาน สุดท้ายชาวมียต้องทนยืนหยัดในแนวทางของศาสนาอิสลามจนสามารถผ่านพ้นอุปสรรคมาได้ และกลับไปเรียนต่อ

ส่วนพล็อตตรงเป็นเรื่องราวของ “อิบรอฮีม” นักกายภาพบำบัดที่ตั้งใจจะไปทำฮัจญ์ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ภาพยนตร์ได้ทำให้อิบรอฮีมและชาวมียเจอกันตั้งแต่ช่วงเปิดเรื่อง (Exposition) ซึ่งดูเหมือนจะไม่ค่อยลงรอยกัน แต่อิบรอฮีมก็ได้พบกับชาวมียอีกครั้งในฐานะนักกายภาพบำบัดที่มาช่วยรักษาอาการให้ซัลมาน ทำให้สองตัวละครมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น และเมื่อครอบครัวชาวมียเดือดร้อน ไม่มีเงินจ่ายค่ารักษาอาการซัลมาน อิบรอฮีมที่มองเห็นถึงความดีในตัวชาวมีย จึงตัดสินใจเสียสละเงินเก็บของตนออกค่าทำกายภาพบำบัดให้ซัลมาน จนตัวเองไม่มีเงินไปทำฮัจญ์ อย่างไรก็ตาม ในช่วงท้าย “ลาลา” วิศวกรหนุ่มใหญ่ที่ต้องการจะไปทำฮัจญ์ เกิดอุบัติเหตุลื่นล้มจนร่างกายทรุด ทำให้ต้องการนักกายภาพบำบัด ไปดูแลอาการระหว่างทำฮัจญ์ที่ประเทศซาอุดีอาระเบียด้วย อิบรอฮีมจึงได้ไปทำฮัจญ์อย่างที่ตั้งใจไว้

4.3.2 โครงสร้างการเล่าเรื่องและการนำเสนอเกี่ยวกับอิสลามในภาพยนตร์

ภาพยนตร์เรื่องนี้นำพล็อตทั้งสองพล็อตข้างต้นมาร้อยเรียงกัน เกิดเป็นการพัฒนาเรื่องตามลำดับ 3 ช่วง และมีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอิสลามดังนี้

1) ช่วงเปิดเรื่อง (Exposition)

ภาพยนตร์เปิดเรื่องด้วยพล็อตหลัก เป็นเหตุการณ์ในลานจอดรถแห่งหนึ่ง ชาวมียและเพื่อนกำลังโดนกลุ่มเด็กช่างต่างสถาบันไล่ตามเพื่อจะรุมทำร้าย เมื่อเกิดการปะทะกัน ชาวมียแอบหลบหนีเข้าไปในรถของอิบรอฮีมโดยอาศัยจังหวะที่อิบรอฮีมกตรี โมทพลดลือครด หลังจากอิบรอฮีมขึ้นมาที่รู้สึกผิดสังเกตเหมือนมีคนแอบอยู่ที่เบาะหลัง จึงหยิบประแจเตรียมฟาดชาวมียก่อนจะขูให้ลงจากรถ แต่ชาวมียไม่ยอมและขอติดรถไปกับเขาด้วย โดยอ้างว่ากำลังบาดเจ็บ ทั้งคู่มีปากเสียงกันเล็กน้อย สุดท้ายอิบรอฮีมใจอ่อน เพราะเห็นว่าแก๊งค์เด็กช่างกลเริ่มเดินเข้ามาใกล้ ทั้งนี้ ภาพยนตร์เล่าเหตุการณ์ดังกล่าวโดยใช้เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็ว สร้างอารมณ์ตื่นเต้นลุ้นระทึกให้กับผู้ชม โดยเฉพาะในจังหวะที่เด็กช่างกลสองสถาบันเผชิญหน้ากัน เสียงอะแคปเปลลาถูกเร่งให้ดังขึ้นอีก ก่อนจบซีเควนซ์นี้ภาพยนตร์ขึ้นข้อความ “เค้าโครงจากเรื่องจริง”

เมื่อเหตุการณ์เริ่มคลี่คลาย ระหว่างทางบนรถของอิบรอฮีม ภาพยนตร์เริ่มแนะนำ 2 ตัวละครหลักผ่านบทสนทนาที่ดูจะไม่ค่อยลงรอยกัน โดยทั้งคู่เป็นมุสลิมที่มีทัศนคติต่างกันอย่างมาก

“ซามิย์” เป็นเด็กช่างกลเลื้อยเครื่อง ไม่ยอมใคร การตีกันถือเป็นเรื่องของศักดิ์ศรีที่ต้องแบกเอาไว้ ส่วน “อิบรอฮีม” นักกายภาพบำบัดผู้ผ่านร้อนผ่านหนาว เขามองว่าการตีกันเป็นเรื่องไร้สาระและมักทำให้คนอื่นเดือดร้อน โดยจากลีลาหน้าทำทางที่ไม่ค่อยเป็นมิตร ทำให้คนดูรู้สึกทันทีว่าอิบรอฮีมมีอคติกับเด็กช่างกล อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบ้านของซามิย์และอิบรอฮีมอยู่บริเวณ ใกล้กัน ซามิย์จึงได้ติดรถมาลงในเขตใกล้บ้าน พอถึงหน้าปากซอย อิบรอฮีมรีบจอดให้ซามิย์ลงอย่างหัวเสีย

ระหว่างทางเดินกลับบ้าน ซามิย์ได้พบกับ “ซัลมาน” น้องชายต่างพ่อโดยบังเอิญ ทั้งสองเขม่นกัน เนื่องจากเป็นเด็กช่างกลต่างสถาบัน ซึ่งสถาบันทั้งสองมักมีเรื่องตีกันเป็นประจำ ภาพยนตร์เล่าเหตุการณ์นี้ด้วยแสงแบบ Low key และภาพขนาดใกล้มาก (Close up) แสดงให้เห็นถึงลีลาหน้าคู่กันของสองพี่น้อง โดยมีการตัดภาพสลับกันไปมาสื่อถึงอารมณ์ไม่ลงรอยกันของตัวละครอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังใช้เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็วสร้างความตื่นเต้นให้กับคนดู และเมื่ออารมณ์เริ่มพุ่งสูง เสียงอะแคปเปลลาก็ค่อยๆ เบาลง พร้อมกับการปรากฏตัวของ “ลูกมาน” ผู้เป็นพ่อที่ขับรถมาเจอพอดี ทำให้ต่างคนต่างขึ้นรถกลับบ้านอย่างเนียนๆ

อิบรอฮีม ลูกที่อยากพาแม่ไปทำฮัจญ์

ภาพยนตร์สลับมาเล่าเรื่องราวของ “อิบรอฮีม” นักกายภาพบำบัดที่ถือเป็นคนอีกหนึ่งตัวละครหลักที่ทำหน้าที่เดินเรื่องในพล็อตตรงและเป็นตัวละครผู้ช่วยเหลือซามิย์ โดยหลังจากอิบรอฮีมกลับมาถึงบ้านก็ได้นั่งลงบน โซฟาตัวโปรด (ของผู้เป็นแม่) และได้หยิบหนังสือคู่มือการทำฮัจญ์ขึ้นมาอ่านด้วยลีลาหน้าหม่นหมอง เนื่องจากอิบรอฮีมรู้สึกคิดถึงแม่เป็นอย่างมาก (เทคนิคการเคลื่อนกล้องเข้าหาวัตถุและเสียงอะแคปเปลลาถูกใช้เพื่อสื่ออารมณ์เศร้าของตัวละคร) แล้วภาพยนตร์ก็นำเรื่องราวในอดีตมาเล่าให้คนดูทราบว่า อิบรอฮีมเคยสัญญากับแม่ไว้ว่าจะไปทำฮัจญ์ด้วยกัน (การประกอบศาสนกิจ ณ นครมักกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย) แต่ก็ไม่สามารถทำได้อย่างค้ำมั่น เนื่องจากแม่ได้จากไปเสียก่อน ภาพยนตร์เล่าเรื่องในอดีตด้วยการย้อนสีภาพขาวดำสื่อความหมายถึงการสูญเสียและสะท้อนอารมณ์เศร้าของตัวละคร โดยมีเสียงบรรยายของอิบรอฮีม (Narration) ความว่า “ถึงแม่จะตั้งใจรอ แต่เมื่ออายุมาถึง มลาอิกะหะผู้กระซоксиญญาณกลับไม่เคยรอแม่แต่วินาทีเดียว ผมยังคงคิดค้างมะกับคำสัญญาที่ทำให้เป็นจริงไม่ได้อีกแล้ว” ทั้งนี้ ภาพยนตร์ได้มีการเปิดเผยตัวละครที่เป็นผู้หญิงวัยชราสวมชุดฮิญาบถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามในบทแม่ของอิบรอฮีม

ในซีเควนซ์นี้ ภาพยนตร์ขึ้นข้อความด้านล่างเพื่ออธิบายให้คนดูเข้าใจคำศัพท์ภาษาอาหรับที่ใช้ในเรื่อง ได้แก่ “ฮัจญ์ - การประกอบศาสนกิจ ณ นครมักกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย”, “ตอวาฟรอบกะบะฮ์ - การเดินเวียนรอบอาคารทรงสี่เหลี่ยม”, “อินชาอัลลอฮ์ - หากพระเจ้าทรง

ประสงค์”, “อายัล - กำหนดการแห่งความตาย” และ “มลาอีกะหุ - เทวทูตผู้ทำตามคำสั่งใช้ของพระเจ้า”

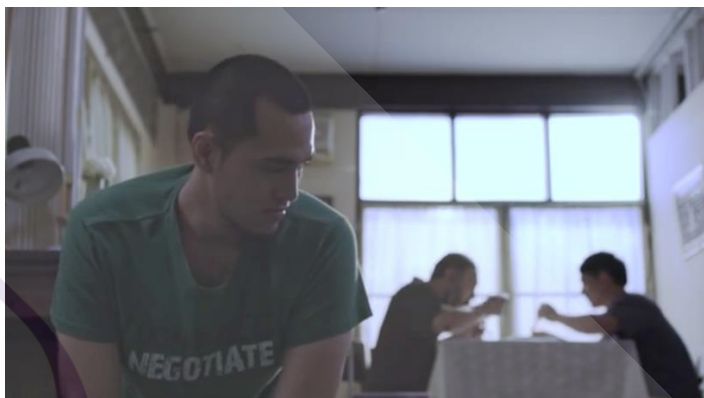
ภาพที่ 4.14 ภาพยนตร์ขึ้นข้อความด้านล่างเพื่ออธิบายให้คุณดูเข้าใจคำศัพท์ภาษาอาหารที่ใช้ในเรื่อง เช่น “อายัล - กำหนดการแห่งความตาย” และ “มลาอีกะหุ - เทวทูตผู้ทำตามคำสั่งใช้ของพระเจ้า”

ซามิย์ ลูกเลี้ยงของป้า

ภาพยนตร์กลับมาเล่าพล็อตหลักอีกครั้ง ขณะที่พ่อกับซามิย์กำลังช่วยกันนวดแป้งโรตีอยู่ ซัลมานก็ได้ชวนพ่อไปกินข้าวบนโต๊ะอาหาร เมื่อพ่อชวนให้ซามิย์ไปกินด้วยกัน เขากลับปฏิเสธและนวดแป้งโรตีต่อไป มีอกำหมัดแน่น สีหน้าแววตาโกรธแค้น อัจฉาริยา (เสียงอะแคปเปลลาถูกใช้เพื่อสร้างอารมณ์ร่วม) ภาพยนตร์เล่าฉากนี้ด้วยองค์ประกอบภาพที่มีการวางตัวละครแยกซ้ายขวา และใช้ระยะชัดตื้นชัดลึก เพื่อสื่อถึงความรู้สึกของตัวละครที่คิดว่าตัวเองเป็นคนนอกของครอบครัว

หลังจากนั้น ภาพยนตร์อธิบายให้คุณดูเข้าใจถึงปัญหาของซามิย์ ด้วยการนำภาพในอดีตมาเล่าเชื่อมโยงกันว่า แม่ของซามิย์ได้มาแต่งงานใหม่กับป้า ซึ่งในขณะนั้นมีซามิย์อยู่แล้ว ทำให้ซามิย์เป็นลูกเลี้ยง ไม่ใช่ลูกแท้ๆ ของป้า โดยก่อนที่ป้ากับแม่จะมีลูกด้วยกัน ป้าก็ดูแลเอาใจใส่ซามิย์เป็นอย่างดี ทว่าหลังจากซัลมานเกิดมา ทำให้ป้าต้องดูแลน้องมากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากแม่เสียชีวิต ป้ายังไม่มีเวลาให้กับซามิย์เลย ทำให้ซามิย์น้อยเนื้อต่ำใจ และคิดว่าตัวเองเป็นคนนอกตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทั้งนี้ ภาพยนตร์เริ่มเล่าซีเควนซ์ดังกล่าวด้วยอารมณ์สดใสมีความสุขในช่วงแรก โดยใช้แสง High key ควบคู่กับเสียงอะแคปเปลลาจังหวะเร็ว สนุกสนาน ก่อนจะเปลี่ยนเป็นจังหวะช้าลงและใช้แสง Low key ในฉากสุดท้ายที่แสดงอารมณ์หม่นหมองใจของซามิย์ (ในวัยเด็ก) ที่กำลังหลังน้ำตา รวบรวมทั้งใช้เสียงบรรยายของตัวละครซามิย์ (Narration) ความว่า “ตั้งแต่จำความได้ ผมไม่เคยเห็นหน้า

พ่อเลย ถ้าใครถามถึงพ่อ ใบหน้าที่ผมเห็นได้ชัดที่สุดคือป่า ป่าทำให้ผมเชื่ออย่างสนิทใจว่าผมคือลูกที่แกร็กที่สุด จนกระทั่ง...(ซัลมานเกิด) วันที่ผมจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ผมเริ่มเข้าใจว่าป่ามีลูกคนเดียวคือซัลมาน”

ภาพที่ 4.15 ภาพยนตร์เล่าเรื่องราวชีวิตของชาเมียด้วยองค์ประกอบภาพที่มีการวางตัวละครแยกซ้าย-ขวา และใช้ระยะชัดตื้นชัดลึก รวมทั้งใช้แสงแบบ Low key เพื่อสื่อถึงความรู้สึกของตัวละครในด้านลบที่คิดว่าตัวเองเป็นคนนอกของครอบครัว

ชาเมียและอิบรอฮีมพบกันอีกครั้ง

ภาพยนตร์นำคนดูมาสัมผัสกับบรรยากาศที่ร้านโรตีสองครอบครัวชาเมีย ชื่อว่าร้าน โรตีสองคน (สูตรโบราณ) เพื่อให้เห็นว่าครอบครัวชาเมียเปิดกิจการเล็กๆ รายได้ปานกลาง ไม่ได้ร่ำรวยอะไร โดยภาพยนตร์เล่าฉากนี้ด้วยอารมณ์ตลกโปกฮาตรงกันข้ามกับฉากครามาก่อนหน้า และมีการแนะนำเพิ่มอีกหนึ่งตัวละคร นั่นคือ “โจอี้” เจ้าของร้านโรตีสี่ที่อยู่ติดกัน โจอี้เป็นคนใจไม่ ใจอวด ชอบยุ่งเรื่องชาวบ้าน ที่สำคัญเป็นคนค่อนข้างสกปรก เป็นตัวละครที่เข้ามาเพิ่มสีสันเพื่อพักอารมณ์คราของเรื่อง ดังเช่นในฉากที่มีการใช้ภาพ Slow motion (เสริมด้วยเสียงอะแคปเปลลาจังหวะสนุกสนาน) ที่โจอี้กำลังทำโรตีสี่ให้ลูกค้ากินอย่างพิถีพิถัน โดยใช้ผ้าเพียงผืนเดียวเช็ดทุกอย่างตั้งแต่ใบหน้า คราบเหงื่อไคล รักแร้ ไปจนถึงงาน ชาม โต๊ะ และกระทะทอดโรตีสี่ พฤติกรรมดังกล่าวถึงกับทำให้ซัลมานที่มองอยู่อึ้งงงเลยทีเดียว ถือเป็นซีนตลกที่ภาพยนตร์ทำออกมาเพื่อเรียกเสียงหัวเราะเบรคอารมณ์คราของคนดู

เหตุการณ์ต่อมาเป็นบรรยากาศในมัสยิดที่มีการอบรมการไปทำฮัจญ์ ภาพยนตร์ได้สอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการไปทำฮัจญ์ผ่านคำพูดของนักบรรยายศาสนาว่า “ผลบุญอันยิ่งใหญ่ของการทำฮัจญ์ที่ถูกต้องรับนั้น คือสวนสวรรค์และการที่เราจะได้อีกกลับมายังบ้านเกิดเมือง

นอนของเราโดยสภาพกับเด็กที่เหมือนเพิ่งเกิดออกมาจากครรภ์ของมารดา ไม่มีความผิดใดๆ คิดตัวเรากลัวมาเลย แต่ทว่ากว่าที่เราจะมีโอกาสได้ไปทำฮัจญ์เนี่ย หลายคนมีโอกาสครั้งเดียวในชีวิต แล้วต้องเก็บหอมรอมริบทั้งชีวิตกว่าจะได้ไป แต่พอไปแล้วเอาเงินเอาโอกาสทองไปทิ้งเปล่าๆ เพียงเพราะไปทำตามๆ เขา โดยไม่มีหลักฐานใดๆ ทางศาสนายืนยันการกระทำนั้นๆ ” ประโยคดังกล่าวอธิบายถึงภาคผลของการไปทำฮัจญ์ รวมทั้งเป็นการตักเตือนคนคูโดยเฉพาะมุสลิม ให้ระแวงระวังการกระทำบางอย่างที่อาจทำให้การไปทำฮัจญ์นั้นสูญเปล่า ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับตัวบทหลักฐานมาก เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการอุทริพิชกรรมต่างๆ ขึ้นมาเอง

หลังจากอบรมฮัจญ์ อิบรอฮีมซึ่งในปีนี้ตั้งใจจะไปทำฮัจญ์ด้วย ได้ออกมารับประทานอาหารว่าง และพบกับ “ลูกมาน” พ่อของซามีย์ และ “ลาลา” วิศวกรรุ่นใหญ่ฐานะดี ที่มีโอกาสได้ไปทำฮัจญ์เกือบทุกปี หลังทำความรู้จักกันทั้งสามก็ได้พูดคุยถึงการไปทำฮัจญ์ ซึ่งแต่ละคนมีความมุ่งมั่นตั้งใจมาก ก่อนแยกย้ายอิบรอฮีมได้พบกับซามีย์อีกครั้ง เพราะซามีย์ต้องมารับพ่อของเขา โดยที่อิบรอฮีมจะไม่ค่อยยินดีนัก เพราะการเจอกันหนก่อนทำให้อิบรอฮีมไม่ค่อยถูกชะตา กับซามีย์ ทั้งนี้ ในฉากที่ตัวละครสนทนากัน ได้มีการใช้คำพูดภาษาอาหรับที่ผู้ชมต่างศาสนาอาจไม่เข้าใจ ภาพยนตร์จึงขึ้นข้อความอธิบายด้านล่างว่า “บัยคูลลอฮฺ - จุดศูนย์กลางของสถานที่ที่ประกอบพิธีฮัจญ์”

2) ช่วงพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)

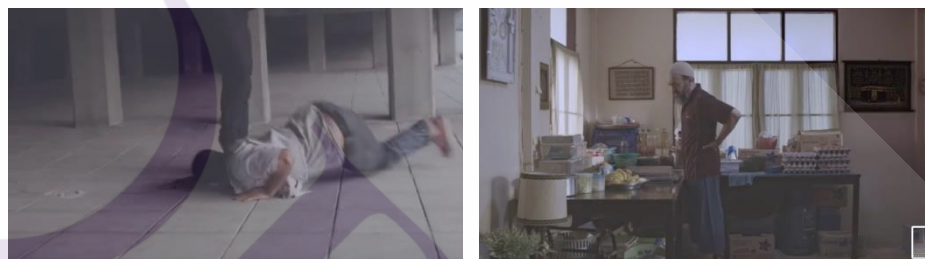
หลังจากภาพยนตร์ได้แนะนำตัวละครและเล่าถึงที่มาที่ไปของปมปัญหาที่ตัวละครกำลังพบเจอ ในช่วงพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) ภาพยนตร์ได้ทำให้ปมปัญหาทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในพล็อตหลักที่ตัวละครซามีย์ต้องพบกับเหตุการณ์สำคัญจนทำให้ชีวิตของเขาเปลี่ยนแปลงไป ทั้งยังเจอกับอุปสรรคอีกมากมายที่เข้ามาให้ฝ่าฟัน

วิถีเด็กช่างกล

ภาพยนตร์เริ่มเล่าเรื่องราวชีวิตการเป็นนักเรียนช่างกลของซามีย์ที่วนเวียนอยู่กับการทำดีทำต่อๆ เริ่มจากฉากที่ซามีย์และเหล่าเพื่อนกำลังคุยโวถึงวีรกรรมการยกพวกตีกับคู่อริอย่างสนุกสนานออกรส ซึ่งซามีย์ถือเป็นคนช่างที่เพื่อนๆ ยกให้เป็นหัวโจกเลยทีเดียว ทั้งนี้ “แจ๊ค” หนึ่งในเพื่อนสนิทของซามีย์ถือเป็นตัวโจ๊กประจำกลุ่มที่มักปล่อยมุขตลก และพูดจาอวดเก่งๆ ไร้ให้เพื่อนๆ หัวเราะอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ซามีย์ออกไปไล่ตีรันฟันแทงกับเด็กช่างกลต่างสถาบัน ลูกมาน ผู้เป็นพ่อก็เริ่มมีอาการปวดตามร่างกาย โดยภาพยนตร์เล่าเหตุการณ์ทั้งสองสลับกันไปมาด้วยการ

เน้นแสง Low key สะท้อนถึงเรื่องเลวร้ายที่กำลังเกิดขึ้น เทคนิคทางภาพยนตร์ในการนำเหตุการณ์สองเหตุการณ์มาตัดสลับกัน ทำให้คนดูเห็นชัดเจนว่าเวลาซามิย์ทำร้ายคนอื่นไม่ว่าจะบริเวณไหน สุดท้ายแล้วอาการเจ็บปวดก็จะเกิดขึ้นกับพ่อบริเวณนั้นอย่างเหลือเชื่อ จนวันหนึ่งซามิย์กลับมาเห็นอาการปวดของพ่อ จึงเริ่มสงสัยขึ้นมาว่าจะเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำร้ายผู้อื่นของตนหรือไม่ ยิ่งเห็นพ่อเริ่มมีอาการปวดรุนแรงขึ้น จึงถามซัลมานว่า "ได้ไปตีกับใครหรือไม่" เมื่อได้คำตอบว่าซัลมานไปมีเรื่องและตีไปที่ขาของกลุ่มอิบริเวณเดียวกับที่พ่อมีอาการปวด จึงแน่ใจว่าเหตุการณ์ประหลาดนี้เกี่ยวข้องกับตน ซามิย์จึงไปหาแจ็กเพื่อเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และยอมรับว่ารู้สึกผิดบาปที่ไปทำร้ายผู้อื่น แต่แจ็กไม่เชื่อเรื่องบาปบุญ จึงบอกซามิย์ไม่ให้คิดมาก และห้ามไม่ให้ซามิย์ว่างมือ เนื่องจากเร็ว ๆ นี้ จะเป็นวันสถาปนาสถาบันช่างกล ซึ่งคาดว่า จะมีเหตุการณ์ตักกันครั้งใหญ่เกิดขึ้น

ภาพที่ 4.16 เทคนิคทางภาพยนตร์ในการนำเหตุการณ์สองเหตุการณ์มาตัดสลับกัน ทำให้คนดูเห็นชัดเจนว่า เวลาซามิย์ทำร้ายคนอื่นไม่ว่าจะบริเวณไหน สุดท้ายแล้วอาการเจ็บปวดก็จะเกิดขึ้นกับพ่อบริเวณนั้น

เหตุการณ์ร้ายแรงในวันสถาปนา

ก่อนถึงวันสถาปนาโรงเรียน ขณะที่สองพี่น้องกำลังเตรียมของเปิดร้าน โรตีกันอยู่ ซามิย์ได้ขอให้ซัลมานหยุดเรียนในวันสถาปนา เนื่องจากเป็นห่วง กลัวว่าน้องชายจะโดนลูกหลงจากเหตุตักกันครั้งใหญ่ แต่ซัลมานกลับไม่เกรงกลัว ทั้งยังไม่พอใจที่ซามิย์มาเตือนอีกด้วย ...เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็วถูกใช้ในช่วงท้าย

เหตุการณ์ต่อมาถือเป็นจุดหักเหสำคัญ (Critical Turning Point) ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของเรื่อง โดยเสียงอะแคปเปลลาถูกใช้ต่อเนื่องมาจากฉากก่อนหน้าในจังหวะที่เร็วขึ้น สร้างอารมณ์ลุ้นระทึก และทำให้คนดูรู้ว่าเหตุการณ์สำคัญกำลังจะเกิดขึ้น... เมื่อวันสถาปนาโรงเรียนมาถึง ซามิย์และเพื่อนกำลังนั่งอยู่บนรถเมล์ กลุ่มอิบริเวณต่างสถาบัน (โรงเรียนช่างกลของซัลมาน) ได้ยกพวกมาขวางรถเมล์และชวนทะเลาะ โดยเป็นแผนลวงให้ซามิย์และพวกลงมาจากรถก่อนจะมี

คนตามมาสมทบเพิ่มเติม (ซัลมานก็มาด้วย) สุดท้ายนักเรียนสองสถาบันตีกันชุลมุน (เครื่องแต่งกายของตัวละคร สีดำ-กรมท่า กับสีขาว-เทา สร้างความแตกต่างให้กับโรงเรียนช่างกลสองสถาบัน) ด้วยจำนวนที่น้อยกว่าทำให้ซามิย์และพรรคพวกต้องถอยถอย ก่อนที่ซามิย์จะเสียท่าโดนอัดเสียน่วมจนตัวเองนั่งกองอยู่กับพื้น และแล้วคู่อริก็ควักมีดพกออกมาหมายจะแทงซามิย์ แต่ซัลมานเห็นเสียก่อน จึงรีบเข้ามาช่วยไว้ได้ทันและพุงร่างที่ชายหนีออกมาจากบริเวณนั้น อย่างไรก็ตาม เมื่ออาการดีขึ้น แทนที่จะขอบคุณ ซามิย์กลับทะเลาะงอนตน ไอ้อวด คิดว่าตัวเองเก่ง หวังศักดิ์ศรีถูกผู้ชาย และต่อว่าซัลมานที่เข้ามาช่วย ทั้งคู่มิปากเสียงกัน ก่อนที่ซามิย์จะระบายความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจออกมา (เสียงอะแคปเปลลาจังหวะช้าถูกใช้สร้างอารมณ์ร่วมไปกับตัวละคร)

ซามิย์: กลับบ้านไปได้แล้ว ป่านนี้ป่าเป็นห้วงแล้ว

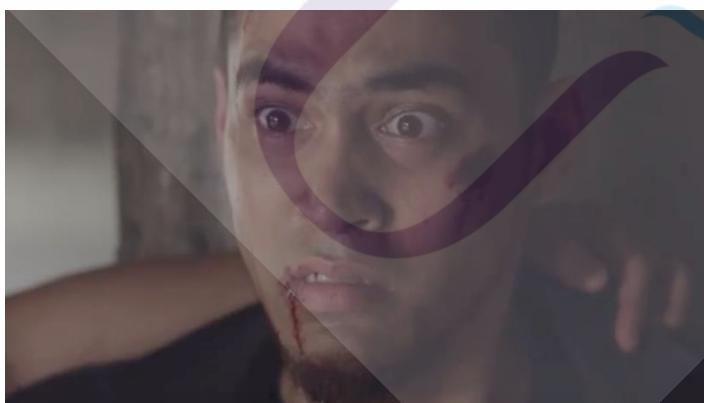
ซัลมาน: แล้วป่าไม่เป็นห้วงบังรีไงวะ คิดหน่อยดิ

ซามิย์: ถ้าป่าจะห้วงบังได้สักครึ่งของเอ็งนะ บังคงมีความสุขมาก

ซัลมาน: นี่บังพูดอะไรของบังวะ บังก็เป็นลูกป่านะเว้ย

ซามิย์: น้ำมัน ไม่มีวันขึ้นไปกว่าเลือดหรอก กลับบ้านไปได้แล้ว

ซามิย์และซัลมานมีปากเสียงกันรุนแรงอีกครั้ง ก่อนจะโดนพวกเด็กช่างคู่อริที่ตามมาพบรุมทำร้าย สองพี่น้องโซซัดโซเซไม่มีทางสู้ เด็กช่างกลคนหนึ่งได้หยิบปืนขึ้นมาหวังจะคร่าชีวิตซามิย์ จังหวะนี้เสียงอะแคปเปลลาถูกเร่งให้ดังและเร็วขึ้น ภาพยนตร์ใช้ขนาดภาพใกล้มาก (Close up) เพื่อสื่ออารมณ์ของตัวละครซามิย์ที่หวาดกลัวสุดขีด บัง! เมื่อเสียงปืนดังขึ้น ภาพยนตร์ใช้เทคนิคการ Fade ภาพเป็นสีขาวก่อนจะตัดภาพไปฉากต่อไปที่โรงพยาบาล

ภาพที่ 4.17 หลังจากเด็กช่างกลคู่อริหยิบปืนขึ้นมา ภาพยนตร์ใช้ขนาดภาพใกล้มาก (Close up) เพื่อสื่ออารมณ์ของตัวละครซามิย์ที่หวาดกลัวสุดขีด

ซามิย์และซัลมานถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลอย่างเร่งด่วนหลังจากโดนทำร้ายอากรสาหัส ซามิย์ในสภาพเปื้อนเลือด ใบหน้าบอบช้ำเต็มไปด้วยบาดแผล ถูกเข็นเข้าไปในห้องฉุกเฉิน ส่วนซัลมานก็นอนหมดสติอยู่บนรถเข็นข้างกัน สภาพไม่ต่างจากซามิย์ ทั้งยังมีบาดแผลเป็นรอยกระสุนปืนที่ศีรษะ ต้องเข้ารับการผ่าตัดด่วนเพื่อยื้อชีวิต เมื่อเจ้าหน้าที่มาย้ายซัลมานเข้าห้องผ่าตัด ซามิย์ได้แต่ร้องโอดครวญขอร้องให้หมอช่วยชีวิตน้องชายให้สำเร็จ ภาพยนตร์เล่าความรู้สึกของซามิย์ผ่านเสียงบรรยาย (Narration) ว่า “นี่เป็นครั้งแรกในชีวิตที่ผมกลัวตายอย่างที่สุด ความตายไม่ได้หมายถึงการหมดเคราะห์ ไม่ใช่สิ่งสวยงาม ไม่ใช่การ ไปสบายอย่างที่เคยเข้าใจ แต่ความตายคือการหมดเวลาหมดโอกาสแก่ตัว ไม่มีเวลาเหลือให้ทำเรื่องดีๆ ที่อยากทำ ผมกำลังกลัวความตาย ความตายที่กำลังจะเกิดขึ้นกับคนที่ผมรัก”

ภาพที่ 4.18 ภาพยนตร์มีการใช้เทคนิคการแต่งหน้าตัวละครซามิย์เพื่อความสมจริง ใบหน้าบวมบอบช้ำ เต็มไปด้วยบาดแผล หลังจากถูกคู่อริทำร้าย

หมอสามารถยื้อชีวิตของซัลมานไว้ได้ แต่เนื่องจากระบบประสาทเสียหาย ทำให้ซัลมานไม่สามารถขยับแขนขาได้ ต้องทำกายภาพบำบัดต่ออีกนานกว่าจะหายเป็นปกติ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ภาพยนตร์ได้ฉายภาพให้เห็นถึงจุดตกต่ำของครอบครัวซามิย์ ทั้งจากที่ซัลมานท้อแท้สิ้นหวังกับสภาพร่างกายที่ขยับไม่ได้ จากผู้เป็นพ่ออดเงินหน้าตู้เอทีเอ็มด้วยสีหน้าเคร่งเครียด รวมทั้งจากที่ซามิย์เดินเหม่อลอย ใบหน้าอวมทุกข์ตลอดเวลา ทั้งหมดถูกเล่าพร้อมกับเสียงอะแคปเปลลาอย่างซึ้งๆ โดยมีเสียงบรรยายของตัวละครซามิย์ (Narration) ว่า “ซัลมานรอดตายอย่างหวุดหวิด และต้องพักฟื้นต่ออีกเป็นเดือน เงินที่ป่าเก็บไว้ไปทำสัญญาถูกละลายไปกับค่ารักษาซัลมาน ป้าบอกว่าจะไม่ตายค่อยหาใหม่ แต่หลังจากนั้นแขนขาของซัลมานก็ขยับไม่ได้ หมอบอกว่าสมองส่วนที่สั่งการแขนขายังไม่ทำงาน ซัลมานต้องเข้ารับการกายภาพบำบัดต่อ”

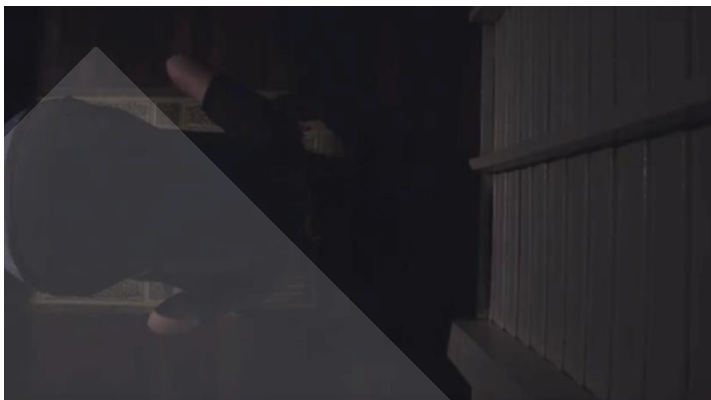
อย่างไรก็ตาม อีกเหตุการณ์สำคัญของเรื่องที่เกิดขึ้นคือ อิบรอฮีมได้เข้ามาในชีวิตของ ซามิย์อีกครั้ง ในฐานะนักกายภาพบำบัดที่เข้ามาทำหน้าที่ดูแลอาการของซัลมาน ซึ่งอิบรอฮีมทำได้อย่างดี อาการของซัลมานจึงดีขึ้นตามลำดับ

จุดกลับใจ

เรื่องราวเลวร้ายที่เกิดขึ้นทำให้ครอบครัวของซามิย์ถึงจุดต่ำสุดอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ซามิย์ได้คิดทบทวนตัวเอง กลับเนื้อกลับตัว เลิกพฤติกรรมการเป็นนักเลง ที่สำคัญคือตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องของศาสนาอิสลาม ภาพยนตร์เล่าซีเควนซ์นี้ด้วยซีนอารมณ์ต่อเนื่องมาจากฉากก่อนหน้า เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเนิบช้าช่วยให้คนดูเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละคร โดยขณะที่ซามิย์กำลังยืนอยู่หน้ากระจกในห้องนอน ก็ได้มองดูตัวเองและคิดทบทวนถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น จนเขาเริ่มเกิดความรู้สึกขัดแย้งขึ้นภายในจิตใจ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีปะทุขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เหตุการณ์เลวร้ายที่ผ่านมาถูกฉายให้คนดูเห็นอีกครั้ง ตามด้วยฉากโยนอาวุธมีดและเสื้อซิปข้างกลดงตะกร้าสื่อถึงการละทิ้งตัวตนเดิม ซึ่งเขาคิดว่าเป็นต้นเหตุของเรื่องเลวร้ายทั้งหมด รวมทั้งฉากการอาบน้ำละหมาด และฉากก้มกราบสวดต่อพระเจ้า ถูกเล่าตามลำดับ พร้อมกับเสียงบรรยายของตัวละครซามิย์ (Narration) ว่า

“เมื่อมองย้อนกลับไป ผมพบว่าความตายไม่ได้เลือกผู้โง่เฉพาะคนแก่ คนวัยไหนก็มีสิทธิ์ตายได้เท่ากัน แล้วถ้าผมต้องตายล่ะ จะตายในสภาพมือเปื้อนเลือดไม่ได้ จะไม่ทำให้ใครต้องมาเจ็บเหมือนซัล ถึงเวลาต้องจบทุกอย่างแล้ว... การอาบน้ำละหมาดในครั้งนี้ดูมีความหมายว่าทุกครั้งราวกับว่าน้ำกำลังชะล้างความสกปรกในชีวิตผม ผมวางหน้าผากลงในความมืด ความรู้สึกผิดทั้งหลายกำลังถูกละลายออกมาทางดวงตา โอ้อลลอฮู บ่าวผิดไปแล้ว บ่าวผิดไปแล้วจริงๆ โปรดอภัยโทษให้แก่บ่าวด้วยเถิด อภัยให้แก่บ่าวด้วยเถิด... (เสียงสะอึกสะอื้น) ในขณะที่เงินทองในบ้านเราเริ่มล่อยหลอลง การต้องไปเฝ้าไข้ซัลมาน ส่งผลให้ป่าเริ่มเจ็บออคๆ แอดๆ ร้านโรตีกีขายๆ หยุคๆ ไปตามสภาพ ผมตัดสินใจดร็อปเรียนไว้ชั่วคราวก่อน นานี่นี่เงินรักษาซัลมานคือวาระเร่งด่วน ”

ฉากดังกล่าวถูกเล่าด้วยแสง Low key สะท้อนสภาพจิตใจที่อยู่ในจุดต่ำสุดของตัวละคร ขนาดภาพใกล้มาก (Close up) และภาพ Slow motion ช่วยสื่ออารมณ์เศร้าเสียใจของตัวละครได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ฉากการอาบน้ำละหมาดของตัวละคร ถือเป็นการสะท้อนให้เห็นว่านอกจากจะเป็นการชำระล้างสิ่งสกปรกภายนอกก่อนปฏิบัติศาสนกิจแล้ว ยังถือเป็นการชำระล้างหัวใจให้สะอาดบริสุทธิ์อีกด้วย รวมทั้งการละหมาดในเวลากลางคืน (นอกเหนือจากการละหมาด 5 เวลา) ถือเป็นการปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนาอิสลามส่งเสริมให้กระทำ โดยเฉพาะเมื่อต้องการขอพรต่อพระเจ้า ขออภัยโทษต่อสิ่งผิดบาปที่ตัวเองได้กระทำความ หรือมีเรื่องทุกข์ร้อนใจ ไม่สบายใจ

ภาพที่ 4.19 ภาพยนตร์เล่าซีเควนชั่นนี้ด้วยเสียงอะแคปเปลลาในจังหวัดน่าน และแสง Low key สะท้อนสภาพจิตใจที่อยู่ในจุดต่ำสุดของตัวละคร

บททดสอบของชาเมีย

ภาพยนตร์เปลี่ยนอารมณ์คนดู จากชื่นครามาเป็นอารมณ์สนุกสนาน สดใส ตรงกันข้ามกับฉากก่อนหน้านี้ โดยหลังจากครอบครัวเดือดร้อนเรื่องการเงิน ชาเมียจึงต้องพักการเรียน และออกไปสมัครงานเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายค่ารักษาอาการให้น้องชาย ภาพยนตร์ฉายภาพชาเมียเดินทางไปตามบริษัทต่างๆ แม้จะเห็นสีหน้าผิดหวังของชาเมียหลังจากไม่ได้งาน แต่ภาพยนตร์ก็ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องให้คนดูสนุกด้วยการตัดสลับภาพอย่างไร้กฎ และใช้เสียงอะแคปเปลลาในจังหวัดน่าน

วันแล้ววันเล่าที่ชาเมียออกไปหางาน สุดท้ายก็มีบริษัทรับจัดอีเว้นท์แห่งหนึ่งรับชาเมียเข้าทำงานในตำแหน่งดีไซเนอร์ออกแบบเวที บุธต่างๆ แม้เงินเดือนจะน้อย และต้องออกไปเป็นสตาฟในงานอีเว้นท์ข้างนอกด้วย แต่ชาเมียก็ยินดีรับงานนี้อย่างเต็มใจ เพราะต้องการนำเงินไปช่วยแบ่งเบาภาระที่บ้าน

ต่อมาเป็นฉากในบ้านที่ชาเมียต้องดูแลซัลมานอย่างใกล้ชิด เนื่องจากซัลมานยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ฉากนี้ทำให้คนดูเห็นว่าจริงๆ แล้วชาเมียรักน้องชายของเขามาก แม้ในใจลึกๆ จะยังรู้สึกน้อยใจคิดว่าตัวเองเป็นคนนอกก็ตาม โดยภาพยนตร์ได้ใช้มุมกล้องในลักษณะมองรอดไปยังตัวละครเพื่อให้เห็นความรู้สึกเป็นผู้ร่วมสังเกตการณ์และคอยเอาใจช่วยตัวละคร และเป็นการบ่งบอกความรู้สึกอับอาย หมดอาลัยตายอยากของตัวละครซัลมานที่ร่างกายไม่สามารถใช้งานได้เหมือนปกติ

ภาพที่ 4.20 มุมกล้องลักษณะมองลอดไปยังตัวละครเพื่อให้คนดูเกิดความรู้สึกเป็นผู้ร่วมสังเกตการณ์และคอยเอาใจช่วยตัวละคร และเป็นการบ่งบอกความรู้สึกอับอาย หมดอาลัยตวยอยากของตัวละครชัฒมานที่ร่างกายไม่สามารถใช้งานได้เหมือนปกติ

ซามิย์ออกไปทำงานอย่างตั้งอกตั้งใจ และมีผลงานดีเด่นจนผู้บริหารขึ้นชน ทั้งนี้ เมื่อบริษัทมีงานอีเวนต์ข้างนอก ซามิย์จะได้รับมอบหมายให้ดูแลเรื่องการควบคุมเสียง ทุกอย่างดูเหมือนจะราบรื่น ทว่าระหว่างงานอีเวนต์ เมื่อถึงเวลาละหมาด ซามิย์มักจะขอตัวไปละหมาดเสมอ ภาพยนตร์ชี้ให้เห็นว่าซามิย์ได้กลับมาสู่หนทางของอิสลามอย่างจริงจัง ปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด แต่แล้วเมื่อผู้จัดการบริษัท (ไม่ใช่มุสลิม) เริ่มมาเห็นว่าซามิย์ไม่อยู่เสตนค้บายที่จุกควบคุมเสียง จึงต่อว่าซามิย์ที่ละทิ้งงาน และกำชับว่าหากงานอีเวนต์ยังดำเนินอยู่ ห้ามไปไหนเด็ดขาด ทำให้ซามิย์ต้องเจอกับอุปสรรคอีกครั้งกับงานที่ตัวเองได้รับมอบหมาย

อย่างไรก็ตาม ซามิย์เลือกที่จะฝ่าฝืนคำสั่งของผู้จัดการบริษัท และปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของพระเจ้า โดยระหว่างงานอีเวนต์เขายังคงออกไปละหมาดตามบันไดหนีไฟ หรือศาลฟ้าของอาคารเช่นเคย กระทั่งในงานอีเวนต์แห่งหนึ่ง ซามิย์แอบออกไปละหมาด โดยได้ขอร้องให้เพื่อนช่วยเปิดเพลงในงานแทน แต่เพื่อนกลับเปิดผิดเพลง จนทำให้งานอีเวนต์นั้นล่มไม่เป็นท่า ซามิย์ถูกผู้จัดการเรียกพบทันที โดยได้ยื่นคำขาดสั่งห้ามไม่ให้ซามิย์ละหมาดในเวลางานอีก แต่แทนที่ซามิย์จะก้มหน้าก้มตาปฏิบัติตาม เขากลับกล่าวกับผู้บริหารด้วยแววตาซึ่งซ้งจริงจัง (การเคลื่อนไหวกล้องเข้าหาวัตถุถูกใช้เสริมอารมณ์มุ่งมั่นของตัวละคร) ว่า “ถ้าผมต้องเลือก ผมเลือกไม่ยากหรอกครับ แต่ผมละอายใจตัวเองที่ต้องเลือกระหว่างสองสิ่ง ที่ไม่ควรจะนำมาเทียบเคียงกันด้วยซ้ำ งานกับการละหมาด ความยิ่งใหญ่มันต่างกันมากนะครับ”

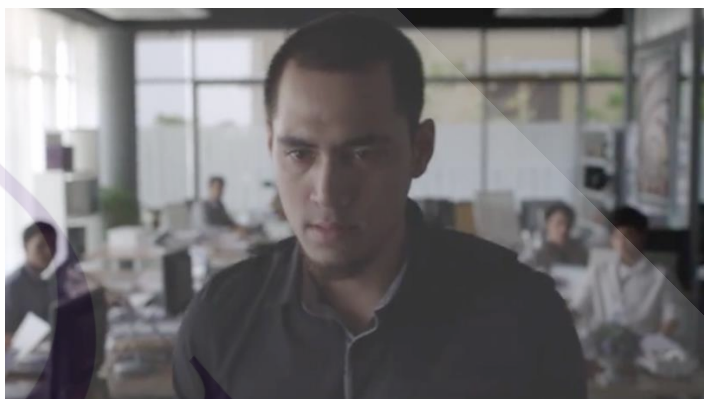
ซามิย์จำใจต้องลาออกจากงาน เพราะให้ในสิ่งที่บริษัทต้องการไม่ได้ แม้จะอยากได้เงินไปรักษาอาการชัฒมานมากแค่ไหน แต่เขากลับเลือกที่จะยืนหยัดในแนวทางอิสลาม ด้วยการดำรงไว้

ซึ่งการละหมาดอย่างเคร่งครัด ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ ทั้งนี้ ก่อนเดินออกจากห้อง ผู้บริหารบริษัทกล่าวถึงท้ายกับซามีย์ว่า “ผมว่าคนเคร่งๆ อย่างคุณนะ ถ้าไม่เปลี่ยนทัศนคติ ชีวิตจะลำบาก เชื่อผมสิ” ซามีย์หยุดฟังแต่ไม่ได้หันกลับไปโต้ตอบ

เหตุการณ์หลังจากนั้น ถือเป็นซินเดรามาที่เทคนิคต่างๆ ทางภาพยนตร์ถูกนำมาใช้อย่างเข้มข้น เริ่มจากฉากที่ซามีย์เก็บของที่โต๊ะทำงานในสภาพน้ำตาคลอเบ้า ก่อนจะเดินออกมาอย่างอาหยาญท่ามกลางสายตาของเพื่อนร่วมงานที่กำลังจับจ้องเขาจากด้านหลัง ภาพยนตร์ใช้ระยะโฟกัสของเลนส์ให้ภาพด้านหลังละลาย ถือเป็น การสื่อความหมายว่าตัวละครกำลังเดินออกมาอย่างเด็ดเดี่ยวและละทิ้งทุกอย่างไว้ข้างหลัง ต่อมาเป็นฉากที่ซามีย์ยื่นร้องไห้อย่างสิ้นหวังกับอุปสรรคที่ต้องพานพบ เบื้องหลังเป็นอาคาร โอ้อ้อของบริษัทที่เขาพึ่งพ่นสภาพพนักงาน ทั้งนี้ ระหว่างที่ภาพได้ดำเนินไปภาพยนตร์นำเสียงอนาซิด “รางวัล” เข้ามาช่วยทำให้คนดูเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละคร โดยมีเนื้อหว่า

“โคนพายูชีวิตที่โหมกระหน่ำ
โคนทุกครั้ง มันมืด ไม่เห็นหนทาง
ปรับหัวใจให้มันคง
หยุดตรงทางแยกเป็นสองฝั่ง
หนึ่งทางหันหลัง อีกทางจะต้องอดทน
เหนื่อยจนร้อง ท้อเป็นคราบน้ำตา
แต่เรคือผู้ศรัทธา อย่างไรก็ต้องทน
อุปสรรคมาขวาง ปิดทางให้เราต้องเสียคน
อดและทน ยึดทั้งน้ำตา
เมื่อเรล้ม เราก็ลุก
เราก็สู้สุดแรงกำลัง
แม้จุดหมายปลายทาง...จะยังไม่เห็น
อย่าเลย...อย่าหันหัวใจให้ออกห่าง
เพราะความคิดบางอย่าง
จะพาให้เรา หลงทาง...ที่ตั้งใจ
หาก...วันหนึ่ง ฟ้าสคลไส
ความพ่ายแพ้จะหมดไป
จุดหมายปลายทางที่หวังไว้...จะได้เจอ

ใจที่มันปวดร้าว ที่เศร้าระทม
 อดทนจนมันผ่านพ้น จนมันผันแปร
 เปลี่ยนเป็นความซึ่งใจ
 ภาควงมิใจในตัวเอง
 ทำให้เห็น หัวใจ... ฝ่ศรัทธา”

ภาพที่ 4.21 ภาพยนตร์ใช้ระยะโฟกัสของเลนส์ให้ภาพด้านหลังละลาย เป็นการสื่อความหมายว่าตัวละครกำลังเดินออกมาอย่างเด็ดเดี่ยวและละทิ้งทุกอย่างไว้ข้างหลัง

ภาพที่ 4.22 ซามิย์ยื่นร้องไห้อย่างสิ้นหวังกับอุปสรรคที่ต้องพานพบ ถือเป็นซีนดราม่าเรียกน้ำตาที่เทคนิคต่างๆ ทางภาพยนตร์ถูกนำมาใช้อย่างเข้มข้นต่อเนื่องตลอดทั้งซีเควนซ์

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังได้ใช้เสียงบรรยาย (Narration) เพื่อบ่งบอกความรู้สึกนึกคิดของซามิย์ว่า “ถ้ามีเวลามากกว่านี้ผมอยากบอกผู้จัดการว่า ชีวิตผมจะลำบาก จะสูงส่ง หรือตกต่ำ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการทำงานของคุณหรอก... นี่เป็นครั้งแรกในชีวิตที่ผมสัมผัสได้ว่าพระองค์ทรงมอง

ผมอยู่ ผมยืนอยู่คนเดียวแต่กลับรู้สึกอบอุ่นอย่างบอกไม่ถูก ผมลาออกจากงานอย่างเด็ดเดี่ยวทั้งที่อยู่ ในช่วงที่ต้องการเงินอย่างที่สุด ไอ้อัลลอฮฺขอให้สิ่งถูกสร้างในที่นี่เป็นพยาน ว่าที่บ่าวทำไปทั้งหมด ไม่ได้เพื่ออื่นใดเลย (เสียงสะอึกสะอื้น) เว้นแต่เพื่อพระองค์เพียงองค์เดียวเท่านั้น”

ในฉากนี้ภาพยนตร์กำลังชี้ให้เห็นถึงความเป็นจริงของชีวิตที่ไม่มีอะไรได้มาง่ายๆ ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีอุปสรรคให้ต้องก้าวผ่าน โดยเฉพาะชีวิตของมุสลิมผู้ศรัทธาที่มักพบกับบททดสอบต่างๆ มากมาย ทั้งนี้ ผู้ศรัทธาที่แท้จริงจะอดทนและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักศาสนา เฉกเช่นตัวละครซามีย์ที่ปฏิเสธคำสั่งของผู้บริหารบริษัท ขอมลาออกจากงานที่นำมาซึ่งปัจจัยยังชีพ เพื่อคงไว้ซึ่งคำสั่งใช้ของพระเจ้า

อดทน และยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง

เมื่อกลับถึงบ้าน ซามีย์เลือกที่จะไม่บอกใครว่าตกงาน จนตัวเองนอนไม่หลับ ในยามวิกาลซามีย์ครุ่นคิดอยู่บนเตียงท่ามกลางความมืดมิด (แสง Low key) นึกทบทวนเรื่องราวที่เกิดขึ้นก่อนจะเกิดคำถามขึ้นในใจว่า เหตุใดเวลามนุษย์เจอกับปัญหาอุปสรรค มักจะนึกถึงพระเจ้าเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งที่จริงๆ แล้วควรจะคิดถึงพระองค์เป็นอันดับแรก ไม่ว่าชีวิตจะพานพบกับเรื่องดีหรือร้ายก็ตาม

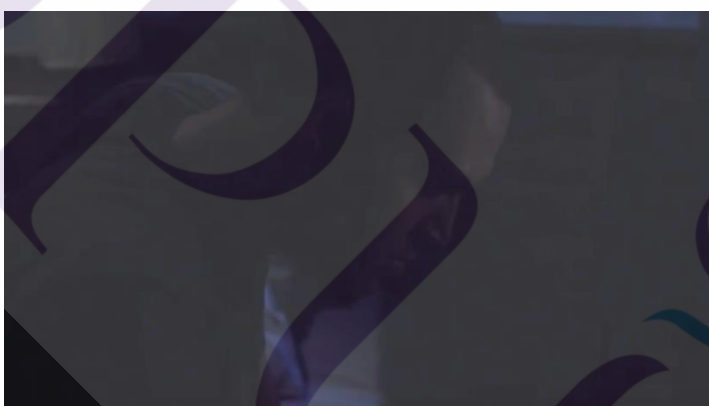
วันต่อมาซามีย์ได้ไปที่มัสยิด ปฏิบัติศาสนกิจอย่างตั้งใจเพื่อที่ตัวเองจะได้ไม่ฟุ้งซ่าน ที่สำคัญยังเป็นการทำให้เกิดความใกล้ชิดกับพระเจ้าอีกด้วย ในฉากนี้ภาพยนตร์ใช้เสียงอนาซิด “ชนะใจ” เข้ามาประกอบ เสมือนเป็นการให้กำลังใจตัวละคร โดยมีเนื้อหาว่า

“ตราบใดที่ฉัน ยังมีแรงยืนอยู่
ขอสักวัน จะต้องเดินบนทางที่ดี
ใจยังมีฝัน ขอสักครั้งเบื่องบน
อย่าเปลี่ยนแปรหัวใจ ให้ต้องไกลทางเดิน เส้นนี้
ทางไปสู่สวรรค์”

ช่วงที่ตกงาน ซามีย์ยังคงออกจากบ้านในตอนเช้า และกลับมาช่วงเย็นเสมือนไปทำงานตามปกติ เพื่อไม่ให้พ่อและน้องชายสงสัย โดยภาพยนตร์เล่าฉากที่เกิดขึ้นในบ้านด้วยแสง Low key สื่อถึงอารมณ์อัดอั้นของตัวละครที่ใกล้จะถึงจุดแตกหัก และเป็นการบอกเป็นนัยกับคนดูว่า สำหรับซามีย์ บ้านไม่ใช่ที่ที่น่าอยู่อีกต่อไป (ตรงกันข้ามกับฉากนอกบ้านที่ภาพยนตร์จะใช้แสง High key) บางวันซามีย์ก็ออกไปสมัครงานแต่ก็พบกับความผิดหวัง บ้างไปหาสถานที่อยู่กับตัวเอง ซึ่งมัสยิดถือเป็นหนึ่งในสถานที่ที่ซามีย์มักไปเก็บตัวอยู่เสมอ ภาพยนตร์เล่าฉากที่ซามีย์นอนแน่นิ่ง สายตาเหม่อลอย ณ มุมหนึ่งของมัสยิด ฉากการอ่านกุรอาน รวมทั้งฉากยกมือขอพรจากพระเจ้าอย่างตั้งอก

ตั้งใจโดยมีเพดานอันแสนวิจิตรของอาคารมัสยิดอยู่เบื้องหลัง (แสดงถึงความมีพลังอย่างแรงกล้า เมื่อได้ขอพรจากพระเจ้า) ทั้งนี้ ฉากในมัสยิด ภาพยนตร์ได้ใช้แสง High key สื่อความหมายถึงสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิมและความดีงาม รวมทั้งการสะท้อนให้เห็นถึงความสบายใจของตัวละคร (ตรงข้ามกับฉากในบ้าน)

ซีแควนส์ดังกล่าว ภาพยนตร์ได้สะท้อนวิถีชีวิตของชาวมุสลิมที่เมื่อมีเรื่องทุกข์ร้อนใจ พานพบกับเรื่องที่ทำให้ตัวเองไม่สบายใจ หรือเจอกับอุปสรรคต่างๆ ก็มักจะพยายามเข้าหาพระเจ้า ทำตัวเองให้มีความใกล้ชิดพระองค์มากที่สุด ด้วยการปฏิบัติศาสนกิจที่มัสยิด ไม่ว่าจะเป็นการละหมาด การอ่านกุรอาน การศึกษาใคร่ครวญความหมายของกุรอาน การขอคูอาฮ์ (ขอพรจากพระเจ้า) ฯลฯ โดยจากประโยคของตัวละครที่ว่า “เหตุใดเวลามนุษย์เจอกับปัญหาอุปสรรค มักจะนึกถึงพระเจ้าเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งที่จริงๆ แล้วควรจะคิดถึงพระองค์เป็นอันดับแรก ไม่ว่าจะชีวิตจะพานพบกับเรื่องดีหรือร้ายก็ตาม” ถือเป็นการตักเตือน ให้แง่คิดกับผู้ชม โดยเฉพาะมุสลิม ให้ระลึกถึงอัลลอฮ์ (ซุบฮาน) อยู่เสมอ อย่าหลงลืมพระเจ้า ไม่ว่าจะชีวิตจะอยู่ในช่วงที่มีความสุขหรือประสบกับความทุกข์ก็ตาม

ภาพที่ 4.23 ภาพยนตร์เล่าฉากที่เกิดขึ้นในบ้านด้วยแสง Low key สื่อถึงอารมณ์อัดอั้นของตัวละครที่ใกล้จะถึงจุดแตกหัก และเป็นการบอกเป็นนัยกับคนดูว่า บ้านไม่ใช่ที่ที่น่าอยู่อีกต่อไป

ภาพที่ 4.24 ภาพยนตร์เล่าฉากที่เกิดขึ้นในมัสยิดด้วยแสง High key สื่อความหมายถึงสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิมและความดีงาม รวมทั้งการสะท้อนให้เห็นถึงความสบายใจของตัวละคร (ตรงข้ามกับฉากในบ้าน)

เช้าวันถัดมา ซามิย์ทำที่ออกไปทำงานตามปกติ ลูกหลานผู้เป็นพ่อ ได้บอกกับซามิย์ว่าต้องใช้เงิน 5,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับทำกายภาพบำบัดชัลมาน ซามิย์รู้สึกกังวลใจเป็นอย่างมากเนื่องจากมีเงินไม่เพียงพอ จึงได้ไปหาเจ็คที่หอพักเพื่อระบายความในใจก่อนจะขอให้เจ็คช่วยแจ้งข่าว หากรุ่นพี่มีงานให้ทำ โดยเจ็ค ได้พูดกับซามิย์อย่างมีเลศนัยว่า “ถ้าเป็นงานสบายรายได้ดีล่ะ สนใจมั๊ย?”

หลังจากนั้น ซามิย์ได้ไปที่โรงพยาบาลเพื่อสารภาพกับอิบรอฮีมว่าตัวเองตกงาน และกำลังเดือดร้อนเรื่องเงิน โดยได้ขอให้อิบรอฮีมพักเรื่องการทำกายภาพบำบัดชัลมานไว้ก่อน แต่อิบรอฮีมเห็นแย้ง เพราะอาการของชัลมานกำลังดีขึ้น หากรักษาไม่ต่อเนื่องอาจทำให้อาการแย่ลง จึงเสนอว่าจะลองคุยกับผู้อำนวยการ โรงพยาบาลให้ เพื่อเสนอชื่อชัลมานเป็นผู้ป่วยอนาถา รักษาฟรี

ฉากต่อมาเป็นการพบกันระหว่างซามิย์กับแชะ (ผู้ที่นำมุสลิมไปทำฮัจญ์) ที่มีสติ เมื่อซามิย์เปิดเผยถึงปัญหาเรื่องงานและเรื่องเงินที่ตัวเองกำลังประสบ ด้วยสีหน้าเคร่งเครียด น้ำตาคลอเบ้า (ภาพขนาดใกล้ หรือ Close up ถูกใช้สื่อสารอารมณ์หม่นหมองของตัวละคร) แชะในฐานะผู้ใหญ่ที่ผ่านโลกมามากกว่า ได้กล่าวเป็นข้อคิดเตือนสติและให้กำลังใจซามิย์ (เสียงอะแคปเปลลาถูกใช้กระตุ้นความรู้สึกมีพลัง) ว่า “บ่าวผู้ศรัทธาจะยังไม่หายเหนื่อย จนกว่าเท้าข้างหนึ่งของเขาจะวางอยู่บนสวนสวรรค์” ซามิย์ร้องไห้ด้วยความซาบซึ้งกินใจ ก่อนจะกล่าวขอบคุณและตอบกลับโดยสายตามองขึ้นไปบนท้องฟ้าว่า “ผมจะอดทนให้มาก จะไปพักผ่อนที่นั่นให้ได้ (สวนสวรรค์)”

สิ้นประโยคสุดท้ายของชาเมีย่ ภาพยนตร์นำเสียงอนาซิด “ชนะใจ” ท่อนคอรัสมาใช้ เสริมอารมณ์อีกหึม “จะไม่แพ้ไม่อ่อนแอ จะไม่แพ้ไม่อ่อนแออีกแล้ว จะไม่แพ้ไม่อ่อนแอ จะไม่แพ้ไม่อ่อนแออีกแล้ว”

ภาพที่ 4.25 คำกล่าวของแซะ ช่วยให้ชาเมีย่มีกำลังใจ สีหน้า แววตาของตัวละคร รวมทั้งเสียงอนาซิด “ชนะใจ” ที่ภาพยนตร์นำมาใช้ประกอบ ทำให้คนดูรู้สึกหึกหิมไปด้วย

การหลุดพ้นจากปมในใจ

เหตุการณ์ต่อมา ถือเป็นจุดหักเหสำคัญ (Critical Turning Point) ที่ทำให้ตัวละครชาเมีย่หลุดพ้นจากปมปัญหาที่ภาพยนตร์ได้ผูกไว้ตั้งแต่ต้นเรื่อง โดยหลังจากอิบรอฮีมติดต่อชาเมีย่ไม่ได้ จึงโทรไปแจ้งข่าวที่บ้านว่า ทางโรงพยาบาลยังไม่มียาบำบัดรับผู้ป่วยอนาธา ทำให้ป้าและซัลมานทราบความจริงว่าชาเมีย่ดกงาน เมื่อชาเมีย่กลับมาถึงบ้าน จึงถูกสองพ่อลูกต่อว่าที่ไม่ยอมพูดความจริง ซึ่งซัลมานได้พูดประโยคจี๋ใจคำ จนชาเมีย่ทนไม่ไหว ก่อนจะระเบิดความอัดอั้น เผยถึงความน้อยเนื้อต่ำใจทั้งหมดออกมา

ซัลมาน: นี่เราเป็นครอบครัวเดียวกันนะ

ชาเมีย่: ผมอยู่ตรงไหนของคำว่าครอบครัวหรือป้า อยู่ข้างหลังหรือว่าไม่มีตัวตน ผมถามจริงๆ นะ ป้าไม่ต้องโกหก ป้ารักลูกเท่ากันปะ ผมถามจริงๆ !! (เสียงตะคอก)

ป้า: สักวันถ้าแกมีลูก แกก็จะเข้าใจ (เอามือจับไหล่ชาเมีย่)

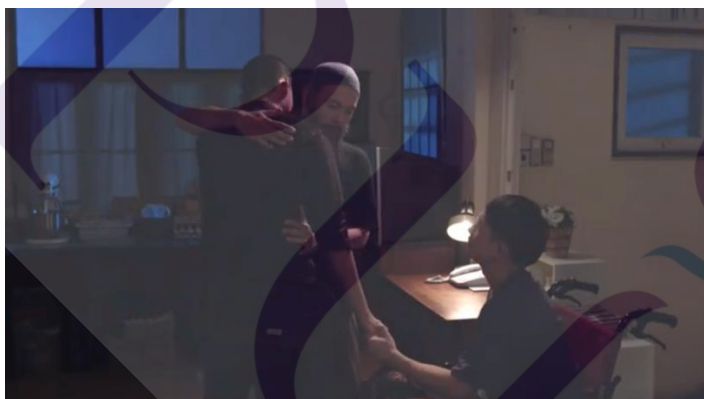
ชาเมีย่: ป้าไม่ต้องตอบละ (ปิดมือป้าทิ้ง) ฉันถามใหม่ ป้าเคยรักผมเป็นลูกบ้างไหม”

ป้า: รักสิ แกเป็นลูกป้านะ

ชาเมีย่: ไม่ต้องมาโกหก!!

ป่า: ป่าพูดจริงๆ นี่ถ้าแกไม่เชื่อ วันกียามัด (วันสิ้นโลก วันแห่งการพิพากษาความดี-ความชั่ว) แกไปเปิดดูบัญชีได้เลยว่าคู่อุมากมายแค่ไหนที่ป่าขอให้แก! (เสียงคุดั่น) ซามิย์ แกเป็นลูกคนแรกของป่านะ และจะไม่มีใครมาแทนที่ใครได้หรอก

ประโยคสุดท้ายของป่าทำให้ซามิย์เย็นลง ตามมาด้วยหยดน้ำตาที่ไหลอาบแก้ม ก่อนจะโผล่เข้ากอดผู้เป็นพ่ออย่างแนบแน่น ความอัดอั้นที่เกิดจากปมในใจของซามิย์ได้มลายหายไป ประจูดังคำแพงสูงที่ถูกทำลาย ซัลมานบอกกับซามิย์ว่า “รอให้ครอบครัวเราพร้อมก่อนค่อยพาไปทำกายภาพบำบัดก็ได้” หลังจากนั้น ปรากฏภาพสามพ่อลูกร้องไห้ กอดให้กำลังใจกันอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ในซีนอารมณ์นี้ เทคนิคต่างๆ ทางภาพยนตร์ถูกใช้อย่างเข้มข้นอีกครั้ง โดยในฉากจะเห็นว่าภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยแสง Low key สะท้อนอารมณ์หม่นหมองของตัวละคร และบ่งบอกถึงบรรยากาศอึมครึมในบ้านที่เต็มไปด้วยปัญหา ทั้งจากภายนอก (ด้านการเงิน) และภายใน (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) มีการใช้มุมภาพข้ามไหล่ระหว่างการสนทนากันของพ่อลูก อารมณ์ของนักแสดงที่พุ่งสูงไปตามบท ถูกสื่อสารมายังคนดูจนเกิดความรู้สึกร่วมได้เป็นอย่างดี รวมทั้งมีการนำเสียงอะแคปเปลลามาใช้เพื่อเสริมอารมณ์ ซึ่งเสียงอะแคปเปลลาจะค่อยๆ ดังขึ้น โดยเฉพาะในจังหวะที่ซามิย์เข้าสวมกอดผู้เป็นพ่อ สร้างอารมณ์ซาบซึ้งกินใจให้กับผู้ชม

ภาพที่ 4.26 หลังจากซามิย์เปิดเผยปมที่อยู่ในใจ สุดท้ายสามพ่อลูกก็ปรับความเข้าใจและสวมกอดกันอย่างอบอุ่น เป็นซีนอารมณ์ที่เทคนิคต่างๆ ทางภาพยนตร์ถูกใช้อย่างเข้มข้น ทั้งแสง Low key การแสดงอารมณ์ของตัวละคร และเสียงอะแคปเปลลา

ภาพยนตร์ตัดภาพมาที่ฉากซามิย์กำลังอ่านกรอานฉบับแปลภาษาไทย (เสียงอะแคปเปลลาถูกใช้ต่อเนื่องมาจากฉากก่อนหน้า) พร้อมกับเสียงบรรยาย (Narration) ว่า “อัลกรอานบอกให้เราทำดีต่อพ่อแม่ คำพูดสั้นๆ ที่แสดงความไม่พอใจต่อท่านก็ยังไม่ได้เลย ถึงป่าจะเป็นแค่พ่อเลี้ยง แต่

แกก็เลี้ยงดูผมมา ผมก็ไม่นำไปเลี้ยงดั่งกับแกเลย หรือที่ชีวิตผมถูกทดสอบแบบนี้ ก็น่าจะมีสาเหตุมาจากเรื่องนี้ด้วย” โดยในฉากนี้ภาพยนตร์ใช้ภาพขนาดใกล้มาก (Close up) สะท้อนสีหน้าครุ่นคิดของตัวละคร และทำให้คนดูเห็นคำแปลภาษาไทยที่อธิบายเกี่ยวกับการทำดีต่อบิดามารดาในอัลกุรอานบทที่ 17 โองการที่ 23-24 ชัดเจนขึ้น

มาถึงตรงนี้ นอกจากภาพยนตร์จะทำให้ตัวละครสามารถเอาชนะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจได้แล้ว ยังเป็นการนำเสนอความเป็นอิสลามเกี่ยวกับบทบาทของผู้เป็นลูกที่ต้องมีความกตัญญูกับบิดามารดา การเนรคุณต่อผู้มีพระคุณทั้งสองถือเป็นบาปที่จะได้รับการลงโทษอย่างแสนสาหัส ดังที่อัลกุรอานบทที่ 17 โองการที่ 23-24 ระบุไว้ว่า “และพระผู้อภิบาลของเจ้าได้สั่งไม่ให้พวกเจ้าเคารพสักผู้ใ้ใดเว้นแต่อัลลอฮ์เพียงผู้เดียว และต้องทำดีกับบิดามารดาทั้งสอง แม้ที่ทั้งสองนั้นหรือใครคนใดคนหนึ่งได้แก่ชราลง ดังนั้นเจ้าอย่าได้กล่าว ‘อูฟ’ (กล่าว ‘หึ’ แสดงความเบื้อหน่ายหรือรำคาญ) อย่าตะคอกใส่ทั้งสอง และจงกล่าวคำพูดที่ดีกับทั้งสองคน จงนอบน้อมตนให้กับทั้งสองด้วยความเมตตา และจงกล่าวขอพรให้กับทั้งสองว่า โอ้อู้อภิบาลแห่งข้าได้โปรดเมตตาทั้งสองคนเช่นเดียวกับที่ทั้งสอง ได้เลี้ยงดูข้าเมื่อครั้งยังเล็ก”

อิบรอฮีม ผู้ใจบุญ

อิบรอฮีมเดินทางมาที่บ้านของซามิย์ (ภาพยนตร์ใช้แสง High key ตรงข้ามกับฉากก่อนหน้า เป็นการบ่งบอกว่าปมในใจของตัวละครถูกทำลายลงแล้ว บ้านกลับมาน่าอยู่อีกครั้ง) โดยตั้งใจจะมาพูดคุยหาทางออกเกี่ยวกับการรักษาอาการซัลมาน เมื่อทราบว่าซามิย์อยู่บนห้องนอน อิบรอฮีมจึงเดินขึ้นไปหา ก่อนจะแอบได้ยินซามิย์และเพื่อนเด็กช่างพูดคุยกันเรื่องงานขนส่งยาเสพติดที่รายได้ดีมาก ซึ่งจะช่วยให้ซามิย์มีเงินไปจ่ายค่าทำกายภาพบำบัดซัลมานได้อย่างสบาย แต่แน่นอนว่าซามิย์เลือกที่จะปฏิเสธ เพราะเป็นงานที่ไม่สุจริต ผิดกฎหมาย แถมยังเป็นบาปร้ายแรง อิบรอฮีมได้ยินเช่นนั้นจึงกลับบ้าน โดยไม่ได้พบซามิย์ เมื่อกลับถึงบ้าน อิบรอฮีมได้คิดทบทวนถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นอีกครั้ง และกำลังตัดสินใจว่าเงินเก็บของตัวเองนั้นควรใช้จ่ายไปทางไหน ระหว่างใช้เป็นค่าทำอัญญาอย่างที่ตั้งใจไว้ หรือควรนำเงินไปช่วยเหลือครอบครัวของซามิย์ โดยขณะที่ตัวละครกำลังใช้ความคิด ภาพยนตร์มีการใช้ขนาดภาพใกล้มาก (Close up) แสดงถึงสีหน้าเคร่งเครียดของตัวละคร รวมทั้งเทคนิคการเคลื่อนกล้องเข้าหาวัตถุที่ใช้ขณะที่ตัวละครกำลังใช้ความคิด โดยมีเสียงบรรยายของตัวละคร (Narration) ว่า “ผมเคยสงสัยว่า ทำไมซามิย์ต้องเข้ามาในชีวิตผม ทำไมผมต้องไปรู้ความลับของเขา... หรือว่าผมต้องทำอะไรสักอย่างแล้ว การต้องเลือกระหว่างสองสิ่งนี้มันลำบากใจจริงๆ”

ต่อมาเป็นฉากที่ซัลมานได้กลับมาทำกายภาพบำบัดอีกครั้ง เป็นการบอกกับคนดูว่าอิบรอฮีมตัดสินใจนำเงินเก็บไปช่วยเหลือครอบครัวซามิย์ ทว่าอิบรอฮีมเลือกที่จะไม่บอกความ

จริง เพราะกลัวว่าชาวมียที่ถือศักดิ์ศรีถูกผู้ชายเป็นเรื่องใหญ่จะไม่ยอมรับความช่วยเหลือ โดยปล่อยให้ชาวมียเข้าใจว่าซัลมานได้เป็นคนไปชื้อนาถาของโรงพยาบาล ทั้งนี้ ในเย็นวันนั้นอิบรอฮีมได้ชวนชาวมียและซัลมานไปเลี้ยงซาบู โดยหลังจากได้ลิ้มลองเนื้อสไลด์แสนอร่อยที่ร้านซาบูแล้ว ชาวมียก็เกิดปรี้งใจเดียวในการทำโรตีสูทรใหม่ขึ้นมา เป็นโรตีสูทิมแองเนื้อสไลด์

ชาวมีย โรตีสูทิมแองเนื้อสไลด์

ภาพยนตร์เล่าซีเควนซ์ต่อมาด้วยแสง High key สู่ถึงเรื่องราวดีๆ ที่กำลังเกิดขึ้น และใช้เทคนิคการตัดต่อ เชื่อมโยงฉากต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเสียงอะแคปเปลลาจังหวะสนุกสนาน โดยหลังจากได้ไอเดีย ชาวมียก็นำเนื้อสไลด์ไปลองทำที่บ้าน อิบรอฮีม ชาวมีย และซัลมาน ช่วยกันทำแองเนื้อสไลด์ ชิมรสชาติ พุดคุยหยอกล้อกันอย่างสนุกสนาน จนสุดท้ายเมื่อได้รสชาติที่อร่อยกลมกล่อม ชาวมียตัดสินใจเปิดร้านโรตีสูทิมแองที่บ้านชื่อว่า “ชาวมีย โรตีสูทิมแองเนื้อสไลด์” โดยในขณะนี้ อิบรอฮีมได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวชาวมียไปโดยปริยาย

ในช่วงวันแรกๆ ร้านโรตีสูทิมแองไม่ได้เท่าที่ควร ป้าจึงพูดเป็นกำลังใจให้กับลูกชายว่า “ธุรกิจก็แบบนี้แหละ ถ้าเราทำเต็มที่แล้ว ที่เหลือก็ต้องตะแวกกั๊” (มีข้อความอธิบายคำศัพท์ด้านล่างว่า ตะแวกกั๊ - มอบหมายต่อพระเจ้า) โดยระหว่างที่ทุกคนกำลังนั่งคุยกันอย่างแข็งๆ ที่หน้าบ้าน บังใจอู๋คู่แข่งร้านโรตีสูทิมแองก็ได้ผ่านมาพอดีพร้อมกับคำถากถาง “นี่กว่าขาดทุนล้มละลายไปเรียบร้อยแล้ว แอบมาซุ่มเปิดร้านใหม่ก็ไม่บอก” อย่างไรก็ตาม ลูกมานได้ลองนำโรตีสูทิมแองเนื้อสไลด์สูตรใหม่ให้บังใจอู๋ชิม เมื่อได้กินคำแรกบังใจอู๋ถึงกับเอ่ยปากชมว่าอร่อย แถมยังบอกอีกว่าปู่ย่าตายายไม่ค่อยชินกับเนื้อสไลด์แบบนี้ อิบรอฮีมได้ยืนยันเช่นนั้นจึงเสนอไอเดียว่าควรลองทำให้ลูกค้าชิมก่อน ชาวมียจึงคิดโปรโมชันเปิดร้านใหม่ พาคนสูงวัยมาชิมลด 50%

หลังจากคิดป้ายโปรโมชันหน้าร้าน ก็มีนักเรียนช่างคู่อริของชาวมียผ่านมาเห็น ภาพยนตร์ได้ทำให้คนดูคิดว่าเรื่องร้ายๆ กำลังเกิดขึ้นกับครอบครัวชาวมียอีกแน่นอน ด้วยการใส่เสียงอะแคปเปลลาจังหวะเร็วสร้างความตื่นเต้นลุ้นระทึก พร้อมกับรอยยิ้มมุมปากบนใบหน้ายิ้มเกียมของเด็กช่างคนดังกล่าว

ภาพที่ 4.27 นักเรียนช่างคู่อริของซามิย์ผ่านมาเห็นร้านโรติของซามิย์ ภาพยนตร์ทำให้คนดูคิดว่าเรื่องร้ายๆ กำลังเกิดขึ้น ด้วยการใส่เสียงอะแคปเปลลาจังหวะเร็วสร้างความตื่นเต้นลุ้นระทึกพร้อมกับรอยยิ้มมุมปากบนใบหน้าเหี้ยมเกรียม

วันถัดมา เมื่อซามิย์พบกับเด็กช่างคู่อริ ก็ขึ้นเสียงใส่ทันที ทว่าอีกฝ่ายกลับบอกว่าแค่พาพ่อมากินโรติตามโปรโมชันที่ร้านจัดไว้ ก่อนจะเดินเข้าร้านและมีกลุ่มเด็กช่างพาพ่อแม่มากินโรติกันอย่างล้นหลาม สีหน้าถมึงทึงของซามิย์แปรเปลี่ยนเป็นรอยยิ้มกินใจ (เสียงอะแคปเปลลาจังหวะช้าเสริมอารมณ์ซาบซึ้ง) ร้านโรติของซามิย์ครึกครื้นขึ้นทันตา พร้อมๆ กับรอยยิ้มของทุกคน แม้บรรยากาศในร้านจะคึกคัก แต่อบอวนไปด้วยกลิ่นอายแห่งความสุข

อย่างไรก็ตาม ในช่วงใกล้ปิดร้าน แซะได้แวะมาลิ้มลองโรติสูตรใหม่ที่ร้านด้วย และเมื่อได้พบกับอิบรอฮีมจึงสอบถามถึงสาเหตุที่ยกเลิกการไปทำฮัจญ์กลางคัน ซามิย์ได้ยื่นเข้าจึงเกิดความสงสัย และไปตรวจสอบที่ฝ่ายการเงินของโรงพยาบาลถึงค่าใช้จ่ายในการทำกายภาพบำบัดซัลมาน

ซามิย์สารภาพ

เมื่อซามิย์ทราบความจริงว่าอิบรอฮีมเป็นผู้ออกค่าทำกายภาพบำบัดซัลมานให้ทั้งหมด จึงรีบไปที่บ้านอิบรอฮีมเพื่อไปสอบถามเชิงต่อว่า เนื่องจากการเอาเงินเก็บมาช่วยเขาทำให้อิบรอฮีมไม่ได้ไปทำฮัจญ์ แต่อิบรอฮีมกลับบอกว่ายินดีช่วย และเชื่อว่าเป็นการทำบุญให้กับคนดีคนหนึ่ง ซามิย์ได้ยื่นเช่นนั้นยิ่งรู้สึกผิดมากขึ้น เพราะคิดว่าตัวเองไม่ใช่คนดี พร้อมกับเล่าความจริงว่าสาเหตุที่ซัลมานต้องมาเจ็บป่วยเช่นนี้ เพราะตนเป็นคนดึงซัลมานมารับกระสุนแทน (ภาพยนตร์นำภาพในอดีตมาฉายให้คนดูเห็นว่าซามิย์เป็นคนดึงซัลมานมารับกระสุน) ทั้งนี้ ซามิย์สารภาพว่าในขณะนั้นโกรธเกลียดซัลมานมาก ตรงกันข้ามกับปัจจุบันหลังจากที่ได้เปิดใจคุยกับผู้เป็นพ่อในวันนั้นก็ทำให้ซามิย์เปลี่ยนความคิดใหม่ทั้งหมด ต่อมาตัวละครทั้งสองได้พูดคุยกันอย่างเปิดใจ โดยซามิย์พูดทั้ง

น้ำตา น้ำเสียงสั่นเครือ (เสียงอะแคปเปลลา และขนาดภาพใกล้มาก หรือ Close up ช่วยถ่ายทอดอารมณ์อัดอั้นมายังคนดู)

ซามิย์: ผมพามันไปตาย แทนที่มันจะเอาคืน มันกลับไม่ประกาศบอกความชั่วของผมให้ใครฟัง นี่แหละเป็นการเอาคืนที่เจ็บแสบที่สุด เพราะยังมันทำแบบนี้ผมก็ยังดูเลว

อิบรอฮีม: แล้วถ้าเกิดว่าซัลเขาต้องนอนป่วย นอนแน่นิ่งอยู่บนเตียงตลอดไป นายจะทำยังไง

ซามิย์: ผมไม่ได้พูดให้ตัวเองหลอนะบัง แต่ถ้าถึงเวลานั้นจริง ผมจะไม่ทิ้งมัน ผมจะเป็นแขนเป็นขาให้มัน ไปตลอดชีวิต

อิบรอฮีม: ถ้างั้นบังได้คำตอบแล้ว บังจ่ายเงินค่าอัญญาของตัวเองเพื่อซื้อหัวใจของคนดีๆ คนหนึ่ง บังคิดว่ามันคุ้มค่าจริงๆ

ภาพที่ 4.28 ซามิย์สารภาพกับอิบรอฮีมว่าตนเป็นคนดิ่งซัลมานมารับกระสุน แต่อิบรอฮีมยังเชื่อในความดีของซามิย์ เป็นอีกหนึ่งซีนอารมณ์ที่เทคนิคต่างๆ ทางภาพยนตร์ถูกใช้อย่างเข้มข้น

ความฝันที่เป็นจริง

คืนหนึ่งอิบรอฮีมฝันว่าตัวเองในชุดสีดำส่วนกำลังถูกเรียกหาโดยใครบางคน ในความฝันนั้นอิบรอฮีมค่อยๆ เดินไปตามเสียงด้วยความฉงน ก่อนที่ภาพยนตร์จะใช้เทคนิคการตัดต่อสลับเครื่องแต่งกายของอิบรอฮีมจากสีดำส่วน กลายเป็นชุดเอี๊ยะรอมลีขาวบริสุทธิ์ (เป็นผ้าขาวสองผืนที่ไม่เย็บติดกัน ใช้สำหรับประกอบพิธีฮัจญ์) และได้พบกับแม่ในชุดสีขาวเช่นกัน โดยผู้เป็นแม่กำลังเรียกขานเขาว่า “ฮัจญี อิบรอฮีม” (ฮัจญี หมายถึงคนที่ได้ไปทำฮัจญ์มาแล้ว) สุดท้ายอิบรอฮีมตื่นขึ้นจากภวังค์ พร้อมกับความสับสนว่าในฝันนั้นหมายถึงอะไร ก่อนจะมองไปยังผ้าผืนสีขาวที่แขวนไว้หน้าตู้เสื้อผ้า ในฉากนี้การที่ตัวละครใส่ชุดสีดำส่วนสื่อความหมายถึงคนธรรมดาที่มีความผิดบาป

ติดตัว แต่เมื่อภาพยนตร์ได้เปลี่ยนให้ตัวละครสวมชุดเอี๊ยะรอมลีขาว เป็นการสื่อถึงผู้ที่สะอาด บริสุทธิ์ไร้ซึ่งมลทินใดๆ เสมือนคนเกิดใหม่ ถือเป็นบอกรับเป็นนัยๆ กับคนดูว่าอิบรอฮีมกำลังจะได้ไป ทำฮัจญ์อย่างที่ตั้งใจไว้นั่นเอง ทั้งนี้ ในทัศนะของศาสนาอิสลาม ความฝันลักษณะนี้ถือเป็นสัญญาณที่ดี เสมือนว่าพระเจ้ากำลังจะเชิญชวนให้อิบรอฮีมได้ไปเยือนบ้านของพระองค์

เหตุการณ์ต่อมาเกิดขึ้นที่ร้านโรตีของซามีย์ โดยลาลา วิศวกรรุ่นใหญ่ ผู้มีฐานะดี ได้มา อุดหนุนโรตีที่ร้าน ทั้งนี้ ลาลามาในสภาพที่ต้องนั่งรถเข็น เนื่องจากเกิดอุบัติเหตุลื่นล้มในห้องน้ำ แม้อาการจะไม่ได้หนักมาก แต่ก็ต้องทำกายภาพบำบัดอย่างต่อเนื่อง แพทย์จึงไม่แนะนำให้ลาลาไป ทำฮัจญ์ ด้วยเกรงว่าหากเว้นการทำกายภาพบำบัดเป็นเดือนๆ อาการอาจทรุดลงได้ ถ้าต้องการไปทำ ฮัจญ์จริงๆ ต้องมีนักกายภาพบำบัดไปด้วยเท่านั้น เมื่อซามีย์ได้ยินเช่นนั้นจึงเสนอชื่ออิบรอฮีม

ซามีย์รีบไปแจ้งข่าวดีให้อิบรอฮีมทราบทันที อิบรอฮีมรู้สึกดีใจเป็นอย่างมาก จึงกล่าว ว่า “อัลฮัมดุลิลลาฮฺ” (ถ้อยคำแสดงการขอบคุณต่อพระเจ้า) ด้วยความซาบซึ้ง โดยซามีย์ได้พูดคุย กับอิบรอฮีมว่า “บังเป็นผู้ให้มาตลอด ถึงเวลาที่บังจะเป็นผู้รับบ้างแล้ว” หลังจากนั้นอิบรอฮีมได้ก้ม กราบสวดซูโคร เพื่อแสดงความขอบคุณต่อพระเจ้า (ภาพยนตร์ใช้ภาพ Slow motion พร้อมกับ เสียงอะแคปเปลลาถ่ายทอดอารมณ์ซาบซึ้งมายังคนดู) ขณะเดียวกันซามีย์ก็รู้สึกปลาบปลื้มจนน้ำตา ไหลอาบแก้ม (ภาพขนาดใกล้ หรือ Close up ถูกใช้สื่อสารอารมณ์ตื่นตันใจของตัวละคร) ต่อมาทั้งสองได้สนทนากัน ซึ่งถือเป็นการสะท้อนความเชื่อของชาวมุสลิม

ซามีย์: ผมเชื่อมาตลอดเลยนะ ว่าอัลลอฮฺทรงอยู่ใกล้บ่าวของพระองค์ ทรงได้ยินในสิ่งที่ บ่าวกำลังขอ

อิบรอฮีม: พระองค์ทรงรู้ว่าบ่าวของพระองค์คิดอะไรอยู่

ซามีย์: และทุกสิ่งที่เราทำจะ ได้รับผลตอบแทนอย่างแน่นอน ไม่เห็นกันใน โลกนี้ ก็ใน โลกหน้า ณ ที่พระองค์ เชื่อเถอะไม่มีวันสูญเปล่า

ทั้งนี้ ภาพยนตร์ได้ขึ้นข้อความอธิบายคำศัพท์ภาษาอาหรับด้านล่างของจอภาพว่า “อัลฮัมดุลิลลาฮฺ - ถ้อยคำแสดงการขอบคุณต่อพระเจ้า”, “ซูโคร - ขอบคุณ” และ “สวดซูโคร - การ ก้มกราบเพื่อแสดงความขอบคุณต่อพระเจ้า”

คำว่า “อัลฮัมดุลิลลาฮฺ” ถือเป็นประโยคติดปากของมุสลิมที่มักกล่าวเมื่อมีเรื่องน่ายินดี เกิดขึ้น รวมทั้งการก้มกราบสวดซูโครนั้น เป็นการแสดงความขอบคุณต่อพระเจ้าที่ประทานเรื่องดี งามมาให้ เพราะมุสลิมเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น ล้วนมาจากพระเจ้าทั้งสิ้น นอกจากนี้ บทสนทนาของ ตัวละครยังเป็นการนำเสนอความเชื่อของมุสลิมที่ว่า พระเจ้าคือผู้ทรงรอบรู้ทุกเรื่อง แม้กระทั่ง ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ก็ตาม รวมทั้งความเชื่อของมุสลิมเกี่ยวกับการมีอยู่ของ โลกหน้า ที่ยั่งยืน

กว่า ดีกว่า สุขสบายกว่า ซึ่งความดีต่างๆ ที่ได้กระทำนั้นอาจไม่ได้รับการตอบแทนในโลกนี้ แต่จะได้รับในโลกหน้าอย่างแน่นอน

ภาพที่ 4.29 หลังจากอิบรอฮีมรู้ว่ากำลังจะได้ไปทำฮัจญ์จึงก้มกราบสุญูดชูโกร ขอบคุณพระเจ้า ภาพยนตร์ใช้ภาพ Slow motion พร้อมกับเสียงอะแคปเปลลาถ่ายทอดอารมณ์ซาบซึ้งมายังคนดู

ภาพยนตร์เล่าตอนท้ายของช่วงพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) ด้วยโทนอารมณ์สดใส มีความสุข เป็นฉากในบ้านของอิบรอฮีมที่ซามีย์ได้นำเสื่อสุทมาคืน หลังจากอาสาไปซักแห้งให้ สองตัวละครพูดคุยหยอกล้อกันอย่างสนิทสนม เต็มไปด้วยเสียงหัวเราะ และรอยยิ้มแห่งความปิติ ทั้งนี้ ขณะที่อิบรอฮีมได้ยื่นเงินให้ซามีย์เป็นค่าซักแห้งเสื่อสุท ซามีย์กลับปฏิเสธ และบอกว่าขอเป็นคู่อุหน้ำกะบะหุแทน (ภาพยนตร์ขึ้นข้อความอธิบายด้านล่างจั่วว่า “คู่อุหน้ำกะบะหุ - การขอพรจากพระเจ้าในระหว่างประกอบพิธีฮัจญ์”) อิบรอฮีมจึงฉีกกระดาษให้ซามีย์เขียนข้อความลงไป ก่อนที่ซามีย์จะทำทิมองเสื่อสุทของอิบรอฮีมแล้วมยิ้ม ทำให้คนดูรู้สึกได้ว่าซามีย์กำลังคิดทำอะไรเซอร์ไพรส์อิบรอฮีมเป็นแน่

3) ช่วงสรุปเรื่อง (Ending)

ภาพยนตร์เล่าตอนจบของเรื่องแบบมีความสุข หรือที่เรียกกันว่า Happy ending โดยในพล็อตหลัก ซามีย์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและได้กลับไปเรียนต่อ ส่วนในพล็อตรอง ท้ายที่สุดอิบรอฮีมก็ได้ไปทำฮัจญ์อย่างที่ตั้งใจไว้

เมื่อถึงวันเดินทางไปทำฮัจญ์ ภาพยนตร์เล่าฉากในสนามบินด้วยบรรยากาศแสนอบอุ่น (เสียงอะแคปเปลลาจังหวะสนุกสนาน สดใส ช่วยเสริมอารมณ์ผู้ชม) คนที่กำลังจะได้ไปทำฮัจญ์

และญาติพี่น้อง ต่างมารวมตัวเพื่อแสดงความยินดี สวมกอด และอวยพรกันอย่างมีความสุข โดยระหว่างรอขึ้นเครื่องบิน ลาลากับอิวรอฮีมพูดคุยกันถึงการไปทำฮัจญ์ในครั้งนี้ว่า

ลาลา: ซามีย์เล่าเรื่องของคุณให้ผมฟังหมดแล้ว ผมดีใจนะที่มีคุณเดินทางไปด้วย

อิวรอฮีม: ผมต้องขอบคุณลาลามากนะครับ ที่ทำให้ผมได้ทำตามเนียบที่ผมตั้งใจไว้

ลาลา: อัลลอฮ์กำหนดให้คุณเดินทางไปต่างหาก คุณรู้ไหม ผมทำฮัจญ์ติดต่อกันมาเป็นสิบๆ ปี ผมเคยคิดว่าฮัจญ์ของผมเนี่ยยิ่งใหญ่ที่สุด แต่วันนี้ผมละอายต่อคุณมาก ผมว่าการทำฮัจญ์ของคุณแค่ครั้งเดียว ดีกว่าพันฮัจญ์ของผมซะอีก

อิวรอฮีม: ลาลาชมผมเกินไปแล้วครับ

ลาลา: จริงๆ นะ ผมเดินทางไปที่บ้านของอัลลอฮ์ แต่คุณ... อัลลอฮ์ทรงเชิญคุณไปที่บ้านของพระองค์

อิวรอฮีม: อัลฮัมดุลิลลาฮ์ครับ

ฉากต่อมาบนเครื่องบิน เมื่ออิวรอฮีมเห็นว่าลาลาเริ่มมีนสิเราะะ จึงหยิบยาคมในกระเป๋าเสื้อสูทให้ ก่อนจะพบว่าแผ่นกระดาษซ่อนอยู่ในนั้น เมื่อเปิดออกก็ปรากฏเป็นข้อความที่เขียนด้วยลายมืออย่างบรรจง อิวรอฮีมงงเล็กน้อย แต่ก็รู้ทันทีว่าเป็นฝีมือของซามีย์ โดยในขณะที่อิวรอฮีมกำลังอ่านข้อความบนกระดาษนั้น ภาพยนตร์ได้ใช้เสียงบรรยายของตัวละครซามีย์ (Narration) เพื่อบรรยายข้อความในจดหมาย ซึ่งถือเป็นบทสรุปเรื่องราวทั้งหมดของภาพยนตร์

“ผมเรียนรู้การใช้ชีวิตมาหลายปี แต่ผมกลับได้เข้าใจชีวิตแบบจริงๆ เมื่อไม่นานมานี้เอง อะไรก็ตามที่เราทำ สิ่งนั้นจะกลับมาหาเรา ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ไม่เห็นผลวันนี้ ก็จะได้เห็นในโลกหน้า สิ่งที่ยังได้รับวันนี้ก็เช่นเดียวกัน ทุกอย่างล้วนมาจากสิ่งดีๆ ที่บังยับยั้งให้กับครอบครัวของผม วันนี้ผมอาจไม่สะดวกไปส่งบัง แต่เชื่อเถอะว่าอัลลอฮ์จะทรงคุ้มครองแขกคนสำคัญของพระองค์ ขอให้บังตั้งใจทำฮัจญ์ตามแบบอย่างท่านนบี ขอให้ฮัจญ์ของบังเป็นฮัจญ์ที่มีบารูร ตอนที่อยู่ต่อหน้ากะบะหุ อย่าลืมขอให้ผมและครอบครัวได้เจอกับอีกครึ่งในสวรรค์ชั้นฟิเรเดาะห์ของพระองค์นะครับ”

อิวรอฮีมอ่านจดหมายในมือด้วยความซาบซึ้งจนน้ำตาเอ่อล้น ทั้งนี้ ภาพยนตร์ได้ใช้เสียงอะแคปเปลลาเข้ามาช่วยเสริมอารมณ์คนดูให้เกิดความรู้สึกร่วมไปพร้อมกับตัวละคร รวมทั้งได้มีการตัดสลับภาพไปมาระหว่างตัวละครอิวรอฮีมบนเครื่องบิน กับซามีย์ในชุดนักเรียนช่างกลเป็นการเล่าตอนจบว่าซามีย์ได้กลับไปเรียนต่อ นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังขึ้นข้อความอธิบายให้คนดูเข้าใจคำศัพท์เฉพาะด้านล่างของจอได้แก่ “ฮัจญ์มีบารูร - ฮัจญ์ที่สมบูรณ์และถูกต้องรับจากพระเจ้า” และ “สวรรค์ชั้นฟิเรเดาะห์ - สวรรค์ชั้นสูงสุด”

ภาพที่ 4.30 อีบรอฮีมอ่านจดหมายในมือด้วยความซาบซึ้งจนน้ำตาเอ่อล้น โดยภาพยนตร์ได้ใช้เสียงอะแคปเปลลาเข้ามาช่วยเสริมอารมณ์คนดูให้เกิดความรู้สึกร่วม

จากสุดท้าย เป็นภาพซามิย์กำลังขับรถมอเตอร์ไซค์บนท้องถนนอย่างสบายใจในชุดนักเรียนช่างกล สื่อให้เห็นว่าชีวิตของตัวละครกำลังอยู่ในเส้นทางที่ดีขึ้น ถือเป็นจบแบบมีความสุข โดยภาพยนตร์ได้ใช้เสียงอนาซิด “ชนะใจ” เข้ามาประกอบให้คนดูติดตามและปิดเรื่อง

ตราบไคที่ฉันทัน ยังมีแรงยืนอยู่
 ขอสักวัน จะต้องเดินบนทางที่ดี
 ใจยังมีฝัน ขอสักครั้งเบื่องบน
 ให้หยัดยืนมั่นคง บนเส้นทางเที่ยงตรง...เส้นนี้
 รู้ว่ามัน ไม่ง่ายเลย อยากรู้เป็นคนที่ดีอย่าง ใจเราเองต้องการ
 คิดทบทวนไม่ถ้วนถี่ วันที่ยังมีโอกาส แต่กลับพังทลาย
 จะมีใครรู้ มันปวดร้าว ทูรนทुरายเพียงไหน
 เจ็บที่ใจนั้น เข้าใจดี แต่ยังทำ
 ยิ่งจมลึกลงไป เจ็บที่แพ้ตัวเอง
 จนวันนี้ต้องอยู่บนความละเอียด
 ตราบไคที่ฉันทัน ยังมีแรงยืนอยู่
 ขอสักวัน จะต้องเดินบนทางที่ดี
 ใจยังมีฝัน ขอสักครั้งเบื่องบน
 อย่าเปลี่ยนแปรหัวใจ ให้ต้องไกลทางเดิน...เส้นนี้
 ทางไปสู่สวรรค์...

4.3.3 แนวคิดที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อสาร

จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์ฮาล์วเรื่อง U-Turn จุดกลับใจ แนวคิดที่ภาพยนตร์ต้องการถ่ายทอดซึ่งถือเป็นแก่นความคิดหลักของเรื่อง (Theme) นั่นคือ **สิ่งที่ทำไม่ว่าจะดีหรือร้าย สุดท้ายจะย้อนกลับมาหาเราอย่างแน่นอน** ซึ่งเนื้อหาในเรื่องได้สะท้อนชีวิตทั้งเรื่องดีและไม่ดีในแบบฉบับของชาวมุสลิม โดยในพล็อตหลักจะเห็นว่าคนที่ซามีย์ไปทำร้ายผู้อื่น บาปกรรมที่ตัวเองทำก็ได้ย้อนกลับมาทำร้ายพ่อของเขา ทำให้พ่อมีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย (ย้อนกลับมาหาเราทางอ้อม) รวมทั้งจากการที่เขาคิดไม่ดี ทำไม่ดีต่อผู้มีพระคุณ คิดว่าพ่อรักลูกไม่เท่ากัน และอิจฉาริษยาน้องชายตัวเอง แม้เขาจะกลับเนื้อกลับตัวเลิกเป็นนักเลงแล้วก็ตาม แต่ชีวิตก็ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคอยู่ร่ำไป จนสุดท้ายเมื่อปมปัญหาที่ผูกไว้ในใจถูกแก้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อพ่อและครอบครัวเสียใหม่ ชีวิตจึงดีขึ้น

สำหรับพล็อตรอง ภาพยนตร์ถ่ายทอดแนวคิดดังกล่าวผ่านตัวละครผู้ช่วยเหลืออย่าง “อับรอฮีม” ในฐานะผู้ให้ ซึ่งการให้อย่างบริสุทธิ์ใจ สุดท้ายเขาก็ได้รับผลตอบแทนกลับมา โดยในเรื่อง อับรอฮีมสามารถเก็บเงินสำหรับไปทำฮัจญ์ได้แล้ว แต่เมื่อได้มารู้จักกับซามีย์ที่ต้องการใช้เงินไปรักษาอาการน้องชาย เขาได้เสียสละเงินเก็บของตนให้ครอบครัวนี้ จนตัวเองอดไปทำฮัจญ์ปรากฏว่ามีเศรษฐีที่จะไปทำฮัจญ์ประสบอุบัติเหตุจนมีปัญหาเรื่องกระดูก จึงต้องการนักกายภาพบำบัดติดตามไปด้วย อับรอฮีมจึงได้ไปทำฮัจญ์ในที่สุด แนวคิดดังกล่าวถือเป็นการสะท้อนความเชื่อของมุสลิมที่ว่า “การให้” หรือการบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น จะได้รับผลตอบแทนอย่างแน่นอนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยที่เราอาจไม่คาดคิด และถึงแม้จะไม่ได้รับภาคผลในชีวิตนี้ ก็จะได้รับในโลกหน้า เนื่องจากการสะสมผลบุญสำหรับชีวิตหลังความตายและในอาคีเราะห์ (โลกหน้า)

ภาพยนตร์ยังได้สอดแทรกความเป็นอิสลามตลอดทั้งเรื่องผ่านวิถีชีวิตของตัวละครหลักที่เป็นมุสลิมทั้งคำพูด การกระทำ ความเชื่อ ยกตัวอย่างเช่น ฉากการละหมาด การอาบน้ำละหมาด อ่านคัมภีร์อัลกุรอาน ความใกล้ชิดระหว่างผู้คนกับศาสนสถานอย่างมัสยิด รวมทั้งคำพูดที่เป็นคำศัพท์ต่างๆ เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม อย่างคำว่า ฮัจญ์ อินชาอัลลอฮุ อายัล มลาอิกะฮุ ฯลฯ โดยภาพยนตร์ได้ใส่คำอธิบายความหมายไว้ที่ด้านล่างของเฟรมภาพเพื่อให้ผู้ชมต่างศาสนาเข้าใจคำศัพท์ดังกล่าว

นอกจากการถ่ายทอดความเป็นอิสลามผ่านวิถีชีวิตมุสลิมแล้ว ภาพยนตร์ยังนำเสนอแนวคิดย่อยอีกหลายแนวคิดเกี่ยวกับอิสลาม ยกตัวอย่างเช่น

มุสลิมผู้ศรัทธาจะอดทนและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ดังที่ตัวละครซามีย์ได้พบเจอกับอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะการถูกมองว่าเคร่งคัดในศาสนาจนเกินไป

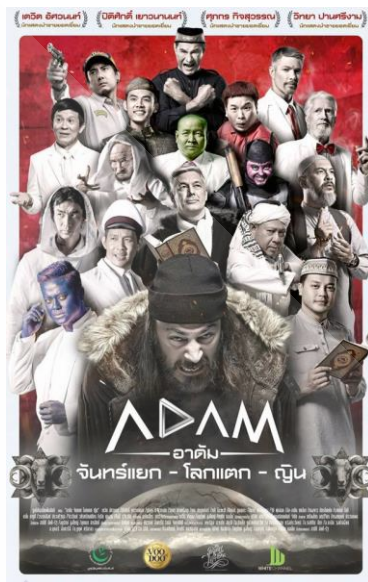
และต้องเลือกระหว่างการละหมาดกับการทำงาน ซามีย์เลือกการละหมาด เพราะเป็นศาสนกิจที่สำคัญอย่างยิ่งของมุสลิม จนตัวเองต้องตกงาน แต่สุดท้ายเขาก็ได้รับความช่วยเหลือ และได้รับผลตอบแทนที่ดียิ่งกว่า ภาพยนตร์ได้นำอนาซิด “รางวัล” ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอดทนยืนหยัดของมุสลิมผู้ศรัทธามาเสริมอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชม

การทำดีกับพ่อแม่ ผู้มีพระคุณ ภาพยนตร์ได้ทำให้ตัวละครซามีย์มีปมในใจคิดว่าตัวเองเป็นลูกเลี้ยงที่พ่อแม่ไม่รัก เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจจนส่งผลต่อการกระทำไม่ดีของเขาต่อผู้เป็นพ่อ โดยเฉพาะการตะโกนขึ้นเสียงต่อว่าบิดา ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง ดังที่อัลกุรอานบทอัลอิสรออ์ โองการที่ 23-24 ระบุไว้ว่า “และพระผู้อภิบาลของเจ้าได้สั่งไม่ให้พวกเจ้าเคารพภักดีผู้ใดเว้นแต่อัลลอฮ์เพียงผู้เดียว และต้องทำดีกับบิดามารดาทั้งสอง แม้ว่าทั้งสองนั้นหรือใครคนใดคนหนึ่งได้แก่ชราลง ดังนั้นเจ้าอย่าได้กล่าว ‘อูฟ’ (กล่าว ‘หึ’ แสดงความเบื่อหน่ายหรือรำคาญ) อย่าตะคอกใส่ทั้งสอง และจงกล่าวคำพูดที่ดีกับทั้งสองคน จงนอบน้อมตนให้กับทั้งสองด้วยความเมตตา และจงกล่าวขอพรให้กับทั้งสองว่า โอ้อู้อภิบาลแห่งข้าได้โปรดเมตตาทั้งสองคน เช่นเดียวกับที่ทั้งสองได้เลี้ยงดูข้าเมื่อครั้งยังเล็ก”

ทั้งนี้ ภาพยนตร์ได้เล่าฉากในบ้านของซามีย์ด้วยแสง Low key เพื่อสื่อถึงอารมณ์ความหม่นหมองของซามีย์ที่มีต่อคนในครอบครัว ทว่าเมื่อเรื่องดำเนินไปจนถึงตอนที่ซามีย์เอาชนะความขัดแย้งในจิตใจของตัวเองได้ ทำให้ชีวิตของเขาค่อยๆ ดีขึ้น ฉากในบ้านก็ถูกเล่าด้วยแสง High key ตรงข้ามกับช่วงก่อนหน้า บ่งบอกถึงการหลุดพ้นจากปมปัญหาดังกล่าว

ความผูกพันกับพระเจ้า ภาพยนตร์ได้สะท้อนวิถีชีวิตมุสลิมที่เมื่อมีเรื่องทุกข์ร้อนใจ พานพบกับเรื่องที่ทำให้ตัวเองไม่สบายใจ หรือเจอกับอุปสรรคต่างๆ ก็มักจะพยายามเข้าหาพระเจ้า ทำตัวเองให้มีความใกล้ชิดพระองค์มากที่สุด ด้วยฉากที่ตัวละครปฏิบัติศาสนกิจที่มีอัลยิด ไม่ว่าจะเป็นการละหมาด การอ่านกุรอาน การศึกษาไคร์ครวญความหมายของกุรอาน การขอคูอาอู (ขอพรจากพระเจ้า) ฯลฯ

4.4 ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทรแยก-โลกแตก-ญิน (พ.ศ.2561)

4.4.1 พล็อตเรื่อง

ภาพยนตร์ประกอบด้วยพล็อตหลักที่ดำเนินไปพร้อมๆ กับการเล่าเรื่องย่อยๆ 4 เรื่อง โดยเป็นเรื่องราวของผู้กำกับภาพยนตร์มากฝีมือคนหนึ่งชื่อว่า “อาดัม” เขาเคยสร้างภาพยนตร์ต่อต้านศาสนาอิสลามจนประสบความสำเร็จทำให้ผู้คนเกลียดมุสลิมมาแล้ว กระทั่งได้ศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ทำให้เขาเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนมุมมองทัศนคติ และกลายมาเป็นผู้กำกับที่สร้างภาพยนตร์ที่เผยแพร่ศาสนาอิสลามเสียอย่างนั้น การเปลี่ยนอุดมการณ์มาสนับสนุนอิสลามนี้เองที่ทำให้ “ก้อง” แฟนคลับผู้คลั่งไคล้และชื่นชอบอาดัมมาโดยตลอด เกิดความแค้นฝังใจจนตามมาฆ่า โดยได้ดักกระหน่ำทางกลับบ้านของอาดัมเพื่อขอติดรถไปด้วย ทั้งนี้ก่อนที่จะลงมือฆ่าอาดัม เขาอยากฟังเรื่องเล่าจากผู้กำกับที่ตัวเองเคยชื่นชอบก่อน จึงบังคับให้อาดัมเล่าทีละเรื่อง หากเล่าไม่ดีก็จะฆ่าเสียตอนนั้น หากเป็นเรื่องที่ถูกต้องก็จะให้เล่าเรื่องต่อไป อาดัมที่คิดว่าเรื่องเล่าของเขาจะเปลี่ยนความคิดแฟนคลับผู้คลั่งไคล้คนนี้ได้จึงยอมเล่า ซึ่งอาดัมต้องทำให้สำเร็จเพราะลูกสาวต้องการล้างออกซิเจนที่อยู่ท้ายรถของเขา

อาดัมได้เริ่มเล่าเรื่องพร้อมกับการต้องขับรถไปเรื่อยๆ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นเรื่องย่อย 4 เรื่องที่ดำเนินไปและจบลงตามลำดับ ขณะเดียวกันพล็อตหลักหรือชีวิตจริงที่กำลังเผชิญอยู่ในภาพยนตร์ก็ถูกพัฒนาเหตุการณ์ไปด้วย โดยระหว่างที่เล่าเรื่อง รถเกิดยางแตก ทำให้ต้องเปลี่ยนรถ ก้องได้ไปจีวรรถของ “สุทธิชัย” หมอศัลยกรรมที่อ้างว่าตัวเองร่ำรวย ทั้งหมดโดยสารไปด้วยกันและฟังเรื่องเล่าของอาดัมต่อ เรื่องดำเนินไปจนกระทั่งถึงตอนท้ายๆ ของช่วงพัฒนาเหตุการณ์ ก้องโดน

หมอสุทธิชัยแอบวางยาพิษในน้ำดื่มระหว่างแวะเติมน้ำมัน อาดัมได้ตัดสินใจช่วยก้องโดยพยายามหายาถอนพิษที่ท้ายรถ แต่กลับเจอเพชรเม็ดงามที่หมอสุทธิชัยขโมยมา ทำให้หมอสุทธิชัยต้องจัดการกับอาดัมด้วย และตั้งใจจะเผาอาดัมกับก้องในรถเสีย แต่หมอสุทธิชัยก็พลาดทำให้ก้องที่อาการเริ่มดีขึ้น ระหว่างยื้อแย่งขัดขืนกัน ก้องได้เร่งเครื่องรถไปด้วยทำให้เสียหลักชนต้นไม้ จุดหักเหสำคัญ (Critical Turning Point) คือ อาดัมช่วยก้องออกมาได้ก่อนที่รถจะระเบิด ทำให้ก้องเปลี่ยนมุมมองความคิดใหม่และขอโทษอาดัมกับสิ่งที่เขาทำ ในช่วงท้ายก่อนที่จะสรุปเรื่อง ได้เกิดเหตุการณ์ที่เข้มข้นขึ้นอีกครั้ง เมื่อหมอสุทธิชัยที่ยังไม่ตายตามมาไล่ล่าอาดัมกับก้องจนทั้งสองต้องหนีหัวซุกหัวซุน แต่สุดท้ายก้องก็จัดการฆ่าหมอสุทธิชัยได้และออกจากปามายังจุดที่รถของอาดัมจอดขยับอยู่ ซึ่งมีชาวบ้านมาช่วย อาดัมโทรหาเพื่อนบ้านเพื่อขอยืมถังออกซิเจนทำให้เขาสามารถช่วยชีวิตลูกได้สำเร็จ

สำหรับเรื่องย่อยทั้ง 4 เรื่องที่อาดัมเล่าให้ก้องฟัง ได้แก่ 1. เรื่องราวของหุ่นยนต์ในโลกอนาคตที่กำลังพามนุษย์ขึ้นไปหาพระเจ้าเพื่อต่อรองให้มนุษย์มีอิสรเสรี เพราะมนุษย์คิดว่าโลกพัฒนาไปไกลแล้ว ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาพระเจ้าอีกต่อไป แต่สุดท้ายหุ่นยนต์ก็ระเบิดตัวเองจนทุกคนเสียชีวิต เพราะกลัวว่าหากมนุษย์ได้พบกับพระเจ้าจริงๆ ทุกอย่างจะถูกเปิดเผยแล้ว วิทยาศาสตร์ก็จะหมดความหมาย 2. เรื่องราวลัทธิความเชื่อของญี่ปุ่นเกี่ยวกับวันสิ้นโลก ซึ่งถูกหักล้างด้วยเนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอานของศาสนาอิสลามที่อธิบายสัญญาณต่างๆ เกี่ยวกับวันสิ้นโลกไว้ และมีการนำเสนอว่าลัทธิญี่ปุ่นดังกล่าวเป็นลัทธิดวงโลก 3. เรื่องราวของเจ้าหน้าที่กู้ภัยที่กำลังวางแผนฆ่าคนและทำลายหลักฐาน ก่อนจะโดนผี (ญิน) ตามหลอกหลอน สุดท้ายตัวเองก็โดนรถชนตาย และ 4. เรื่องของไสยศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกับ “ญิน” หรือปีศาจร้ายที่คอยกระชับกระชามมนุษย์ให้หลงผิดไปกับมัน ซึ่งท้ายที่สุดไสยศาสตร์มนต์ดำก็ได้ย้อนกลับมาทำร้ายลูกของคนที่เล่นไสยศาสตร์เอง แม้จะสำนึกผิดและสามารถปัดเป่าปีศาจร้ายไปได้ แต่ลูกก็ไม่กลับมาปกติเหมือนเดิม

4.4.2 โครงสร้างการเล่าเรื่องและการนำเสนอเกี่ยวกับอิสลามในภาพยนตร์

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้เล่าเรื่องตามลำดับการพัฒนาเรื่อง 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงเปิดเรื่อง (Exposition) ช่วงพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) และช่วงสรุปเรื่อง (Ending) โดยนำเรื่องย่อยๆ ข้างต้นมาร้อยเรียงกันระหว่างช่วงพัฒนาเหตุการณ์ และมีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอิสลามดังนี้

1) ช่วงเปิดเรื่อง (Exposition)

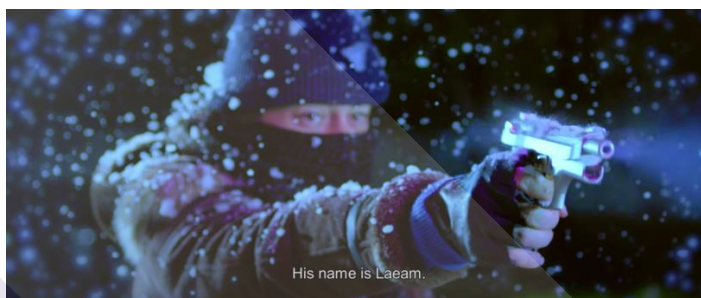
อาดัม - ฝรั่งเศส นำข่าวที่ย้ายมาอยู่ไทย

ภาพยนตร์เปิดเรื่องด้วยซีเควนซ์ที่เล่าเรื่องราวของพล็อตหลักสลับกับเรื่องย่อยทั้ง 4 เรื่อง โดยเป็นการรวบรวมเหตุการณ์และบทสนทนา (Dialogue) สำคัญๆ รวมทั้งมีการนำรูบิคและโทเท็ม (สัญลักษณ์ของความฉลาด) เข้ามาใส่ไว้ด้วย ทั้งหมดถูกนำมาเชื่อมกันโดยไม่ได้เรียงลำดับ มีการตัดสลับอย่างไวๆ ซ้ำไปซ้ำมา เพื่อเป็นการบอกกับคนดูว่าเรื่องราวเหล่านี้กำลังจะเกิดขึ้นในภาพยนตร์ ซึ่งจะไม่ใช่เรียงตามลำดับ ผู้ชมต้องเชื่อมโยงเอาเอง จากนั้นก็เข้าสู่พล็อตหลักด้วยภาพกลับหัว ซึ่งถือเป็นลายเซ็นของผู้กำกับภาพยนตร์ รวมทั้งกำลังสื่อสารไปยังคนดูว่าเรื่องราวที่กำลังจะเกิดขึ้นต่อจากนี้คือความวุ่นวายกลับตาลปัตร แล้วภาพยนตร์ก็เริ่มแนะนำตัวละครหลักคือ “อาดัม” ที่กำลังขับรถและคุยโทรศัพท์ไปด้วย ภาพยนตร์เล่าภูมิหลังของตัวละครอาดัมผ่านบทสนทนาทางโทรศัพท์กับภรรยา โดยอาดัมเป็นฝรั่งที่ย้ายมาอยู่ในประเทศไทยและพูดไทยได้คล่อง บุคลิกและการพูดจาที่ไพเราะน่าฟัง ประกอบกับเสียงอะแคปเปลล่าในจังหวะสบายๆ เป็นการบ่งบอกว่าตัวละครอาดัมเป็นบุคคลที่มีจิตใจดี

นอกจากนี้ ระหว่างที่พูดคุยกันทางโทรศัพท์ ภาพยนตร์เล่าเรื่องผ่านบทสนทนาว่าอาดัมได้ขับรถออกไปซื้อถังออกซิเจนและกำลังจะกลับบ้านเพื่อนำออกซิเจนไปให้ “อริส” ลูกสาวที่มีอาการป่วยและต้องใช้ถังออกซิเจนในการช่วยหายใจ อย่างไรก็ตาม อยู่ๆ คำพูดของอาดัมก็ชวนให้นึกถึงเหตุการณ์สะเทือนขวัญในอดีต (ภาพยนตร์ Flashback ไปยังเหตุการณ์ดังกล่าวโดยภาพโทนสีม่วงแดงสื่อถึงการฆ่าฟัน) เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ (มีหิมะตก) คือมีผู้ไม่หวังดีต้องการจะฆ่าอาดัม แต่ยิงพลาดไปโดนอริส ลูกสาวของเขาแทน ภาพสโลโมชันและเสียงอะแคปเปลล่าและอนาซิด “นั่นคือใจที่มีกูรอ่าน” ถูกใช้เสริมอารมณ์คนดูให้รู้สึกสะเทือนใจไปพร้อมกับอาดัม โดยอนาซิดมีเนื้อหาว่า

“ในโลกที่มีความวุ่น
 ในโลกที่ทุกคนต้องดิ้นรน
 ที่สับสน ร้อนรนจนใจ นั้นแสนเหนียว
 ในโลกที่ความทุกข์ท้อใจ
 ได้เดินผ่านเข้ามาเรื่อยๆ
 จนบางครั้งไม่รู้จะข้ามไปเช่นไร”

จากนั้นภาพยนตร์ก็กลับมาเล่าเหตุการณ์ปัจจุบันต่ออย่างค่อยๆ คลี่คลาย จนกระทั่ง อาดัมวางสายไป แล้วอริสได้โทรเข้ามาหาอาดัมเพื่อถามว่าหายไปไหน บทสนทนาที่เกิดขึ้นผนวกกับ มีการใส่ภาพ “รูบิค” เข้ามา ซึ่งให้เห็นว่าอริสเป็นเด็กฉลาด

ภาพที่ 4.31 ภาพยนตร์ Flashback ไปยังเหตุการณ์ที่มีผู้ไม่หวังดีต้องการจะฆ่าอาดัม แต่ยิงพลาดไป โคนอริส ลูกสาวของเขาแทน โดยเป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพโทนสีม่วงแดงสื่อถึงการฆ่าฟัน

สิง และ ก้อง ผู้โดยสารที่ขอติดรถมาด้วย

ภาพยนตร์ได้แนะนำเพิ่มอีกหนึ่งตัวละครคือ “สิง” ช่างซ่อมรถยนต์ที่รู้จักกับอาดัมเป็นอย่างดี โดยสิงได้ติดรถมาด้วยเนื่องจากกำลังไปทางเดียวกัน ทั้งคู่สนทนากันถึงปรัชญาการใช้ชีวิต และหลักการศาสนา โดยเป็นการโต้กันด้วยเหตุและผล ซึ่งทำให้คนดูทราบว่าอาดัมคือผู้ที่กำลังศึกษาอิสลามและมีความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี ส่วนสิงจะไม่ค่อยเห็นด้วยกับแนวคิดของอาดัม แต่บางประเด็นก็ไม่อาจโต้แย้งได้ด้วยเหตุและผล จึงต้องยอมรับ

จากนั้นภาพยนตร์ได้ตัดภาพมาที่ตัวละครลูกครึ่งชื่อว่า “ก้อง” กำลังยืนเล่นรูบิคอยู่ริมถนน โดยมีกระเป๋าดูทางอยู่ข้างๆ บ่งบอกว่าเป็นนักท่องเที่ยว การปรากฏตัวของก้องพร้อมกับ “รูบิค” แสดงให้เห็นว่าตัวละครเป็นคนฉลาด ทั้งนี้ ภาพยนตร์มีการใช้เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็ว สื่อสารอารมณ์นำคั้นหมายังคนดู และเมื่อรถของอาดัมขับเข้ามาใกล้ ก้องก็ได้โยนรูบิคทิ้งลงพื้น ทำทางห้ามๆ กวนๆ ของก้องทำให้รู้สึกได้ทันทีว่าตัวละครนี้ไม่ใช่คนดี โดยก้องได้โบกรถให้อาดัมจอดเพื่อจะขอติดรถไปด้วย อาดัมที่เป็นคนมีน้ำใจโอบอ้อมอารีจึงให้ก้องขึ้นรถมาอย่างเป็นกันเอง

ภาพที่ 4.32 ตัวละครอาดัม ก้อง และสิง (จากซ้ายไปขวา)

แฟนคลับบ้าคลั่ง

ทั้งสามคนออกเดินทางพร้อมกับบทสนทนาต่างๆ จนกระทั่งมีการพูดถึงภาพยนตร์ต่อต้านอิสลามที่อาดัมเป็นผู้กำกับ ทำให้ก้องเปิดเผยตัวตนว่าจริงๆ แล้วตนเป็นแฟนคลับตัวยงของอาดัมในฐานะผู้กำกับที่สร้างรอยบาดหมางและจุดกระแสให้ผู้คนต่อต้านมุสลิม ทั้งนี้ อาดัมยอมรับว่าแต่ก่อนเคยคิด โกรธแค้นมุสลิมเป็นอย่างมาก เพราะสูญเสียพ่อไปในเหตุการณ์ 911 ทำให้เขาสร้างภาพยนตร์ต่อต้านอิสลามขึ้น แต่หลังจากได้ศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามอย่างลึกซึ้งแล้ว มุมมองความคิดของเขาได้เปลี่ยนไป และปัจจุบันอาดัมกลายเป็นผู้กำกับที่หันมาสร้างภาพยนตร์สนับสนุนอิสลามแทน

สิงได้พูดถึงภาพยนตร์ต่อต้านอิสลามของอาดัมที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก ทำให้ผู้คนทั่วโลกเกิดกระแสหวาดกลัวอิสลาม ก้องจึงตั้งคำถามว่าเหตุใดอาดัมถึงเปลี่ยนอุดมการณ์ไปได้ขนาดนี้ สิงบอกว่าเป็นเพราะอัลกุรอาน พร้อมกับยกคัมภีร์อัลกุรอานขึ้นมาโชว์ จากนั้นภาพยนตร์ได้สื่อสารกับคนดู โดยเป็นการบอกให้รู้ว่าทุกคนสามารถศึกษาอิสลามได้ผ่านหนังสือเล่มดังกล่าว ทั้งนี้ อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ของศาสนาอิสลามที่ชาวมุสลิมใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นคำพูดของพระเจ้าที่เปรียบเสมือนทางนำแห่งชีวิต

จากนั้นสิงก็ได้วิพากษ์วิจารณ์ภาพยนตร์ของอาดัมในแง่ถากถางถึงแนวคิดเกี่ยวกับอิสลาม โดยมีการพูดถึงเนื้อหาที่อยู่ในคัมภีร์กุรอานด้วย ก้องได้ยื่นเช่นนั้น ในฐานะแฟนคลับตัวยงของอาดัมจึงเกิดความไม่พอใจ ชักปิ่นออกมายิงสิ่งหนึ่งนั่นคื อาดัมเบรกรถด้วยความตกใจ แล้วสิงก็เปิดประตูคานลงมาจากรถ แต่ก้องก็ออกมายิงซ้ำจนสิงสิ้นใจ อาดัมตื่นตระหนกกับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมาก และถามก้องไปว่านักวิจารณ์ภาพยนตร์ทุกคนจะต้องตายอย่างนั้นหรือ? ก้องรู้สึกหงุดหงิดและสับสนเล็กน้อย ก่อนจะเอาปืนขู่อาดัมให้ขึ้นรถ

ภาพที่ 4.33 สิ่งบอกว่กบ่ก่องว่อัลกูอรานทำให้อัดัมเปลี่ยนไป พร้อมกบ่ยกคัมภีร์อัลกูอราน ขึ้นมาโชว์ ถือเป็นการสื่อสารกบ่ผู้ชมว่ทุกคนสามารถศึกษาอิสลามได้ผ่านหนังสือเล่มดังกล่าว

2) ช่วงพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)

ภาพยนตร์ได้เฉลยตัวตนที่แท้จริงของก่อง ว่เป็นแฟนคลับบักล้งที่โกรธแค้นอาดัม เพราะเปลี่ยนอุดมการณ์จากที่เคยต่อต้านมาให้การสนับสนุนอิสลาม จึงต้องการตามฆ่า ทั้งนี้ ก่อนที่จะลงมือฆ่าอาดัม เขาอยากฟังเรื่องเล่าจากผู้ที่กำกับที่ตัวเองเคยชื่นชอบ จึงบังคับให้อัดัมเล่า เรื่องให้ฟังก่อน พล็อตเรื่องจึงถูกพัฒนาเหตุการณ์ไปพร้อมๆ กบ่การเริ่มต้น ดำเนินไป และจบลง ตามลำดับของเรื่องย่อย 4 เรื่อง โดยภาพยนตร์ได้นำเสนอเหตุการณ์ระหว่างชีวิตจริงที่กำลังเผชิญอยู่ในภาพยนตร์กบ่เรื่องราวที่อยู่ในหัวของอาดัม

จากแฟนคลับผู้คล้งไคล้ ผู้ผู้ร้ายที่ยิงลูกสาวของอาดัม

เมื่อขึ้นรถมา อัดัมรู้สึกเศร้าเสียใจและโกรธก่องมากที่ทำร้ายสังจนเสียชีวิต แต่ใน สถานการณ์ขณะนี้อาดัมกำลังตกอยู่ในอำนาจของก่อง และต้องทำทุกอย่างตามคำสั่งของแฟนคลับ บักล้ง เพราะเขาถือปืนอยู่ในมือ ก่องเผยความในใจว่เหตุการณ์ 911 ทำให้เขาต้องสูญเสีย ครอบครัวอันเป็นที่รักไปจนทำให้เขาคิดฆ่าตัวตาย ภาพยนตร์นำเหตุการณ์ในอดีตมานำเสนออีก ครั้ง (Flashback) โดยเล่าว่ว่ขณะที่ก่องกำลังกรี๊ดข้อมือและทิ้งร่างตัวเองลงในอ่างจากุชชี่อย่างหมด อาลัยตายอยาก เขาได้ยืมบทสัมภาษณ์ของอาดัม ผู้กำกับชื่อดังที่พูดถึงมุสลิมหัวรุนแรงกบ่เหตุการณ์ 911 โดยอาดัมในขณะนั้นได้ต่อว่ชาวมุสลิมแบบเหมารวมด้วยถ้อยคำที่รุนแรง และประกาศกร้าว ว่จะสร้างภาพยนตร์ต่อต้านอิสลามให้ได้ ตั้งแต่นั้นมาก่องจึงติดตามผลงานและเป็นแฟนคลับตัวยง ของอาดัม นอกจากนี้ ก่องยังเปิดเผยอีกว่เขาคือผู้ร้ายที่เคยวางแผนฆ่าอาดัมมาแล้ว แต่ยิงพลาดไป โคนอริส ลูกสาวของอาดัม (ภาพยนตร์ Flashback ไปยังเหตุการณ์ดังกล่าว) ทำให้อัดัมโมโหอย่างมาก จนชกไปที่ใบหน้าของก่องและพยายามจะทำร้ายก่อง แต่ก็โดนก่องใช้ปืนขู่ให้หยุด

ต่อมามาอาดัมได้อธิบายถึงผลกระทบของภาพยนตร์ต่อต้านอิสลามของเขาที่ทำให้เกิด กระแสหวาดกลัวอิสลามขึ้น โดยอาดัมยอมรับว่ตนทำผิดมหันต์ที่สร้างภาพยนตร์ดังกล่าว การ

เปลี่ยนแนวมาสร้างภาพยนตร์สนับสนุนอิสลามเสมือนเป็นการซ่อมแซมอดีตอันดำพร้อยของเขา แต่แน่นอนว่าก้องไม่ฟังเหตุผลของอาดัม แดมยังอธิบายยิ่งโมโหอีกด้วย

อาดัมถูกบังคับให้เล่าเรื่อง

หลังจากอาดัมขับรถมาถึงทางแยก ก้องให้อาดัมหยุดรถ แล้วเสนอเกมให้เล่น คือให้อาดัมเล่าเรื่องอะไรก็ได้ทีละเรื่อง หากไม่ถูกใจก็จะโดนฆ่าเสียตอนนั้น หากเล่าถูกใจก้องก็จะให้อาดัมเล่าเรื่องต่อไป ซึ่งไม่ว่าจะอย่างไรอาดัมก็เป็นฝ่ายเสียเปรียบ แต่อาดัมคิดว่าเรื่องเล่าของเขาน่าจะเปลี่ยนความคิดแฟนคลับบ้างคนนี้ได้จึงยอมเล่า ซึ่งอาดัมต้องทำให้สำเร็จเพราะลูกสาวกำลังต้องการถังออกซิเจนที่อยู่ท้ายรถของเขายู่ ทั้งนี้ ก้องได้ให้อาดัมหลับตาแล้วเลือกว่าเขาถือปืนข้างไหน หากทายถูกจะให้ขับรถไปทางกลับบ้าน หากทายผิดจะต้องเลี้ยวออกนอกเส้นทาง ซึ่งจริงๆ แล้วอาดัมทายถูก แต่ก้องเปลี่ยนสลับปืนมาอีกข้าง (แสดงถึงความเจ้าเล่ห์ของตัวละคร) ดังนั้น อาดัมจึงต้องขับรถออกไปนอกเส้นทาง ไม่ได้กลับบ้านไปหาลูก แดมยังต้องเล่าเรื่องให้ถูกใจก้องอีกด้วย

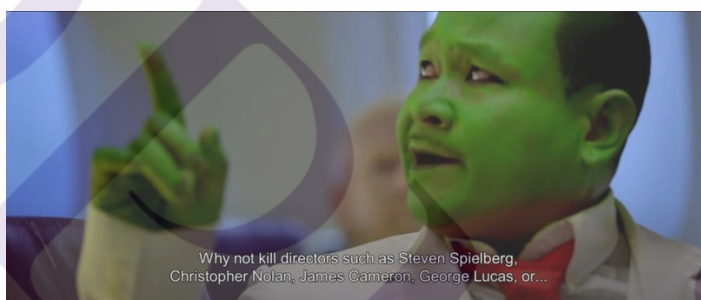
หลังจากอาดัมเริ่มออกรถอีกครั้ง ภาพยนตร์ได้ใช้องค์ประกอบด้านภาพในการสื่อสารอารมณ์มายังดู โดยฉากบนรถทั้งหมดถูกเล่าด้วยภาพขาวดำ ตรงกันข้ามกับฉากก่อนหน้าที่เป็นภาพสี และเปลี่ยนจากการนำเสนอการถ่ายทำเสมือนจริงเป็นนำเสนอการถ่ายทำในสตูดิโอแทน (กระจกรถที่เคยโปร่งใสเห็นวิวข้างนอกเปลี่ยนเป็นกระจกทึบ) สร้างความรู้สึกอึดอัดให้กับคนดู และเป็นการสื่อสารถึงความรู้สึกของตัวละครที่กำลังตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน กลืนไม่เข้าคายไม่ออก เพราะกลัวว่าหากทำอะไรวู่วามไป ลูกสาวที่กำลังต้องการถังออกซิเจนก็จะเดือดร้อนไปด้วย อาดัมจึงต้องทำตามคำสั่งของตัวร้ายทั้งที่ไม่เต็มใจ

ภาพที่ 4.34 ภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยภาพขาวดำ ตรงข้ามกับฉากก่อนหน้าที่เป็นภาพสี และเปลี่ยนจากการนำเสนอการถ่ายทำเสมือนจริงเป็นนำเสนอการถ่ายทำในสตูดิโอแทน (กระจกรถที่เคยโปร่งใสเห็นวิวข้างนอกเปลี่ยนเป็นกระจกทึบ) สร้างความรู้สึกอึดอัดมายังคนดูร่วมไปกับตัวละคร

เรื่องที่ 1 “Q54 หุ่นยนต์แห่งโลกอนาคต”

อาดัมเริ่มเล่าเรื่องแรกด้วยการเกริ่นว่าเป็นเรื่องราวของหุ่นยนต์ในโลกอนาคตปี 2029 ที่กำลังพามนุษย์ 3 คนบนโลกขึ้นไปหาพระเจ้า จากนั้นภาพยนตร์ก็ตัดภาพจากบนรถที่แสนอัดอึดไปเป็นเรื่องราวในห้วงความคิดของอาดัม... บนเครื่องบินลำหนึ่ง (ภาพยนตร์นำเสนอด้วยแสง Low key และเสียงอะแคปเปลล่า สะท้อนความลึกลับน่าค้นหา) หุ่นยนต์หมายเลข 54 กำลังให้บริการผู้โดยสารที่เป็นมนุษย์ 3 คน ได้แก่ นักวิทยาศาสตร์ นักการเมือง และนักกฎหมาย พวกเขากำลังเดินทางขึ้นไปยังอวกาศกับภารกิจตามหาพระเจ้า เพื่อเจรจาต่อรองขอความอิสระ โดยอ้างว่ามนุษย์นั้นมีพัฒนาการก้าวหน้าไปไกลแล้ว ต่อจากนี้จะขอให้มนุษย์บนโลกอยู่อย่างอิสระ ไม่ต้องฟังคำสั่งในพระเจ้าอีก จากนั้นนอกจากหุ่นยนต์ตัวสีฟ้าที่มาพร้อมกับท่าทางแข็งๆ ที่ๆ แล้ว ภาพยนตร์ได้นำเสนอตัวละครมนุษย์คนหนึ่งด้วยผิวสีเขียว แตกต่างจากมนุษย์อีก 2 คน เพื่อสื่อสารว่ามนุษย์บนโลกนั้นมีความแตกต่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ สีผิว ฯลฯ

ภาพ 4.35 ภาพยนตร์นำเสนอตัวละครมนุษย์คนหนึ่งด้วยผิวสีเขียว แตกต่างจากมนุษย์อีก 2 คน เพื่อสื่อสารว่ามนุษย์บนโลกนั้นมีความแตกต่างหลากหลาย

ขณะที่เครื่องกำลังบินขึ้นไป หุ่นยนต์ได้ตั้งคำถามกับมนุษย์ทั้งสามว่า ทำไมจึงต้องไปตามหาพระเจ้าเพื่อร้องขอความอิสระ ทั้งที่ทุกวันมนุษย์ต่างก็ต้องพึ่งพาทรัพยากรของพระเจ้า ไม่ว่าจะ เป็นอากาศที่หายใจ น้ำหรือดินก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มาจากพระเจ้า มนุษย์จึงเริ่มถกเถียงกันว่า อะไรบ้างที่เราไม่ได้พึ่งพาพระเจ้า หรือสร้างขึ้นมาเองด้วยมันสมองและสองมือของมนุษย์ ปรากฏว่ายิ่งคิดยิ่งรู้สึกไร้คำตอบ ระหว่างนั้น จู่ๆ เครื่องบินก็สั่นรุนแรง มนุษย์ตกใจและรู้สึกหวาดกลัวจน อุทานขึ้นว่า พระเจ้า! Oh my god! เป็นการบ่งบอกว่าลึกลับแล้ว มนุษย์ทุกคนเชื่อว่าพระเจ้านั้นอยู่จริง โดยเฉพาะเมื่อเข้าใจถึงความตายทุกคนมักจะนึกถึงพระเจ้าเสมอ เมื่อเหตุการณ์เริ่มสงบลงหุ่นยนต์ 54 ก็เผยความคิดออกมาว่า ไม่อยากให้มนุษย์ขึ้นไปหาพระเจ้าได้สำเร็จเพราะกลัวว่าหากมนุษย์ได้พบ

กับพระเจ้าจริงๆ ทุกอย่างจะถูกเปิดเผยแล้ววิทยาศาสตร์ก็จะหมดความหมาย จากนั้นมนุษย์จึงถาม หุ่นยนต์ว่าเป็นใครกันแน่ คำตอบของหุ่นยนต์คือ “ผมคือเสียงคำรามของความเจ็บในความผันแปรเชิงวิปริต ของวิกฤตศรัทธาทางความคิด จากสันดานดิบของมนุษย์” แล้วหุ่นยนต์ก็ระเบิดตัวเองเพื่อฆ่าทุกคน Dialogue ที่หุ่นยนต์พูดเป็นการสะท้อนถึงความคิดของมนุษย์ที่กำลังเสื่อมศรัทธาในพระเจ้า ด้วยการคิดว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ได้มาจากพระเจ้า ทั้งที่เบื้องลึกของมนุษย์ทุกคนย่อมมีความรู้สึกทุกอย่างต้องมีผู้ควบคุมหรือมีผู้ที่สร้างระบบต่างๆ ขึ้นมา เช่น ธรรมชาติ อากาศ ฯลฯ ซึ่งแน่นอนมนุษย์ต้องพึ่งพาสິงเหล่านี้

ทั้งนี้ ระหว่างที่เล่าเรื่อง อาดัมได้กล่าวเสริมว่า ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์พิสูจน์แล้วว่า ดวงจันทร์มีรอยแยก ซึ่งเรื่องดังกล่าวคัมภีร์อัลกุรอานบทที่ 54 อัลเกาะมัร ได้บอกไว้ตั้งแต่ 1,400 ปีก่อนแล้วว่าดวงจันทร์ได้แยกออกจากกันด้วยเศษซากภาพของอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) การพูดถึงคัมภีร์อัลกุรอานถือเป็นการสื่อสารกับก้อง (และผู้ชม) ให้ไตร่ตรองถึงสิ่งที่อยู่ในอัลกุรอาน ซึ่งเป็นสังขรณ์ที่แท้จริงตามความเชื่อของศาสนาอิสลาม

เรื่องที่ 2 “75 คูโรซาวะ กับความเชื่อในวันสิ้นโลก”

หลังจากอาดัมเล่าเรื่องแรกจบ ก้องรู้สึกพอใจจึงให้เล่าเรื่องต่อไป อาดัมเล่าเรื่องราวของชายชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งนามว่า “คูโรซาวะ” เป็นนักธุรกิจที่ร่ำรวยและเลื่อมใสในลัทธิความเชื่อญี่ปุ่น โดยเจ้าลัทธิดังกล่าวได้บอกกับคูโรซาวะว่า วันสิ้นโลกจะเกิดขึ้นในวันพุธที่ 12 เดือน 12 ปี 2012 ซึ่งใกล้เข้ามาแล้ว (ภาพยนตร์เริ่มนำเสนอเรื่องเล่าของอาดัมด้วยภาพโทนสีส้มแดง แสดงถึงความร้อนแรง ความอันตราย สื่อถึงวันสิ้นโลก) เมื่อได้ยินเช่นนั้น คูโรซาวะจึงเกิดความวิตกอย่างมาก และสารภาพว่าตนยังไม่พร้อมที่จะตาย แต่เพราะความเชื่อในเจ้าลัทธิ เขาจึงเชื่ออย่างสนิทใจ โดยคูโรซาวะได้มอบเงินให้กับเจ้าลัทธิและบอกว่าช่วยทำให้เขาตายก่อนจะถึงวันสิ้นโลก เจ้าลัทธิจึงจะจ้างนักฆ่ามาจัดการคูโรซาวะก่อนถึงวันโลกแตก หลังจากนั้นคูโรซาวะก็ทิ้งทุกอย่างในญี่ปุ่นแล้วเดินทางมายังประเทศไทยเพื่อแสวงสุขในวาระสุดท้ายของชีวิต โดยเขาใช้เงินไปกับการเที่ยวอย่างเมามาย

ภาพที่ 4.36 ภาพยนตร์เริ่มนำเสนอเรื่องเล่าเรื่องที่ 2 ของอาดัม ด้วยภาพโทนสีส้มแดง แสดงถึงความร้อนแรง ความอันตราย สื่อถึงวันสิ้นโลก

กระทั่งหนึ่งวันก่อนถึงวันที่ 12 เดือน 12 ปี 2012 คูโรซาวะได้พบกับคนขับรถชื่อว่า “ยิม” ทั้งคู่ได้พูดคุยกันเกี่ยวกับวันสิ้นโลกที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยยิมได้โต้แย้งว่าไม่เป็นความจริง (ภาพยนตร์ตัดภาพไปที่เหตุการณ์ในอดีตเพื่อเล่าว่า ยิม เป็นอดีตตำรวจฝีมือดีแต่โดนใส่ร้ายจึงถูกจับโดยระหว่างที่อยู่ในเรือนจำเขามีโอกาสได้ศึกษาอิสลามผ่านคัมภีร์อัลกุรอานฉบับแปลภาษาไทย) ยิมบอกกับคูโรซาวะว่าในกุรอานมีความก้าวหน้าอย่างมาก ทั้งที่กุรอานเกิดขึ้นเมื่อกว่า 1,400 ปีก่อน แต่มีข้อมูลในกุรอานระบุว่า จุดต่ำสุดของโลกคือทะเลสาบเดดซี หรือมีการบอกถึงวิวัฒนาการของทารกในครรภ์มารดา รวมทั้งมีการกล่าวถึงวันสิ้นโลกด้วยว่าจะเกิดขึ้นในวันศุกร์ โดยจะมีสัญญาณใหญ่คือดวงอาทิตย์จะขึ้นทางทิศตะวันตก เมื่อได้ยินเช่นนั้น คูโรซาวะจึงให้ดูรูปเจ้าลัทธิจึงปุณ ยิมเห็นรูปจึงบอกกับคูโรซาวะทันทีว่านั่นคือบุคคลลวงโลกที่หลอกเอาเงินคนรวย ซึ่งล่าสุดมีข่าวว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังตามจับอยู่

อย่างไรก็ตาม คูโรซาวะก็ยังรู้สึกกังวลอยู่ดี เพราะกลัวว่าเจ้าลัทธิจึงปุณนักฆาตมาล่าหัวเขาตามสัญญา ยิมจึงเสนอพาคูโรซาวะไปหลบซ่อนตัวที่โกดัง “มอง ลุก โกดาร์ด แลนด์” ซึ่งมีตำรวจสายลับมือดีกบดานอยู่ที่นั่น จะช่วยให้คูโรซาวะปลอดภัย เมื่อไปถึงสถานที่ดังกล่าว (ภาพยนตร์นำเสนอด้วยแสง Low key และมีการจัดแสงไฟโทนสีแดง เป็นการสื่อถึงความอันตรายและเหตุการณ์นองเลือดที่กำลังจะเกิดขึ้น) คูโรซาวะได้พบกับ “แหลม” ตำรวจสายลับสุดเพี้ยนในชุดคล้ายตัวละคร “แบทแมน” ทั้งสามแนะนำตัวและพูดคุยกัน โดยมีการกล่าวถึงสาเหตุที่ยิมต้องติดคุกว่าเกิดจากการถูกใส่ร้ายว่าเป็นโจรขโมยเพชรเม็ดงามที่มีอยู่เม็ดเดียวบนโลก สักพักคูโรซาวะก็ได้ขอตัวไปเข้าห้องน้ำ

ระหว่างนั้นมีมือถือของแหลมก็มีข้อความเข้า เมื่อแหลมเปิดดูก็พบว่ามีคนส่งรูปคูโรซาวะมาให้ ยิมที่คอยจับตาดูแหลมอยู่แล้วผ่านกระจกเงาจึงทราบทันทีว่าแหลมเป็นนักฆ่าที่เจ้าลัทธิจึงปุณจ้างมา หลังจากนั้นภาพยนตร์ก็เปลี่ยนไปเป็นฉากแอคชั่นสุดเดือด โดยยิมกับแหลมได้ต่อสู้และ

สาดกระสุนใส่กันไม่ยั้ง ภาพยนตร์ใช้เทคนิคต่างๆ ในการเล่าฉากนี้อย่างเข้มข้น ทั้งการแสดงคิวบู๊ของตัวละคร การจัดแสงแบบ Low key และ โทนภาพสีแดง เพื่อสื่อถึงการต่อสู้ฆ่าฟันและสื่อถึงด้านมืดของมนุษย์ (ตำรวจสายลับที่ดันไปรับงานมือปืนรับจ้างฆ่าคน) รวมทั้งเสียงอะแคปเปลล่าในจังหวะเร็วและเสียงปืนดังสนั่น สุดท้ายทั้งแหลมและยิมต่างก็โดนยิงจนทนพิษบาดแผลไม่ไหว ตายทั้งคู่ แต่ก่อนจะสิ้นใจ ยิมได้ขอเรื่องกับคุณโรซาว่าอย่าคิดฆ่าตัวตายเด็ดขาด หลังจากนั้นภาพยนตร์ก็เล่าเรื่องราวชีวิตของคุณโรซาว่าที่เขาได้อุทิศเงินและเวลาไปกับการทำงานการกุศลโดยเฉพาะการช่วยเหลือบุคคลที่คิดฆ่าตัวตาย โดยเป็นการเล่าด้วยแสง High key ตรงข้ามกับฉากก่อนหน้า สื่อถึงความดีงามและเส้นทางชีวิตของตัวละครที่อยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง

ภาพที่ 4.37 ภาพยนตร์นำเสนอฉากแอคชั่นสุดเดือด ด้วยแสง Low key และ โทนภาพสีแดง สื่อถึงการต่อสู้ฆ่าฟันและสื่อถึงด้านมืดของมนุษย์ (ตำรวจสายลับที่ดันไปรับงานมือปืนรับจ้างฆ่าคน)

ร่ายางแตก

เมื่ออดัมเล่าเรื่องที่ 2 จบ ภาพยนตร์ก็กลับมาดำเนินเรื่องในพล็อตหลักอีกครั้ง โดยก้องเริ่มรู้ตัวแล้วว่าผู้กำกับที่ตัวเองหมายจะเอาชีวิตกำลังกล่อมให้เขาเปลี่ยนใจด้วยเรื่องเล่าที่แฝงแง่คิดเกี่ยวกับอิสลาม ก้องจึงต่อว่าอดัมและยืนยันว่าเขาไม่มีทางเปลี่ยนใจอย่างแน่นอน และแล้วรถก็เกิดยางแตก ทำให้ก้องรู้สึกหงุดหงิดและใช้ปืนทุบศีรษะอดัมจนสลบ จากนั้นภาพยนตร์ก็ตัดภาพมาบนรถอีกคันหนึ่ง (ภาพยนตร์ยังคงนำเสนอด้วยภาพขาวดำและกระจกที่ทึบแสง) อดัมฟื้นขึ้นมาพร้อมอาการเจ็บปวดและสับสน ภาพยนตร์ได้เพิ่มตัวละครเข้ามาอีกหนึ่งตัวละครนั่นคือ “สุทธิชัย” หมอผ่าตัดที่เชี่ยวชาญด้านการทำศัลยกรรม โดยสุทธิชัยต้องขับรถไปเรื่อยๆ ตามคำสั่งของก้องที่ถือปืนอยู่แม้สุทธิชัยจะบอกว่าตนเป็นคนรวย พร้อมโอนเงินให้ทันทีหากต้องการ แต่ก้องไม่ได้สนใจและบังคับให้ออดัมเล่าเรื่องต่อไป อดัมมองออกไปนอกหน้าต่างรถเห็นศาลพระภูมิ จึงเล่าเรื่องที่มีชื่อว่า “72”

เรื่องที่ 3 “72 เจ้าหน้าที่กู้ภัยโดนตีตามหลอกหลอน”

ภาพยนตร์เริ่มเล่าเรื่องด้วยฉากศาลพระภูมิไม้สีดำเข้มกับหมอกควันสีขาว รวมทั้งมีการใช้เสียงอะแคปเปลล่าสื่อสารอารมณ์ลึกกลับน่ากลัวมายังคนดู จากนั้นเป็นภาพของ “กบ” เจ้าหน้าที่กู้ภัยที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติงานเป็นวันแรก และต้องเจอกับเคสรับน้องคือศพที่ถูกรถชนตายกลางถนน เมื่อ กบเห็นสภาพศพที่หน้าและ เต็มไปด้วยคราบเลือดก็ถึงกับทำอะไรไม่ถูก จึงโทรหากอล์ฟ เจ้าหน้าที่กู้ภัยรุ่นพี่ให้มาช่วยอีกแรง เมื่อกอล์ฟมาถึง ทั้งคู่ก็ได้ช่วยกันยกศพขึ้นรถของมูลนิธิ “ห้วงกาไว” แล้วเดินทางไปยังโรงพยาบาล พอมาถึงทั้งคู่ช่วยยกศพขึ้นรถเข็นเพื่อนำไปไว้ที่ห้องดับจิต โดยในฉากที่โรงพยาบาล ภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยแสง Low key และโทนภาพสีแดง สื่อถึงการสูญเสียชีวิต ผวนกับความดิบความเก่าของสภาพโรงพยาบาลในฉาก สร้างบรรยากาศชวนขนลุก

ภาพที่ 4.38 กบและกอล์ฟกำลังเข็นศพขึ้นไปที่ห้องดับจิต ภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยแสง Low key และโทนภาพสีแดง สื่อถึงการสูญเสียชีวิต และสร้างบรรยากาศชวนขนลุก

ระหว่างที่กบและกอล์ฟช่วยกันเข็นศพขึ้นไปที่ห้องดับจิตนั้น ภาพยนตร์ได้สร้างอารมณ์ตกใจให้กับคนดูอยู่หลายครั้ง โดยใช้ Sound effect ตึง!!! ตามจังหวะที่ตัวละครพบเจออะไรที่น่าสะพรึงกลัว หนึ่งในฉากสำคัญคือกบได้แอบมองเข้าไปยังห้องทดลองห้องหนึ่ง แล้วพบว่านักวิทยาศาสตร์กำลังทดลองอะไรบางอย่างกับศพของ “แหลม” (ภาพยนตร์พยายามเชื่อมโยงกับเรื่องเล่าก่อนหน้า) เมื่อนักวิทยาศาสตร์เริ่มรู้ว่าถูกจ้องมองจึงหันมาทางกบ ตึง!!! กบผงะออกด้วยความตกใจและรีบหันกลับไปทำหน้าที่ต่อ ทั้งนี้ ด้วยสภาพโรงพยาบาลที่เก่าทรุดโทรมไม่ต่างจากโรงพยาบาลร้าง ทำให้กบกลัวจนตัวสั่นและรัวคำถามใส่กอล์ฟไม่หยุด ซึ่งกอล์ฟได้อธิบายว่า ผีที่คนไทยเรียกกันจริงๆ ก็คือ “ฉุน” ที่อยู่โลกคู่ขนานกับมนุษย์ กอล์ฟยังเล่าให้กบฟังว่า ฉุนที่ไม่ดีจะตามหลอกหลอน ล่อลวงมนุษย์ซึ่งเป็นลูกหลานของอาดัมให้หลงผิด โดยฉุนจะอาศัยอยู่ตามศาลพระภูมิเพื่อหลอกให้คนเชื่อและถวายของให้ กอล์ฟยังบอกอีกว่าฉุนสามารถแปลงร่างได้ กบยังฟังไม่รู้สึกลอน กอล์ฟจึงเปิดเสียงกุรอรานให้ฟังและบอกว่าสามารถไล่ฉุนได้ แต่กบก็ยังไม่หายกลัว

ทั้งนี้ แม้บรรยากาศในภาพยนตร์จะชวนให้ผู้ชมรู้สึกหลง แต่ด้วยตัวละครทั้งสองมีบุคลิกที่ตลก โปกฮา และมีบทสนทนา (Dialogue) ที่ปล่อยมุขตลกอยู่ตลอดเวลา ทำให้คนดูรู้สึกผ่อนคลาย ไม่ได้เกิดอารมณ์หลงแบบสุดขีด

เมื่อใกล้ถึงห้องดับจิต รุ่งๆ กอล์ฟก็บอกว่าหิวข้าวแล้วรีบเดินออกมา แม่กบจะขอร้อง กอล์ฟไปห้อยู่ด้วยกันก่อนแต่ไม่สำเร็จ กบจึงต้องทำใจดีสู้เสือและปฏิบัติการกิจด้วยตัวคนเดียว กบเซ็นศพมายังห้องดับจิตได้สำเร็จ แต่ดันเจอญาติที่มีหน้าตาคล้ายกับศพที่ตนเซ็นมาตามหลอกหลอน (ภาพยนตร์ใช้ Sound effect สร้างอารมณ์ตกใจตามจังหวะที่ญาติปรากฏตัว และตามจังหวะการเผชิญหน้ากันระหว่างคนกับญาติ) กบรู้สึกหวาดกลัวจนทนไม่ไหวจึงรีบวิ่งหนีออกมาจากโรงพยาบาล จากนั้นได้โทรหาสาวที่กำลังตามจับ บทสนทนาระหว่างกบกับสาวปริศนาเป็นการบ่งบอกว่า จริงๆ แล้ว กบถูกสาวที่กำลังตามจับหลอกใช้ให้มาฆ่าและอำพรางศพชายดังกล่าว โดยได้กำชับว่าห้ามลืมนิ้วชี้ในมือถือเด็ดขาดเพราะเป็นหลักฐานสำคัญ แต่กบดันลืมนิ้วชี้ จึงต้องกลับเข้าไปในโรงพยาบาลอีกครั้ง คราวนี้กบโดนญาติตามหลอกหนักกว่าเดิม ต้องวิ่งหนีหัวซุกหัวซุน โดยระหว่างที่วิ่งหนี ภาพยนตร์ใช้เทคนิคการเคลื่อนกล้องเข้าหาวัตถุ พร้อมกับมุมกล้องแบบ 360 องศา สื่อความหมายถึงการถูกติดตามหลอกหลอน กบหนีออกมาได้อย่างทุลักทุเล โดยขณะที่กำลังโซซัดโซเซอยู่บริเวณหน้าโรงพยาบาล ปรากฏว่ามีรถพุ่งชนเข้าอย่างจัง จากนั้นภาพยนตร์ก็ตัดภาพมาที่กบในสภาพนอนจมกองเลือด โดยมีโทรศัพท์มือถืออยู่ใกล้ๆ เสียงจากปลายสายตะโกนถามกบว่า จัดการลบข้อความในมือถือสำเร็จหรือไม่? เป็นการย้ำอีกครั้งว่ากบโดนสาวหลอกใช้ ทั้งนี้ ก่อนจะสิ้นใจ กบได้เห็นญาติที่แปลงร่างเป็นตัวเขาเองและกล่าวว่า “ยินดีต้อนรับ เพื่อน” จากนั้นญาติก็แปลงร่างเป็นชายคนที่โดนกบฆ่า

ภาพที่ 4.39 กบกำลังวิ่งหนีญาติ ภาพยนตร์ใช้เทคนิคการเคลื่อนกล้องเข้าหาวัตถุ พร้อมกับมุมกล้องแบบ 360 องศา สื่อความหมายถึงการถูกติดตามหลอกหลอน

ภาพยนตร์จบเรื่องเล่านี้ ด้วยบทสนทนาระหว่างเจ้าหน้าที่กู้ภัยคนหนึ่งกับกอล์ฟ โดยบอกว่ารู้สึกเสียใจกับการตายของกบมาก เพราะกบเป็นคนดี แม้เสียชีวิตไปแล้วยังมาไปหวนจากนั้นก็ปิดเรื่องด้วยภาพศาลพระภูมิ ถือเป็นงานเน้นย้ำว่า ไม่ว่าโลกจะพัฒนาไปไกลแค่ไหน ฉุนก็ยังคงทำภารกิจของมันในการล่อลวงผู้คนให้ม้วยต่อไป

ต่อมาภาพยนตร์นำคนดูกลับเข้ามายังพล็อตเรื่องในชีวิตจริงอีกครั้ง โดยอาคัมได้พูดถึงข้อคิดเพิ่มเติมจากเรื่องที่เพิ่งเล่าว่า เรื่องนี้ทำให้เห็นว่าใครทำอะไรไว้ก็จะได้รับผลนั้น ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว พระเจ้าย่อมเห็นหมดทุกอย่าง ดังนั้น นอกจากภาพยนตร์จะนำเสนอเรื่องราวของ “ฉุน” ชีวิตคู่ขนานกับมนุษย์แล้ว ยังเป็นการบ่งบอกว่าตัวละครอาคัมกำลังพยายามเปลี่ยนความคิดของตัวร้ายด้วยเรื่องเล่าของเขา

เรื่องที่ 4 “113 ไสยศาสตร์มนต์ดำ”

ภาพยนตร์เริ่มนำเสนอเรื่องย่อยเรื่องที่ 4 ด้วยบรรยากาศในงานแต่งงานที่อบอวลไปด้วยความสุข เจ้าภาพและแขกเหรื่อต่างยิ้มแย้ม พุดคุยทักทายกันอย่างเป็นกันเอง โดยภาพยนตร์นำเสนอฉากดังกล่าวด้วยแสง High key คลอไปกับเสียงอนาซีด “รักนะยะลา” ในจังหวะสนุกสนาน ทำให้คนดูทราบว่างานแต่งงานนี้จัดขึ้นที่จังหวัดยะลา โดยมีเนื้อหว่า

“ลา...ลา.. ๗ ยะลา ยะลา

ลา...ลา.. ๗ ยะลา ยะลา

เรามาชมเมืองใต้แสนไกลสุดลึปลา

มาที่เมืองยะลา ลา ลา นำชื่นชม

ดูยิ่งดูสวยผั่งเมืองน่ารื่นรมย์

ป่าไม้ที่ดูอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์

เมืองใต้แสนไกล แต่สวยงาม

อัลลอฮฺ โปรดปรานประทานให้มา...”

ในซีเควนซ์ดังกล่าว ภาพยนตร์มีการนำเสนอวัฒนธรรมการแต่งกายแบบอิสลาม และชุดมุสลิมมลายูที่ได้รับความนิยมในสามจังหวัดชายแดนใต้ รวมทั้งนำเสนอภาษามลายูผ่านการพุดคุยกันระหว่าง “อิมรอน” เจ้าบ่าว กับแขกที่มาร่วมงาน โดยกอล์ฟก็ได้มาร่วมงานนี้ด้วย (ภาพยนตร์พยายามเชื่อมโยงกับเรื่องเล่าก่อนหน้า) นอกจากนี้ ยังปรากฏภาพของผู้หญิงมุสลิมวัยสาวอีกด้วย ซึ่งทั้งหมดสวมชุดแต่งกายที่มีฉูดฉาดถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม รวมทั้งยังมีการใส่ผ้าปิดหน้า ไม่ให้เห็นความสวยงามของตัวละครหญิง ถือเป็น ฉากแรกและฉากเดียวของ

ภาพยนตร์ที่นำตัวละครผู้หญิงวัยสาวมาเข้าฉาก ทั้งนี้ ภาพยนตร์ไม่ได้นำเสนอความสาวสวยของสตรีแต่อย่างใด ซึ่งแตกต่างจากภาพยนตร์ทั่วไป

ภาพที่ 4.40 ผู้หญิงมุสลิมวัยสาวที่มาร่วมงานแต่งงาน ทั้งหมดสวมชุดแต่งกายที่มีชิดถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม รวมทั้งยังมีการใส่ผ้าปิดหน้า

หลังจากภาพยนตร์ฉายภาพความรื่นเริงในงานแต่งงานได้สัปดาห์ การปรากฏตัวของสองพ่อลูกคือ อาลีและอัสรี ด้วยมุมมองภาพแทนสายตาเจ้าบ่าวพร้อมกับการโฟกัสไปที่ตัวละครทั้งสองร่วมกับเสียงอะแคปเปลล่าที่เสริมอารมณ์ตื่นเต้น ทำให้คนดูรู้ทันทีว่าเหตุการณ์ไม่ดีกำลังจะเกิดขึ้น และแล้วอิมรอนก็รู้สึกไม่สบาย อาเจียนเป็นเลือด และค่อยๆ อ้วกออกมาเป็นตะปู ตะขอ อิมรอนโดนไสยศาสตร์เล่นงาน... จากนั้นภาพยนตร์นำเหตุการณ์ในอดีตก่อนหน้านั้น 1 วันมาเล่า (Flashback) เป็นเหตุการณ์ที่บ้านของอาลี โดยฉากในบ้านเป็นลักษณะบ้านไม้ทรงไทย และมีการนำข่าวของเกี่ยวกับการเสกเป่าคุณไสยเข้ามาประกอบฉาก เช่น หัวกะโหลก ตุ๊กตาทำคุณไสย เป็นการบอกกับคนดูว่าอาลีเป็นคนเล่นไสยศาสตร์ ซึ่งภาพยนตร์นำเสนอด้วยแสง Low key ตรงข้ามกับฉากก่อนหน้า และมีการนำหุ่นสวมเครื่องแต่งกายผู้หญิงมุสลิมเข้ามาประกอบฉากด้วย ซึ่งนอกจากจะเป็นการสื่อถึงอาชีพช่างตัดเสื้อและสื่อถึงความเป็นตัวตนของอัสรีที่ชื่นชอบอะไรคล้ายกับผู้หญิงแล้ว หุ่นดังกล่าวยังเสริมอารมณ์ลึกลับน่ากลัวอีกด้วย โดยในขณะที่อาลีอยู่ในห้องทำพิธี อิหม่ามได้มาเยี่ยมและขอร้องให้อาลีเลิกยุ่งเกี่ยวกับญินและไสยศาสตร์ แต่อาลีกลับตอบว่ายังไม่พร้อม อิหม่ามจึงขอตัวกลับโดยได้ให้สลาม “อิสลามมอะลัยกุม” แต่อาลีไม่ตอบรับสลาม เป็นการบ่งบอกว่าอาลีปฏิเสธคำขอร้องดังกล่าวของอิหม่าม

ภาพที่ 4.41 ภาพยนตร์นำหุ่นสวมเครื่องแต่งกายผู้หญิงมุสลิมเข้ามาประกอบฉาก ซึ่งนอกจากจะเป็นการสื่อถึงอาชีพช่างตัดเสื้อและสื่อถึงความเป็นตัวตนของอัสรีที่ชื่นชอบอะไรคล้ายกับผู้หญิงแล้ว หุ่นดังกล่าวยังเสริมอารมณ์ลึกกลับน่ากลัวอีกด้วย

ต่อมาเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน เมื่อกลับมาถึงบ้าน อัสรีตะโกนถามพ่อด้วยความโกรธว่าเหตุใดไสยศาสตร์จึงไปเข้าที่ตัวอิมรอนแทนที่จะเป็นว่าที่ภรรยา อาลีอธิบายว่าตนทำตามพิธีกรรมทุกอย่างโดยใช้เส้นผมกับเล็บที่อัสรีเอามาให้ นั่นแสดงว่าเส้นผมกับเล็บดังกล่าวเป็นของอิมรอน อัสรีรู้สึกเสียใจมาก จึงหลุดสารภาพความจริงกับพ่อว่าเขารักอิมรอน อาลีตกใจและเศร้าใจที่ลูกชายคนเดียวของเขาหลงรักผู้ชายด้วยกัน ทั้งคู่เถียงกันอยู่สักพัก อัสรีก็เดินหนีเข้าห้องไป จากนั้นอิหม่ามก็มาหาอาลีเพื่อแจ้งข่าวการเสียชีวิตของอิมรอน และเป็นอีกครั้งที่อิหม่ามขอร้องให้อาลีเลิกยุ่งเกี่ยวกับด้านมืดอีก คราวนี้อาลีตัดสินใจอย่างแน่วแน่ว่าจะเลิกจริงๆ จึงรีบเข้าไปเก็บของในห้องพิธีระหว่างนั้นเกิดเหตุการณ์แปลกประหลาดขึ้น (อิทธิฤทธิ์ของญิน) ทั้งลมพัดแรง ประตูหน้าต่างเปิด-ปิดเสียงดัง ดุงคำที่มีรูปร่างคล้ายคนขยับได้ และมีเสียงปริศนา (ญิน) ตะคอกเสียงดัง ไม่ยอมให้อาลีเลิกเล่นไสยศาสตร์ โดยบอกว่าจะต้องมีคนรับช่วงต่อ แล้วภาพยนตร์ก็ตัดไปที่อัสรีในสภาพทรมานตาย ตาเหลือก ตัวชกเกร็ง แขนขาทำงานผิดปกติ ทั้งหมดเป็นการแสดงให้เห็นว่าอัสรีถูกญินเข้า

ภาพที่ 4.42 อัสรีถูกญินเข้า ตาเหลือก ตัวชกเกร็ง แขนขาทำงานผิดปกติ โดยภาพยนตร์เล่าเรื่องด้วยแสง Low key สื่อถึงความน่ากลัวของญิน ไสยศาสตร์ หรือ โลกด้านมืด

จากนั้นเป็นฉากการปะทะกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือที่มุสลิมเรียกว่า “ญิน” โดยอีหม่ามและอาลีได้มัดอัสรีไว้กับเก้าอี้ อัสรีในสภาพที่ถูกญินเข้าได้พูดทำทนายอย่างไม่เกรงกลัว (ภาพยนตร์ตัดต่อเสียงพูดให้ใหญ่กว่าปกติ เพื่อความน่ากลัวและบอกให้รู้ว่านี่ไม่ใช่อัสรี) โดยญินบอกว่าอัสรีเป็นร่างที่เหมาะสมแล้ว เพราะไร้ค่า เกิดเป็นผู้ชายแต่จิตใจไม่ใช่ผู้ชาย เมื่ออีหม่ามเริ่มท่องบทกุรอานซึ่งเปรียบเสมือนคำพูดของอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) ญินในร่างของอัสรีเริ่มคืนทुरนทुरาย ตัวบิดตัวด้วยความทุกข์ทรมาน แล้วจู่ๆ เก้าอี้ก็ลอยขึ้นด้วยอิทธิฤทธิ์ของญิน แต่สุดท้ายเก้าอี้ก็ค่อยๆ ลดระดับลง แล้วอัสรีก็นิ่งสงบ เป็นอันว่าการต่อสู้ครั้งนี้ญินเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ และออกจากร่างไป ทว่าหลังจากนั้นอัสรีก็ไม่เหมือนเดิม กลายเป็นคนที่ชอบเหม่อลอย ซึ่งอีหม่ามบอกว่าอัสรีจะค่อยๆ ดีขึ้นเอง ภาพยนตร์จบเรื่องเล่านี้ด้วยการที่อาลียื่นสารภาพและยอมรับผิดในสิ่งที่ตัวเองได้กระทำลงไปต่อหน้าหลุมศพของอิมรอน

สุทธิชัย - หมอโรคจิต ตัดการพนัน

หลังจากอาดัมเล่าเรื่องที่ 4 จบ ภาพยนตร์ก็กลับมาดำเนินเรื่องในชีวิตอีกครั้ง โดยเพิ่มความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ เริ่มจากรถน้ำมันหมด กิ่งจึงให้สุทธิชัยแวะเติมน้ำมัน ระหว่างที่กำลังรอเติมน้ำมัน ได้มีข่าวทางโทรทัศน์รายงานว่ามีโจรจากประเทศเพื่อนบ้านหลบหนีคดีมาบดานที่เมืองไทย (เป็นการกล่าวถึงช่วงชิง) จากนั้นกิ่งรู้สึกกระหายน้ำจึงดื่มน้ำในขวดที่อยู่บนรถจนหมด (สุทธิชัยใส่ยาพิษไว้) เมื่อขับรถออกมา กิ่งที่กินยาพิษเข้าไปก็นอนแน่นิ่ง น้ำลายฟูมปาก อาดัมจึงต่อว่าสุทธิชัยที่ทำแบบนี้กับกิ่ง ทั้งคู่เถียงกันไปมาจนสุทธิชัยหยุดอย่างหัวเสีย อาดัมจึงรีบลงจากรถเพื่อไปหาพยาบาลที่ท้ายรถ ทว่าอาดัมกลับไม่เจอบุคลากร แต่เจอเพชรเม็ดงามที่สุทธิชัยขโมยมา สุดท้ายอาดัมโดนสุทธิชัยเล่นงานจนหมดสติ จากนั้นภาพยนตร์ก็ตัดภาพไปที่รายงานข่าวโทรทัศน์อีกครั้งโดยระบุว่า เกิดเหตุฆาตกรรมสะเทือนขวัญที่บ้านของแพทย์หญิงคนหนึ่ง ซึ่งเพชรล้ำค่าที่มีเพียงเม็ดเดียวในโลกได้หายไป ผู้ต้องสงสัยก็คือสามีของแพทย์หญิงคนดังกล่าว (สุทธิชัย) เนื่องจากกำลังติดการพนันอย่างหนัก

อาดัมเปลี่ยนใจแฟนคลับบ้างแล้วได้สำเร็จ

ต่อมาเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ถือเป็นจุดหักเห (Critical Turning Point) และนำไปสู่ภาวะวิกฤติของเรื่อง ขณะที่สุทธิชัยกำลังราคาน้ำมันบนรถ ตั้งใจจะเผาทำลายหลักฐานและอำพรางศพกิ่งกับอาดัม แต่ดันพลาดทำให้กิ่งที่เริ่มได้สติ โดยกิ่งได้กระซอกสุทธิชัยเข้ามาในรถแล้วเร่งเครื่องเกิดการต่อสู้ขัดขืนกันจนสุดท้ายรถเสียหลักชนต้นไม้ (สุทธิชัยกระเด็นออกนอกรถ) เมื่ออาดัมฟื้นขึ้นมาก็เห็นกิ่งในสภาพที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ จึงรีบช่วยกิ่งออกมาก่อนที่จะระเบิดเพียงเสี้ยววินาที การช่วยแฟนคลับบ้างแล้วให้รอดชีวิต ทำให้กิ่งมองเห็นถึงความดีและรู้สึกสำนึกผิดกับสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป จึงอยากแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดโดยได้ยื่นโทรศัพท์ทำให้อาดัมโทรหาลูกสาว เมื่อ

อาดัมเปิดมือถือขึ้นมาก็พบข้อความที่ก้องคุ้ยกับสิ่งถึงแผนการฆ่าอาดัมและลูก โดยมีข้อความระบุว่า “200,000 ต่อ 2 ศพ”

ณีน - ปีสจรายที่กระซิบกระซาบให้มนุษย์หลงผิด

เมื่ออาดัมรู้ความจริงว่าก้องคือคนที่จ้างสิงให้มาฆ่าอาดัมและลูก จึงโมโหและต้อยไปที่ไบหน้าของก้องไม่ยั้ง และกำลังจะแทงก้องให้ตายด้วยท่อนไม้แหลม แต่อาดัมก็หยุดควบคุมสติตัวเองไว้ได้ จากนั้นอริส ลูกสาวของอาดัมก็ปรากฏตัวขึ้น พร้อมกับการเปลี่ยนฉากทั้งหมดเป็นภาพสีฟ้าหม่น ภายใต้แสง Low key สื่อสารอารมณ์ลึกกลับน่ากลัวของโลกอีกมิติหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากฉากในโลกปกติก่อนหน้านี้อย่างชัดเจน โดยอริสได้ยุให้อาดัมแทงก้องให้ตายเสีย อาดัมรู้อยู่แล้วว่านั่น ไม่ใช่ลูกสาวของตน แต่เป็นณีนที่แปลงร่างมากระซิบกระซาบให้อาดัมหลงผิดทำความชั่วอาดัมจึงลุกขึ้นไปเผชิญหน้ากับณีนคนนั้นอย่างไม่เกรงกลัว ณีนและอาดัมปะทะคารมกันอย่างดุเดือด (เป็นประโยคภาษาอังกฤษ) โดยภาพยนตร์นำเสนอตัวละครอริสด้วยด้วยการแต่งหน้าแบบพิเศษ สื่อให้รู้ว่าไม่ใช่อริสตัวจริง แต่เป็น “ณีน” ที่แปลงร่างมา

อาดัม: แกไม่ใช่อริส แกมันแค่ศรัทธาของคนลวง พระเจ้าเท่านั้นที่ทรงรู้ว่าศรัทธาใครแท้จริงและใครที่หลอกคน

ณีน: ฉันรู้จักแกมานาน ทุกบาทของพวกแกทุกคน (ข้า) และฉันอยู่กับพ่อแกในคืนนั้น ในวันที่เขาสำลักความกลัว ก่อนที่ไฟจะลุกไหม้ทั้งตัว ฉันกระซิบเขาให้เขากระโดดหน้าต่างนั้นเพื่อฆ่าตัวตายเองแหละ เขาพูดบางอย่างถึงแก

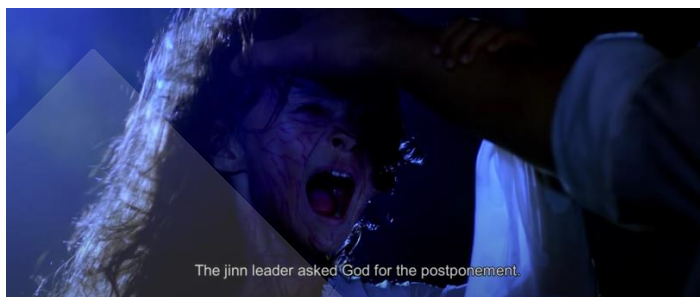
อาดัม: เขาพูดว่าอะไร

ณีน: เขาพูดว่า เขาเสียค่าที่ซ่อมแกน้อยไปหน่อย เขาน่าจะกระแทกแกให้มากกว่านี้ แกไม่น่าตายเลย ขนาดพ่อแกยังไม่รักแกเลย แล้วพระเจ้าจะรักแกได้ยังไง แกจงฆ่าตัวตายซะ ดีกว่าอยู่ต่อ โดยไม่มีใครรัก

อาดัม: มีแต่แกเท่านั้น ที่ไม่รู้จึกว่าความรักคืออะไร เจ้าผู้บิดเบือน เจ้าผู้โกหก เจ้าผู้สร้างความทุกข์และขมขื่น จงไปซะ ข้าขอขับไล่เจ้าด้วยพระนามของอัลลอฮ์ (ซุบฮาย) เจ้าจงฟัง เจ้าจงหวาดกลัว และจงไป (อาดัมเอามือจับไปที่หัวของณีน)

ณีน: กรี้ดดดด! (ณีนกรีดร้องด้วยความทุกข์ทรมาน) ฉันจะกลับมา อาดัม ฉันจะไม่มีวันปล่อยแกไป ฉันจะกลับมา

จากนั้นณีนก็ค่อยๆ ถ่าถอยไป แล้วฉากในภาพยนตร์ก็กลับมาสู่ภาวะปกติ Dialogue ดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่า ณีนคือปีศาจร้ายที่คอยกระซิบกระซาบมนุษย์ให้หลงผิด และยุยงให้กระทำความชั่ว ซึ่งอาดัมสามารถเอาชนะณีนได้ด้วยความศรัทธาอย่างแน่วแน่ในพระเจ้า

ภาพที่ 4.43 การปะทะอารมณ์กันอย่างดุเดือดระหว่างอาดัมกับญิน สุดท้ายญินพ่ายแพ้ล่าถอยไป ภาพยนตร์นำเสนอด้วยแสง Low key สื่อถึงความลึกลับน่ากลัวของโลกอีกมิติหนึ่ง

หมอโรจจิตกลับมาตามฆ่า

หลังจากอาดัมจัดการกับญินได้สำเร็จ ก็ได้กลับมาช่วยก้อง โดยก้องรู้สึกสำนึกผิด และขอโทษอาดัมกับสิ่งไม่ดีที่เขาได้กระทำลงไป โดยบอกว่าเรื่องเล่าของอาดัมทำให้เขามีมุมมองใหม่ๆ ทันใดนั้น ภาพยนตร์ก็นำคนดูมาสู่ฉากแอคชั่นนำต้นต้นอีกครั้ง ด้วยการปรากฏตัวของ สุทธิชัยพร้อมกับปืนในมือ (เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็ว สร้างอารมณ์ตื่นเต้น) สุทธิชัยสาครกระสุนใส่อาดัมกับก้องหมายจะเอาชีวิต อาดัมและก้องพากันวิ่งหนีตายหัวซุกหัวซุน ก้องถูกยิงที่ขาจึงบอกให้อาดัมหนีไปก่อน เมื่ออาดัมหนีไป ก้องและสุทธิชัยก็เผชิญหน้าต่อสู้กัน殊死กัน ผลัดกันรับผลัดกันรุก สุดท้ายก้องที่บาดเจ็บอยู่ก่อนแล้วล้มลง ไปกองกับพื้นและกำลังจะถูกสุทธิชัยยิง แต่อาดัมก็ย้อนกลับมาช่วยก้องไว้ได้ทัน ก่อนจะพลาดทำให้สุทธิชัยอีกคน ที่นี้เป็นก้องที่ช่วยชีวิตอาดัมโดยใช้ปืนยิงสุทธิชัยเสียชีวิต จากนั้นอาดัมและก้องก็พากันเดินออกมาจากที่เกิดเหตุอย่างทุลักทุเล เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็วถูกเปลี่ยนไปเป็นจังหวะเนิบช้า เสริมอารมณ์ฮึกเหิม และมีความหวังมายังผู้ชม

3) ช่วงสรุปเรื่อง (Ending)

ในช่วงสรุปเรื่อง ปมปัญหาทุกอย่างในภาพยนตร์ได้ถูกคลี่คลาย และจบเรื่องแบบมีความสุข (Happy ending) โดยตัวละครที่เคยเป็นตัวร้ายกลับกลายมาเป็นคนดี และภารกิจของอาดัมที่จะต้องนำถ้ำออกซิเจนไปให้ลูกสาวก็ถือว่าประสบความสำเร็จด้วยความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านผู้มีน้ำใจ ถึงแม้อาดัมจะไม่สามารถนำกลับไปให้ได้ด้วยตัวเองก็ตาม

อาดัมและก้องเดินออกมาจากป่า โดยมาโผล่ยังจุดที่รถของอาดัมจอดขวางแตกอยู่ ซึ่งมีชาวบ้าน (มุสลิม) มาช่วยและให้อาดัมขี่มอโตโรหาลูกสาว แต่อาดัมก็โทรไม่ติด จึงตัดสินใจโทรหาอีหม่ามยะก๊อบ เพื่อนบ้านที่อยู่ติดกันเพื่อขอร้องให้เข้าไปช่วยดูแลลูกสาวของตน ปรากฏว่าอีหม่าม

ยะก๊อบมีถังออกซิเจนติดไว้อยู่ที่บ้าน จึงบอกว่าจะนำไปให้ริสใช้ อาดั้มรู้สึกซาบซึ้งใจอย่างมาก ถึงกับเอ่ยว่า “It’s Miracle” อีหม่ามยะก๊อบได้ทิ้งท้ายก่อนวางสายว่า “ทุกวันนี้ยังมีชีวิตอยู่ มันก็คือปาฏิหาริย์เช่นกันนะครับ”

ชาวบ้านผู้มีน้ำใจได้ให้อาดั้มและก้องติดรถเดินทางไปด้วยกัน ทั้งยังอาสาจะจัดการลากรถของอาดั้มไปซ่อมให้อีกต่างหาก ก้องจึงเอ่ยปากถามชาวบ้านด้วยความสงสัยว่า ทำไมถึงมีน้ำใจมากขนาดนี้ทั้งที่ไม่ได้รู้จักกัน คำตอบของชาวบ้านเป็นการเน้นย้ำกับก้องที่เคยโกรธแค้นมุสลิมและศาสนาอิสลามให้ตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติบนความแตกต่างหลากหลาย นอกจากนี้ ยังเป็นการสื่อถึงความเชื่อของศาสนาอิสลาม (และศาสนาอื่น เช่น ศาสนาคริสต์) ที่ว่ามนุษย์คนแรกของโลกคือ “อาดัม” โดยชาวบ้านได้ตอบว่า “ไม่ว่าคุณจะมีเชื้อชาติหรือว่าศาสนาใดก็ตาม พวกเราก็เป็นลูกหลานของอาดัม มนุษย์คนแรกทั้งนั้น เพราะฉะนั้นพวกคุณกับผม เราก็เปรียบเสมือนพี่น้องกัน มีอะไรที่ช่วยกัน ได้ก็ช่วยกันไป”

จากนั้นทั้งหมดก็ขึ้นรถเพื่อออกเดินทาง โดยอาดั้มกับก้องนั่งอยู่ที่ท้ายกระบะด้านหลัง อาดั้มได้นำถังออกซิเจนจากรถของตัวเองขึ้นมาด้วย ก้องจึงถามว่าทำไมออกซิเจนจึงสำคัญกับริสมากขนาดนั้น อาดั้มจึงตอบว่า “ออกซิเจนไม่ได้สำคัญกับลูกสาวผมคนเดียว แต่มันสำคัญกับมนุษย์ทุกคนบนโลกใบนี้ เพียงแต่ว่าพระเจ้าไม่ได้คิดราคา และก็วางบิลทุกสิ้นเดือน มนุษย์ก็เลยไม่เห็นความสำคัญและก็ลืมความเมตตาของพระเจ้าไป” ประโยคดังกล่าว เป็นการสื่อสารถึงแนวคิดเกี่ยวกับอิสลามที่ว่า ทรัพยากรต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรานั้นมาจากอัลลอฮ์ (ซุบฮาน)

ในช่วงท้ายก้องได้กล่าวขอบคุณอาดั้มที่ทำให้เขาได้เปิดมุมมองความคิดใหม่ๆ และได้ขอให้อาดั้มเล่าต่ออีกหนึ่งเรื่อง โดยขอให้เล่าเรื่องที่อาดั้มในฐานะผู้กำกับอยากจะทำเป็นภาพยนตร์ขึ้นจริงๆ อาดั้มจึงเริ่มเล่าว่า “เรื่องราวการต่อสู้ของผู้ชายคนหนึ่งที่มีความจำเลื่อม วันหนึ่งเขาฟื้นขึ้นมาในสภาพที่หวาดกลัวบาปกรรมของตัวเอง...”

ก้องรู้สึกตื่นเต้นกับเรื่องที่อาดั้มกำลังเล่าอย่างมาก และถามว่า “ผู้ชายคนนั้น เขาชื่อว่าอะไร” จากนั้นภาพยนตร์ก็นำภาพของ “อมีน” ในภาพยนตร์ฮาล์ลเรื่องแรกเข้ามาใส่ เป็นการบ่งบอกว่าภาพยนตร์เรื่องต่อไปที่อาดั้มกำลังจะสร้างคือภาพยนตร์เรื่องอมีน นอกจากนี้ ยังเป็นการสื่อว่าตัวละคร “อาดัม” จริงๆ แล้วก็คือ “ฮามิซี อัคคี-รัฐ” ผู้กำกับภาพยนตร์ฮาล์ลจริงๆ นั่นเอง

ภาพที่ 4.44 ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอมิน ถูกใส่ไว้ในช่วงท้ายของภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ฉิน

ภาพยนตร์ปิดเรื่องด้วย อนุาซิด “เผ่าพันธุ์ อาดัม” เป็นอนุาซิดที่มีลักษณะคล้ายเพลงเร่พ ถือว่าแปลกใหม่และมีความร่วมสมัย ซึ่งมีเนื้อหาที่ชวนให้คนคิดตามและเป็นการเน้นย้ำถึงจุดยืนของภาพยนตร์ในเรื่องการอยู่ร่วมกันของมนุษย์บนความแตกต่างหลากหลาย

ทุกชีวิตทุกสรรพสิ่ง

ดำเนินไปตามวิถีที่ถูกกำหนด

โคจร ไปตามครรลองในแต่ละครั้งตามบริบท

ราบรื่นและอุปสรรค

สุข-เศร้าเรามีหมด

ชีวิตที่ถูกกำหนดคละเคล้าไป

อย่างเราเป็นมุสลิมศรัทธาที่บังเกิด

ความเชื่อในพระเจ้าเรามีมาโดยกำเนิด

เป็นสิ่งที่ทำให้เรามุ่งมั่นทำความดี

กับสิ่งที่เรามี ทำให้มันบรรเจิด

เป็นอีกหนึ่งความคิดที่โลดแล่นในชีวิต

ความเห็นเพียงน้อยนิดของ “มุสลิมิน”

อยากจะทำความดีสร้างสรรค์โลกนี้

กับแนวทางที่เรามีคือ “มุสตะกิม”

เราอยู่แผ่นดินเดียวกันคือพี่น้องแบ่งปัน

เผ่าพันธุ์อาดัมคือมนุษย์คนแรก

ไม่ว่าคุณเป็นใคร ไม่ว่าจะเชื่อแบบไหน

ต่างศาสนาไป แต่เราไม่แตกแยก

พี่น้อง ร่วมโลก
 เราจุดกำเนิดเดียวกัน
 เผ่าพันธุ์เดียวกัน เรายรักสันติ
 เราจะร่วมมือกัน
 ไม่โกรธแค้นกัน ไม่ทำร้าย...

4.4.3 แนวคิดที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อสาร

จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์ฮาล์วเรื่อง อาดัม จันทร-โลกแตก-ฉุน แนวคิดที่ภาพยนตร์ต้องการถ่ายทอดแบ่งเป็น 2 เรื่องใหญ่ๆ ได้แก่ 1) มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติไม่ว่าจะเชื่อชาติใด ศาสนาใด และ 2) นำเสนอเกี่ยวกับเนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอาน 4 บท ได้แก่ บทที่ 54 อัลเกาะมัร (จันทรแยก) บทที่ 75 อัลกียามะฮฺ (วันสิ้นโลก) บทที่ 72 อัลฉุญ (เกี่ยวกับฉุน) บทที่ 113 อัลฟะลัก (ไสยศาสตร์มนต์ดำ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติไม่ว่าจะเชื่อชาติใด ศาสนาใด

ภาพยนตร์นำเสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านพล็อตเรื่องหลัก คือ การที่ตัวละครอาดัมในฐานะผู้กำกับภาพยนตร์ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยความใจเย็นและสันติวิธี โดยเชื่อว่าทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม และทุกความขัดแย้งสามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความเข้าใจ จึงทำให้อาดัมพยายามเล่าเรื่องที่สอดแทรกแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับอิสลาม เพื่อโน้มน้าวให้แฟนคลับบ๊ากซ์ของเขาเปลี่ยนแปลงมุมมองความคิดเสียใหม่ จากที่เคยเหมารวมโกรธแค้นชาวมุสลิม เปลี่ยนเป็นความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งการที่อาดัมได้ช่วยชีวิตก้องไว้ ทั้งๆ ที่ก้องเป็นผู้ร้ายที่ตั้งใจจะมาฆ่า ยิ่งทำให้ก้องเห็นถึงความดีงาม สุดท้ายทั้งคู่จึงเข้าใจกัน

ภาพยนตร์ยังถ่ายทอดแนวคิดนี้ผ่านตัวละครในเรื่องที่มีความแตกต่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นไทยพุทธ มุสลิม ฝรั่งเศส ลูกครึ่ง ฯลฯ โดยหนึ่งในฉากสำคัญที่นำเสนอแนวคิดดังกล่าวอย่างชัดเจนคือ ตอนที่ชาวบ้านมุสลิมผู้มีน้ำใจได้ให้อาดัมและก้องติดรถเดินทางไปด้วยกัน ทั้งยังอาสาจัดการลากรถของอาดัมไปซ่อมให้ เมื่อก้องถามว่า ทำไมถึงมีน้ำใจมากขนาดนี้ทั้งที่ไม่ได้รู้จักกัน ชาวบ้านตอบว่า “ไม่ว่าคุณจะมีเชื้อชาติหรือศาสนาใดก็ตาม พวกเราก็เป็นลูกหลานของอาดัม มนุษย์คนแรกทั้งนั้น เพราะฉะนั้นพวกคุณกับผม เราก็เปรียบเสมือนพี่น้องกัน มีอะไรที่ช่วยกัน ได้ก็ช่วยกันไป” ถือเป็นการเน้นย้ำถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติบนความแตกต่างหลากหลาย

นอกจากนั้น อนาซิด “เผ่าพันธุ์อาดัม” ซึ่งเป็นอนาซิดประกอบภาพยนตร์ ก็เป็นอีกหนึ่งไวพากรณ์ภาพยนตร์ที่โดดเด่นและสื่อถึงแนวคิดของภาพยนตร์ในเรื่องการอยู่ร่วมกันของมนุษยชนบนความแตกต่างหลากหลาย โดยอนาซิดมีเนื้อหาว่า

ทุกชีวิตทุกสรรพสิ่ง
 ดำเนินไปตามวิถีที่ถูกกำหนด
 โคจรไปตามครรลองในแต่ละครั้งตามบริบท
 ราบรื่นและอุปสรรค
 สุข-เศร้าเรามีหมด
 ชีวิตที่ถูกกำหนดคดเคี้ยวไป
 อย่างเราเป็นมุสลิมศรัทธาที่บังเกิด
 ความเชื่อในพระเจ้าเรามีมาโดยกำเนิด
 เป็นสิ่งที่ทำให้เรามุ่งมั่นทำความดี
 กับสิ่งที่เรามี ทำให้มันบรรเจิด
 เป็นอีกหนึ่งความคิดที่โลดแล่นในชีวิต
 ความเห็นเพียงน้อยนิดของ “มุสลิมีน”
 อยากจะทำความดีสร้างสรรค์โลกนี้
 กับแนวทางที่เรามีคือ “มุสตะกิม”
 เราอยู่แผ่นดินเดียวกันคือพี่น้องแบ่งปัน
 แผ่นดินร้อฮ์อ์ดัมคือมนุษยคนแรก
 ไม่ว่าคุณเป็นใคร ไม่ว่าจะเชื่อแบบไหน
 ต่างศาสนาไป แต่เราไม่แตกแยก
 พี่น้อง ร่วมโลก
 เราจุดกำเนิดเดียวกัน
 แผ่นดินนี้เดียวกัน เรารักสันติ
 เราจะร่วมมือกัน
 ไม่โกรธแค้นกันไม่ทำร้าย...

2) นำเสนอเกี่ยวกับเนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอาน 4 บท ได้แก่ บทที่ 54 อัลเกาะมัร (จันทร์
 แยก) บทที่ 75 อัลกียามะฮฺ (วันสิ้นโลก) บทที่ 72 อัลญิน (ญิน) และบทที่ 113 อัลฟะลัก (ไสยศาสตร์
 มนต์ดำ) โดยภาพยนตร์ได้นำเสนอผ่านเรื่องย่อยๆ ที่ซ่อนอยู่ในพล็อตหลัก หรือเรื่องเล่าเรื่องที่ตัวละคร
 ร้อฮ์อ์ดัมเล่าให้ก้องฟังนั่นเอง

อัลกุรอาน บทที่ 54 อัลเกาะมัร (จันทร์แยก) ภาพยนตร์นำเสนอเนื้อหาที่อยู่ในคัมภีร์
 อัลกุรอานที่ระบุว่าดวงจันทร์ได้ถูกแยกออกจากกันด้วยเดชานุภาพของอัลลอฮฺ (ซุบฮาย) โดย

นำเสนอเรื่องราวของหุ่นยนต์ที่กำลังพามนุษย์ขึ้นไปบนอวกาศ (สื่อถึงดวงจันทร์) เพื่อต่อรองขอความอิสระจากพระเจ้า เพราะตนเองคิดว่ามนุษย์นั้นพัฒนาไปไกลจนไม่ต้องพึ่งพระเจ้าอีกแล้ว หารู้ไม่ว่าสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวล้วนมาจากพระเจ้าทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นอากาศ ผืนแผ่นดิน น้ำ ฯลฯ รวมทั้งปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ เช่น กลางวัน-กลางคืน ถือเป็นสัญญาณที่ย้ำเตือนให้มนุษย์ไตร่ตรองถึงการมีอยู่ของพระเจ้า ทั้งนี้ ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ที่ได้อธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวตามทฤษฎีที่มนุษย์คิดค้นขึ้นนั้น ผนวกกับการล่องดวงของซัยนูน (ปีศาจร้ายที่คอยกระชับกระชามมนุษย์ให้หลงผิด) ทำให้มนุษย์คิดว่าตัวเองคือสิ่งที่มีชีวิตที่ดีเลิศ จนปฏิเสธศรัทธาต่อพระเจ้า ดังที่อัลกุรอานบทที่ 54 อัลเกาะมร์ โองการที่ 1-2 ระบุว่า “วันกิยามะฮ์ ได้ใกล้เข้ามาแล้ว และดวงจันทร์ได้แยกออก และหากพวกเขาเห็นสัญญาณ (ปาฏิหาริย์) พวกเขาก็ผินหลังให้และกล่าวว่า นี่คือมายากลที่มีมาก่อนแล้ว และพวกเขาได้ปฏิเสธและปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำของพวกเขา และกิจการทุกอย่างย่อมเป็นไปตามกำหนด”

นักอรรถาธิบายอัลกุรอานอธิบายว่า บทดังกล่าวพูดถึงผู้ปฏิเสธศรัทธาที่กล่าวกับท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ว่าหากทำให้ดวงจันทร์แยกออกเป็นสองซีก พวกเขาสัญญาว่าจะศรัทธาต่อพระเจ้า ท่านร่อซูล (ศ็อล) จึงขอต่อพระเจ้าตามที่พวกเขาขอร้อง แต่เมื่อดวงจันทร์ได้แยกออกเป็นสองซีกแล้ว เขากลับกล่าวว่า เป็นมายากล คือพวกเขาไม่ได้รักษาสัจจะ ปฏิเสธต่อท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) และปฏิบัติตามสิ่งที่ซัยนูนยั่ว

อัลกุรอาน บทที่ 75 อัลกิยามะฮ์ (วันสิ้นโลก) ภาพยนตร์นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับวันสิ้นโลกของศาสนาอิสลามที่ถูกยืนยันไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน บทที่ 75 อัลกิยามะฮ์ ว่าวันสิ้นโลกนั้นมีอยู่จริง และจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน โดยวันสิ้นโลกหรือกิยามะฮ์นั้นเป็นวันแห่งความโกลาหล มวลมนุษย์จะตกอยู่ในความตระหนกและหวาดกลัว โดยจะมีสัญญาณใหญ่เกิดขึ้นหลายประการ เช่น อีหาม่มะหะดีจะปรากฏตัว มีสัตว์ประหลาดออกมาจากแผ่นดิน มีหมอกเกิดขึ้นเต็มแผ่นดิน รวมทั้งสัญญาณที่ตัวละครในภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน ได้กล่าวถึง คือ ดวงอาทิตย์จะขึ้นทางทิศตะวันตก ดังในสะดิษ [บันทึกคำกล่าว หรือการกระทำของศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ)] ความว่า “วันกิยามะฮ์จะยังไม่อุบัติขึ้นจนกว่าดวงอาทิตย์จะขึ้นทางทิศตะวันตก เมื่อมันขึ้นมาทางทิศตะวันตกแล้วมวลมนุษย์จะกลายเป็นผู้ศรัทธามั่น แต่ ณ วันนั้นจะไม่อำนวยประโยชน์แก่ชีวิตหนึ่งชีวิตใดซึ่งการศรัทธาของเขาโดยที่เขาไม่ได้ศรัทธามาก่อน หรือมิได้แสวงหาความดีใดๆ ไว้ในการศรัทธาของเขา” (บันทึกโดยอัล-บุคอรีฮ์ : 4635, มุสลิม: 157)

อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์ได้นำเสนอความเชื่อเกี่ยวกับวันสิ้นโลกของลัทธิญี่ปุ่น ซึ่งถูกหักล้างด้วยการบอกกับคนดูว่าเป็นลัทธิลวงโลก เพราะเมื่อถึงวันที่ 12 เดือน 12 ปี 2012 (ตามคำทำนาย) โลกไม่ได้แตกจริงๆ และนำเสนอความเชื่อของศาสนาอิสลามแทนโดยตัวละครในเรื่อง

ได้อ้างอิงหลักฐานในอัลกุรอาน คัมภีร์ของศาสนาอิสลาม ซึ่งใน Dialogue ที่พูดถึงกุรอานนั้น ได้มีการเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับอิสลามมายังคนดู โดยอธิบายว่ากุรอานเกิดขึ้นเมื่อกว่า 1,400 ปีก่อน แต่มีข้อมูลในกุรอานระบุว่า จุดต่ำสุดของโลกคือทะเลสาบเดดซี หรือมีการบอกถึงวิวัฒนาการของทารกในครรภ์มารดา Dialogue ดังกล่าวถือเป็นการเชิญชวนให้ผู้ชมเกิดความสงสัยและต้องการให้ลองไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอาน

อัลกุรอาน บทที่ 72 อัลญิน (ญิน) ศาสนาอิสลามมีความเชื่อว่า “ญิน” คือสิ่งมีชีวิตที่พระเจ้าสร้างขึ้นมาจากไฟ เป็นสิ่งมีชีวิตคู่ขนานกับมนุษย์ ซึ่งโดยปกติแล้วมนุษย์จะไม่สามารถไปยุ่งเกี่ยวกับญินได้ แต่ญินมีความสามารถมากกว่ามนุษย์ เช่น สามารถจำแลงแปลงกายได้ หรือสามารถยกของที่หนักมากได้ เป็นต้น ทั้งนี้ อัลกุรอานบทกล่าวถึงญินในหลายบท โดยบทที่ 72 อัลญินนั้นเป็นการอธิบายว่าญินมีทั้งที่ดีและไม่ดีเช่นเดียวกับมนุษย์ โดยญินที่ไม่ดีเรียกอีกอย่างว่า “ชัยฏอน” มันจะคอยหลอกลวงมนุษย์ไปสู่ความชั่ว ความหลงผิด ด้วยวิธีการต่างๆ ฉะนั้น มนุษย์จึงเรียกญินด้วยชื่อต่างๆ เช่น ผี ปีศาจ วิญญาณร้าย เป็นต้น

ภาพยนตร์ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับญินผ่านเรื่องเล่าของอาดัมด้วยอารมณ์ลึกลับน่ากลัว หรือที่เรียกกันว่า “หนังผี” เนื่องจากคนส่วนใหญ่เชื่อเรื่องภูต ผี ปีศาจ เจ้าที่ เจ้าทาง ฯลฯ ซึ่งตามความเชื่อของศาสนาอิสลามแล้วสิ่งเหล่านี้เป็นการล่อลวงของญินที่ต้องการให้มนุษย์หลงผิด ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว โดยภาพยนตร์นำเสนอด้วยแสง Low key เพื่อสื่อถึงโลกคู่ขนานอีกมิติหนึ่งเป็นด้านมืดที่มนุษย์ไม่อาจย่างกายเข้าไปสัมผัสได้ทั้งหมด ซึ่งภาพยนตร์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับญินในทัศนะของอิสลามผ่านตัวละครเจ้าหน้าที่กู้ภัยที่เป็นมุสลิมและอธิบายเกี่ยวกับญินให้กับกบฟิง ภาพยนตร์ยังบอกถึงหนึ่งในวิธีหลุดพ้นจากการถูกล่อลวงของญิน นั่นคือเสียงอัลกุรอาน อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์จบเรื่องเล่าของอาดัมเกี่ยวกับญินด้วยการนำเสนอว่า ไม่ว่าจะยุคสมัยใด เทคโนโลยี นวัตกรรมจะก้าวหน้าไปแค่ไหน มนุษย์ก็ยังคงงมงาย ไม่สามารถหลุดพ้นจากความเชื่อเดิมๆ ได้ เนื่องจากญินยังคงทำภารกิจของมันในการล่อลวงผู้คนให้งมงาย คอยกระซิบบกระซาบมนุษย์ให้หลงผิดต่อไป

นอกจากภาพยนตร์จะนำเสนอเรื่องญินผ่านเรื่องเล่าของอาดัมแล้ว ในพล็อตหลักตอนที่อาดัมทำร้ายก้องและกิดจะฆ่าให้ตายด้วยความโกรธแค้น การปรากฏตัวของญินในร่างของอริส ลูกสาวของอาดัม เป็นการเน้นย้ำถึงแนวคิดเกี่ยวกับญินในทัศนะของศาสนาอิสลามอีกครั้ง คือญินจะคอยล่อลวงมนุษย์ให้หลงผิดกระทำความชั่ว ซึ่งท้ายที่สุดอาดัมสามารถเอาชนะญินได้ด้วยความศรัทธาอย่างแน่วแน่ในพระเจ้า

อัลกุรอาน บทที่ 113 อัลฟะลัก (ไสยศาสตร์มนต์ดำ) ภาพยนตร์นำเสนอเกี่ยวกับไสยศาสตร์มนต์ดำ ด้วยเรื่องราวของมุสลิมคนหนึ่งที่เป็นคนเล่นไสยศาสตร์ หรือที่คนไทยเรียกกันว่า

“หมอผี” ซึ่งการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับด้านมืด (โลกของภูิน) นั้นถือว่าเป็นบาปอย่างมาก เพราะเป็นการตั้งภาคี เอาสิ่งอื่นมาเทียบเคียงกับพระเจ้า แม้ว่าสุดท้ายจะรู้สึกผิดและต้องการเลิกเล่น ไสยศาสตร์ แต่ด้วยความที่อยู่กับภูินมานาน ทำให้ภูินไม่ยอมง่ายๆ และได้ไปเล่นงานเข้าสิงลูกชายของเขา ภาพยนตร์ใช้เทคนิคทางภาพยนตร์ทั้งภาพและเสียงอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะตอนที่มนุษย์ต่อสู้กับภูิน (ในร่างคน) ทั้งการแสดงของตัวละคร แสง Low key เทคนิคตัดต่อที่ทำให้เก้าอี้ลอยขึ้น และการใส่ effect ให้กับเสียงพูดของภูิน (ในร่างคน) ที่เสียงจะแหบและใหญ่กว่าปกติ ทั้งนี้ ภาพยนตร์นำเสนอวิธีการเอาชนะภูินด้วยความศรัทธาในอัลลอฮ์ (ซุบฮาย) และการอ่านกุรอ่าน ซึ่งเปรียบเสมือนคำพูดของพระเจ้า เรื่องเล่าดังกล่าวของตัวละครอาดัม เป็นการสื่อถึงเรื่องราวของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ที่ครั้งหนึ่งเคยถูกผู้ไม่หวังดีปิดเป้าไสยศาสตร์ใส่ กุรอ่านบทที่ 113 อัลฟะลัก จึงถูกประทานลงมาเพื่อให้ท่านหลุดพ้นจากไสยศาสตร์ ความว่า “จงกล่าวเถิด มุฮัมมัด ข้าพระองค์ขอความคุ้มครองต่อพระเจ้าแห่งรุ่งอรุณ ให้พ้นจากความชั่วร้ายที่พระองค์ได้ทรงบันดาลขึ้น และจากความชั่วร้ายแห่งความมืดของเวลากลางคืนเมื่อมันแผ่คลุม และจากความชั่วร้ายของบรรดาผู้เสกเป่าในปมเงื่อน และจากความชั่วร้ายของผู้อิจนาเมื่อเขาอิจนา”

บทที่ 5

กลวิธีการสร้างสรรค์:

การผลิตและการเผยแพร่ของภาพยนตร์ฮาลาล

ในบทนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาล ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด โดยวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์ทั้งฝ่ายผลิตและฝ่ายจัดการ เพื่อให้เห็นขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ฮาลาล ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การลำดับหัวข้อการวิเคราะห์โดยยึดตามลำดับกระบวนการผลิตภาพยนตร์ ประกอบด้วย ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำ (Pre-Production) ขั้นตอนการถ่ายทำ (Production) และขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (Post-Production) เพื่อให้ง่ายต่อการติดตามทำความเข้าใจที่มา แนวคิด และกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาลทั้ง 3 เรื่องของสถานีโทรทัศน์ White Channel ซึ่งผลิตขึ้นภายใต้เงื่อนไขของหลักการศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ ยังได้วิเคราะห์การเผยแพร่ภาพยนตร์ฮาลาล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดฉายภาพยนตร์และการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งแนวคิดในการสื่อสารการตลาด การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และการใช้เครื่องมือในการสื่อสารต่างๆ ตลอดจนการวัดผลของการสื่อสาร โดยนำเสนอผลการศึกษาในลักษณะภาพรวมของภาพยนตร์ฮาลาลทั้ง 3 เรื่อง เนื้อหาในบทนี้แบ่งเป็น 2 หัวข้อหลัก ได้แก่ 5.1 กระบวนการผลิตภาพยนตร์ฮาลาล และ 5.2 การเผยแพร่ภาพยนตร์ฮาลาล

5.1 กระบวนการผลิตภาพยนตร์ฮาลาล

5.1.1 ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำ (Pre-Production)

1) ที่มาของการสร้างภาพยนตร์ฮาลาล

ภาพยนตร์เรื่องอมิน เป็นผลงานภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องแรกภายใต้ความร่วมมือกันระหว่างมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ และสถานีโทรทัศน์ White Channel โดยมีที่มาจาก ณ ช่วงเวลานั้น (ปี พ.ศ.2555) มีการทำสื่อล้อเลียนท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสดาของศาสนาอิสลามเกิดขึ้น เช่น นิตยสาร “ชาร์ลี เฮบดิว” จากประเทศฝรั่งเศส เผยแพร่การ์ตูนล้อเลียนท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) จนทำให้มุสลิมทั่วโลกโกรธแค้นและลุกฮือขึ้นมาต่อต้าน รวมถึงกรณีภาพยนตร์เรื่อง “Innocent of

Muslim’ ผลิตขึ้นจากประเทศสหรัฐอเมริกา ที่พูดถึงความโหดร้ายป่าเถื่อน การเผยแพร่อิสลามด้วยเลือด อาวุธ และสงครามของศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) และยังคงกล่าวหาอีกว่าท่านเป็นคนมักมากในกาม นักวิชาการศาสนาอิสลามและผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ White Channel เห็นว่าเรื่องนี้เป็นการให้ข้อมูลที่ผิดเพี้ยน บิดเบือนความจริงอย่างมาก จึงต้องการแสดงการปกป้องท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ด้วยการสื่อสารสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งเพื่อเป็นการเตือนภัยต่อนักข่าวมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของศาสนาอิสลาม ผู้บริหารจึงมีแนวคิดทำสื่อภาพยนตร์ฮาลาลขึ้น เนื่องจากเป็นสื่อที่มีพลังและได้รับความนิยมนิยมจากคนในสังคม โดยฮามิซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ฉุนกเกล้าว่า

ท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) บอกไว้ว่า ถ้ามีใครที่มาต่อว่าเรา หรือมาทำร้ายเรา ให้ตอบโต้ด้วยสิ่งที่ดีกว่า ดังนั้น จึงไม่มีประโยชน์ที่เราจะโวยวาย จะบ่น หรือจะด่ากลับ ในเมื่อเขาทำสื่อภาพยนตร์ เราก็จะทำสื่อภาพยนตร์เช่นกัน อันนี้คือจุดเริ่มต้น เพียงแต่ว่าเราจะสื่อสารสิ่งที่ดีกว่า (ฮามิซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ภาพที่ 5.1 ภาพยนตร์เรื่อง Innocence of Muslim ภาพยนตร์ล้อเลียนท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสดาของศาสนาอิสลาม

ทั้งนี้ เนื่องจากการผลิตภาพยนตร์ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เดิมสถานีโทรทัศน์ White Channel อยู่ได้เพราะเงินบริจาคของพี่น้องประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการระดมทุนสาธารณะ (Crowd Funding) จึงมีการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้กับภาพยนตร์ฮาลาลด้วย โดยได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ว่า กำลังจะมีการผลิตภาพยนตร์ฮาลาลขึ้นเพื่อเตือนภัยต่อนักข่าวมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) จึงขอระดมทุนจากเงินบริจาคของพี่น้องประชาชน และองค์กรต่างๆ เพื่อผลิตภาพยนตร์ฮาลาล ปรากฏว่าสามารถระดมทุนได้ 6 ล้านบาท แม้จะไม่ใช่เงินทุนก้อนใหญ่

สำหรับสร้างภาพยนตร์ฟอร์มยักษ์ แต่ก็ทำให้สามารถสร้างภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องแรกและเรื่องต่อมาได้

โดยภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ฉุน มีที่มาจากนักวิชาการศาสนาอิสลามและผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ White Channel มีความเห็นว่า ภาพยนตร์ต่างๆ ไปได้ฉายอยู่ในปัจจุบันได้รับความนิยมจากคนในสังคมมาก รวมทั้งมุสลิมด้วย แต่ภาพยนตร์เหล่านั้นมักเป็นภาพยนตร์แนวเดิมๆ และจะมีฉากที่ไม่ดี ไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามอยู่ในภาพยนตร์ จึงเรียกได้ว่าภาพยนตร์ดังกล่าวไม่ฮาลาลสำหรับชาวมุสลิม ทีมงานจึงต้องการสร้างทางเลือกให้กับผู้ชมโดยเฉพาะพี่น้องมุสลิม ให้สามารถเสพสื่อที่ให้ความบันเทิงและฮาลาลไปพร้อมๆ กัน โดยต้องการให้ภาพยนตร์มีการนำเสนอเนื้อหาที่ดี สะท้อนสังคม และมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าภาพยนตร์แบบเดิม

บอर्डชะรีอะฮ์หรือกันว่าจริงๆ แล้ว คนอยากจะดูภาพยนตร์ แล้วทำไมเราถึงปล่อยให้มุสลิมไปดูภาพยนตร์ที่ผิดหลักการ เขาไม่มีที่อื่นให้เลือก เขาจะไปดูที่ไหนกันในเมือง ภาพยนตร์มันก็มีอยู่แค่นั้น ตรงนี้ก็เป็นอีกจุดเริ่มต้นหนึ่งที่ทำให้เกิดแนวคิดที่จะผลิตภาพยนตร์เรื่องต่อไป เหมือนเป็นทางเลือกสื่อบันเทิงที่ฮาลาลให้กับมุสลิม เสพสื่อบันเทิงโดยที่ไม่ผิดหลักศาสนาอิสลาม เป็นการเพิ่มความหลากหลายให้เขา เพราะเราจะไปห้าม แต่ไม่มีตัวเลือกให้เขามันก็ไม่ได้ (บรรเลง หัสนี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

2) แนวคิดของภาพยนตร์ฮาลาล

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าหากใช้หลักการศาสนาอิสลามเป็นมาตรฐานในการพิจารณาความเป็นภาพยนตร์ฮาลาล (อนุมัติให้มุสลิมรับชมได้) กับภาพยนตร์ฮารอม (ไม่อนุมัติให้มุสลิมรับชม) ทางทีมงานพบว่ายังไม่มีภาพยนตร์เรื่องใดที่เป็นภาพยนตร์ฮาลาลจริงๆ เพราะมักมีฉากที่ไม่ดี ไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ ดังนั้น มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ และสถานีโทรทัศน์ White Channel จึงได้กำหนดกรอบหรือมาตรฐานสำหรับภาพยนตร์ฮาลาลขึ้นมา โดยจะเป็นภาพยนตร์ที่มีกระบวนการสร้างสรรค์ภายใต้กรอบของหลักศาสนาอิสลาม และต้องผ่านการตรวจสอบเนื้อหาจากบอर्डชะรีอะฮ์ หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลามว่าไม่ขัดต่อเงื่อนไขหรือข้อห้ามต่างๆ ของศาสนาอิสลาม ซึ่งเชครีฎอ อะหมัด สมะดี ประธานมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

บอร์ดชำระหรือจะแต่งตั้งอนุกรรมการตรวจสอบภาพยนตร์ สำหรับพิจารณาบทภาพยนตร์อย่างละเอียดแล้วมารายงานในที่ประชุมใหญ่ อะไรที่มีข้อผิดพลาดหรือความหมิ่นเหม่ต่อหลักการศาสนาอิสลาม ก็จะเป็นการออกหนังสือให้เขาแก้ไขประเด็นต่างๆ (เชคริฎอ อะหมัด สมะดี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาลาลจะมีลักษณะเด่นดังนี้

1. เสียงทั้งหมดในภาพยนตร์จะปราศจากเสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรี โดยภาพยนตร์ฮาลาลที่ทางทีมงานสร้างสรรค์ขึ้นนั้นได้ใช้เสียงมนุษย์ทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบภาพยนตร์แทน เรียกอีกอย่างว่า “อะแคปเปลลา” แม้จะปฏิเสธไม่ได้ว่าดนตรีสามารถเร้าอารมณ์คนได้ดีกว่า เชื่อมต่ออารมณ์ได้ง่ายกว่า แต่เมื่อเสียงดนตรีผิดหลักการศาสนาอิสลาม จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนมาใช้เสียงมนุษย์แทน

2. ไม่มีการใช้ความสวยงามของผู้หญิงในภาพยนตร์ อย่างที่รู้กันดีว่าจุดขายของภาพยนตร์ส่วนใหญ่ นางเอกหรือตัวละครในเรื่องจะต้องสวย น่ารัก ดึงดูดผู้ชม แต่สำหรับภาพยนตร์ฮาลาล ผู้หญิงที่อยู่ในภาพยนตร์ ถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็จะอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือถ้าเป็นเด็กก็อายุตั้งแต่ 9 ขวบลงมา ถือเป็นกรอบที่เข้มงวดอย่างหนึ่ง หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องมีตัวละครวัยสาวอยู่ในภาพยนตร์ก็อาจนำเสนอให้เห็นแค่ด้านหลัง หรือสวมชุดที่มีมิติถูกต้องตามหลักการศาสนา

3. ไม่มีฉากอบายมุข เช่น การดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ การพนัน การค้าประเวณี เป็นต้น เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นข้อห้ามของศาสนาอิสลาม

4. เนื้อหาของภาพยนตร์จะไม่ส่งเสริมเรื่องของการผิดศีลธรรมในสังคม ไม่ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบ หากมีเนื้อหาที่หมิ่นเหม่ก็จะต้องหลีกเลี่ยง เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่าบางอย่างมีสองด้าน บางเรื่องช่วยตีแผ่ความจริงของสังคม ทว่าสำหรับบุคคลที่วุฒิภาวะไม่ถึงก็อาจเกิดการลอกเลียนแบบได้ ยกตัวอย่างเช่น ซีรีส์เรื่องฮอว์กโมน-วัยว้าวุ่น แม้เนื้อหาจะเป็นการตีแผ่สังคมก็จริง แต่เด็กเล็ก เด็กมัธยมต้นอาจเกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบได้ ภาพยนตร์ฮาลาลจึงหลีกเลี่ยงเรื่องดังกล่าว

ภาพยนตร์ฮาลาลจะไม่มีการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ไม่มีฉากลามก หรือแซวเรื่องได้สะคือแบบที่ภาพยนตร์ชอบใช้กัน หรือพวกตลกคำหยาบเราก็จะไม่มี และยังไม่มีการ์ตูนที่แต่งตัวโป๊เปลือย รักรูป รวมทั้งเรื่องเสียงดนตรีที่บิวอารมณ์จนเกินเหตุด้วย ภาพยนตร์ฮาลาลไม่ใช่แค่ความภูมิใจของมุสลิมไทย แต่ถือเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งหมด เพราะแม้แต่ประเทศที่มีบ่อน้ำมัน รวยมหาศาล ก็ไม่สามารถทำภาพยนตร์ฮาลาลได้

แบบนี้ เคยไปที่ตุรกี ซาอุดีอาระเบีย หรืออียิปต์ ภาพยนตร์เขาก็มีผู้หญิงแสดง มีคนตรี
อยู่ในนั้น (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

3) การสร้างสรรค์เนื้อหาของภาพยนตร์ฮาลาล

เรื่องราวของภาพยนตร์ฮาลาลทั้ง 3 เรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาจะมาจากประสบการณ์ส่วนตัว
และสภาพสังคมที่มากระทบกับความรู้สึกของผู้กำกับเป็นหลัก โดยเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่องมิน
เกิดจากผู้กำกับได้ติดตามข่าวสารจากประเทศจีนเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตที่มีการนำอวัยวะของผู้ที่
ถูกประหารไปขายให้เศรษฐี เรื่องดังกล่าวเป็นประเด็นหนึ่งที่สหรัฐอเมริกาใช้โจมตีประเทศจีนเรื่อง
สิทธิมนุษยชน จนต่อมากฎหมายการสั่งประหารในจีนจึงลดหย่อนลง เรื่องนี้เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้
กำกับนำไปเล่าในภาพยนตร์ นอกจากนี้ คนสนิทของผู้กำกับเคยมีประสบการณ์ในการปลอมตัวไป
ที่รัฐอาร์กัน ประเทศเมียนมาร์ เพื่อติดตามเรื่องผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา ทำให้ได้สัมผัสกับสถานการณ์ที่
ค่อนข้างอึดอัดขณะปลอมตัว จึงนำเรื่องราวการปลอมตัวไปใส่ในเนื้อเรื่องของภาพยนตร์เรื่องนี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้กำกับยังได้นำเนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอาน บทอัลอิสรออ์ ใองการที่ 81 ที่
ระบุว่า “และจงกล่าวเถิด เมื่อความจริงปรากฏขึ้นและความเท็จย่อมมลายไป แท้จริงความเท็จนั้น
ย่อมมลายไปเสมอ” มาใส่ในภาพยนตร์ เนื่องจากต้องการสื่อสารหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่ดี
งามไปยังผู้ชม โดย “ความจริง” ในที่นี้คือเรื่องราวต่างๆ ของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ทั้งคำพูดและ
การกระทำที่ดีงาม ซึ่งเป็นแบบอย่างมาอย่างมุสลิมทั่วโลก โดยฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์
อธิบายว่า

นบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) คือมหาบุรุษของโลก ถ้าหากไม่ใช่คนดีจริง ระยะเวลากว่า 1,400 ปี
ที่ผ่านมา คงไม่มีใครท่องจำกวีตรของท่านและปฏิบัติตาม ดังนั้นเนื้อเรื่องที่เล่าใน
ภาพยนตร์จะบ่งบอกคุณลักษณะที่แท้จริงของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ว่าเป็นคน
อย่างไร ซึ่งแน่นอนว่าความเท็จต่างๆ เกี่ยวกับท่านนบีมุฮัมมัดที่มียุคนสร้างขึ้นอย่างไม่ถูกต้องก็
จะลบล้างหายไป (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

สำหรับเรื่องราวของภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ ผู้กำกับได้นำประสบการณ์ที่
ตัวเองเคยพบมาถ่ายทอด โดยนึกถึงตอนที่น้องชายเคยเป็นนักเรียนช่างกลแล้วโดนเด็กช่างต่าง
สถาบันรุมทำร้าย ด้วยเหตุผลเพียงเพราะว่าอยู่ต่างสถาบันกันทั้งที่ไม่เคยมีปัญหาอะไรกันมาก่อน
เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นประจำในสังคมไทย แก่ใจอย่างไรก็ยังมีให้เห็นอยู่ จึงเป็นแรงบันดาลใจ
ให้นำเรื่องนี้มาเล่าในภาพยนตร์ ส่วนอีกพล็อตเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับการทำฮัจญ์ ตัวผู้กำกับเคย

อ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประเทศแถบอาหรับ คือมีผู้ที่ต้องการจะไปทำฮัจญ์แล้วเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ตัวเองไม่ได้ไป แต่หลังจากที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นกลับกลายเป็นว่าเขาได้รับความช่วยเหลือเช่นกัน จนทำให้ได้ไปทำฮัจญ์อย่างที่ตั้งใจไว้ เรื่องดังกล่าวทำให้ผู้กำกับรู้สึกซาบซึ้ง จึงได้หยิบมาเล่าในภาพยนตร์ด้วย

กลางดึกคืนหนึ่งน้องโทรมาบอกว่าอยู่โรงพยาบาลโคนติ ใจเราลงไปตามเลข คือเด็กตั้งเยอะทำไมต้องมาโคนกับน้องเราด้วย สำหรับเด็กช่างคือเด็กอีกสถาบันหนึ่งไปอยู่กลางตลาด แล้วมีอีกกลุ่มสถาบันหนึ่งมาเจอแค่นั้นก็ติดกันได้แล้วทั้งที่ไม่ได้ไปทำอะไรกัน ก่อนหน้านี้มีการเสนอทางแก้มายะแล้วก็แก้ไม่ได้สักที เราก็เลยมาคิดว่าถ้าเป็นเด็กช่างต่างสถาบัน แต่เป็นที่น้องกัน ถ้าติดกันมันจะเลือกอยู่ฝั่งสถาบันตัวเองช่วยพรรคพวก หรือจะช่วยพี่น้องตัวเอง (บรรเลง หัสนี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ส่วนภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ฉุน ผู้กำกับได้ไปอ่านเรื่องราวชีวิตจริงของผู้กำกับชาวสวีเดนคนหนึ่งสร้างภาพยนตร์ต่อต้านอิสลาม ระหว่างที่หาข้อมูลไปเรื่อยๆ เพื่อเตรียมสร้างเรื่องที่สอง ปรากฏว่าผู้กำกับคนดังกล่าวเข้ารับอิสลาม จึงนำเรื่องนี้มาเล่าในพล็อตเรื่องหลัก นอกจากนี้ ผู้กำกับยังมีความรู้สึกที่เกิดเหตุการณ์ถูกข่มขืนที่อัลกุรอานในหลายๆ สถานที่ เช่น กัวเตมาลามีการนำกุรอานใส่ชักโครกแล้วปีศาจจะรอด หรือมีบาทหลวงที่รวบรวมคัมภีร์อัลกุรอานแล้วนำมาเผาทิ้ง แม้แต่ในประเทศไทยเองก็มีผู้ที่สุดโต่งเรื่องศาสนานำเนื้อหาในอัลกุรอานมาโจมตี โดยเลือกเนื้อหาเฉพาะในส่วนที่ว่า หากเจศตรูให้ฆ่า ให้ตัดศีรษะ ซึ่งเป็นการเข้าใจที่ผิดเพี้ยนและตั้งใจเอามาโจมตีศาสนาอิสลาม เหตุการณ์เหล่านี้เป็นการไม่ให้เกียรติอย่างมาก ผู้กำกับจึงอยากถ่ายทอดเรื่องราวของอัลกุรอานที่ถูกต้อง จึงเลือกบทอัลกุรอานที่โดดเด่นและคิดว่าคนทั่วไปน่าจะสนใจมาเล่าเรื่อง ดังนั้น ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวของอัลกุรอาน มีเนื้อหาที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น เป็นการพูดถึงเรื่องวันสิ้นโลก ความลึกลับของฉุน ไซยศาสตร์มนต์ดำ หรือแม้กระทั่งความรักของพ่อลูก ซึ่งล้วนเป็นเนื้อหาที่อ้างอิงมาจากคัมภีร์อัลกุรอาน ทั้งนี้ ฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์กล่าวว่า

เรื่องอาดัมมีความซับซ้อนหลากหลายมาก คนอาวูโสจะไม่ชอบกัน เขาบอกว่าไม่รู้เรื่องเพราะว่าเดี๋ยวก็พูดภาษาญี่ปุ่น พูดภาษาอังกฤษ พูดไทย พูดมลายู หรือบางครั้งกำลังเล่าเรื่องราวความรักของพ่อลูก ก็ข้ามไปเป็นระทึกขวัญ สยองขวัญ ภาพยนตร์มีหลายมิติมาก (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

4) การสร้างสรรค์บทภาพยนตร์

บทภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอมิน สร้างสรรค์โดย ฮามีซี อักคี-รัฐ, บรรเลง หัสนี และกิตติ พวงมณี โดยต้องใช้เวลาานกว่า 1 ปี ทำออกมาเป็นบทภาพยนตร์กว่า 8 คราฟ เนื่องจากเป็น ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องแรกที่ไม่เคยทำมาก่อน และมีความเข้มงวดในการตรวจสอบจากบอร์ดชะรีอะห์อย่างมาก ผู้สร้างสรรค์บทภาพยนตร์ต้องคำนึงถึงสัดส่วนด้านศิลปะภาพยนตร์และเรื่องราวของศาสนาอิสลามที่จะนำเสนอให้มีสัดส่วนที่พอเหมาะ ไม่ให้รู้สึกว่ามันเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) ยัดเยียด หรือส่งเสริมเรื่องศาสนามากเกินไป ทั้งนี้ ภาพยนตร์เรื่องอมินมีการเล่าเรื่องแบบไม่เรียงตามลำดับเวลา เนื่องจากฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์ได้ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่าความทรงจำของคนที่มีความจำเสื่อมจะมาแบบไม่ประติประต่อ จึงต้องการเล่นกับผู้ชมให้รู้สึกเหมือนความจำเสื่อมไปด้วย นอกจากนี้ ยังได้แรงบันดาลใจมาจากภาพยนตร์ของ ฉอง-ลูก โกคาร์ด ตั้งแต่สมัยยุค 60-70 อีกด้วย

หลังจากศึกษาเรื่องความทรงจำของคนที่มีความจำเสื่อมแล้วพบว่าความทรงจำของเขาจะมาไม่ประติประต่อ ดังนั้น จึงจะเล่นกับคนดู ให้คนดูความจำเสื่อมเหมือนตัวละคร คนดูจะต้องประติประต่อเรื่องให้ได้โดยที่ไม่เรียงตามลำดับเวลา ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากภาพยนตร์ของ ฉอง-ลูก โกคาร์ด (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

บทภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ บรรเลง หัสนี ผู้กำกับเป็นผู้สร้างสรรค์บทภาพยนตร์ด้วยตัวเอง โดยหลังจากที่มีโปรเจกจะทำภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องที่สอง จึงได้นำประสบการณ์ส่วนตัวเรื่องนักเรียนช่างกลตีกันมาพัฒนาบทภาพยนตร์โดยได้ใส่ความความขัดแย้ง (Conflict) ที่เข้มข้นขึ้นด้วยการให้ตัวละครเด็กช่างกลเป็นนักเรียนต่างสถาบันแต่เป็นพี่น้องบ้านเดียวกัน รวมทั้งได้นำพล็อตเรื่องเกี่ยวกับการไปทำฮัจญ์ และการให้ความช่วยเหลือเข้ามาผูกโยงเรื่อง

บทภาพยนตร์ทั่วไปควรจะเริ่มจาก Conflict ความขัดแย้งอย่างหนึ่งในเรื่อง แล้วนำไปสู่เหตุการณ์ต่อๆ ไป ก็เลยหยิบตรงนี้มาพัฒนาต่อเป็นบทภาพยนตร์ คือให้เป็นเด็กช่างต่างสถาบัน แต่เป็นพี่น้องกัน (บรรเลง หัสนี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

สำหรับบทภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญิน สร้างสรรค์โดย ฮามีซี อักคี-รัฐ และก้องเกียรติ โชมศิริ ผู้กำกับและนักเขียนบทภาพยนตร์ชื่อดัง โดยฮามีซี อักคี-รัฐ ในฐานะผู้กำกับต้องการพัฒนาภาพยนตร์ฮาล่าให้ดียิ่งขึ้น จึงสร้างสรรค์บทภาพยนตร์ที่มีความซับซ้อนผนวกกับเคยอ่านประวัติของ “ริชาร์ด เคอร์ทิส” ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่อง Love Actually ที่สร้างสรรค์บทภาพยนตร์ได้ประหลาดมากในสมัยนั้น มีการเล่าเรื่องความรักหลากหลายรูปแบบ หลายคู่ ทั้ง ผิดหวัง สมหวัง โดยริชาร์ดเปิดเผยว่าเขาตั้งใจเขียนบทภาพยนตร์เสมือนกับว่าเป็นวาระสุดท้ายในชีวิต จึงใส่เรื่องราวทุกอย่างที่ต้องการสื่อสารลงไป ในบทภาพยนตร์ ความคิดนี้คล้ายกับอุดมการณ์ของมุสลิมที่บอกว่าให้ปฏิบัติศาสนกิจอย่างตั้งใจเสมือนว่ามีโอกาสเป็นครั้งสุดท้ายและกำลังจะตายแล้ว ทำให้ผู้กำกับได้แรงบันดาลใจในการนำสิ่งที่ต้องการสื่อสารหลากหลายเรื่องราวใส่เข้าไปในบทภาพยนตร์ ซึ่งเป็นการเล่าหลายเรื่องราวอยู่ในภาพยนตร์เรื่องเดียว

ภาพยนตร์ฮาล่าเรื่องที่ 3 เราคิดว่าการทำงานของผู้กำกับจะต้องมีการพัฒนาและเติบโตเองจากเดิม ไม่เช่นนั้นก็จะอยู่กับที่ ตอนนั้นเรามีเรื่องที่ต้องการสื่อสารเยอะ ซึ่งบทภาพยนตร์เรื่อง Love actually มีการเล่าเรื่องความรักหลากหลายรูปแบบ คือผู้เขียนบทภาพยนตร์บอกว่าตั้งใจเขียนบทเสมือนกับว่าเป็นเรื่องสุดท้ายโดยที่ตัวเขากำลังจะตายแล้ว จึงอัดทุกอย่างลงไป เรารู้สึกว่ามันคล้ายกับอุดมการณ์ของมุสลิมที่บอกว่าให้ปฏิบัติศาสนกิจอย่างตั้งใจเสมือนว่ามีโอกาสเป็นครั้งสุดท้ายและเรากำลังจะตายแล้ว ตรงนี้ทำให้เราอัดสิ่งที่อยากจะสื่อสารลงไปเยอะมาก (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

5) การคัดเลือกทีมงาน

เนื่องจากไม่ใช่บริษัทผลิตภาพยนตร์ยักษ์ใหญ่จึงมีงบประมาณจำกัด การคัดเลือกทีมงานมาสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาล่าในตำแหน่งต่างๆ จึงเป็นการผสมผสานระหว่างทีมงานของสถานีโทรทัศน์ White Channel เอง กับทีมงานมืออาชีพข้างนอก โดยทีมงานของ White Channel ได้แก่ ผู้กำกับ โปรดิวเซอร์ ผู้เขียนบท ผู้ประสานงาน ผู้คัดเลือกนักแสดง ผู้กำกับศิลป์ ผู้จัดการสถานที่ ผู้ควบคุมความต่อเนื่อง ผู้ออกแบบและควบคุมเครื่องแต่งกาย ช่างภาพ ผู้สร้างสรรค์เสียงอะแคปเปลลา และฝ่ายตัดต่อ ส่วนทีมงานข้างนอก ได้แก่ ทีมจัดไฟ ช่างภาพถ่ายทำภาพยนตร์ โดยเฉพาะ ทีมอุปกรณ์เสริม (เช่น อุปกรณ์เสริมของกล้อง แบตเตอรี่ ดอลลี เครน) ทีมควบคุมเสียง (ใช้ไมค์บูม) ทีมสตั้นแมน ช่างแต่งหน้า บริษัททำสีภาพ (color grading) และแต่งเสียง-ผสมเสียง ภาพยนตร์ และทำ digital cinema package (DCP) ทั้งนี้ ทีมงานมีทั้งมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม แต่สำหรับทีมงานที่ไม่ใช่มุสลิมจะมีการขอร้องให้ปฏิบัติตามธรรมเนียมของมุสลิม เช่น สวมใส่เสื้อผ้า

ที่ยาวเลี้ยวเข้า ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามดื่มสุราในกองถ่าย เป็นต้น โดยทีมงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงจะไม่ค่อยสะดวกในการออกกอง โดยเฉพาะเมื่อต้องเดินทางไปถ่ายทำในสถานที่ ทุรกันดารหรือเข้าไปถ่ายทำภาพยนตร์ในป่าหลายวัน อย่างไรก็ตาม หากเป็นตำแหน่งที่มีความ เฉพาะทางก็สามารถใช้ทีมงานผู้หญิงได้ เช่น ฝ่ายแต่งหน้า เป็นต้น บรรเลง หัสนี ผู้กำกับภาพยนตร์ เรื่อง U-Turn จุดกลับใจอธิบายถึงปัจจัยด้านงบประมาณที่ส่งผลต่อการคัดเลือกทีมงานภาพยนตร์ว่า

ถ้าเรามีงบประมาณมากก็สามารถทำโปรดักชันที่สวยงามได้ เราสามารถจ้างทีมกล้อง ระดับ Professional ได้เลย แต่งบประมาณเราไม่พอ จึงใช้ทีมงานของ White Channel ผสมกับทีมงานข้างนอกอีกครั้งหนึ่ง (บรรเลง หัสนี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

6) การคัดเลือกนักแสดง

การคัดเลือกนักแสดงของภาพยนตร์ฮาล่าจะมีทั้งเรียกมาแคสติ้ง และดูผลงานเก่าโดย ไม่มีการแคสติ้ง โดยฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลก แดก-ฉิน มีความต้องการที่จะเผยแพร่ศาสนาอิสลาม จึงมักเลือกนักแสดง โดยเฉพาะบทเด่นของ ภาพยนตร์เป็นคนต่างศาสนา เพื่อให้ได้สัมผัสมุมมอง หรือรสชาติของมุสลิมที่ถูกต้องว่าจริงๆ แล้ว ไม่ใช่คนที่โหดร้าย ไม่ใช่คนที่ชอบความรุนแรงอย่างที่หลายคนเข้าใจผิด ยกตัวอย่างเช่น “เรย์ แมค โดแนลด์” หนึ่งในนักแสดงที่ผู้กำกับต้องการให้มารับบท “อมิน” ตั้งแต่แรก เพราะนอกจากจะมี ทักษะการแสดงโดดเด่นจนได้รับรางวัลนักแสดงนำชายยอดเยี่ยมแล้ว ผู้กำกับต้องการให้เรย์ได้ สัมผัสกับความเป็นอิสลามที่แท้จริงผ่านการทำงานร่วมกัน โดยฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์ให้ ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หลังจากที่เรย์ แมค โดแนลด์ได้แสดงในภาพยนตร์เรื่องนี้ ทำให้เขามีมุมมองเกี่ยวกับ ศาสนาอิสลามเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

ภาพที่ 5.2 เรย์ แมคโดนัลด์ นักแสดงนำ ภาพยนตร์เรื่องอามีน

ภาพที่ 5.3 เดวิด อัศวนนท์ หนึ่งในนักแสดงหลัก ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทรแยก-โลกแตก-ญิน

ทั้งนี้ งบประมาณที่จำกัดก็ทำให้การคัดเลือกนักแสดงมีปัญหา ยกตัวอย่างเช่น บทสารวัตร นายตำรวจใหญ่ในภาพยนตร์เรื่องอามีน ทีมงานยังหานักแสดงที่เหมาะสมกับบทบาทดังกล่าวไม่ได้ ซึ่งอีกไม่กี่วันก็ต้องถ่ายทำแล้ว ปรากฏว่าทีมงานฝ่ายศิลป์ที่เป็นคนต่างศาสนิกเสนอชื่อ “ชุมพร เทพพิทักษ์” นักแสดงรุ่นใหญ่ผู้ล่วงลับ เนื่องจากครอบครัวรู้จักกัน (และเคยมีบุญคุณต่อกัน) เมื่อลองติดต่อไป ชุมพรก็ตอบตกลงและยังคิดราคาค่าตัวไม่แพงอีกด้วย

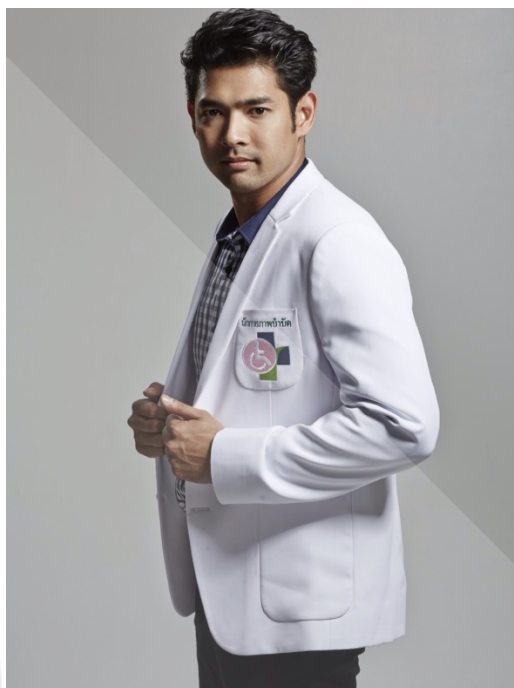

ภาพที่ 5.4 สุเชาว์ พงษ์วิไล (ภาพบน) และชุมพร เทพพิทักษ์ (ภาพล่าง)
นักแสดงภาพยนตร์เรื่องอมิน

สำหรับภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ บรรเลง หัสนิ ผู้กำกับจะคัดเลือกนักแสดงจากความสามารถและความเหมาะสมกับบทบาทเป็นหลัก รวมถึงความมีชื่อเสียงด้วย เช่น “อานัส พาพานิช” หนึ่งในนักแสดงนำที่ค่อนข้างมีชื่อเสียง เนื่องจากเป็นดาราช่อง 7 อีกทั้งยังเป็นมุสลิม ทำให้คุยกันง่าย ทั้งนี้ ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังมีนักแสดงต่างศาสนา เช่น “เกรียงไกร บุญอนันต์” ที่ถือว่าตรงกับบทบาทในภาพยนตร์มาก รวมทั้ง “เอิร์ธ - ธวัช พรรตณประเสริฐ” ที่ค่อนข้างตรงกับคาแรกเตอร์และคู่มือฝีมือ อย่างไรก็ตาม นักแสดงแต่ละคนไม่ได้คิดค่าตัวตามราคาปกติ เพราะมีการแจ้งกับนักแสดงว่าเป็นภาพยนตร์ของมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ นักแสดงแต่ละคนจึงเต็มใจช่วย

อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ ตัวละครหลักที่ดำเนินเรื่องทั้ง 2 พล็อตในภาพยนตร์จะเป็นมุสลิม ดังนั้น ผู้กำกับจึงเลือกนักแสดงที่เป็นมุสลิมจริงๆ เพราะจะสามารถเข้าถึงบทบาทได้อย่างถ่องแท้ กิริยาบทต่างๆ ก็จะถ่ายทอดออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติ ยกตัวอย่างเช่น การพูดคำว่า “อัลลอฮ์” คนทั่วไปจะออกเสียงลำบาก ทำให้คนดูไม่ได้รรถรส ในส่วนนี้ถือเป็นหนึ่งในเรื่องที่ดีทีมงานใช้พิจารณาคัดเลือกนักแสดงของภาพยนตร์ฮาลาล

ภาพที่ 5.5 อนันต์ พานิช นักแสดงสังกัดช่อง 7 ที่มารับบทนักแสดงหลัก ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ

ภาพที่ 5.6 กฤติน ต่อเล็บ นักแสดงหลัก ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ

7) การจัดหาสถานที่ถ่ายทำ จัดเตรียมอุปกรณ์ และเสื้อผ้านักแสดง

การเตรียมงานสร้าง หาสถานที่ อุปกรณ์ประกอบฉาก และเสื้อผ้านักแสดง จะมีขั้นตอนคล้ายกับการทำภาพยนตร์ทั่วไป คือผู้กำกับและทีมงานจะลงพื้นที่ จัดหาสถานที่ อุปกรณ์ประกอบให้ตรงกับฉากในบทภาพยนตร์มากที่สุด รวมทั้งการเตรียมเสื้อผ้านักแสดงก็จะพิจารณาให้ตรงกับคาแรคเตอร์ของตัวละคร เพื่อให้สามารถสื่อสารเนื้อหาไปยังผู้ชมอย่างที่ตั้งใจไว้

ทั้งนี้ นอกจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว เนื่องจากภาพยนตร์ฮาลาลทั้ง 3 เรื่อง ต้องการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และเป็นภาพยนตร์ที่มีงบประมาณจำกัด ในส่วนของสถานที่ถ่ายทำจึงมีการพิจารณาเพิ่มเติม ได้แก่ 1. เป็นสถานที่ที่มั่นใจว่ารูปปั้นหรือลัทธิความเชื่อทางศาสนาอื่นจะไม่ติดเข้ามาในเฟรม เพราะอาจทำให้การสื่อสารของภาพยนตร์ผิดเพี้ยน สร้างความสับสนตามมาได้ 2. ทีมงานจะเลือกสถานที่ที่ได้เผยแพร่ศาสนาไปด้วย เช่น ภาพยนตร์เรื่อง อมีนมีการถ่ายทำในโบสถ์คริสต์ที่ ABAC บางนา นอกจากจะมีรูปปั้นไม่เยอะ มีมุมที่สามารถถ่ายออกมาได้สวยงาม ยังเป็นการได้แลกเปลี่ยนและเผยแพร่มุมมองด้านจริยธรรมระหว่างกันอีกด้วย และ 3. เลือกสถานที่ที่ฟรีหรือราคาไม่แพง เนื่องจากงบประมาณของภาพยนตร์มีอย่างจำกัด โดย ฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องอมีน และเรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญินกล่าวว่า

เราจะไปถ่ายที่อื่นก็ได้ แต่เราเลือกไปถ่ายที่โบสถ์ เพราะโบสถ์ไม่ได้มีรูปปั้นเยอะ และมีมุมที่สวยงาม อีกอย่างรู้สึกเหมือนกับที่เราเป็นคนที่ทำงานศาสนาเหมือนกัน และก็เผยแพร่มุมมองด้านจริยธรรมเหมือนกัน สุดท้ายหนึ่งในสถานที่ที่เราไปถ่ายคือ ABAC บางนา ซึ่งก็มีหลายโซนที่ค่อนข้างโอเค (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

สำหรับเสื้อผ้านักแสดงในภาพยนตร์ฮาลาล ทีมงานจะให้ความสำคัญกับข้อกำหนดของศาสนาอิสลาม เช่น เสื้อผ้านักแสดงจะต้องไม่บาง ไม่รัดรูปจนเกินไป หากมีนักแสดงหญิงในภาพยนตร์ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจะต้องมิดชิด ไม่ผิดหลักศาสนาอิสลาม แม้กระทั่งเสื้อผ้านักแสดงชายก็จะยาวเลยหัวเข่า เป็นต้น

ภาพที่ 5.7 เสื้อผ้านักแสดงผู้หญิงในภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ จะเห็นว่าเป็นการแต่งกายที่มีคิซิด ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม

5.1.2 ขั้นตอนการถ่ายทำ (Production)

1) การดำเนินการถ่ายทำ

ในขั้นตอนการถ่ายทำนั้น ภาพยนตร์เรื่องอมินและเรื่อง U-Turn จุดกลับใจ เป็นการถ่ายทำด้วยกล้อง DSLR ขนาดภาพ 1920x1080 FHD อัตราส่วน 16:9 เฟรมเรทที่ 25 ส่วนภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญิน ถ่ายทำด้วยกล้อง RED ขนาดภาพ 4096x2160 C4K อัตราส่วน 21:9 เฟรมเรทที่ 25 ทั้งนี้ ในการบันทึกเสียงการถ่ายทำจะใช้ไมค์บูมทั้งหมด โดยเป็นการลงมือถ่ายทำภาพยนตร์ภายใต้การสั่งการ การบริหาร การควบคุมของผู้กำกับภาพยนตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งภาพและเสียงของภาพยนตร์อย่างสมบูรณ์แบบและมีศิลปะ และทำทุกอย่างให้มีความคุ้มค่าที่สุดที่ควรครบถ้วนที่สุด ทั้งนี้ ก่อนออกกองถ่ายทำ ผู้กำกับและทีมงานได้วางแผนถ่ายทำไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องออกกองทั้งหมดกี่วัน สถานที่ใดบ้าง แต่ละวันถ่ายแบบไหน ฉากไหน นักแสดงแต่ละคิวมีใครบ้าง โดยในการถ่ายทำนั้นทีมงานจะถ่ายเฉพาะภาพหลักๆ ที่จำเป็นต้องเห็นหน้าหรือใช้นักแสดงหลักก่อน ขณะที่ภาพอื่นๆ ที่เป็นรายละเอียด เช่น ภาพข้ามไหล่ ภาพที่เห็นเฉพาะแขนหรือเท้า จะเก็บไว้ถ่ายทีหลัง ทั้งนี้ เพื่อประหยัดงบประมาณในการจ้างนักแสดงหลักนั่นเอง

สิ่งที่แตกต่างจากกองถ่ายภาพยนตร์ทั่วไปก็คือ ในกองถ่ายภาพยนตร์ฮาลาลนั้นห้ามดื่มสุรา และทีมงานจะขอความร่วมมือไม่ให้สูบบุหรี่ และแต่งกายสุภาพ (ผู้ชายจะสวมชุดปิดหัวเข่า) นอกจากนี้ บรรยากาศในกองถ่ายภาพยนตร์ฮาลาลก็จะไม่ค่อยมีคำหยาบคาย เมื่อมีคนพูดคำหยาบ ผู้กำกับจะเข้าไปพูดคุยทำความเข้าใจ เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีต่อกัน เช่น ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญิน นักแสดงบางคนมีคาแรกเตอร์ที่คิซิดเถื่อน บางครั้งอาจมีคำหยาบหลุดออกมาบ้าง เมื่อผู้กำกับพยายามอธิบายทำความเข้าใจ ทุกคนต่างก็ยินดีรับฟัง โดยกฤติน ต่อเล็บ

ผู้ควบคุมการผลิตภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญิน และนักแสดงนำ ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

จะมีการขอความร่วมมือให้บรรยากาศถูกหลักการอิสลามมากที่สุด พยายามแต่งกายให้เรียบร้อย ไม่มีการสูบบุหรี่ในกองถ่าย ห้ามดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์เด็ดขาด สิ่งหนึ่งที่เราเห็นภาพและค่อนข้างชอบ คือ เรื่องของการให้เกียรติกัน แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องศาสนากัน ค่อนข้างระวังเรื่องคำพูด ความรู้สึก จะไม่แซวกันด้วยคำพูดหยาบคาย (กฤตินี ต่อเล็บ, สัมภาษณ์, 29 มิ.ย. 2563)

นอกจากนี้ ในกองถ่ายที่มีทั้งทีมงานมุสลิมและทีมงานต่างศาสนา ก่อนออกกองจะมีการแจ้งทีมงาน-นักแสดงล่วงหน้าว่าจะมีการพักเบรกเพื่อละหมาด 2 ครั้ง (ละหมาดคฺุริ ช่วงเวลาบ่าย และละหมาดอัศริ ช่วงเวลาเย็น) หรือบางวันก็สามารถละหมาดรวมได้ (ตามเงื่อนไขการละหมาดเดินทาง) โดยเมื่อถึงเวลาพักเบรกทีมงานมุสลิมก็จะละหมาดกัน ส่วนทีมงานที่ไม่ใช่มุสลิมก็จะพักรับประทานอาหาร หรือเช็คอุปกรณ์ เตรียมงานถ่ายทำ การพักเบรกกองเพื่อละหมาดดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่นักแสดงต่างศาสนาชื่นชอบ เพราะนอกจากจะได้พักมากขึ้นแล้ว ยังได้นั่งดูทีมงานมุสลิมในกองถ่ายทำการละหมาด ซึ่งฮามีซี อัคคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญินกล่าวว่า “มีทีมงานและนักแสดงในกองถ่ายบางคนบอกว่าดูแล้วรู้สึกสงบ และไม่คิดว่าเป็นอุปสรรคในกองถ่ายแต่อย่างใด” ทั้งนี้ บรรเลง หัสนี ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

การออกกองเหมือนทั่วไปอย่างเช่น 1 คิวก็จะออกตั้งแต่ 6 โมงเช้าถึง 6 โมงเย็น แต่ของเราที่มีทั้งทีมงานมุสลิมและทีมงานต่างศาสนา จะแจ้งเขาก่อนว่าเดี๋ยวเราจะมีพักเบรกกองเพื่อละหมาด 2 ครั้ง แล้วพอถึงเวลาเบรก เราก็มาละหมาดกัน ส่วนทีมงานที่ไม่ใช่มุสลิมก็อาจจะรับประทานข้าว ตอนแรกก็กังวลว่าจะอยู่ร่วมกันได้หรือไม่ แต่เอาเข้าจริงก็ไม่มีปัญหาอะไร อาจจะดีกว่าด้วยซ้ำ เพราะเขาก็ได้เบรกเพิ่มขึ้น (บรรเลง หัสนี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ภาพที่ 5.8 ทีมงานมุสลิมกำลังระดมความคิด ระหว่างพักเบรกในกองถ่ายภาพยนตร์ เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ

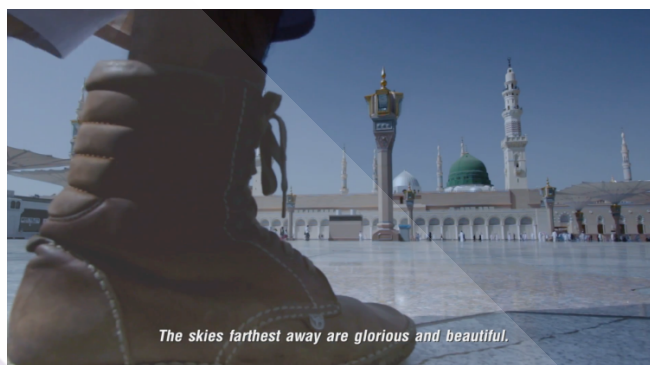
อีกหนึ่งข้อแตกต่างจากการถ่ายทำภาพยนตร์ทั่วไป คือ ระหว่างดำเนินการถ่ายทำภาพยนตร์ ผู้บริหารจากมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ และสถานีโทรทัศน์ White Channel จะส่งนักวิชาการศาสนาอิสลามมาตรวจสอบ (แบบสุ่ม) ระหว่างการถ่ายทำ เพื่อควบคุม ตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ในขั้นตอนการถ่ายทำ โดยเฉพาะกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

หลังจากบอร์ดชำระข้อพิจารณาบทภาพยนตร์ผ่านแล้ว ทีมงานก็จะไปการถ่ายทำกัน ให้ผู้กำกับดำเนินการทุกอย่างตามขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์ เพราะผู้กำกับเป็นมุสลิมที่มีความรู้เรื่องศาสนาอยู่พอสมควร แต่ระหว่างนั้นบอร์ดชำระข้อพิจารณาจะส่งตัวแทนไปดูระหว่างการถ่ายทำด้วย (เชคริฎอ อะหมัด สมะดี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ทั้งนี้ ภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน ผู้กำกับได้วางแผนและดำเนินการถ่ายทำจากที่ต้องเปิดหน้านักแสดงหลักประมาณ 10 วัน โดยระหว่างออกกองถ่ายจะมีการบันทึกทุกอย่างไว้อย่างละเอียด เช่น มุมกล้อง ทิศทางแสง เสื้อผ้านักแสดง เป็นต้น เพื่อให้สามารถถ่ายทำจากอื่นที่เห็นบางส่วนของตัวละครหลักได้ เช่น มุมที่เห็นแค่เท้า มือ หรือมุมข้ามไหล่ ซึ่งเป็นการถ่ายทำกันเองของทีมงานโดยใช้แสดนอินแทน ถือเป็นทักษะในการบริหารจัดการของผู้กำกับภาพยนตร์ โดยฮามีซี อัลคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์กล่าวว่า

เราออกกองจริงๆ แค่ 10 วัน คือบริหารจัดการกันว่าฉากที่มีนักแสดงนำเป็นแบบไหน ถ่ายอย่างไรบ้าง วางแผนไว้ก่อนแล้ว มีคิวถ่ายชัดเจน บันทึกทุกอย่างไว้ เช่น ทิศทาง

แสง เพื่อให้เราไปถ่ายฉากที่เหลือได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการถ่ายทำกันเองของทีมงาน โดยที่ไม่ได้มีนักแสดงนำ (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ภาพที่ 5.9 ตัวอย่างซีนในภาพยนตร์ที่ถ่ายทำโดยไม่มีนักแสดงหลัก เป็นการโชว์สเตนอิน

2) อุปสรรคระหว่างการดำเนินการถ่ายทำ

เป็นเรื่องปกติของการถ่ายทำภาพยนตร์ที่จะต้องเผชิญกับอุปสรรคระหว่างถ่ายทำ สำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์ฮาลาลทั้ง 3 เรื่อง ผู้กำกับและทีมงานต้องพบกับอุปสรรคที่เกิดจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1. ปัญหาเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอในการถ่ายทำ 2. ปัญหาเรื่องชาวบ้านในสถานที่ที่ใช้ถ่ายทำไม่ให้ความร่วมมือ และ 3. ปัญหาเรื่องสถานที่ที่ใช้ถ่ายทำไม่เอื้ออำนวย เช่น มีเสียงรบกวนระหว่างถ่ายทำ เป็นต้น

1. ปัญหาเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ผู้กำกับภาพยนตร์ฮาลาลต้องใช้ทักษะการบริหารจัดการกองถ่าย และเทคนิคส่วนตัวเพื่อให้การถ่ายทำเป็นไปอย่างราบรื่นที่สุด เช่น คิวถ่ายทำ 6 โมงเช้าถึง 6 โมงเย็น ผู้กำกับต้องบริหารจัดการให้ได้ตามแผนที่วางไว้ หากเลยเวลาไปจะโดนคิดค่าโอที หรือถ้าถึงขนาดเลยเที่ยงคืนเป็นต้นไปก็จะต้องจ่ายเพิ่มอีก 1 คิว ค่าแรงต่างๆ ก็จะมากขึ้นด้วย การถ่ายทำภาพยนตร์จึงต้องแข่งกับเวลา บางครั้งอาจให้ทีมงานผลัดกันไปละหมาด เพราะไม่อยากจะให้การถ่ายทำหยุดชะงัก บางจากผู้กำกับต้องการถ่ายใหม่หลายครั้ง เพื่อจะเอาเทคที่ดีที่สุด ทว่าทำได้เต็มที่ 3 เทคเท่านั้น เพราะอาจทำให้ไม่สามารถถ่ายทำจากอื่นๆ ได้ทัน

ทั้งนี้ ฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญินเคยแก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยการนำเสื้อผ้านักแสดงไปขาย หรือให้รถซาเล้งมาแกะเหล็กในฉากภาพยนตร์ ซังกิโลขาย เพื่อเอาเงินไปถ่ายฉากต่อไป

งบประมาณเราหมด จึงต้องบริหารตามเบรกดาวน์หรือ Shooting Script คือต้องเป๊ะมาก ว่าฉากนี้นักแสดงจะต้องไม่ถ่ายซ่อมแน่นอน แล้วพอถ่ายเสร็จก็ต้องนำเสื้อฝ้านักแสดง ไปขายแบกะดิน ขายตอนละหมาดวันศุกร์ หรืออย่างฉากที่เป็นโกดังร้าง พอซัวร์ว่าถ่าย ทำเรียบร้อย ไม่มีซ่อมแน่นอน บันทึกโอเค เสียงโอเค ภาพโอเค ก็โทรตามรถซาเล้งให้ มาแกะเหล็กชั่งกิโลขายเลย ได้เงินมาก็เอาไปถ่ายฉากต่อไป (ฮามิชิ อักกิ-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

2. ปัญหาเรื่องชาวบ้านในสถานที่ที่ใช้ถ่ายทำไม่ให้ความร่วมมือ เช่น ระหว่างออกกองถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องอมิน มีทีมงานลืมหีบภาพยนตร์ไว้ เมื่อชาวบ้านไปพบเข้าก็ได้นำบทภาพยนตร์ไปอ่านและไม่พอใจในเนื้อหาบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องศาสนา เขายังนำเรื่องนี้ไปป่าวประกาศให้คนในชุมชนออกมาต่อต้านการมาถ่ายทำภาพยนตร์อีกด้วย ทำให้เป็นอุปสรรคในการถ่ายทำมาก เพราะหากไม่ถ่ายทำในสถานที่เดิมภาพยนตร์จะขาดความต่อเนื่อง จึงต้องทำความเข้าใจในสิ่งที่ชาวบ้านเข้าใจคลาดเคลื่อน

3. ปัญหาเรื่องสถานที่ที่ใช้ถ่ายทำไม่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะปัญหาเรื่องเสียงรบกวนระหว่างถ่ายทำ ยกตัวอย่างเช่น บางสถานที่ถ่ายทำอยู่ใกล้กับบริเวณที่มีเครื่องบิน บางครั้งบินผ่านทุกๆ 15 นาที เมื่อเสียงเครื่องบินเข้า ฝ่ายเสียงก็ต้องสั่งคัท หรือบางสถานที่ที่อยู่แถวท่าน้ำ ก็ต้องเจอกับเสียงเรือเข้าตลอด ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะกองถ่ายภาพยนตร์เรื่องใด

ภาพที่ 5.10 เบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอาคัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน

5.1.3 ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (Post-Production)

1) การตัดต่อภาพยนตร์

ขั้นตอนการตัดต่อภาพยนตร์ฮาล์าล ผู้กำกับและทีมงานตัดต่อภาพยนตร์ใช้เวลาตัดต่อค่อนข้างนาน ประมาณ 7-9 เดือน เนื่องจากเป็นภาพยนตร์แนวใหม่ที่ไม่มีการทำมาก่อน และต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน โดยเฉพาะการตรวจสอบจากบอร์ดชะริอะฮ์หรือคณะกรรมการศาสนาอิสลาม ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวจะแบ่งเป็น 2 รอบ คือ รอบแรกเป็นการนำฟุตเทจมาเรียงเป็นไฟล์ภาพยนตร์ที่ยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีการใส่ Sounds ประกอบภาพยนตร์ใดๆ หากมีซีนที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม หรือไม่ผ่านการพิจารณา ก็จะถูกตีกลับมาแก้ไขตัดต่อใหม่ หรือตัดบางฉากออกไป หรืออาจจะมีการถ่ายทำเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของภาพยนตร์ โดยบรรเลง หัศนี ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจกล่าวว่า

พอถ่ายทำเสร็จ มาถึงขั้นตอนการตัดต่อก็ต้องให้บอร์ดชะริอะฮ์ตรวจ ถ้าไม่ผ่านก็ต้องถูกตีกลับมาแก้ไขอย่างตอนภาพยนตร์ U-Turn จุดกลับใจ ก็แก้กันอยู่หลายรอบเหมือนกัน แก้งั้นท้อ แก้งั้นร้องไห้ บางทีรู้สึกว่ามันต้องขนาดนี้เลยหรอ จนกระทั่งพอมันผ่านไปเราโตขึ้น เราเป็นผู้ปกครองมากขึ้น ก็รู้สึกว่าการที่ผู้ใหญ่ทักท้วงมามันมีเหตุมีผล (บรรเลง หัศนี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

หลังจากผู้กำกับนำคำแนะนำจากบอร์ดชะริอะฮ์มาแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการตัดต่อภาพยนตร์แบบสมบูรณ์ คือมีการตัดต่อเสียงเข้าไปในภาพยนตร์ เข้าแลปสี่และแลปเสียงเพื่อให้ไฟล์ภาพยนตร์ฮาล์าลได้คุณภาพมาตรฐาน จึงนำไฟล์ให้บอร์ดชะริอะฮ์ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าภาพยนตร์ฮาล์าลดังกล่าวจะไม่มีข้อผิดพลาด โดยเฉพาะในเรื่องหลักการศาสนาอิสลาม

ทั้งนี้ ภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม-จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน ได้มีการส่งไฟล์ภาพยนตร์ไปยังแลปสี่เสียงกับแลปสี่ของบริษัทที่เชี่ยวชาญด้านนี้ โดยเฉพาะ เพื่อให้ไฟล์ภาพยนตร์ฮาล์าลมีมาตรฐานตามระบบ PCT (Patent Cooperation Treaty) ป้องกันการโจรกรรมภาพและเสียงที่เป็นมาตรฐานสากล แต่ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ ด้วยงบประมาณที่จำกัดจึงไม่ได้ผ่านขั้นตอนการเข้าแลปสี่และเสียงดังกล่าว

2) การสร้างสรรค์เสียงประกอบภาพยนตร์

เนื่องจากดนตรีเป็นสิ่งต้องห้ามของศาสนาอิสลามดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ดังนั้น เสียงประกอบภาพยนตร์ฮาลาลจึงปราศจากเสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรี ซึ่งแตกต่างจากภาพยนตร์ทั่วไปที่นิยมใช้เสียงดนตรีเพื่อช่วยเล่าเรื่อง ดึงอารมณ์คนดูให้คล้อยตาม ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาลาลได้มีการใช้เสียงของมนุษย์ทำเสียงประกอบภาพยนตร์แทนโดยปราศจากเครื่องดนตรีทั้งหมด เรียกว่า “อะแคปเปลลา” โดยเสียงประกอบภาพยนตร์ฮาลาลจะแบ่งออกเป็น Soundtrack (อนาฮีด) และ Score ทั้งนี้ สำหรับเสียง Sound effect เช่น เสียงปืน เสียงฟ้าร้อง เสียงระเบิด ถือว่าใช้ได้ ไม่ผิดหลักการศาสนา เพราะไม่ได้ทำให้รู้สึกเคลิบเคลิ้มเหมือนเสียงดนตรี เป็นเพียงเสียงที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป

สำหรับภาพยนตร์เรื่องอมิน ผู้กำกับมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามไปยังคนต่างศาสนิก จึงได้ทบทวนเรื่องฤทธิ์ เอกะหิตานนัท อุดิตเพื่อนร่วมงานในกรรมที่ เคยทำเพลงมาก่อน โดยบอกถึงความท้าทายของโปรเจกต์ภาพยนตร์ฮาลาลและอธิบายถึงเนื้อหาที่มีปรัชญา มีคุณธรรม รวมทั้งกระบวนการต่างๆ ที่ไม่ใช่ดนตรี อุดิตเพื่อนร่วมงานจึงตัดสินใจทำ Soundtrack ประกอบภาพยนตร์ให้ โดยได้สร้างสรรค์อนาฮีด “ภาพลวงตา” ซึ่งได้บันทึก แซ่โจ้ว (หมู มูซู) มาขับร้อง ส่วนอีกอนาฮีดประกอบภาพยนตร์ “ฟ้า (SKY)” สร้างสรรค์โดยวงบัยยิฮุน (ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของ White Channel) สำหรับ Score ผู้กำกับใช้ทีมงานคุณภาพที่เคยร่วมงานกับห้วงกาไว ผู้กำกับภาพยนตร์ชื่อดังชาวฮ่องกง ซึ่งเคยได้รางวัล Score ยอดเยี่ยมมาแล้ว โดย ฮามิซี อัคคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ฉุนกล่าวเพิ่มเติมว่า

เราบอกให้เขาคิดดูว่าในวันที่แก่ตัวไป อยากจะบอกลูกหลานคุณว่าผลงานที่ภูมิใจมากที่สุดคืออะไร ก็ขอให้เป็นอย่างนี้ ไม่ใช่ดนตรีที่มีผู้หญิงเต้น ไปอะไรที่เคยทำ ขอให้เป็นอย่างนี้ที่เนื้อหา มีปรัชญา มีคุณธรรม และเมื่อไหร่ก็ตามที่คุณภูมิใจอยากจะเล่าอะไรให้ใครฟัง ก็ขอให้เป็นอย่างนี้ ซึ่งเราก็ได้บอกถึงกระบวนการต่างๆ ว่าไม่ใช่ดนตรีเลย เขาจึงคิดว่ามันแปลก และตัดสินใจทำให้ โดยที่เรามีเงินเท่าไร เขาก็จะทำให้ (ฮามิซี อัคคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ส่วนภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ ผู้กำกับให้วงบัยยิฮุนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำเสียง “อะแคปเปลลา” โดยเฉพาะ สร้างสรรค์ทั้งในส่วนของ Soundtrack อนาฮีดประกอบภาพยนตร์ และ Score ประกอบชิ้นต่างๆ ในภาพยนตร์ โดยผู้กำกับมองว่า หากจ้างทีมข้างนอก อาจจะมีการใส่เสียงดนตรี เสียงเบส และทำให้ภาพยนตร์ไม่ฮาลาลได้ ทั้งนี้ ผู้กำกับยอมรับว่าการ

สื่อสารอารมณ์ของเสียงอะแคปเปลลา ทำได้ไม่ตรงตามเป้า 100% เมื่อเทียบกับเสียงดนตรี โดยเฉพาะซินออร์เคสตรา มา แต่ยังคงถือว่าช่วยเสริมอารมณ์ได้

เสียงประกอบในภาพยนตร์ ทีมบียูนินจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ซึ่งค่อนข้างยากพอสมควร เพราะเสียงบางอย่างมนุษย์ทำยังไงก็ไม่ถึง อย่างเสียงไวโอลินเศร้าๆ ก็ทำได้ไม่ถึง เราก็ยอมรับว่าไม่ได้ตรงตามเป้า 100% พูดย่างๆ คือมันไม่ได้ถึงขนาดไปไม่ถึงซะทีเดียว (บรรเลง หัสนี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ภาพยนตร์เรื่องอาดัม-จันท์แยก-โลกแตก-ฉุน ในส่วนของ Soundtrack ประกอบภาพยนตร์นั้นแบ่งเป็นอนาซิด “ผ่านพันธุ์ อัดัม” สร้างสรรค์โดยทีมบียูนิน ส่วนอนาซิด “ฉันดีใจที่มีกูราน” ได้รับลิขสิทธิ์จากบอย โกสิยพงษ์ นักแต่งเพลงชื่อดังในการนำเนื้อร้องของเพลง “ฉันดีใจที่มีเธอ” มาดัดแปลงใส่อะแคปเปลลา (โดยทีมบียูนิน) เพื่อเป็นอีกหนึ่งอนาซิดประกอบภาพยนตร์ สำหรับ Score ประกอบภาพยนตร์นั้นได้ใช้ทีมงานบียูนินทั้งหมด

อนาซิดที่ใช้ประกอบภาพยนตร์อาดัม มีที่มาจากบทเพลงฉันดีใจที่มีเธอ ของบอย โกสิยพงษ์ ซึ่งได้รับอนุญาตด้านลิขสิทธิ์ถูกต้องในการนำเนื้อร้องมาใช้ และให้ทีมงานบียูนินสร้างเสียงอะแคปเปลลาประกอบเข้าไปแทนเสียงดนตรี (ฮามิซี อักกี-รัฐ, สัมภาษณ์, 16 มิ.ย. 2563)

5.2 การเผยแพร่ภาพยนตร์ฮาล์ล

5.2.1 การจัดฉายภาพยนตร์และการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ

ภาพยนตร์ฮาล์ลแต่ละเรื่องมีการจัดฉายภาพยนตร์และเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ แตกต่างกันไปตามกระแสนิยมและเนื้อหาของภาพยนตร์ โดยภาพยนตร์เรื่องอมินนั้นเป็นภาพยนตร์ฮาล์ลเรื่องแรกที่สร้างขึ้นเพื่อเกิดเกียรติท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของอิสลาม ทีมงานจึงมีความต้องการให้ภาพยนตร์ดังกล่าวมีความบริสุทธิ์ เป็นการเกิดเกียรติศาสนาทูตอย่างแท้จริง จึงไม่ได้จัดฉายในระบบโรงภาพยนตร์พาณิชย์นิยมเหมือนกับภาพยนตร์ทั่วไป เพราะอาจดูไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อต้องติดโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ปะปนกับโปสเตอร์ภาพยนตร์อื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นดึงดูดสายตาจากความสวยงามของสตรีหรือปรากฏภาพอบายมุข

เรื่องอมินมีความตั้งใจเลยว่าเป็นภาพยนตร์เทิดเกียรติดินปืนอัมมัด (คือลฯ) อยากให้คนรู้จักท่านนบีมากขึ้น ซึ่งทางบอร์ดชะรีอะฮ์มองว่าหากเอาไปสเตอร์ของภาพยนตร์เรื่องนี้ไปติดอยู่ร่วมกับภาพยนตร์เรื่องอื่น หรือเอา DVD เรื่องอมินไปวางขายในชั้นร่วมกับภาพยนตร์เรื่องอื่น เป็นการกระทำที่ไม่สมควรเกียรติของท่านนบี เช่น ร่วมกับภาพยนตร์ตลก ภาพยนตร์โป๊ ก็จะไม่เหมาะสม (ชัชวาล อัคราริมิ, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

โดยภาพยนตร์เรื่องอมินมีการจัดฉายรอบปฐมฤกษ์ที่หอประชุมใหญ่ TOT สำนักงานแจ้งวัฒนะ ซึ่งเดิมทีมงานวางแผนฉายภาพยนตร์ประมาณ 1 เดือน แต่ปรากฏว่ามีคนมาชมภาพยนตร์จำนวนมาก จึงต้องเพิ่มรอบฉายต่อไปเป็น 2 เดือน หลังจากเริ่มเกิดเป็นกระแสปากต่อปาก จนมีองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาติดต่อเข้ามา ทีมงานจึงเริ่มมีการเดินสายฉายตามต่างจังหวัดทั้งมหาวิทยาลัย สนามกีฬา โรงแรม ร้านอาหาร หอศิลป์ เป็นต้น

ภาพที่ 5.11 หอประชุมใหญ่ภายในอาคารไทยบุรี มหาวิทยาลัยลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช หนึ่งในสถานที่ฉายภาพยนตร์เรื่องอมิน

ภาพยนตร์เรื่องอมินยังถูกนำไปฉายที่เทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศส เมื่อปีพ.ศ. 2558 ในฐานะภาพยนตร์แนวใหม่ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน โดยมีคนที่มาชมภาพยนตร์แล้วประทับใจจึงนำภาพยนตร์ไปติดต่อย้ายในเทศกาลภาพยนตร์ดังกล่าว ต่อมาภาพยนตร์เรื่องอมินได้ไปฉายที่เทศกาลภาพยนตร์ซันแดนซ์ สหรัฐอเมริกา เทศกาลภาพยนตร์เบอร์ลิน เยอรมัน รวมทั้งเทศกาลภาพยนตร์ที่ญี่ปุ่น และมาเลเซีย โดยฮามิซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์กล่าวเพิ่มเติมว่า

ถือเป็นการจัดสรรความลงตัวของอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) คือเราไม่ได้มีเงินทุนมาก แต่มีคนที่จะเข้ามาดูภาพยนตร์ฮาลาลแล้วประทับใจ เขาหิวภาพยนตร์เรื่องอมินไป พอไปฉายใน

เทศกาลหนังเมืองคานส์ เหนืออื่นใดเราไม่ทราบเลยว่าจะเป็นอย่างไร แต่ทุกกระหม่อมหญิงอุบลรัตนฯ ได้รับเชิญเป็นประธานเปิดงานส่วนหนึ่งในปีนั้น ท่านก็ไป โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจก็ตามไปถ่าย คนไทยทั้งประเทศจึงได้รู้จักภาพยนตร์เรื่องอมินไปโดยปริยาย ทั้งยังเป็นข่าวอีกด้วยว่าทำไมภาพยนตร์ไทยเรื่องนี้ถึงได้ไปฉายที่เมืองคานส์ ซึ่งไม่ได้เกิดจากทีมงานเราเลย (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 16 มิ.ย. 2563)

ภาพที่ 5.12 ทุกกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พุดคุยกับทีมงานในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศส

หลังจากนั้นภาพยนตร์เรื่องอมินได้จัดฉายในโรงภาพยนตร์ทางเลือก ได้แก่ Bangkok Screening Room, HOUSE RCA, Documentary Club และ CINEMA OASIS ซึ่งเป็นการฉายพร้อมกับภาพยนตร์ฮาล์วเรื่องอื่น 3 เรื่อง อาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ฉุน

นอกจากนี้ ภาพยนตร์เรื่องอมินยังมีการจำหน่ายในรูปแบบ DVD (ปัจจุบันไม่มีจำหน่ายแล้ว) รวมทั้งการขายลิขสิทธิ์ให้กับช่อง 7 (Bugaboo) และช่องทีวีมุสลิมในอังกฤษ ชื่อ “Alchemiya” (เผยแพร่ทางแพลตฟอร์มวีดีโอออนไลน์ของเว็บไซต์ Amazon) ทั้งนี้ ปัจจุบันสถานี White Channel ได้พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ชื่อว่า “Whiteflix” เพื่อเผยแพร่ผลงานต่างๆ ของตัวเอง ซึ่งภาพยนตร์ฮาล์วเรื่องอมินก็ได้ถูกเผยแพร่ในช่องทางดังกล่าวด้วย

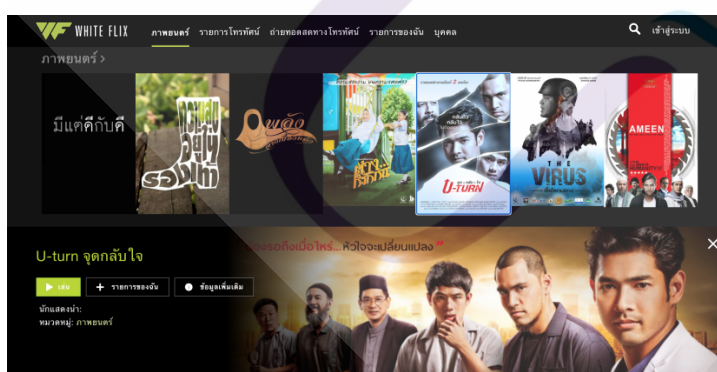
สำหรับภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ ได้มีการฉายเปิดตัวภาพยนตร์ที่หอประชุมใหญ่ TOT สำนักงานแจ้งวัฒนะ และศูนย์ประชุมนานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) หาดใหญ่ ถัดมาได้เดินสายฉายเพิ่มเติม (แต่ไม่มากเท่าภาพยนตร์เรื่องอมิน) ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในกรุงเทพฯ เป็นการฉายที่หอประชุมใหญ่

TOT สำนักงานแจ้งวัฒนะ (ที่เดิม) และในโรงภาพยนตร์ระบบมาตรฐาน SF CINEMA เดอะมอลล์ บางกะปิ โดยทีมงานได้เข้าพื้นที่จัดฉายเอง ส่วนสถานที่ฉายภาพยนตร์ในต่างจังหวัดจะเป็นการฉายที่โรงแรม หอประชุมของสถาบันการศึกษา และองค์กรต่างๆ

ทั้งนี้ ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ ยังมีการจำหน่ายในรูปแบบ DVD (ปัจจุบันไม่มีจำหน่ายแล้ว) รวมทั้ง การจำหน่ายในลักษณะเช่าซื้อเพื่อดูผ่านช่องทางออนไลน์ในแพลตฟอร์ม Vimeo ซึ่งปัจจุบันไม่มีแล้ว เนื่องจากทีมงานได้เผยแพร่ภาพยนตร์เรื่องนี้ทางแพลตฟอร์ม “Whiteflix” ให้ดูออนไลน์ได้ฟรี

ภาพที่ 5.13 DVD ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ

ภาพที่ 5.14 “Whiteflix” แพลตฟอร์มออนไลน์ที่ White Channel พัฒนาขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานต่างๆ ของตัวเอง ปัจจุบันมีการเผยแพร่ภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่อง U-Turn จุดกลับใจ ให้ดูออนไลน์ได้ฟรี

ส่วนภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญิน มีการจัดฉายเปิดตัวในโรงภาพยนตร์ระบบมาตรฐาน EGV บิ๊กซี สาขาลาดพร้าว โดยทีมงานได้เข้าพื้นที่จัดฉายเอง รวมทั้งฉายเปิดตัวภาพยนตร์ที่หอประชุมเทศบาลนครหาดใหญ่ จากนั้นได้นำมาฉายที่สำนักงาน White Channel กรุงเทพฯ ก่อนจะเดินสายฉายตามองค์กร มหาวิทยาลัยต่างๆ ในต่างจังหวัด แต่ไม่กว้างขวางเท่ากับภาพยนตร์เรื่องอมิน เนื่องจากเนื้อหาในภาพยนตร์มีความเข้มข้น เข้าถึงยากกว่า จึงไม่เกิดเป็นกระแสนิยมมากเท่ากับภาพยนตร์ฮาล่าลเรื่องแรก ทั้งนี้ ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญิน ได้มีการฉายในโรงภาพยนตร์ทางเลือก ได้แก่ Bangkok Screening Room, HOUSE RCA, Documentary Club และ CINEMA OASIS รวมทั้งยังได้รับการเผยแพร่ในช่องทางออนไลน์ของช่องทีวีมุสลิมของอังกฤษ ชื่อ “Alchemiya” (เผยแพร่ทางแพลตฟอร์มวิดีโอออนไลน์ของเว็บไซต์ Amazon) นอกจากนี้ ปัจจุบัน (2563) อยู่ระหว่างเจรจาซื้อขายลิขสิทธิ์ในต่างประเทศด้วย

**ฉายแล้ว
วันนี้!!!!**

HOUSE

22 - 28 พฤศจิกายน
รอบ **17:00**

RCA PLAZA
ชั้น 3 Ins 02-641-5177

ภาพที่ 5.15 ตัวอย่างรอบฉายภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญิน
ที่โรงภาพยนตร์ HOUSE RCA

5.2.2 การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาล่าล

1) แนวคิดในการสื่อสารการตลาด

จุดเริ่มต้นของภาพยนตร์ฮาล่าลไม่ได้เกิดขึ้นเพราะเหตุผลทางการตลาด กล่าวคือ สถานีโทรทัศน์ White Channel มองว่าการสร้างภาพยนตร์ฮาล่าลเป็นสิ่งที่ต้องทำ เพราะมีเหตุการณ์ต่างๆ ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ในฐานะสื่อมุสลิมจึงต้องการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนั้น ภาพยนตร์ฮาล่าลโดยเฉพาะเรื่องแรกจึงไม่ได้เกิดขึ้นเพราะต้องการกำไร การสื่อสาร

การตลาดจึงเป็นลักษณะสร้างการรับรู้ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาลาลเป็นหลัก ส่วนการหารายได้กลับเข้ามาเป็นเรื่องรอง

ภาพยนตร์ฮาลาลไม่ได้เกิดขึ้นเพราะเหตุผลทางการตลาด มันมีเหตุการณ์ต่างๆ ที่ไม่เกิดขึ้น เราในฐานะสื่อมุสลิมจึงอยากนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง แม้จะไม่ประสีประสาในด้านสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะภาพยนตร์ แต่เราก็พยายามนึกวิธีคิดจนสามารถสร้างภาพยนตร์ฮาลาลได้ หลังจากนั้นเราจึงเริ่มทำการสื่อสารการตลาด ควบคู่ไปกับการหารายได้กลับเข้ามา เพื่อผลิตภาพยนตร์เรื่องต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการขายตัวภาพยนตร์ หาโฆษณา สปอนเซอร์ จัดทำของพรีเมียม ของที่ระลึก ขายลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ (ชัชวาล อัลการ์มี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารการตลาด

ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาลมีด้วยกัน 2 ปัจจัย ได้แก่ หลักการศาสนา และงบประมาณ สำหรับเรื่องหลักการศาสนา ยกตัวอย่างเช่น การโปรโมทภาพยนตร์เรื่องอมิน จะมีเงื่อนไขที่เข้มงวดจากบอร์ดชะรีอะฮ์หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลาม เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่เกี่ยวพันกับนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) การนำไปฉายหรือติดโปสเตอร์โปรโมทภาพยนตร์เทียบเคียงกับภาพยนตร์ทั่วไปที่มีรูปแบบการนำเสนอที่ผิดหลักการศาสนาอิสลามหลายประการ อาจดูไม่เหมาะสม ไม่สมเกียรติศาสนาทูตของอิสลาม ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องที่ 2 และ 3 มีความผ่อนคลายมากขึ้น เนื่องจากไม่ใช่ภาพยนตร์ที่เกี่ยวพันกับนบี นอกจากนี้ หลักการศาสนาอิสลามยังมีผลต่อการสร้างสรรค์โปสเตอร์ภาพยนตร์ฮาลาล กล่าวคือ ในโปสเตอร์ภาพยนตร์ห้ามเห็นบุคคลเต็มตัวหรือใบหน้าเต็ม เพราะบอร์ดชะรีอะฮ์มองว่าอาจมีการนำไปติดในลักษณะการเคารพบูชาได้ ดังนั้น โปสเตอร์ภาพยนตร์จึงเป็นลักษณะที่เห็นสัดส่วนของบุคคลแบบไม่ครบสมบูรณ์ อาจจะเป็นครึ่งใบหน้า หรือร่างกายครึ่งท่อน

สำหรับปัจจัยด้านงบประมาณนั้นส่งผลต่อการโปรโมทภาพยนตร์ฮาลาลเป็นอย่างมาก เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์ต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้ทีมงานไม่สามารถนำไปใช้กับการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ฮาลาลได้อย่างอิสระ โดยเฉพาะการเลือกเครื่องมือที่ใช้สื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ทีมงานภาพยนตร์ฮาลาลจึงเน้นการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ฮาลาลผ่านสื่อที่เป็นของ White Channel เองเป็นหลัก

เรื่องงบประมาณเป็นปัญหาหลัก หากมีเงินมากพอก็จะสามารถโฆษณาได้ไม่จำกัด เช่น ภาพยนตร์บางเรื่องที่ดีๆ จะมีการใช้งบประมาณเกือบครึ่งไปกับการโปรโมท แต่เราทำแบบนั้นไม่ได้ (ฮามีซี อักคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 16 มิ.ย. 2563)

3) กลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารการตลาด

เมื่อมีแนวคิดจะสร้างภาพยนตร์ฮาลาล ทีมงานเริ่มวางแผนการสื่อสารการตลาด โดยกลุ่มเป้าหมายหลักของภาพยนตร์ คือฐานผู้ติดตามสถานีโทรทัศน์ White Channel ซึ่งก็คือมุสลิมทั่วประเทศที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เป็นมุสลิมที่มีความใกล้ชิดกับมัสยิด และฟังบรรยายศาสนาอยู่เป็นประจำ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าทีมงานของภาพยนตร์ฮาลาลจะอยากให้ภาพยนตร์ได้ออกไปสู่สายตาคนทั่วไป แต่มีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น งบประมาณ รวมทั้งเงื่อนไขทางหลักการศาสนา ทำให้ภาพยนตร์ฮาลาลไม่สามารถออกเผยแพร่ในโรงภาพยนตร์เหมือนภาพยนตร์ทั่วไปได้ ทั้งนี้ ทีมงานมีแนวคิดว่า หากสามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักสนใจ สนับสนุนภาพยนตร์ฮาลาลแล้ว ก็จะทำได้คนทั่วไปหรือคนต่างศาสนาหันมาสนใจด้วย

กลุ่มเป้าหมายหลักคือฐานผู้ติดตามสถานีโทรทัศน์ White Channel และเมื่อฐานแฟนคลับของเรามาด้วยกัน จะทำให้คนทั่วไปเกิดความสนใจว่ามันคืออะไร หากคนทั่วไปเกิดความสนใจก็ถือว่าประสบความสำเร็จ เพราะจริงๆ แล้ว ก็อยากให้ภาพยนตร์ฮาลาลออกไปสู่สายตาของคนทั่วไปด้วย (ชัชวาล อัครกามี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

4) เนื้อหาของการสื่อสารการตลาด

สำหรับเนื้อหาของการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาลนั้น ทีมงานด้านการสื่อสารการตลาดและประชาสัมพันธ์กับทีมงานฝ่ายผลิต โดยเฉพาะผู้กำกับภาพยนตร์จะประชุมหารือกันถึงจุดเด่นหรือเนื้อหาที่โดดเด่นของภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องนั้นๆ แล้วนำไปวางแผนการสื่อสารการตลาด โดยชัชวาล อัครกามี เจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อสารการตลาดและการประชาสัมพันธ์โปรเจกต์ภาพยนตร์ฮาลาล อธิบายว่า

ภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะมีเนื้อหาที่โดดเด่นและเป็นการประชาสัมพันธ์อยู่ในตัว เช่น ภาพยนตร์เรื่องอมิน นักแสดงหลักที่ไม่ใช่มุสลิมอย่าง เรย์ แมคโดนัลด์ เป็นตัวแทนของคนทั่วไปที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม ซึ่งในเรื่องจะเป็นคนความจำเต็ม เราจึงสื่อสารตรงนี้ออกไป เพราะคนที่ความจำเต็มเหมือนเด็กแรกเกิดที่

ไม่มีอคติ แล้วตัวละครก็จะได้คำตอบ ได้รู้จักความเป็นอิสลามไปพร้อมๆ กันกับคนที่กำลังดูภาพยนตร์ (ซัซวาล อัลการ์มี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

นอกจากนั้น ฮามีซี อัลคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลก แดก-ฉิน ยังเสริมว่า

ทีมงานผู้กำกับและฝ่ายสื่อสารการตลาดจะทำงานร่วมกัน มีการวางแผนตั้งแต่ในขั้นตอนการถ่ายทำว่าจะนำฉากไหน คำพูดไหนมาใช้เป็นตัวอย่างในภาพยนตร์ หีบคีย์เวิร์ดที่น่าสนใจไปโปรโมทให้ผู้ชมรู้สึกอยากดู (ฮามีซี อัลคี-รัฐ, สัมภาษณ์, 16 มิ.ย. 2563)

5) การกำหนดวัตถุประสงค์

อย่างที่ได้อธิบายไปแล้วว่าจุดเริ่มต้นของภาพยนตร์ฮาลาลไม่ได้เกิดขึ้นเพราะเหตุผลทางการตลาด ดังนั้น วัตถุประสงค์หลักของการสื่อสารการตลาดจึงไม่ใช่เพื่อสร้างยอดขาย โดยวัตถุประสงค์ในการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาล ได้แก่

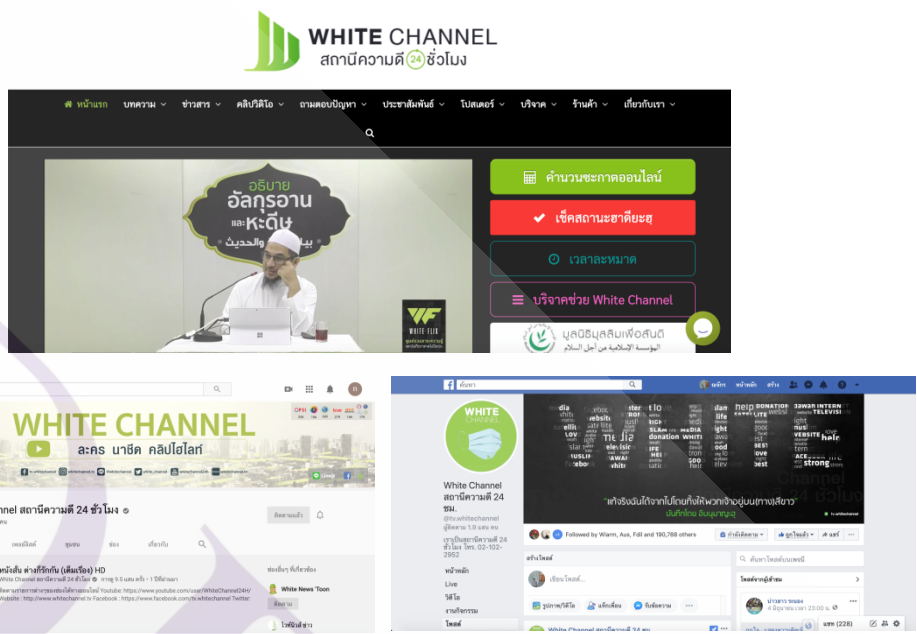
1. เพื่อสร้างรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาลาล โดยเฉพาะภาพยนตร์เรื่องอมินที่ถือเป็นภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องแรก ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่อง
2. เพื่อสร้างการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดความใกล้ชิดและความผูกพัน เช่น การเล่นเกมแจกตั๋วภาพยนตร์ เป็นต้น

6) เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารการตลาด

สำหรับกลวิธีการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาลนั้น ทีมงานได้ใช้เครื่องมือการสื่อสารผ่าน 4 ช่องทางหลัก ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดเชิงกิจกรรม (Event) และการตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing)

- **การโฆษณา** หลังจากที่ภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่องสร้างเสร็จแล้ว ทีมงานได้ใช้การโฆษณาผ่านสื่อออฟไลน์และสื่อออนไลน์ เพื่อสร้างการรับรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยเป็นการเผยแพร่โปสเตอร์ภาพยนตร์ ตัวอย่างภาพยนตร์ และอนาซีตประกอบภาพยนตร์ ทั้งนี้ จะเน้นไปที่ช่องทางของ White Channel เป็นหลัก ได้แก่ ช่องโทรทัศน์ดาวเทียม White Channel และช่องทางออนไลน์ที่เป็น Official ของ White Channel ได้แก่ เว็บไซต์ www.whitechannel.tv ช่องยูทูป

“White Channel สถานีความดี 24 ชั่วโมง” และเฟซบุ๊กแฟนเพจในชื่อเดียวกัน “White Channel สถานีความดี 24 ชั่วโมง”

ภาพที่ 5.16 ช่องทางออนไลน์ Official ของ White Channel ได้แก่ เว็บไซต์ ช่อง YouTube และ Facebook Fanpage

ทีมงานยังโฆษณาภาพยนตร์ฮาลาลผ่านสื่อออฟไลน์แบบดั้งเดิมที่นิยมใช้กัน โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัด เช่น ปัดโปสเตอร์ภาพยนตร์ตามจุดประกาศต่างๆ แจกใบปลิว และแผ่นพับตามสถานที่ต่างๆ รวมทั้งโฆษณาประกาศบนรถแห่ สื่อบิลบอร์ด และภาพเคลื่อนไหวตามสี่แยก เป็นต้น

ภาพที่ 5.17 บิลบอร์ดโฆษณาภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอะมีน

ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยต้องการเข้าใจถึงเนื้อหาที่ทีมงานภาพยนตร์ฮาล่าใช้ในการสื่อสาร การตลาดเพื่อเชิญชวนหรือกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจชมภาพยนตร์ ผู้วิจัยจึงเลือก วิเคราะห์โปสเตอร์ภาพยนตร์ฮาล่าในลักษณะภาพรวม ซึ่งภาพโปสเตอร์เป็นหนึ่งในสื่อโฆษณาที่ ผู้ชมเห็นก่อนจะนำไปสู่การชมภาพยนตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

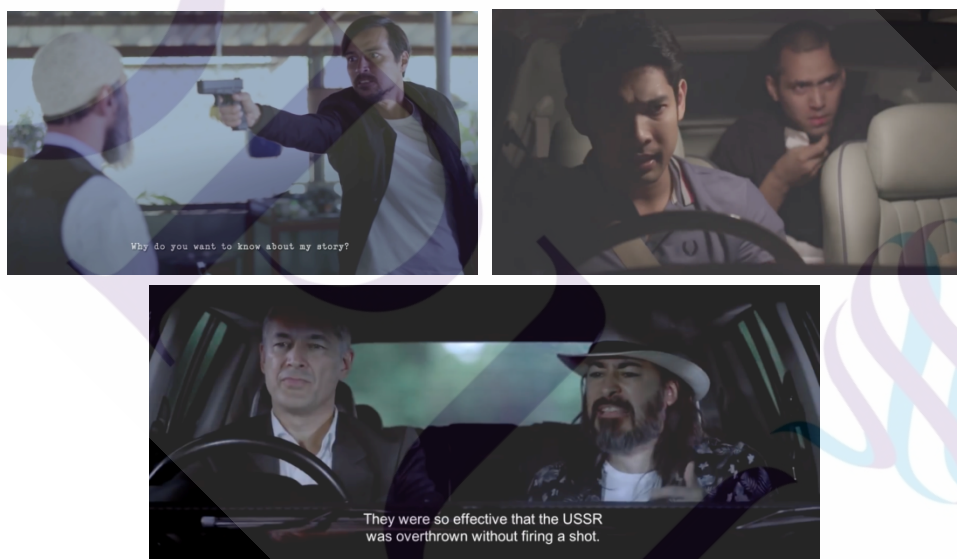

ภาพที่ 5.18 โปสเตอร์ภาพยนตร์ฮาล่า

โปสเตอร์ภาพยนตร์จะมีการนำเสนอนักแสดงนำที่มีชื่อเสียงอย่างโดดเด่น ด้วยการใช้ ภาพนักแสดงที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่และวางในตำแหน่งที่อยู่ในจุดสนใจ โดยนักแสดงนำ ภาพยนตร์เรื่องอามีนคือ “เรย์ แม็คโดนัลด์” ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจคือ “อานัส พาทานิช” ส่วนภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญินคือ “เดวิด อัศวนนท์” ทั้งนี้ โปสเตอร์ภาพยนตร์ เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญินยังมีการนำรายชื่อของ 4 นักแสดงที่เคยได้รับรางวัลนักแสดงนำ ชายยอดเยี่ยมมาใส่ไว้ด้วยเพื่อดึงดูดความสนใจ

ในโปสเตอร์ภาพยนตร์ยังมีการบ่งบอกถึงความเป็นอิสลามผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ ตั้งแต่การใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะตัวคโค้งมนคล้ายกับอักษรภาษาอาหรับ การนำ “อัลกุรอาน” คัมภีร์ของศาสนาอิสลามเข้ามาประกอบในโปสเตอร์ รวมทั้งการนำเสนอเสื้อผ้านักแสดงที่บ่งบอกว่าเป็นตัวละครมุสลิม เช่น ชุดโด้ปัสไตล์ชาวอาหรับ ชุดมุสลิมมลายู และหมวกกะหมาด เป็นต้น นอกจากนี้โปสเตอร์ภาพยนตร์ยังใช้สีเพื่อสื่อความหมายถึงเนื้อหาที่อยู่ในภาพยนตร์โดยมีลักษณะร่วมคือ “สีแดง” สื่อถึงความรุนแรง ความอันตราย และความโกรธ เป็นการบ่งบอกว่าภาพยนตร์ฮาล้าลได้นำเรื่องราวดังกล่าวมาใส่เพื่อเป็นอรรถรสในการชมภาพยนตร์

นอกจากโปสเตอร์ภาพยนตร์ อีกหนึ่งเครื่องมือที่ถูกใช้เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาหรือจุดเด่นของภาพยนตร์ฮาล้าลและทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจผ่านภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ก็คือตัวอย่างภาพยนตร์ (Trailer) ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์ตัวอย่างภาพยนตร์ฮาล้าลเพื่อให้เห็นถึงเนื้อหาที่ทีมงานภาพยนตร์ฮาล้าลใช้ในการสื่อสารการตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 5.19 ตัวอย่างภาพยนตร์ฮาล้าล

จากการวิเคราะห์พบว่าตัวอย่างภาพยนตร์ฮาล้าลจะนำเสนอเนื้อหาร่าๆ ของภาพยนตร์เพื่อให้คนดูเข้าใจถึงสไตล์การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ ซึ่งเป็นการนำฉากต่างๆ ในภาพยนตร์มาร้อยเรียงร่วมกับเสียงอะแคปเปลลาให้เกิดความน่าสนใจ โดยภาพยนตร์เรื่องอมินเป็นแนวสืบสวนสอบสวน ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจเป็นแนวราม่าสะท้อนชีวิต ส่วน

ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ฉินเป็นแนว Road movie ที่มีเรื่องย่อยๆ ซ่อนอยู่หลายเรื่อง

ในตัวอย่างภาพยนตร์ยังมีการเปิดหน้านักแสดงที่มีชื่อเสียงเพื่อกระตุ้นให้คนดูสนใจ เช่น เรย์ แม็ค โคนัลด์, ชุมพร เทพพิทักษ์, จูดี พุ่มอ่อน, อธิป นานา, สุชาวี พงษ์วิไล, อานัส พาพานิช, เกรียงไกร อุณหนันท์, ศิลป์ รุจิรวนิช, เดวิด อัสวนนท์, ปิติศักดิ์ เขาวานานนท์, สุภกรณ์ กิจสุวรรณ, วิทยา ปานศรีงาม และวรรณสิงห์ ประเสริฐกุล เป็นต้น การนำเสนอนักแสดงที่มีชื่อเสียงดังกล่าวยังเป็นการบ่งบอกว่าแม้จะเป็นภาพยนตร์ทางเลือก แต่ก็ยังเป็นภาพยนตร์คุณภาพที่มีนักแสดงมากฝีมือมารวมกันอย่างคับคั่ง

ตัวอย่างภาพยนตร์ยังนำบทสนทนา (Dialogue) สำคัญๆ ในภาพยนตร์มาใส่ไว้เพื่อเล่าถึงเนื้อหาของภาพยนตร์ ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับแนวคิดของศาสนาอิสลาม ทั้งยังเป็นการทำให้ผู้ชมได้ติดตาม ยกตัวอย่างเช่น “คุณเชื่อในชีวิตหลังความตายมั๊ย ใครทำอะไรไว้ เขาจะถูกคิดบัญชีในวันแห่งการพิพากษา” “ถ้าใครก็แล้วแต่นะ ได้ไป (ทำฮัจญ์) แล้วจะรู้ว่า หัวใจของเราผูกพัน เราจะคิดถึงที่นั่น และจะอยากไปไม่รู้เบื่อละ” “หนังเรื่องก่อนของคุณเนี่ยยอดเยี่ยมมากเลยนะ ยัดประเด็นเกลียดมุสลิมขึ้นสมองอย่างได้ผลสุดๆ จนทั้งอเมริกา ทั้งยุโรปแทบจะสร้างกำแพงล้อมประเทศอยู่แล้ว เพื่อกันพวกผู้อพยพออกไป”

นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอเทคนิคต่างๆ ในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์เพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ โดยเฉพาะผู้ที่ชื่นชอบเกี่ยวกับศิลปะการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ เช่น แสง Low key/High key สีแดง สีม่วง ภาพมุมเอียง ภาพกลับหัว เป็นต้น รวมทั้งการขึ้นข้อความที่เป็นคีย์เวิร์ดเพื่อบ่งบอกถึงจุดเด่นของภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ เช่น “ภาพยนตร์ที่สะท้อนความเป็นมนุษย์” “เรย์ แม็ค โคนัลด์ ผลงานการแสดงแบบทুমุ่สุดชีวิต” “จากเค้าโครงเรื่องจริง” “อานัส พาพานิช ครั้งแรกในภาพยนตร์ฮาลาล” “ภาพยนตร์แห่งมนุษยชาติ” “จากผลงานของผู้กำกับภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องแรกของโลก” ข้อความดังกล่าวเป็นคำโฆษณาที่กระตุ้นให้ภาพยนตร์มีความน่าสนใจนั่นเอง

- **การประชาสัมพันธ์** ผ่านสื่อออฟไลน์และสื่อออนไลน์ โดยสื่อออฟไลน์จะเป็นการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องโทรทัศน์ดาวเทียมของ White Channel เป็นหลัก ซึ่งภาพยนตร์ฮาลาล โดยเฉพาะเรื่องแรกใช้เวลาสร้างค่อนข้างนาน ในช่วงแรกจึงเป็นการเผยแพร่คลิปสัมภาษณ์ผู้กำกับ ทีมงาน คารานักแสดงในภาพยนตร์ฮาลาลทั้งมุสลิมและต่างศาสนา เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาลาล เมื่อเริ่มมีการออกกองถ่ายทำภาพยนตร์ จึงเป็นการเผยแพร่ภาพเบื้องหลังกองถ่ายเพื่ออรรถาความคืบหน้า กระทั่งมีความชัดเจนแล้วว่าเสร็จเมื่อไหร่ จึงเริ่มประชาสัมพันธ์ว่าจะฉายภาพยนตร์ฮาลาลที่ไหนบ้าง รวมทั้งช่องทางซื้อบัตรชมภาพยนตร์ โดยการ

ประชาสัมพันธ์ดังกล่าวจะทำควบคู่ไปกับการใช้เครื่องมือโฆษณา เช่น เผยแพร่โปสเตอร์ภาพยนตร์ ตัวอย่างภาพยนตร์ และอนาชีดประกอบภาพยนตร์ สำหรับภาพยนตร์ฮาลาล 2 เรื่องถัดมา การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องโทรทัศน์ White Channel ก็จะเป็นในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ มีการเผยแพร่คลิปวิดีโอสัมภาษณ์ผู้กำกับ นักแสดง เบื้องหลังการถ่ายทำ ช่องทางซื้อบัตรชมภาพยนตร์ ตามลำดับ

ภาพที่ 5.20 คลิปสัมภาษณ์ เรย์ แมคโคโดเนลด์ นักแสดงนำภาพยนตร์เรื่องอมิน

นอกจากสื่อโทรทัศน์ของ White Channel เองแล้ว ทีมงานนักแสดงยังได้ออกรายการต่างๆ ทางช่องโทรทัศน์กระแสหลักเพื่อโปรโมทภาพยนตร์ฮาลาล โดยมีทั้งแบบที่ทางรายการติดต่อเข้ามาเอง และแบบที่ต้องเสียเงิน รวมทั้งทีมงานยังใช้วิธีเผยแพร่ข่าวและบทความประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ฮาลาลในหนังสือพิมพ์ต่างๆ อีกด้วย

ภาพที่ 5.21 ตัวอย่างรายการต่างๆ ของช่องโทรทัศน์กระแสหลัก ที่ทีมงานนักแสดงภาพยนตร์ฮาลาลได้ออกรายการเพื่อโปรโมทภาพยนตร์

ห้องรับแขก

ขึ้น ภาพยนตร์ฮาลาลจะอยู่ในขอบเขตหลักศาสนาอิสลาม ไม่ได้ขมตามโรงทั่วไป ผมรับบทพ่อของ 2 คนนี้ ซัลมาน (เอิร์ช-ธวัช) จะเป็นลูกแท้ๆ ส่วนซามีย (กฤติน) เป็นลูกเลี้ยงคิดภรรยา ก็เลี้ยงเขามาก่อนจนมีลูกอีกคน จึงเกิดความไม่เข้าใจของตัวเด็กกับการให้ความรักของพ่อที่ต่างไปจากเดิม จึงเกิดเป็นปัญหาในบ้านส่งผลให้กลายเป็นปัญหาต่อสังคมข้างนอก”

ภาพยนตร์

ภาพยนตร์ ‘ยูเทิร์นฯ’ นำเสนอเรื่องใกล้ตัว

KHAO POND CO., LTD

นักแสดงจาก ภาพยนตร์ “ยูเทิร์น จุดกลับใจ” นำทีมโดย ‘แทน’ วุฒิ พุ่มอ่อน ร่วมด้วย ‘เอิร์ช-ธวัช พรรัตน์ ประเสริฐ และ ‘กฤติน ต่อเล็บ’ มาแนะนำ ภาพยนตร์ให้รู้จัก แทนฐานะที่ใหญ่เป็นตัวแทน

เล่าว่า “ยูเทิร์นฯ เป็นภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องที่สองของโลกต่อจาก อมิน แต่ไม่ใช่เป็นภาคต่อ อยากสร้างความเข้าใจเรื่องอิสลามเพิ่มมากขึ้น เรื่องนี้เล่าถึงปัญหาครอบครัวและปัญหาสังคมที่เรารู้จักและตามหลักทางศาสนาที่มีทางออกและแก้ปัญหาอย่างไร”

“ผู้กำกับฯ หยิบเรื่องจากคนใกล้ตัวมาทำตั้งใจอยากทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงในทางดี

‘ยูเทิร์น จุดกลับใจ’ ฉายรอบปฐมทัศน์ฮาลาลที่ 8 ค.ค.นี้ ที่หอประชุมใหญ่ทีโอที (แจ้งวัฒนะ) บัตรราคา 290 บาท ตำรongs 08-1982-3334, 08-7500-3990 และจัดฉาย 4 รอบ 9 ค.ค. ที่ศูนย์ประชุมนานาชาติ ม.อ.หาดใหญ่ รอบวีไอทีบัตร 290 บาท รอบปกติ 190 บาท ตำรongs 08-9880-9949, 09-5080-2151” แทนทิ้งท้าย

ภาพที่ 5.22 ตัวอย่างบทความประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ข่าวสด คอลัมน์ ห้องรับแขก

สำหรับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ ทีมงานได้ใช้วิธีการสื่อสารผ่านช่องทาง Official ของ White Channel ได้แก่ เว็บไซต์ www.whitechannel.tv ช่องยูทูป “White Channel สถานีความดี 24 ชั่วโมง” และเฟซบุ๊กแฟนเพจในชื่อเดียวกัน “White Channel สถานีความดี 24 ชั่วโมง” นอกจากนี้ ทีมงานยังได้เปิดเฟซบุ๊กแฟนเพจสำหรับภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะ เช่น แฟนเพจ “ภาพยนตร์ U Turn-จุดกลับใจ” ทั้งนี้ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์จะมีลักษณะร่วมกับสื่อโทรทัศน์ เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกับภาพยนตร์ฮาลาล เช่น เผยแพร่คลิปวิดีโอสัมภาษณ์ผู้กำกับ ทีมงาน คารานักแสดงในภาพยนตร์ฮาลาล ภาพและคลิปวิดีโอเบื้องหลังการถ่ายทำ ตารางฉายภาพยนตร์ รวมทั้งแชร์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ฮาลาล เช่น ข่าว บทความ หรือรายการทีวีที่พูดถึงภาพยนตร์ฮาลาล อย่างไรก็ตาม ทีมงานยังใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การเล่นเกมแจกบัตรชมภาพยนตร์ แจกของพรีเมียม คอมเมนต์ตอบคำถามให้ข้อมูลเพิ่มเติมผู้ติดตามชมภาพยนตร์ฮาลาล เป็นต้น

ภาพที่ 5.23 ตัวอย่างการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จดจ่อกลับใจ บนเฟซบุ๊กแฟนเพจ

นอกจากช่องทางออนไลน์ที่เป็น Official ของ White Channel แล้ว ทีมงานจะมีการโปรโมทภาพยนตร์สาธาล่าผ่านสื่อออนไลน์ของสำนักข่าวต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขวางขึ้น ทั้งในรูปแบบข่าว บทความ สกู๊ป ฯลฯ

ภาพที่ 5.24 ตัวอย่างบทความประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องอมิน บนเว็บไซต์ mthai.com

8 สิ่งที่คุณไม่รู้เกี่ยวกับ "อาดัม ADAM จันทรียักษ์โลกแตก ฉุน"

17 ก.ค. 60 (13:12 น.) ความคิดเห็น 0

ncwฟิ่ง

Add @Sanook.com

1. เขียนบทโดย ฮามซี ผู้กำกับ และ พีโฆมก้องเกียรติ ผู้กำกับยอดเยี่ยมรางวัลสุพรรณหงส์และเป็นหนึ่งในนักเขียนบทชั้นนำของประเทศไทย
2. ทีมงานเขียนบท ที่มีทั้ง 3 ศาสนา รวมกัน พุทธ คริสเตียน อิสลาม
3. ไอเดียสุดใหม่เพราะนี่คือครั้งแรกที่ผู้ชมต้องร่วม "ค้นหาอนจบ" ของเรื่อง ในโรงภาพยนตร์ โดยการ "ปิดตา" ยกมือโหวตเลือกเวอร์ชันที่ต้องการรับชมด้วยตัวเอง ก่อนฉาย
4. อัดแน่นด้วย สอง ชุมพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ระดับประเทศจาก พิจิก ประภาส ชลศรานนท์ ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของ เว็รค พอย สุดยอดนักคิด นักเขียน / ผู้มอบสิทธิ์ดัดแปลงบท ให้ภาพยนตร์ เรื่อง อาดัม และ พี บอย โกสิยพงษ์ ที่สุดแห่งนักแต่งเนื้อร้องระดับประเทศ ผู้มอบ นาซีดประกอบภาพยนตร์ แบบไม่ใช่เครื่องดนตรี ให้กับ ภาพยนตร์เรื่อง อาดัม
5. อัดแน่นด้วยทักษะการแสดงระดับมาสเตอร์พีซของ 4 นักแสดง เจ้าของรางวัลนักแสดงนำชายยอดเยี่ยม คุณเดวิด อัศวานันท์ คุณเต๋ บิดีศักดิ์ คุณต๋อง ศุภกรณ์ และคุณวิทยา ปานศรีงาม ผู้คว้ารางวัลระดับโลก สาขา นักแสดงนำชายยอดเยี่ยม Golden Goblet Award (โกลเด้น โกลเบลท อวอร์ด) และการกลับมาอีกครั้งของคุณวรรณสิงห์ ประเสริฐกุล และ คุณเชกโก โอซากิ นักแสดงนำชาวมุโรโฮะยาพร้อมด้วยนักแสดงคุณภาพเพิ่มอีกมากมาย
6. การกลับมาแสดง ภาพยนตร์ ของ คุณวรรณสิงห์ ประเสริฐกุล ในรอบหลายปีมา ๆ จาก ภาพยนตร์ อินทรแดง (2553) ถึงอาดัม ปี 2560
7. ภาพยนตร์นั้น ศาสตร์ของการเล่าเรื่อง ช้อนเรื่องเล่า
8. ภาพยนตร์ อาดัม พยายามทำหน้าที่ของภาพยนตร์จริงๆ ที่ใหม่กว่าแค่ความบันเทิงคือการให้แง่คิดที่ต่อสังคม และเพื่อเป็นรอยต่อแห่งสันติภาพสำหรับทุกคนทั่วโลก

ภาพที่ 5.25 ตัวอย่างบทความประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทรียักษ์โลกแตก-ฉุนบนเว็บไซต์ sanook.com

- การตลาดเชิงกิจกรรม (Event) ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาล่าล โดยหลังจากที่ทีมงานหารือกันแล้วว่า จะสร้างภาพยนตร์ฮาล่าล เมื่อถึงวันจัดงานอีเวนต์ “เรารักกันปี” ที่จัดโดย White Channel เมื่อปีพ.ศ.2555 ก็ได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการว่าจะมีการสร้างภาพยนตร์ฮาล่าลเพื่อเทิดเกียรติท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) และเริ่มมีการระดมเงินทุน หลังจากนั้นตามงานอีเวนต์ต่างๆ ของ White Channel ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ก็จะมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เล่นเกมแจกบัตรชมภาพยนตร์และของพรีเมียม รวมทั้งจำหน่ายบัตรชมภาพยนตร์ สำหรับภาพยนตร์ฮาล่าล 2 เรื่องถัดมาก็เช่นกัน คือเมื่อชัดเจนแล้วว่าจะมีการสร้างภาพยนตร์ฮาล่าลขึ้น ทีมงานก็จะมีการ โปรโมทผ่านงานอีเวนต์ต่างๆ ที่จัด โดย White Channel เพื่อประชาสัมพันธ์และจำหน่ายบัตรชมภาพยนตร์

มหกรรมต้อนรับเดือนเราะมะฎอน
ครั้งยิ่งใหญ่ท่ามกลางเมืองไทยเคยมีมา

อะฮ์ดีน...
เราะมะฎอน

เสาร์ 28 พฤษภาคม 2559
หาดใหญ่ ฮอลล์ ชั้น 5
ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเฟสติวัล หาดใหญ่
[ตั้งแต่เวลา 10.00 - 22.00 น.]

ฉายตัวอย่าง
“ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องใหม่”
พร้อมสัมภาษณ์ผู้กำกับและตัวแทนนักแสดง

☎ จองร้านค้า 089-680-9943 ลงโฆษณา 091-461-2884

ภาพที่ 5.26 งานอะฮ์ดีน...เราะมะฎอน งานอีเว้นท์ของ White Channel ที่มีการจัดกิจกรรม
ประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่อง U-Turn จุดกลับใจ

นอกจากทีมงานจะใช้การตลาดเชิงกิจกรรมในการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ฮาลาลในช่วงเวลาก่อนหน้าที่จะฉายภาพยนตร์แล้ว ในวันที่มีการฉายภาพยนตร์ฮาลาล (โดยเฉพาะรอบปฐมฤกษ์) ทีมงานได้ใช้การตลาดเชิงกิจกรรมควบคู่ไปกับการฉายภาพยนตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาลาลมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ระหว่างฉายภาพยนตร์เรื่องอมีนมีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสายตระกูลของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เพื่อให้ผู้ชมภาพยนตร์รู้จักศาสนทูตของอิสลามมากขึ้น รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้กำกับ ทีมงาน และนักแสดงในช่วงก่อนหรือหลังชมภาพยนตร์ฮาลาล

ภาพที่ 5.27 กิจกรรมสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้กำกับ ทีมงาน และนักแสดง ในวันเปิดตัวภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอมิน

- การตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing) ทีมงานภาพยนตร์ฮาลาลได้พยายามจุดกระแสภาพยนตร์ที่สร้างสันติภาพ และให้สังคมได้รับรู้ถึงการเกิดขึ้นของภาพยนตร์แนวใหม่ที่แม้จะเป็นภาพยนตร์เผยแพร่ศาสนาอิสลาม แต่ไม่ว่าจะศาสนาใดก็สามารถดูได้ โดยทีมงานได้มีการเชิญผู้มีชื่อเสียงในวงการต่างๆ ทั้งวงการภาพยนตร์ สื่อมวลชน นักการเมือง และนักการศาสนาทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม ให้มาชมภาพยนตร์ฮาลาล ทั้งนี้ ทีมงานได้มีการเผยแพร่คลิปวิดีโอสัมภาษณ์ผู้ที่มีชื่อเสียงดังกล่าว ถึงความรู้สึกลหลังจากชมภาพยนตร์ฮาลาลผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งออนไลน์และออนไลน์

อนึ่ง ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอมิน ซึ่งถือเป็นภาพยนตร์ปฐมบทของภาพยนตร์ฮาลาล ได้ถูกตั้งคำถามจากคนในสังคมมุสลิมอย่างมากว่า ภายใต้ข้อจำกัดของหลักการศาสนาอิสลาม ภาพยนตร์จะออกมาในลักษณะใด จะถูกต้องตามหลักศาสนาจริงหรือไม่ ถึงขนาดมีมุสลิมออกมาต่อต้านและโจมตีภาพยนตร์ฮาลาลดังกล่าว ทำให้ยิ่งเกิดกระแสพูดถึงภาพยนตร์ฮาลาลมากขึ้น ยิ่งทำให้ผู้คนที่ทั้งมุสลิมและต่างศาสนิกเกิดความสนใจ และมาชมภาพยนตร์จำนวนมาก จนต้องเพิ่มรอบฉาย และมีสื่อมวลชนสนใจมาทำข่าว โดยชัชวาล อัลการ์มี เจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อสารการตลาดและการประชาสัมพันธ์โปรเจกภาพยนตร์ฮาลาล อธิบายเพิ่มเติมว่า

พอถึงวันฉายภาพยนตร์เรื่องอมิน ปรากฏว่าคนดูสั้น ต้องเพิ่มรอบฉาย จากตอนแรกฉาย 1 เดือน เกินไปเป็น 2 เดือน และมีมหาวิทยาลัย และองค์กรต่างๆ เริ่มติดต่อมาขอให้ไปฉายหนัง เราจึงเดินสายฉายต่างจังหวัด คือเกิดจากกระแสปากต่อปาก โดยแต่ละสถานที่ที่ไปฉายนั้นล้วนเป็นสถานที่ดังๆ เช่น มหาวิทยาลัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ซึ่งบางทีก็มีกระแสต่อต้านเยอะ กลายเป็นว่าทำให้คนอยากมาดูกันมากขึ้น (ัชชวาล อัคราริมี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

ภาพที่ 5.28 คลิปไวรัลสัมภาษณ์พระมหาสมปอง พระนักเทศน์ชื่อดัง หลังจากชมภาพยนตร์ฮาล์ลเรื่องอัมมีน

ภาพที่ 5.29 กระแสของภาพยนตร์ฮาล์ลเรื่องอัมมีน ทำให้สื่อมวลชนต่างๆ สนใจมาทำข่าว

อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์ฮาล์ลลำดับถัดมาเรื่อง U-Turn จุดกลับใจ และเรื่องอาดัมจันทร์แยก-โลกแตก-ฉุน แม้จะมีความพยายามในการทำการตลาดแบบบอกต่อในลักษณะเดียวกัน คือมีการทำสตู๊ปที่มาที่ไปของภาพยนตร์ และการเผยแพร่คลิปไวรัลสัมภาษณ์ผู้ที่มีชื่อเสียงในวงการต่างๆ ทั้งมุสลิมและต่างศาสนิกให้เกิดเป็นกระแสพูดถึงภาพยนตร์ฮาล์ล แต่กระแสภาพยนตร์ก็ไม่ดีเท่าภาพยนตร์ฮาล์ลเรื่องอัมมีน

ภาพที่ 5.30 คลิปไวรัลสัมภาษณ์สมณะจันทเสฏฐโฐ (ท่านจันทร์) พระนักเทศน์ชื่อดัง หลังจากชมภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ญิน

จากการวิเคราะห์เครื่องมือการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาล พบว่าทีมงานมีการเชื่อมโยงเครื่องมือที่ใช้สื่อสารแต่ละเครื่องมือให้มีความสอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยสิ่งที่ใช้เชื่อมโยงเครื่องมือการสื่อสารดังกล่าว ได้แก่ เนื้อหาสาร (Message) อารมณ์และความรู้สึก (Mood and Tone) และตัวนักแสดง โดยเนื้อหาสาร (Message) ทีมงานได้นำแนวคิดของภาพยนตร์มาต่อยอดและวางแผนในการใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาด เช่น ภาพยนตร์เรื่องอมิน ซึ่งเป็นภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องแรกและเป็นภาพยนตร์เทิดเกียรติท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของอิสลาม เครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่ทีมงานเลือกใช้จึงมีความเกี่ยวข้องกันด้วยเนื้อหาสารคือการเรียนรู้อิสลามอย่างปราศจากอคติ ดังจะเห็นว่าในตัวอย่างภาพยนตร์ (Trailer) มีการเปิดเผยเนื้อหาว่าตัวละครหลักที่แสดงโดย “เรย์ แม็คโดนัลด์” เป็นคนความจำเสื่อม เพื่อสื่อสารว่าตัวละครดังกล่าวพร้อมที่จะเรียนรู้อิสลามโดยไม่มีอคติ รวมทั้งมีการเผยแพร่คลิปวิดีโอสัมภาษณ์เรย์ แม็คโดนัลด์เกี่ยวกับชีวิตในกองถ่ายทำภาพยนตร์ฮาลาล ซึ่งทำให้เห็นมุมมองของนักแสดงหลังจากได้เรียนรู้ความเป็นอิสลามผ่านการทำงานร่วมกับมุสลิม นอกจากนี้ คลิปวิดีโอสัมภาษณ์พระมหาสมปอง พระนักเทศน์ชื่อดังหลังจากชมภาพยนตร์ที่ถูกใช้ในเครื่องมือการตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing) เป็นการย้ำให้เห็นชัดเจนว่าทีมงานต้องการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย (โดยเฉพาะคนต่างศาสนา) ให้ลดอคติลงเพื่อเปิดใจเรียนรู้อิสลาม

สำหรับอารมณ์และความรู้สึก (Mood and Tone) ของเครื่องมือทางการตลาดที่ทีมงานภาพยนตร์ฮาลาลใช้สื่อสารมายังกลุ่มเป้าหมาย ในแต่ละเครื่องมือจะให้ความรู้สึกที่สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ ยกตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุกกลับ

ใจเป็นเรื่องราวของเด็กช่างกลที่อยู่กับการทำดีทำต่อๆ ความโกรธแค้น ความรุนแรง ก่อนจะพบกับจุดเปลี่ยนของชีวิต ฉะนั้น การสื่อสารการตลาดในแต่ละเครื่องมือไม่ว่าจะเป็น โปสเตอร์ ภาพยนตร์ ตัวอย่างภาพยนตร์ ภาพข่าวหรือบทความประชาสัมพันธ์ บูธงาน Event ต่างๆ จึงเป็นลักษณะของความดิ้นรน ความหิวกระหาย ความไม่ลงรอยกันของแต่ละคนในเรื่อง

ส่วนตัวนักแสดงนั้นจากการวิเคราะห์พบว่า เครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่ทีมงานใช้ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดเชิงกิจกรรม (Event) และการตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing) มักมีการใช้ตัวนักแสดงนำเข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสาร โดยนักแสดงนำภาพยนตร์ฮอลลีวูดแต่ละเรื่องจะปรากฏอยู่ในโปสเตอร์ภาพยนตร์ ตัวอย่างภาพยนตร์ คลิปเบื้องหลังการถ่ายทำ ภาพประกอบข่าวหรือบทความประชาสัมพันธ์ รวมทั้งออกรายการโปรโมทภาพยนตร์ฮอลลีวูด และปรากฏตัวในงาน Event ต่างๆ

7) การวัดผลในการสื่อสารการตลาด

จากการประเมินของทีมงาน ภาพยนตร์ฮอลลีวูดแต่ละเรื่องประสบความสำเร็จแตกต่างกัน โดยภาพยนตร์เรื่องอมิน ถือว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ฮอลลีวูดเรื่องแรกที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสของคนในสังคมอย่างที่ได้อธิบายไปแล้ว โดยนอกจากทีมงานจะประเมินผลการสื่อสารการตลาดในแต่ละเครื่องมือ เช่น เรตติ้งของสื่อโทรทัศน์ ยอด Engagement ของคลิปตัวอย่างภาพยนตร์ คลิปไวรัลในสื่อออนไลน์ ทีมงานยังใช้วิธีวัดผลจากการเข้าชมภาพยนตร์ฮอลลีวูด ได้แก่ 1. จำนวนผู้ชมภาพยนตร์ฮอลลีวูด ที่เป็นฐานแฟนคลับของ White Channel และ 2. จำนวนผู้ชมภาพยนตร์ฮอลลีวูด ที่ไม่ใช่ฐานแฟนคลับของ White Channel

โดยทีมงานใช้วิธีเก็บข้อมูลรายชื่อและรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับผู้ชมภาพยนตร์ว่าเป็นใคร เคยชม White Channel หรือไม่ รวมทั้งการประเมินด้วยสายตาของทีมงาน เช่น ทีมงานจะประเมินว่ามีผู้หญิงที่ไม่คลุมฮิญาบ หรือคนที่ไม่เคร่งครัดในศาสนา (ไม่ใช่ฐานแฟนคลับ White Channel) จำนวนกี่คน รวมถึงจำนวนคนต่างศาสนาที่สนใจอิสลาม ศึกษาอิสลาม และเข้ารับอิสลาม เป็นต้น ทั้งนี้ จากการประเมินผลของทีมงานพบว่าสื่อภาพยนตร์เป็นเครื่องมือที่ใช้ดึงกลุ่มที่ไม่ใช่ฐานแฟนคลับเดิมของ White Channel ได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเฉพาะภาพยนตร์ฮอลลีวูดเรื่องอมิน

เรื่องอมินถือว่าประสบความสำเร็จมากที่สุด อาจเพราะมีกระแสโจมตีจากมุสลิมด้วยกันเอง ทำให้ได้รับความสนใจจากสังคมมุสลิมเยอะ เมื่อเกิดเป็นกระแส จึงมีคนที่ไม่ได้เคร่งครัดเรื่องศาสนา ที่ไม่ค่อยได้ไปมัสยิด ไปฟังบรรยายศาสนา รู้สึกตัวเองห่างจาก

จากศาสนา มีความเคอะเขินเวลาต้องเข้าหาศาสนา อยากปรับปรุงตัวเอง บางคนดูแล้ว ร้องไห้ หรือคนต่างศาสนาที่เข้ารับอิสลามก็มี ภาพยนตร์ถือเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่ทำให้ เขาหันมาสนใจเรื่องศาสนาได้ (ซัซวาล อัลการ์มี, สัมภาษณ์, 1 ต.ค. 2562)

จากการวิเคราะห์กลวิธีสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาล์าล ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาด ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาล์าล ในบางขั้นตอนมีความแตกต่างจากกลวิธีการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ทั่วไป เนื่องจากมีการใช้กรอบ ของศาสนาอิสลามเข้ามาบริหารจัดการ

บทที่ 6

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาลาล เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า “ภาพยนตร์ฮาลาล” ซึ่งถือเป็นภาพยนตร์ทางเลือกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามนั้นมีวิธีการเล่าเรื่องอย่างไร และผู้สร้างมีแนวคิดและมีกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์อย่างไรภายใต้ข้อจำกัดของหลักการศาสนา รวมทั้งในแง่ของการตลาด ผู้ผลิตภาพยนตร์ฮาลาลมีการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาดอย่างไร เพื่อให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายเกิดการรับรู้ และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนภาพยนตร์ฮาลาล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อความ (Textual Analysis) ภาพยนตร์ฮาลาลขนาดยาว ซึ่งผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ White Channel (บริษัท ทีเอ็นดีมีลดีมีเดีย จำกัด) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตและการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ ร่วมกับการศึกษาเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ดังกล่าว สำหรับแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย แนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ การสื่อสารผ่านไวยากรณ์ภาพยนตร์ กระบวนการผลิตภาพยนตร์ บุคลากรในการผลิตภาพยนตร์ แนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน (IMC) แนวคิดสื่อทางเลือก และแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม โดยผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาลาล

ภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่อง que ผู้วิจัยศึกษาจะมีสไตล์การเล่าเรื่องที่แตกต่างกัน โดยภาพยนตร์เรื่องอมินเป็นแนวสืบสวนสอบสวน ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจเป็นแนวราม่า เล่าเรื่องชีวิตสะท้อนปัญหาสังคม ขณะที่ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ฉุน เป็นแนว Road Movie ที่มีการเดินทางมาเกี่ยวข้องเป็นแกนหลัก ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาลาลมักมีพล็อตเรื่องที่ผูกโยงอยู่กับวิถีชีวิตของมุสลิมและศาสนาอิสลาม เช่น ภาพยนตร์เรื่องอมินมีพล็อตเกี่ยวกับการเรียนรู้สัจธรรมอิสลามของตำรวจสายลับที่ความจำเสื่อม ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจเป็นการ

ดำเนินเรื่องที่อยู่กับสังคมมุสลิม ส่วนภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญินมีพล็อตที่พุดถึงการต่อต้านและสนับสนุนแนวคิดของศาสนาอิสลาม

สำหรับตัวละครในภาพยนตร์ฮาล์วจะมีลักษณะร่วมคือ ตัวละครหลักที่ใช้ดำเนินเรื่องจะมีบุคลิกแบบกลม หรือเป็นบุคคลที่มีทั้งด้านดีและไม่ดีอยู่ในคนๆ เดียว ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาล์วมักดำเนินเรื่องด้วยตัวละครที่ไม่ใช่มุสลิม แต่เรื่องราวในภาพยนตร์จะนำพาให้ตัวละครดังกล่าวกลายเป็นคนที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ถือเป็นกระแสนิยมมาซึ่งคนดูภาพยนตร์ในแง่ที่ว่ากำลังเรียนรู้ความเป็นอิสลามไปพร้อมๆ กับตัวละคร ยกเว้นภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจที่ตัวละครหลักเป็นมุสลิม เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนเรื่องราวชีวิตของมุสลิมนั่นเอง นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ฮาล์วที่ผู้วิจัยศึกษาจะมีตัวละครที่เป็นมุสลิมผู้เคร่งครัดในศาสนาอิสลามซึ่งมีบุคลิกแบน (เป็นคนคิดตลอดทั้งเรื่อง) คอยทำหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเสมอ

ความขัดแย้งในภาพยนตร์ฮาล์วจะมีลักษณะเฉพาะคือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครมักเป็นภาวะที่ต้องเลือกระหว่างสิ่งที่ถูกต้อง (ความดี) กับสิ่งที่ผิด (ความชั่ว) ตามบรรทัดฐานของศาสนาอิสลาม เช่นเดียวกับแก่นความคิดหลักของเรื่องที่จะเกี่ยวข้องกับความดีและความชั่ว ตามบรรทัดฐานของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ ภาพยนตร์ฮาล์วได้ใช้องค์ประกอบศิลป์ในการสะท้อนถึงความดีและความชั่ว ได้แก่ แสงและสี โดยแสง High key มักถูกใช้ในขณะที่ยกภาพยนตร์เล่าถึงความดีงาม เช่น ฉากการละหมาดที่มัสยิด หรือฉากที่ตัวละครสามารถหลุดพ้นจากปมขัดแย้งในใจได้สำเร็จ (หลุดพ้นจากความผิดบาป) ตรงกันข้าม แสง Low key จะถูกใช้เล่าถึงเรื่องราวที่ไม่ดีหรือความชั่วร้าย เช่น ฉากในโกดังที่กักขังชาวโรฮิงญา หรือฉากในบ้านของผู้ที่เล่นไสยศาสตร์ เป็นต้น ส่วนองค์ประกอบด้านสีที่ภาพยนตร์ฮาล์วมักใช้สื่อความหมายถึงความดีและความชั่ว เช่น ตัวละครอิหม่ามผู้เคร่งครัดในศาสนา มักถูกนำเสนอในเสื้อผ้าโทนสีขาวสะอาด ขณะที่ตัวละครฝ่ายผู้ร้ายถูกนำเสนอภายใต้เสื้อผ้าสีดำหรือสีเข้ม

ภาพยนตร์ฮาล์วยังมีการใช้องค์ประกอบศิลป์ในการสื่อสารอารมณ์มาซึ่งคนดู เช่น แสง Low key สื่อถึงอารมณ์ลึกลับน่ากลัวในฉากที่ตัวละครถูกญิน (ผี) ตามหลอกหลอน หรือสื่อถึงความโศกเศร้าเสียใจของตัวละครขณะร้องไห้ เป็นต้น ส่วนสีมักถูกใช้เพื่อเสริมอารมณ์และเล่าเรื่องในภาพยนตร์ เช่น สีแดงสื่อถึงการสูญเสียหรือความรุนแรงในฉากฆ่าฟัน สีส้มแดงสื่อถึงความร้อนแรง ความอันตราย ความน่ากลัวของฉากที่กำลังเล่าถึงเรื่องวันสิ้นโลก นอกจากนี้ เสียงประกอบภาพยนตร์ก็ถูกใช้เพื่อสื่อสารอารมณ์เช่นกัน โดยเสียงประกอบในภาพยนตร์ฮาล์วที่ผู้วิจัยศึกษามีลักษณะเฉพาะคือ เป็นเสียงที่ไม่ใช่เครื่องดนตรี เนื่องจากเครื่องดนตรีเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับศาสนาอิสลาม โดยภาพยนตร์ฮาล์วได้ใช้เสียง “อะแคปเปลลา” หรือเสียงขับร้องเป็นท่วงทำนองโดยปราศจากเครื่องดนตรีเข้ามาแทนเพื่อช่วยในการสื่อสารอารมณ์มาซึ่งผู้ชม ทำให้เกิด

ความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ต่างๆ ในภาพยนตร์ เช่น เสียงอะแคปเปลลาในจังหวะเร็วสร้างอารมณ์ตื่นเต้นลุ้นระทึก เสียงอะแคปเปลลาจังหวะเนิบช้าโหยหวนสื่ออารมณ์โศกเศร้าหรือความรู้สึกวิงวอน น่ากลัว เป็นต้น

ภาพยนตร์ฮาลาลมีการใช้องค์ประกอบหรือไวยากรณ์ภาพยนตร์เพื่อสื่อความหมายถึงชาวมุสลิมและศาสนาอิสลาม โดยพบว่า ในภาพยนตร์ฮาลาลจะมีตัวละครที่เป็นมุสลิมปรากฏอยู่ในเรื่องเสมอ รวมทั้งในเรื่องการเสกมัจมีฆาที่ตัวละครปฏิบัติศาสนกิจ ได้แก่ การละหมาด หรืออ่านคัมภีร์อัลกุรอานอย่างใคร่ครวญความหมายแทรกอยู่ในภาพยนตร์ นอกจากนี้ เสื้อผ้านักแสดงและอุปกรณ์ประกอบฉากของภาพยนตร์ฮาลาลมีลักษณะเฉพาะคือ ตัวละครผู้ชาวมุสลิมมักสวมเสื้อผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมุสลิม เช่น ชุดได้ปยาวแบบตะวันตกกลาง ชุดมุสลิมปากิ ชุดมุสลิมมลายู และมักสวมหมวกละหมาดหรือที่มุสลิมไทยเรียกกันว่า “กะปิเยาะ” “ซอเกาะ” “ตะกียะห์” เป็นต้น ทั้งนี้ ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ และเรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญินมีการเผยให้เห็นถึงการแต่งกายของผู้หญิงมุสลิมด้วย ภายใต้การคลุมฮิญาบและสวมชุดที่ปกปิดร่างกายมิดชิด ถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม สำหรับอุปกรณ์ประกอบฉาก ภาพยนตร์ฮาลาลจะนำ “อัลกุรอาน” คัมภีร์ของศาสนาอิสลามเข้ามาประกอบในฉาก ซึ่งนอกจากจะสื่อถึงความเป็นอิสลามแล้ว ยังเป็นการเรียกร้องเชิญชวนหรือชี้เป้าให้กับคนดูที่มีความสงสัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลามให้ค้นคว้าหาคำตอบจากคัมภีร์เล่มดังกล่าว

เสียงในภาพยนตร์ฮาลาลก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่ใช้สื่อความหมายถึงศาสนาอิสลาม โดยบทสนทนาของภาพยนตร์ฮาลาลมักมีการกล่าวถึงเนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอาน และซุนนะฮ์ หรือจริยวัตรของศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) โดยภาพยนตร์เรื่องอมิน ตัวละครฝ่ายดีมักพูดถึงจริยวัตรของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) แทบจะตลอดทั้งเรื่อง เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวสร้างขึ้นเพื่อเทิดเกียรติศาสนทูตอิสลามนั่นเอง ส่วนภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ และเรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญินมักมีบทสนทนาที่กล่าวถึงหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่อ้างอิงมาจากคัมภีร์อัลกุรอานอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม บทสนทนาที่กล่าวถึงแนวคิดของศาสนาอิสลามในบางครั้งอาจดูแข็งหรือเป็นลักษณะยึดเขี่ยคมายังผู้ชม

อีกหนึ่งองค์ประกอบด้านเสียงที่ภาพยนตร์ฮาลาลใช้สื่อความหมายถึงความเป็นอิสลาม นั่นก็คือ เพลงประกอบภาพยนตร์ โดยภาพยนตร์ฮาลาลจะใช้เสียง “อนาซิด” หรือบทขับร้องที่มีความหมายเกี่ยวกับการศรัทธา การทำความดีของศาสนาอิสลาม ซึ่งไม่มีเสียงจากเครื่องดนตรีประกอบเข้ามาแทนเพลงที่ภาพยนตร์ทั่วไปใช้กัน โดยเนื้อหาของอนาซิดประกอบภาพยนตร์นั้นถูกใช้เพื่อสื่อความหมายถึงจุดยืนหรือเนื้อหาของภาพยนตร์ฮาลาลแต่ละเรื่อง ซึ่งผูกอยู่กับแนวคิดของศาสนาอิสลาม ยกตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ญิน ใช้อนาซิด

“เผ่าพันธุ์ อาดัม” สื่อถึงแนวคิดการอยู่ร่วมกันของมนุษย์บนความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งมนุษย์ทุกคนล้วนเป็นลูกหลานของ “อาดัม” มนุษย์คนแรกที่พระเจ้าสร้างขึ้น เป็นต้น

สำหรับแนวคิดที่ภาพยนตร์ฮาล์าลต้องการสื่อสารมายังคนดูผ่านกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาของภาพยนตร์ จากการวิเคราะห์พบว่า ภาพยนตร์ฮาล์าลได้นำเสนอให้เห็นถึงคุณค่าของหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยนำเสนอเนื้อหาที่อยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งเปรียบเสมือนคำพูดของอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) พระเจ้าตามความเชื่อของศาสนาอิสลาม รวมทั้งคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของศาสนาอิสลาม นอกจากนั้น ภาพยนตร์ฮาล์าลยังได้นำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมุสลิมและศาสนาอิสลาม โดยพบว่าตัวละครฝ่ายดีที่เป็นมุสลิมผู้เคร่งครัดในศาสนาอิสลามมักถูกนำเสนอในเชิงบวก เช่น เป็นคนที่คิดดี ทำดี พุคดี มีความสามัคคีกลมเกลียว ความเป็นมิตร และมีน้ำใจ พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ แม้ไม่ใช่ผู้ที่นับถือศาสนาเดียวกันก็ตาม ทั้งนี้เพื่อทำให้คนดูเห็นว่า มุสลิมไม่ใช่พวกป่าเถื่อน แต่เป็นคนธรรมดาที่ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ยึดมั่นในความดี ความถูกต้องนั่นเอง

ภาพยนตร์ฮาล์าลยังนำเสนอให้เห็นถึงผลของผู้ที่ศรัทธาในศาสนาอิสลาม ซึ่งพบว่า บทสรุปของผู้ที่ยึดมั่นในอิสลามนั้นมักสามารถฟันฝ่าปัญหาอุปสรรคไปได้และพบกับความสุขที่แท้จริง ยกตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ฉิน ตัวละครอาดัม จากคนที่เคยโกรธแค้นอิสลาม แต่หลังจากได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลามทำให้มุมมองเปลี่ยนไป กลายเป็นคนที่ใช้ชีวิตโดยยึดมั่นในอิสลาม แม้จะพบกับเหตุการณ์ที่เลวร้ายมีคนตามมาฆ่า แต่ก็พยายามแก้ปัญหาอย่างสันติทั้งที่มีโอกาสฆ่าคนร้ายได้แต่ก็ไม่ทำ อีกทั้งยังสามารถเอาชนะเสียงกระซิบกระซาบของฉิน (ปีศาจร้าย) ที่คอยยุยงให้กระทำความชั่วด้วยพลังแห่งศรัทธาต่อพระเจ้า ท้ายที่สุดก็สามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่างๆ ไปได้ด้วยดีและได้กลับไปหาครอบครัว

6.1.2 กลวิธีการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาล์าล

กลวิธีการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาล์าล ตั้งแต่การวางแผน การผลิต ไปจนถึงการเผยแพร่และการสื่อสารการตลาดนั้น ไม่ได้แตกต่างจากกระบวนการผลิตภาพยนตร์ทั่วไป ทั้งนี้แต่ละขั้นตอนมีการใช้กรอบของศาสนาอิสลามเข้ามาบริหารจัดการ ทำให้บางขั้นตอนมีวิธีการสร้างสรรค์ที่แตกต่างออกไป

1) กระบวนการผลิตภาพยนตร์ฮาล์าล

จากการศึกษาพบว่าภาพยนตร์ฮาล์าลเกิดขึ้นจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ 1. ต้องการนำเสนอความเป็นอิสลามที่ถูกต้อง หลังจากเกิดเหตุการณ์คูหมินศาสนาอิสลาม และศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) และ 2. ต้องการสร้างทางเลือกให้กับผู้ชม โดยเฉพาะมุสลิม ให้สามารถเสพ

สื่อภาพยนตร์ที่ให้ความบันเทิงและฮาแล้วไปพร้อมๆ กัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์ต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก เดิมสถานีโทรทัศน์ White Channel อยู่ได้เพราะเงินบริจาคของพี่น้องประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการระดมทุนสาธารณะ (Crowd Funding) จึงมีการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้กับภาพยนตร์ฮาแล้วด้วย โดยเป็นการระดมทุนจากเงินบริจาคของพี่น้องประชาชน และองค์กรต่างๆ เพื่อผลิตภาพยนตร์ฮาแล้วโดยเฉพาะ ซึ่งทุนก้อนแรกที่ได้มาคือ 7 ล้านบาท แม้จะไม่ใช้เงินทุนก้อนใหญ่สำหรับสร้างภาพยนตร์ฟอร์มยักษ์ แต่ก็ทำให้ทีมงานสามารถสร้างภาพยนตร์ฮาแล้วเรื่องแรกและเรื่องต่อมาได้

การระดมทุนเพื่อสร้างภาพยนตร์ฮาแล้วดังกล่าวทำให้ทีมงานผู้สร้างภาพยนตร์ถูกคาดหวังว่าผลงานจะออกมาดีที่สุดในที่สุดและถูกต้องตามหลักศาสนา ดังนั้น ภาพยนตร์ฮาแล้วจึงมีการกำหนดกรอบหรือมาตรฐานขึ้นมาโดยเฉพาะ โดยพบว่าภาพยนตร์ฮาแล้วถูกสร้างสรรค์ขึ้นภายใต้เงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลาม ทุกขั้นตอนจะต้องผ่านการตรวจสอบจากบอร์ดชะรีอะฮ์ หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลาม ทุกขั้นตอนจะต้องผ่านการตรวจสอบจากบอร์ดชะรีอะฮ์ หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลามว่าไม่ขัดต่อเงื่อนไขหรือข้อห้ามต่างๆ ของศาสนาอิสลาม ภาพยนตร์ฮาแล้วจึงมีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากภาพยนตร์ทั่วไป ได้แก่

1. เสียงที่ใช้ทั้งหมดในภาพยนตร์ปราศจากเสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรี โดยจะใช้เสียงมนุษย์ทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบภาพยนตร์แทน เรียกอีกอย่างว่า “เสียงอะแคปเปลลา”

2. ไม่มีการโชว์สัดส่วนความสวยงามของผู้หญิงในภาพยนตร์

3. ไม่มีฉากอบายมุข เช่น การดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ การพนัน การค้าประเวณี เป็นต้น

4. เนื้อหาของภาพยนตร์จะไม่ส่งเสริมเรื่องการผิดศีลธรรมในสังคม ไม่ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบ

เงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลามข้างต้น รวมทั้งความพยายามนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลามไปยังผู้ชม ทำให้ทีมงานผู้กำกับภาพยนตร์ในฐานะผู้ผลิตสื่อเกิดการต่อรองระหว่างการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในแง่ของศิลปะที่ให้ความบันเทิงกับการผลิตสื่อที่เผยแพร่ศาสนาอิสลาม โดยพบว่าเนื้อหาของภาพยนตร์ฮาแล้วแต่ละเรื่องนั้นจะมาจากประสบการณ์ส่วนตัวและสภาพสังคมที่มากกระทบกับความรู้สึกของผู้กำกับเป็นหลัก ซึ่งทีมงานผู้กำกับจะนำเนื้อหาไปต่อยอดเป็นบทภาพยนตร์ โดยคำนึงถึงสัดส่วนด้านศิลปะภาพยนตร์และเรื่องราวของศาสนาอิสลามที่จะนำเสนอให้มีสัดส่วนที่พอเหมาะ จากนั้นจึงส่งให้บอร์ดชะรีอะฮ์ตรวจสอบ ก่อนจะนำบทภาพยนตร์กลับมาแก้ไขให้มีความถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามมากที่สุด ทั้งนี้ กลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์จะขึ้นอยู่กับสไตล์ของผู้กำกับภาพยนตร์

ขั้นตอนการคัดเลือกทีมงานมาสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาแล้วพบว่า เป็นการผสมผสานระหว่างทีมงานของสถานีโทรทัศน์ White Channel กับทีมงานมืออาชีพข้างนอก ซึ่งมีทั้งทีมงานที่

เป็นมุสลิมและต่างศาสนิก ส่วนการคัดเลือกนักแสดงมีทั้งแบบที่เรียกมาแคสติ้ง และดูผลงานเก่า โดยไม่มีการแคสติ้ง ซึ่งมีทั้งที่เป็นมุสลิมและต่างศาสนิกเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงบประมาณที่จำกัด ค่าตอบแทนของทีมงานและนักแสดงจึงเป็นราคาที่ต่ำกว่าปกติ สำหรับการจัดหาสถานที่ถ่ายทำ จัดเตรียมอุปกรณ์ และเสื้อผ้านักแสดง ทีมงานจะคำนึงถึงงบประมาณร่วมกับการพิจารณาให้ตรงตามบทภาพยนตร์ที่วางไว้ นอกจากนี้ ยังคำนึงถึงกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลามในการพิจารณาด้วย เช่น เสื้อผ้านักแสดงจะต้องมิดชิด ไม่บาง ไม่รัดรูปจนเกินไป หากมีนักแสดงหญิง เสื้อผ้าจะต้องปกปิดรัดกุม ไม่ผิดหลักศาสนาอิสลาม เป็นต้น

ในขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ฮาลาลพบว่า เป็นการถ่ายทำที่อยู่ภายใต้วิถีชีวิตของมุสลิมที่จำลองมาไว้ในกองถ่าย เช่น ระหว่างการถ่ายทำจะมีการพักเบรก 2 ครั้ง เพื่อรับประทานอาหารและให้ทีมงานภาพยนตร์ที่เป็นมุสลิมทำการละหมาด (ละหมาดคุสุรี ช่วงเวลาบ่าย และละหมาดอัศรี ช่วงเวลาเย็น) รวมทั้งจะมีการขอความร่วมมือให้ทีมงานและนักแสดงในกองถ่ายไม่พูดคำหยาบ ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามดื่มสุรา และขอให้แต่งกายสุภาพรัดกุม (ผู้ชายจะสวมชุดเลซหั่วเข้า) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบว่าในขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ ผู้สร้างพยายามทำให้ภาพยนตร์ฮาลาลมีความบริสุทธิ์ มีความถูกต้อง อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามมากที่สุด โดยระหว่างดำเนินการถ่ายทำภาพยนตร์ ผู้บริหารจากมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ และสถานีโทรทัศน์ White Channel จะส่งตัวแทนจากบอร์ดชะรีอะฮ์มาสังเกตการณ์ (แบบสุ่ม) เพื่อควบคุม ตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ในขั้นตอนการถ่ายทำ โดยเฉพาะกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

ขั้นตอนหลังการถ่ายทำของภาพยนตร์ฮาลาล วิธีการสร้างสรรค์บางอย่างจะแตกต่างจากที่คุ้นเคยหรือมักถูกใช้ในภาพยนตร์ทั่วไป โดยพบว่าภาพยนตร์ฮาลาลมีการใช้องค์ประกอบบางอย่างที่ลดทอนความบันเทิงลง เนื่องจากขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น เสียงเพลงและเสียงดนตรีที่ถือเป็นสิ่งต้องห้ามของศาสนาอิสลาม ดังนั้น เสียงประกอบของภาพยนตร์ฮาลาลทั้งในส่วนของ Soundtrack และ Score จะปราศจากเสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรี โดยได้มีการใช้เสียงของมนุษย์ทำเสียงประกอบภาพยนตร์ขึ้นมาแทน โดยปราศจากเครื่องดนตรีทั้งหมด เรียกอีกอย่างว่า “อะแคปเปลา” ทั้งนี้ ในส่วนของ Soundtrack (เพลง) ภาพยนตร์ฮาลาลจะใช้ “อนาซีด” หรือบทขับร้องที่มีความหมายเกี่ยวกับการศรัทธา การทำความดีของศาสนาอิสลาม ซึ่งไม่มีเสียงจากเครื่องดนตรีเข้ามาทดแทน อย่างไรก็ตาม ในแง่ของการถ่ายทำทออารมณ์มายังคนดู อาจกล่าวได้ว่าเสียงอะแคปเปลายังทำได้ไม่ดีเท่ากับเสียงดนตรี

นอกจากนี้ ยังพบว่าในขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์นั้น จะต้องมีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดจากบอร์ดชะรีอะฮ์ก่อนที่ภาพยนตร์จะเผยแพร่ออกไป โดยผู้กำกับและทีมงานจะตัดต่อภาพยนตร์อย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อส่งให้บอร์ดชะรีอะฮ์พิจารณาตรวจสอบ หากมีฉากที่ผิดหลักการ

ศาสนาอิสลาม หรือไม่ผ่านการพิจารณา ก็จะถูกตีกลับมาแก้ไข ตัดบางซีนออก หรืออาจมีการถ่ายทำเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของภาพยนตร์ หลังจากนั้นมาตัดต่อแก้ไขตามคำแนะนำแล้ว จึงนำกลับไปให้บอร์ดชำระอีกรอบอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าภาพยนตร์จะไม่มีข้อผิดพลาดโดยเฉพาะในเรื่องหลักการศาสนาอิสลาม

2) การเผยแพร่ภาพยนตร์ฮาลาล

จากการศึกษาพบว่า การจัดฉายและเผยแพร่ภาพยนตร์ฮาลาลนั้นจะอยู่ภายใต้แนวคิดของการเป็นสื่อทางเลือกที่เน้นเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ทำให้การจัดฉายมีความแตกต่างจากภาพยนตร์ที่ให้ความบันเทิงทั่วไป โดยเฉพาะภาพยนตร์เรื่องอมินที่สร้างขึ้นเพื่อเทิดเกียรติท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ศาสนทูตของอิสลาม ทีมงานมีความต้องการให้ภาพยนตร์มีความบริสุทธิ์ เป็นการเทิดเกียรติศาสนทูตอย่างแท้จริง จึงไม่ได้จัดฉายในโรงภาพยนตร์เชิงพาณิชย์ทั่วไป เพราะอาจดูไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อต้องคิดโปรเจกเตอร์ประชาสัมพันธ์ปะปนกับภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ที่มีคดียุติคดีด้วยรูปร่างและความสวยงามของสตรีหรือปรากฏภาพอบายมุข โดยทีมงานภาพยนตร์ฮาลาลได้ใช้วิธีเช่าสถานที่เพื่อจัดการฉายภาพยนตร์ด้วยตัวเอง เช่น จัดฉายรอบปฐมฤกษ์ที่หอประชุมใหญ่ TOT สำนักงานแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ และเดินสายฉายภาพยนตร์ในสถานที่อย่างหอประชุม สนามกีฬาของสถาบันการศึกษาหรือองค์กรต่างๆ รวมทั้ง โรงแรม และร้านอาหารตามต่างจังหวัด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์ฮาลาล 2 เรื่องถัดมา เงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดฉายภาพยนตร์ดังกล่าวมีความผ่อนคลายมากขึ้น โดยพบว่าการจัดฉายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ SF CINEMA เดอะมอลล์ บางกะปิ และโรงภาพยนตร์ EGV บิ๊กซี ลาดพร้าว แม้จะเป็นลักษณะการเช่าโรงภาพยนตร์เพื่อจัดฉายเองก็ตาม นอกจากนี้ ยังมีการจัดฉายในโรงภาพยนตร์ทางเลือก ได้แก่ Bangkok Screening Room, HOUSE RCA, Documentary Club และ CINEMA OASIS

ภาพยนตร์เรื่องอมินยังได้ไปฉายที่เทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. 2558 ในฐานะภาพยนตร์แนวใหม่ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน โดยมีผู้ที่มาชมภาพยนตร์แล้วรู้สึกประทับใจจึงนำภาพยนตร์ไปติดต่อยุติคดีในเทศกาลภาพยนตร์ดังกล่าว ซึ่งต่อมาภาพยนตร์เรื่องอมินได้ไปฉายที่เทศกาลภาพยนตร์ซันแดนซ์ สหรัฐอเมริกา เทศกาลภาพยนตร์เบอร์ลิน เยอรมนี รวมทั้งเทศกาลภาพยนตร์ที่ญี่ปุ่น และมาเลเซีย

นอกจากนั้น จากการศึกษาแนวคิดในการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาล พบว่าอยู่ภายใต้ความเป็นสื่อมุสลิมที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อเผยแพร่ศาสนาอิสลามมากกว่าการแสวงหาผลกำไร การสื่อสารการตลาดจึงเน้นสร้างการรับรู้เกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาลาลเป็นหลักเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ดังนั้น ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการสื่อสารการตลาดของ

ภาพยนตร์ฮาลาลจึงมีด้วยกัน 2 ปัจจัย คือ 1. หลักการศาสนาอิสลาม ยกตัวอย่างเช่น การโปรโมทภาพยนตร์เรื่องอมิน จะมีเงื่อนไขที่เข้มงวดจากบอร์ดชะรีอะห์หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลาม เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่เกี่ยวพันกับนบีมุฮัมมัด (คือลฯ) การนำไปฉายหรือติดโปสเตอร์โปรโมทภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับภาพยนตร์ทั่วไปที่มีรูปแบบการนำเสนอที่ผิดหลักการศาสนาอิสลามหลายประการ อาจดูไม่เหมาะสม ไม่สมเกียรติศาสนาของอิสลาม เป็นต้น และ 2. งบประมาณที่จำกัด ทำให้ภาพยนตร์ฮาลาลไม่สามารถโปรโมทได้อย่างกว้างขวาง โดยทีมงานเน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ฮาลาล ผ่านสื่อที่เป็นของ White Channel เองเป็นหลัก และใช้สื่ออื่นๆ ช่วยเสริม เช่น ออกโปรโมทผ่านรายการของช่องโทรทัศน์กระแสหลัก ลงข่าวหรือบทความในหนังสือพิมพ์ ใช้สื่อบนรถแห่ บิลบอร์ด เป็นต้น

สำหรับกลุ่มเป้าหมายหลักของภาพยนตร์ฮาลาล พบว่าเป็นฐานผู้ติดตามสถานีโทรทัศน์ White Channel ซึ่งก็คือมุสลิมที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม มีความใกล้ชิดกับมัซฮิด และฟังบรรยายศาสนาอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้ ทีมงานมีแนวคิดที่ว่า หากสามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายสนใจ สนับสนุนภาพยนตร์ฮาลาลแล้ว ก็จะทำให้คนทั่วไปหรือคนต่างศาสนาหันมาสนใจด้วยส่วนเนื้อหาในการสื่อสารการตลาด จากการศึกษาพบว่าเป็นการนำเสนอจุดเด่นหรือเนื้อหาที่โดดเด่นของภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ กล่าวคือมีการนำเสนอนักแสดงนำที่มีชื่อเสียงเพื่อดึงดูดความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย มีการบ่งบอกถึงความเป็นอิสลามผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น นำ “อัลกุรอาน” คัมภีร์ของศาสนาอิสลามเข้ามาประกอบในโปสเตอร์ เป็นต้น รวมทั้งนำเสนอเนื้อหาสำคัญๆ ในภาพยนตร์ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับแนวคิดของศาสนาอิสลาม เช่น จากที่ตัวละครในเรื่องกล่าวว่า “คุณเชื่อในชีวิตหลังความตายมั๊ย ใครทำอะไรไว้ เขาจะถูกคิดบัญชีในวันแห่งการพิพากษา” นอกจากนี้ การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาลยังนำเสนอให้เห็นถึงกลวิธีสร้างสรรค์ภาพยนตร์ โดยเฉพาะวิธีสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากภาพยนตร์ทั่วไป เช่น การใช้ “อะแคปเปลลา” ประกอบภาพยนตร์แทนเสียงดนตรี เป็นต้น

วัตถุประสงค์หลักในการสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาล ได้แก่ 1. เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาลาล และ 2. เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดความใกล้ชิดและความผูกพัน โดยทีมงานภาพยนตร์ฮาลาลได้ใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดผ่าน 4 ช่องทางหลัก คือ

1. การโฆษณาทั้งออฟไลน์และออนไลน์ ได้แก่ โปสเตอร์ภาพยนตร์ ตัวอย่างภาพยนตร์ และอนาชีดประกอบภาพยนตร์ ร่วมกับการแจกใบปลิว แผ่นพับ โฆษณาประกาศบนรถแห่ สื่อบิลบอร์ด และภาพเคลื่อนไหวตามสี่แยก เป็นต้น

2. การประชาสัมพันธ์ทั้งออฟไลน์และออนไลน์ ได้แก่ การเผยแพร่คลิปวิดีโอ สัมภาษณ์ผู้กำกับ นักแสดง เบื้องหลังการถ่ายทำ ออกรายการ โพรโมทภาพยนตร์ทางช่องโทรทัศน์ กระแสหลัก และเผยแพร่ข่าวและบทความประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ

3. การตลาดเชิงกิจกรรม (Event) ได้แก่ จัดบุชประชาสัมพันธ์ จำหน่ายบัตรชมภาพยนตร์ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาล์ล จัดกิจกรรมสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้กำกับ ทีมงาน และนักแสดง

4. การตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing) เช่น คลิปไวรัลสัมภาษณ์พระมหาสมปอง พระนักเทศน์ชื่อดังของไทย หลังจากชมภาพยนตร์ฮาล์ล เป็นต้น

ทั้งนี้ พบว่าเครื่องมือที่ใช้สื่อสารการตลาดดังกล่าวถูกเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยเนื้อหาสาร (Message) อารมณ์และความรู้สึก (Mood and Tone) และตัวนักแสดง โดยเนื้อหาสาร (Message) เป็นการนำแนวคิดของภาพยนตร์มาต่อยอดและวางแผนในการใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาด สำหรับอารมณ์และความรู้สึก (Mood and Tone) จะมาจากอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ ส่วนตัวนักแสดงนั้นพบว่า เครื่องมือการสื่อสารการตลาด ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดเชิงกิจกรรม (Event) และการตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing) มักมีการใช้ตัวนักแสดงหลักเข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสาร

6.2 อภิปรายผลการศึกษา

6.2.1 สุนทรียะของภาพยนตร์ฮาล์ลและการต่อรองของผู้กำกับภาพยนตร์

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์ฮาล์ลแต่ละเรื่องและผู้วิจัยศึกษามีสไตล์หรือวิธีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกัน ซึ่งหากใช้ทฤษฎีรูปแบบนิยม (Formalist Film Theory) ที่มุ่งศึกษารูปแบบ วิธีการ และองค์ประกอบต่างๆ ของภาพยนตร์ ทำให้สามารถแบ่งประเภทของภาพยนตร์ตามรูปแบบการนำเสนอได้ 3 ประเภท (วิระชัย ตั้งสกุล และคณะ, 2556) ได้แก่ Realism เน้นการนำเสนอความจริงแบบไม่ปรุงแต่ง Classical Cinema เน้นการนำเสนอที่เข้าใจง่าย ไร้อารมณ์ตอบสนองคนหนุ่มมาก และ Formalism เน้นการนำเสนอผ่านสัญลักษณ์หรือการแปลความหมายที่ต้องตีความโดยสื่อสารผ่านชั้นเชิงทางศิลปะ จากแนวคิดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ภาพยนตร์เรื่องมินเป็นภาพยนตร์ที่ผสมผสานระหว่าง Classical Cinema และ Formalism เข้าไว้ด้วยกัน เนื่องจากเป็นการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิมให้คนดูสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น นำเสนอตัวละครมุสลิม ใช้บทสนทนาที่พูดถึงหลักคำสอนของศาสนาอิสลามโดยตรง ขณะเดียวภาพยนตร์ก็ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบไม่เรียงตามลำดับเพื่อให้คนดูเชื่อมโยง

เรื่องราวเอง ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจเป็นภาพยนตร์รูปแบบ Classical Cinema ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของมุสลิม โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบสะท้อนอารมณ์คนดู เนื้อหาเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ส่วนภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ฉุนเป็นภาพยนตร์แนว Formalism ที่นำเสนอเรื่องเล่าซ้อนเรื่องเล่า และนำเสนอแนวคิดผ่านสัญลักษณ์เชิงนามธรรม เช่น ตัวละครหลักที่ไม่ได้บ่งบอกว่ำนับถือศาสนาอะไร บทสนทนาเชิงปรัชญา รวมทั้งสัญลักษณ์ที่ชวนให้คนดูตีความ โดยใช้เทคนิคหรือภาษาภาพยนตร์อย่างมีชั้นเชิง เช่น อุปกรณ์ประกอบฉาก ขนาดภาพ มุมกล้อง แสง สี เป็นต้น

การแบ่งประเภทของภาพยนตร์ตามแนวคิดรูปแบบนิยมข้างต้น นอกจากจะช่วยอธิบายให้เห็นถึงสไตล์หรือวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ฮาลาลที่ไม่เหมือนกันแล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงการนำไปสู่ผลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาพยนตร์แบบ Classical Cinema ทำให้คนดูมีอารมณ์ร่วมกับสิ่งที่ภาพยนตร์นำเสนอและพาคนดูเข้าไปสู่แก่นของเรื่องได้อย่างมีพลัง ผ่านการเล่าเรื่องที่มีรูปแบบและโครงสร้างชัดเจน คนดูส่วนใหญ่จึงเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ขณะที่ภาพยนตร์แบบ Formalism เน้นไปที่เทคนิคการสร้างสรรคภาพยนตร์ให้เป็นไปตามการตีความและทักษะของผู้สร้างภาพยนตร์ ซึ่งไม่ใช่ทุกคนที่จะสามารถเข้าถึงภาพยนตร์ประเภทนี้ได้ (“นักเรียนหนัง”, 2556) แสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์ฮาลาลที่ผู้วิจัยศึกษาแต่ละเรื่องนั้นต่างก็มีข้อได้เปรียบและข้อจำกัด เช่น ภาพยนตร์เรื่องอาดัม จันท์แยก-โลกแตก-ฉุน สิ่งที่เป็นข้อได้เปรียบก็คือนำเสนอเนื้อหาเชิงสัญลักษณ์หรือเชิงปรัชญาที่ต้องตีความ ผลคือทำให้ผู้ชมมุ่งอยู่กับประเด็นที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อสาร ทั้งนี้ สำหรับคนที่คุ้นเคยกับภาพยนตร์แบบ Classical Cinema ก็อาจจะเข้าใจไม่ถึง ดังนั้น ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอมิน และเรื่อง U-Turn จุดกลับใจที่ค่อนข้างจะเป็นภาพยนตร์ Classical Cinema จึงมีข้อได้เปรียบตรงที่ทำให้คนเข้าถึงได้มากด้วยวิธีการเล่าเรื่องแบบ Classical Cinema ที่คนดูคุ้นเคย แต่อาจจะไม่ได้มุ่งไปที่ประเด็นหรือแนวคิดที่ภาพยนตร์ต้องการสื่อสารมากนัก

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยค้นพบยังทำให้เข้าใจถึงการทำงานของผู้กำกับภายใต้เงื่อนไขของการผลิตภาพยนตร์มากขึ้น ดังที่พงศวีร์ สุภานนท์ (2561) ได้วิพากษ์อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในระบบทุนนิยมไว้ว่า มีโครงสร้างที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้กำกับภาพยนตร์หลายด้าน ได้แก่ การถูกรอบงำจากนายทุน การผลิตซ้ำเนื้อหาและนักแสดง การหวังผลกำไรมากกว่าคุณค่าทางศิลปะ และการถูกจำกัดเสรีภาพในการนำเสนอความคิด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการทำงานของผู้กำกับภาพยนตร์ต่างก็ต้องพบกับสถานะกดดันจากเงื่อนไข กฎเกณฑ์ หรือปัจจัยต่างๆ ทั้งสิ้น แต่ต่างกันตรงที่บริบทเฉพาะของผู้กำกับภาพยนตร์ฮาลาลนั้นเป็นการต่อร่องระหว่งการสร้างสรรคสื่อภาพยนตร์ที่ให้อรรถรสกับการต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลาม ซึ่งดูเหมือนจะไปด้วยกันไม่ได้ให้สามารถไปด้วยกันได้ ฉะนั้น ที่สุดแล้วทีมงานผู้สร้างภาพยนตร์ฮาลาลที่แม้จะเป็นภาพยนตร์ทางเลือก ไม่ได้อยู่

ในระบบทุนนิยม ก็เชื่อว่าจะสามารถทำงานได้อย่างอิสระ เนื่องจากการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาล ต้องอยู่ภายใต้กรอบที่ถูกกำหนดขึ้น โดยบรรทัดฐานของศาสนาอิสลาม ดังที่ค้นพบว่าภาพยนตร์ฮาลาลจะปราศจากเสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรีและใช้เสียงอะแคปเปลลามาทดแทน และไม่มีฉากที่โชว์สัดส่วนความสวยงามของผู้หญิงอยู่ในภาพยนตร์ ซึ่งในแง่ของสุนทรียะเป็นการลดทอนความบันเทิงในแบบภาพยนตร์กระแสหลักลง

ข้อค้นพบจากการศึกษานี้ทำให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของผู้กำกับภาพยนตร์ในฐานะผู้รับผิดชอบหลักในการสร้างสรรค์และกำหนดแนวทางของภาพยนตร์ ดังที่ บรรจง โกศัลวัฒน์ (2529) อธิบายถึงหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ว่า เป็นผู้ควบคุมการสร้างภาพยนตร์ในขั้นตอนการถ่ายทำทั้งหมด ทำให้เรื่องราวในบทภาพยนตร์กลายมาเป็นภาพเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา ผู้กำกับจะทำงานอย่างประสานกลมกลืนและนำความสามารถของทุกฝ่ายมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด อย่างไรก็ตาม ในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ฮาลาลที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของศาสนาอิสลามนั้น ผู้กำกับจำเป็นต้องเข้าใจหรือยอมรับในกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับแนวคิดของสมคเนวรวิวัฒน์ (2553) ที่กล่าวว่า ผู้กำกับภาพยนตร์จะถูกคัดเลือกจากความถนัดเฉพาะเรื่องตามความเหมาะสมของบทภาพยนตร์ ซึ่งลักษณะร่วมของผู้กำกับภาพยนตร์ฮาลาลพบว่า เป็นมุสลิมที่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในหลักการศาสนาอิสลาม ทำให้ยอมรับและปรับรูปแบบการทำงานให้อยู่ภายใต้กรอบของศาสนาอิสลามได้ และเป็นที่ยอมรับจากองค์กรผู้ผลิต

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้กำกับภาพยนตร์ฮาลาลจะเป็นมุสลิมที่เข้าใจและยอมรับเงื่อนไขของศาสนาอิสลาม แต่ในฐานะนักสร้างสรรค์ จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผู้กำกับมีความพยายามต่อรองกับความเป็นสื่อที่เผยแพร่ศาสนาซึ่งมีกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด ให้ภาพยนตร์ฮาลาลไม่เป็นสื่อทางศาสนาแบบแข็งทื่อหรือขาดความน่าสนใจ โดยพบว่าฮามีซี อักคี-รัฐ ผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องอมิน และเรื่องอาดัม จันทร์แยก-โลกแตก-ฉุน ได้ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องและเทคนิคภาพยนตร์อย่างแพรวพราว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้กำกับ ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องแบบไม่ประติดประต่อ การเล่าเหตุการณ์ในอดีตสลับกับปัจจุบัน (Flashback) การใช้แสง สี มุมกล้อง หรืออุปกรณ์ประกอบฉากเพื่อสื่อความหมายให้คนดูตีความ สอดคล้องกับแนวคิดผู้กำกับ ในฐานะประพันธกร (Auteuicism) ของ Sarris (อ้างถึงใน Bernard F. Dick, 1998) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้กำกับว่า จะมีความสามารถอย่างยิ่งในเชิงเทคนิค และมีบุคลิกลักษณะที่ไปมีอิทธิพลต่อรูปแบบของภาพยนตร์ จนเหมือนเป็นลายเซ็นหรือตราประทับของผู้กำกับที่อยู่ในภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ นอกจากนี้ แนวคิดดังกล่าวยังชี้ให้เห็นถึงวิธีการต่อรองของผู้กำกับที่พยายามนำเสนอภาพยนตร์ฮาลาลให้มีความน่าสนใจมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ด้วยการดัดแปลงวิธีการสร้างสรรค์บางอย่างให้ภาพยนตร์ได้บรรดรสและอยู่ภายใต้เงื่อนไขของศาสนาอิสลามไปพร้อมๆ กัน โดยพบว่าผู้กำกับได้ใช้เสียง

อะแคปเปลลาเพื่อเร้าอารมณ์คนดูแทนเสียงดนตรี และใช้เสียงอนาซิดแทนเสียงเพลงประกอบ ภาพยนตร์เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และเนื้อหาของภาพยนตร์ รวมทั้งการนำผู้หญิงมาเข้าฉากใน ภาพยนตร์เรื่อง U-Turn จุดกลับใจ และเรื่องอาดัม จันทรแยก-โลกแตก-ฉุน ภายใต้การแต่งกายที่ มิคชิครัดกุมและถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม แม้จะเป็นสัดส่วนที่ยังน้อย แต่ก็ทำให้เห็นถึง แนวโน้มของภาพยนตร์ฮาลาลที่ผู้กำกับพยายามต่อรองกับบอร์คชะริอะฮ์หรือคณะกรรมการศาสนา อิสลาม ให้มีสัดส่วนของศิลปะภาพยนตร์เพิ่มมากขึ้น และผ่อนคลายนกฏเกณฑ์ของศาสนาอิสลาม ที่เข้มงวดบางอย่างลง การต่อรองของผู้กำกับภาพยนตร์ฮาลาลดังกล่าวทำให้เข้าใจแนวคิดของ สมคเน วรวิวัฒน์ (2553) ที่กล่าวว่า ผู้กำกับภาพยนตร์สมัยใหม่จะมีอำนาจในการต่อรองกับนายทุน มากขึ้นภายใต้ข้อตกลงเบื้องต้น หรืออีกปัจจัยหนึ่งคือขึ้นอยู่กับประสบการณ์การทำงาน และ ความน่าเชื่อถือของตัวผู้กำกับภาพยนตร์

6.2.2 การสร้างสรรค์ภาพยนตร์ทางเลือก

จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าภาพยนตร์ฮาลาลเป็นภาพยนตร์ทางเลือกที่ประสบปัญหาเรื่อง เงินทุนเอกชนภาพยนตร์ทางเลือกทั่วไป ดังที่อัญชลี ชัยวรพร (2556) ได้กล่าวถึงแนวคิดภาพยนตร์ ทางเลือกกว่าเป็นภาพยนตร์ที่ใช้รูปแบบการดำเนินเรื่องที่ไม่เป็นไปตามขนบของการเล่าเรื่อง ที่คุ้นเคย ทำให้มีกลุ่มคนดูค่อนข้างจำกัด ดังนั้นภาพยนตร์ทางเลือกจึงมักจะประสบปัญหาในการหา ทุนจากบริษัทในระบบจนต้องพึ่งพาทุนจากแหล่งอื่น ทั้งนี้ จากการศึกษพบว่าสถานีโทรทัศน์ White Channel (บริษัท ทีเอ็นดีมีลติมิดีเอ จำกัด) บริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์ฮาลาล ได้ใช้วิธีหาเงินทุน ด้วยการเปิดรับบริจาคจากประชาชนและองค์กรต่างๆ เพื่อผลิตภาพยนตร์ฮาลาลโดยเฉพาะ วิธีการ ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการระดมทุนสาธารณะ (Crowd Funding) ซึ่งเป็นการระดมทุนจาก ประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่นักลงทุนโดยตรงและลงทุนในจำนวนน้อย (“Crowdfunding ไอเดียธุรกิจ แบบใหม่ กุญแจคือความซื่อสัตย์ โปร่งใส และความคิดสร้างสรรค์”, 2558) โดยคาร์ล เอสโปสติ (2558) กล่าวว่า หนึ่งในรูปแบบของการระดมทุนสาธารณะคือการบริจาคเพื่อกิจการทางสังคม เพื่อ ความเปลี่ยนแปลงบางอย่างไปในทางที่ดีขึ้น โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ การเปิดรับบริจาคเพื่อ ผลิตภาพยนตร์ทางเลือกของ White Channel จึงเป็นการระดมทุนสาธารณะ (Crowd Funding) รูปแบบหนึ่ง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดกรอบหรือเงื่อนไขของศาสนาอิสลามเพื่อให้ภาพยนตร์เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยพบว่าทุกกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์จะมีการตรวจสอบจาก บอร์คชะริอะฮ์หรือคณะกรรมการด้านศาสนาอิสลามอย่างเข้มงวด ตั้งแต่การพิจารณาบทภาพยนตร์ การลงพื้นที่ระหว่างการถ่ายทำภาพยนตร์ รวมทั้งตรวจสอบเนื้อหาของภาพยนตร์ในขั้นตอนหลัง การถ่ายทำ เพื่อให้ภาพยนตร์ฮาลาลอยู่ภายใต้กรอบของศาสนาอิสลาม

ทั้งนี้ หากพิจารณาจากแนวคิดสื่อทางเลือกที่ไม่ได้แสวงหาผลกำไรเป็นหลัก พบว่า บุคลากรในองค์กรจะมีเจตนาธรรมและอุดมการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ดังที่อรรถกฤษณ์ วันทนะสมบัติ (2558) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับสื่อทางเลือกไว้ว่า การคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำงานไม่ได้พิจารณาที่ คุณวุฒิ หากแต่พิจารณาจากความตั้งใจ ทศนคติ อุดมการณ์เป็นสำคัญ แนวคิดดังกล่าวทำให้เห็นถึง วิธีการคัดเลือกทีมงานและนักแสดงของภาพยนตร์ฮาลาลชัดเจนขึ้น โดยพบว่าผู้กำกับภาพยนตร์ มีวิธีเชิญชวนทีมงานและนักแสดงมาร่วมงาน ด้วยวิธีคิดของความดีงามหรือการเชิญชวน ในลักษณะของการร่วมอุดมการณ์เพื่อขับเคลื่อนสังคมไปในทางที่ดีขึ้น ดังผลการศึกษาที่พบว่า ทีมงานและนักแสดงของภาพยนตร์ฮาลาลไม่ได้คิดค่าตัวในราคาปกติ เป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่า ภาพยนตร์ฮาลาลในฐานะสื่อทางเลือกถูกขับเคลื่อนด้วยอุดมการณ์ ต่างจากสื่อในระบบพาณิชย์นิยมทั่วไปที่มีเป้าหมายเพื่อแสวงหากำไร

การเป็นภาพยนตร์ทางเลือกที่มีข้อจำกัดเรื่องเงินทุน ผนวกกับเงื่อนไขของศาสนา อิสลามซึ่งส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์และนำไปสู่การมีกลุ่มเป้าหมายที่ เฉพาะเจาะจง ทำให้ภาพยนตร์ฮาลาลไม่ได้ถูกเผยแพร่ในวงกว้างหรือไม่ได้ฉายในโรงภาพยนตร์ ระบบพาณิชย์นิยม อย่างไรก็ตาม แม้ภาพยนตร์ฮาลาลจะเป็นภาพยนตร์ทางเลือกเฉพาะกลุ่ม แต่ก็มี ความต้องการให้ภาพยนตร์เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ฉะนั้น จึงไม่สามารถละเลยกลยุทธ์การสื่อสาร การตลาดได้ จากการศึกษาพบว่าทีมงานภาพยนตร์ฮาลาลมีการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาด ที่หลากหลายผสมผสานกันทั้งการ โฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดเชิงกิจกรรม และการตลาด แบบบอกต่อ โดยเป็นการสื่อสารผ่านช่องทางทั้งออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อกระตุ้นให้ กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจและสนับสนุนภาพยนตร์ ทั้งนี้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใน ปัจจุบันนั้นเอื้อประโยชน์ต่อนักการตลาดทำให้สามารถใช้เครื่องมือในการสื่อสารได้หลากหลาย ในราคาต้นทุนต่ำ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสื่อทางเลือก ดังที่สรสันทน์ คำดิบุญ (2559) กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่ใช้งบในการลงทุนค่อนข้างน้อย แต่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสาร ได้รวดเร็วและตรงกลุ่มเป้าหมายกว่าสื่ออื่นๆ ผู้สร้างภาพยนตร์ นอกกระแสวิงใช้ช่องทางสื่อออนไลน์เป็นตัวแปรสำคัญทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยค้นพบว่าเครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่ทำให้ภาพยนตร์ฮาลาล ในฐานะสื่อทางเลือกที่เผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและมีงบประมาณจำกัด ถูกขยาย ออกไปให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้น ก็คือ การตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing) เนื่องจากการทำให้สังคมพูดถึงจนเป็นกระแสปากต่อปากโดยที่ไม่ต้องเสียงบประมาณมาก ดังที่ประสิทธิ์ อุทาลิส (2553) กล่าวว่า การตลาดแบบบอกต่อเป็นเทคนิคการทำการตลาดเชิงรุก โดยอาศัยการเชื่อมโยงกันในสังคมเป็นตัวผลักดันให้เกิดการรับรู้ในตราสินค้า แทนการใช้

งบประมาณจำนวนมากสำหรับโฆษณาบนสื่อขนาดใหญ่ต่างๆ เป็นการทำการตลาดโดยให้เหล่ามวลชนทำหน้าที่แทนทั้งหมด ซึ่งจะช่วยสร้างผลกระทบอย่างชัดเจนด้วยค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย แนวคิดดังกล่าวเป็นการอธิบายให้เห็นถึงผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบว่า ภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอมีน มีกลวิธีการสื่อสารการตลาดที่ทำให้เห็นจุดเด่นหรือคุณลักษณะของภาพยนตร์ฮาลาลที่มีลักษณะเฉพาะและไม่เคยมีใครทำมาก่อน เช่น เป็นภาพยนตร์ที่ไม่ใช้เสียงดนตรี ไม่มีฉากอบายมุข และไม่มีฉากที่โจรสลัดส่วนความสวยงามของผู้หญิง รวมทั้งมีการเผยแพร่คลิปไวรัลสัมภาษณ์พระมหาสมปอง พระนักเทศน์ชื่อดังของไทยหลังจากชมภาพยนตร์ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการจุดติดกระแสภาพยนตร์ฮาลาลให้มีการพูดถึงอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในแวดวงศาสนาอิสลามเอง โดยมีทั้งกระแสชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์ภาพยนตร์ในแง่ที่ว่า เป็นสื่อที่ฮาลาลสำหรับมุสลิมจริงหรือไม่ ผลการศึกษาดังกล่าวช่วยขยายความให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับการตลาดแบบบอกต่อของดวงหทัย กอหลวง (2555) ที่กล่าวว่า การที่จะให้สินค้าเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคได้นั้น อาจจะมาจากการพูดคุยกันหรือที่เรียกว่า “ปากต่อปาก” (Word of Mouth) ซึ่งเป็นได้ทั้งการบอกต่อในแง่บวกหรือแง่ลบก็ได้ นอกจากนี้ จากแนวคิดการตลาดแบบบอกต่อข้างต้นยังทำให้เห็นชัดเจนขึ้นถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้กระแสภาพยนตร์ฮาลาลถูกจุดติดขึ้นจนเกิดการบอกต่อแบบปากต่อปาก โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นถึงเงื่อนไขของการเกิดกระแสบอกต่ออย่างน้อย 2 เงื่อนไข ได้แก่ “ความเป็นครั้งแรก” และ “ความชัดเจน” กล่าวคือ ในกรณีภาพยนตร์ฮาลาลนั้นเป็นภาพยนตร์ที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งไม่เคยมีปรากฏขึ้นมาก่อน จึงมีการถูกพูดถึงและบอกต่อในลักษณะของความเป็นครั้งแรก ขณะเดียวกัน การเกิดขึ้นของภาพยนตร์ก็ทำให้เกิดกระแสจากคนที่เห็นด้วยและเห็นต่างกับภาพยนตร์ฮาลาล โดยเฉพาะในแวดวงศาสนาอิสลามเอง จึงทำให้เกิดการบอกต่ออย่างกว้างขวางมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ความอยากชมภาพยนตร์ ดังที่ค้นพบว่าภาพยนตร์เรื่องอมีนซึ่งเป็นภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องแรก ได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้ชมมากที่สุด และยังเป็นภาพยนตร์เรื่องเดียวจากภาพยนตร์ฮาลาลที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาทั้งหมดที่ได้ไปฉายในเทศกาลภาพยนตร์ต่างประเทศ อาทิ เทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ฝรั่งเศส เทศกาลภาพยนตร์ซันแดนซ์ สหรัฐอเมริกา เทศกาลภาพยนตร์เบอร์ลิน เยอรมนี เป็นต้น

6.2.3 บทบาทของภาพยนตร์ฮาลาลกับสังคมพหุวัฒนธรรม

การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภาพยนตร์ฮาลาลในแง่ของการเป็นสื่อทางเลือก ที่พยายามสร้างพื้นที่การต่อสู้ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาวมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยหนึ่งในจุดประสงค์สำคัญของผู้ผลิตภาพยนตร์ฮาลาลคือการนำเสนอความเป็นอิสลามที่ถูกต้อง ทำให้คนในสังคมเข้าใจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวมุสลิมซึ่งแตกต่างออกไปจากวัฒนธรรมหลักของสังคม และมักไม่ปรากฏในสื่อกระแสหลักหรือนำเสนอไม่ถูกต้องครบถ้วน สอดคล้องกับ

แนวคิดของ Howley (อ้างถึงใน มาโนช ชุ่มเมืองปัก, 2560) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสื่อทางเลือกจากมุมมองของนักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองว่า สื่อทางเลือกคือปรากฏการณ์ที่แสดงถึงความเป็นไปได้ในการทำรายการครอบงำทางการเมืองและเศรษฐกิจของระบบสื่อกระแสหลักและระบบทุนนิยม และอัญชลี ชัยวรพร (2556) กล่าวถึงแนวคิดภาพยนตร์ทางเลือกไว้ว่า รากฐานสำคัญของภาพยนตร์ประเภทนี้จะปฏิเสธวิธีการทำหน้าที่ที่ถูกควบคุมอยู่ในระบบกระแสหลักหรือครอบงำด้วยระบบนายทุน ภาพยนตร์ฮาล์ลจึงเป็นกลไกหนึ่งที่ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์มีความหลากหลายและนำไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โดย มาโนช ชุ่มเมืองปัก (2560) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า สำหรับสังคมไทย การส่งเสริมแนวคิดเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) และพหุวัฒนธรรมนิยม (Multiculturalism) เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อตามแนวคิดของเดนิส แมคเคลว (อ้างถึงใน ภาคีตรีสุกอล, 2551) ที่กล่าวไว้ว่าหนึ่งในบทบาทสำคัญของสื่อก็คือการประสานสัมพันธ์คนในสังคม โดยเฉพาะสังคมที่มีความหลากหลายทั้งในแง่ของอัตลักษณ์ทางศาสนา ชาติพันธุ์ หรือรสนิยม สื่อก็ยิ่งมีความสำคัญในการช่วยให้คนในสังคมเข้าใจกันและกัน

อย่างไรก็ดี ขณะที่ภาพยนตร์ฮาล์ลกำลังต่อสู้ทางวัฒนธรรมเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของชาวมุสลิมและขับเคลื่อนให้เกิดสังคมพหุวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ทว่าในแง่ของการเป็นสื่อทางเลือกที่เผยแพร่แนวคิดของศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยพบว่าบางครั้งภาพยนตร์ฮาล์ลมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความละเอียดอ่อนหรือไม่ใช่เนื้อหาในอุดมคติของคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น การนำเสนอเนื้อหาที่ชี้ให้เห็นว่าอิสลามคือสังคมนิยมที่จริงแท้ที่สุด หรือเป็นการชี้ให้เห็นถึงความดีและความชั่วโดยใช้บรรทัดฐานของศาสนาอิสลามเป็นตัวตัดสิน ก็เป็นไปได้ว่าเนื้อหาของภาพยนตร์ฮาล์ลอาจไปกระทบหรือสร้างความไม่พอใจให้กับคนบางกลุ่ม ดังที่ O'Siochru (1996) ได้กล่าวถึงสื่อทางเลือกไว้ว่า มักอยู่ชั่วคราวข้ามกับสื่อกระแสหลัก เนื้อหาจะมีความขัดแย้งหรือต่อต้านชั่วคราวของสังคม ซึ่งประเด็นดังกล่าวอาจพัฒนาไปเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนในสังคมได้ ดังนั้น ผู้ผลิตสื่อทางเลือกจึงควรมีการตรวจสอบตัวเอง และระมัดระวังในการนำเสนอเนื้อหาเช่นเดียวกับผู้ผลิตสื่อกระแสหลัก

สรุป ภาพยนตร์ฮาล์ลมีกลวิธีการเล่าเรื่องที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปตามสไตล์ของผู้กำกับภาพยนตร์ โดยในฐานะนักสร้างสรรค์ ผู้กำกับต้องสร้างภาพยนตร์ให้ได้บรรณรศภายใต้กฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขของศาสนาอิสลาม ทำให้บางขั้นตอนมีวิธีการสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากภาพยนตร์ทั่วไป ทั้งนี้ แม้จะเป็นภาพยนตร์ทางเลือก แต่ก็มีอาจจะเลยกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด เพื่อให้ภาพยนตร์ไปถึงกลุ่มเป้าหมายได้ โดยภาพยนตร์ฮาล์ลถือเป็นสื่อทางเลือกที่เป็นพื้นที่

ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาวมุสลิม ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนให้เกิดสังคมพหุวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) ควรมีการวิจัยการเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ฮาลาลเรื่องอื่นๆ ของสถานีโทรทัศน์ White Channel (บริษัท ทีเอ็นดีมัลติมีเดีย จำกัด)

2) ควรมีการวิจัยการเล่าเรื่องและกลวิธีการสร้างสรรค์ของภาพยนตร์ทางเลือกเรื่องอื่นๆ เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิทัศน์สื่อทางเลือกในสังคมไทย ซึ่งมีกลุ่มคนที่แตกต่างกันหลากหลายอยู่ร่วมกัน

3) การศึกษาต่อไปเกี่ยวกับภาพยนตร์ฮาลาลหรือภาพยนตร์ทางเลือกเรื่องอื่นๆ ควรพิจารณาในมิติของผู้ชมภาพยนตร์ในฐานะผู้รับสารด้วย เพื่อให้ทราบว่าการนำเสนอเนื้อหาของภาพยนตร์ที่ผู้สร้างในฐานะผู้ส่งสารใช้นั้นมีประสิทธิภาพถึงผู้รับสารหรือไม่ อย่างไร

4) ควรศึกษาผลของการดำเนินงานกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์ฮาลาลหรือภาพยนตร์ทางเลือกเรื่องอื่นๆ เพื่อความเข้าใจภาพยนตร์ทางเลือกในมิติการตลาด ซึ่งยังไม่มี การศึกษามากนัก

6.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาชีพ

1) ควรมีการส่งเสริมให้มุสลิมเรียนรู้การผลิตภาพยนตร์ เพื่อสามารถผลิตสื่อภาพยนตร์ทางเลือกเฉพาะกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการเพิ่มความหลากหลายให้กับอุตสาหกรรม ภาพยนตร์

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรผลักดันสนับสนุนการผลิตสื่อทางเลือกของกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้กลุ่มหรือองค์กรที่ผลิตสื่อดังกล่าวสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *สื่อมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- _____. (2552). *การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค*. ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การ์ม อับดุลเลาะห์. (2521). *คู่มือมุสลิมเบื้องต้น ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ : ส.วงศ์เสงี่ยม.
- คณินภัสร์ ขจร. (2558). *กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดโมบายล์แอปพลิเคชัน ของบริษัท โสมโปรดักส์เซ็นเตอร์จำกัด(มหาชน)*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- จันนิภา เจตสมมา. (2530). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์ เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิระชัย ตั้งสกุล และคณะ. (2556). *ทฤษฎีและการวิจารณ์ภาพยนตร์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิรัฏฐ์ เผ่าจิระศิลป์ชัย. (2548). *การนำเสนอภาพการก่อการร้ายและตัวละครผู้ก่อการร้ายมุสลิม ในภาพยนตร์อเมริกัน ช่วงปี 1994-1998*. สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชค อัลบานีย์ รอฮิมอาอูลลอฮฺ. (มปป). *การคลุมอียาบที่ถูกต้อง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.islammore.com/view/2736>.
- ฐปนีย์ เอียดศรีไชย. (2558). *ทำไมข่าว 3 มิติทำข่าว ภาพยนตร์ อมิน !!!*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2561 จาก <https://deepsouthwatch.org/th/node/6959>.
- ดวงหทัย กอหลวง. (2555). *ความสำคัญของกระดานสนทนาออนไลน์ด้านความงาม ต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภค*. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดอน ปาทาน, เอกรินทร์ ต่วนศิริ, อันวาร์ กอมะ. (2561). *สัญญาณความหวาดกลัวอิสลาม ในสังคมไทย*. ปัตตานี : สมิตัน เพรส.
- ธวัชรินทร์ ทะละหมัด. (2549). *อิสลาม-สื่อ-ความรุนแรง: ปฏิสัมพันธ์บนเส้นทางการสร้างภาพลักษณ์ ความรุนแรง*. สาขาวิชาสหวิทยาการ สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ธีรพันธ์ โล่ทองคำ. (2544). *กลยุทธ์สื่อสารการตลาดแบบครบวงจร*. กรุงเทพฯ: ทิปโป่งพอยท์.
- ธิดา ตันพงศธร. (2552). *กลยุทธ์สื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของภาพยนตร์ไทยแนวแอ็คชั่น: ศึกษากรณีภาพยนตร์เรื่องซ็อก โกลด์*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธีระยุทธ ลาตีพี. (2542). *การสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทย*. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- “นักเรียนหนัง”. (2556). สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2563 จาก http://fmstudy.blogspot.com/2013/09/fm101-introduction-to-film-film-genre-3_9.html.
- บรรจง โกศลวัฒน์. (2529). *การกำกับ (และ) การแสดงในภาพยนตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เฮาท์.
- ประสิทธิ์ อุทาลีศ. (2553). *กระบวนการประชาสัมพันธ์เว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แบบ SEO สำหรับเว็บไซต์วิดีโอ*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- “ปลายศตวรรษนี้อิสลามจะกลายเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดในโลก”. (2560). สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2561 จาก <https://www.posttoday.com/world/485489>.
- ปิยกุล เลาว์ณีย์ศิริ. (2529). *ใครเป็นใครในกระบวนการผลิตภาพยนตร์*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- พงศวีร์ สุภานนท์. (2561). *การปรับตัวในการเล่าเรื่องของผู้กำกับภาพยนตร์นอกกระแสภายใต้ระบบทุนนิยมของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย*. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรจันทร์ เสียงสอน. (2557). *การนำเสนอผู้หญิงและความรุนแรงในภาพยนตร์ไทย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะภาษาและการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรนิมิต ธีราช. (2558). *การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแส*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิทยา ว่องกุล. (2541). *วิกิตึ่มวลชน ยุคจักรวรรดินิยมวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : โครงการวิทยทรรศน์. หน้า 7-8.
- ภาคีดี ศรีสุกุล. (2551). *หลักนิเทศศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- “ภาพยนตร์-ความเชื่อ และต้นเหตุชวนความขัดแย้ง”. (2555). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2562 จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/136390>.

ภัทริยา วิริยะศิริวัฒนนะ. (2559). การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เรื่อง Les Misérables.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาניתเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ คณะניתเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มาโนช ชุ่มเมืองปัก. (2547). การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ตลกไทยยุคนิยมชุด “บุญชู”

กับการสร้างสรรค์ของผู้กำกับภาพยนตร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะניתเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____ . (2560). การผลิตสื่อทางเลือกโดยชาวไทยเชื้อสายปกากะญอ. คณะניתเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2546). *นักสร้าง สร้างหนัง หนังสือ*. กรุงเทพฯ : คณะניתเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 14-15.

เลขา เกลี้ยงเกล้า. (2558). “อมีน” ภาพยนตร์เทิดเกียรติศาสนาพุทธมุฮัมมัด จ่อฉายสามจังหวัด

ชายแดนใต้. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2561 จาก <https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/37032-ameen.html>.

สมคนเ วรวิวัฒน์. (2553). *การบริหารงานกองถ่ายทำภาพยนตร์ไทย : กรณีศึกษาผู้กำกับ ที่เป็น*

ศิลปินตลก. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สร้อยพันธ์ คำดีบุญ. (2559). *กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์นอกกระแส*

ของประเทศไทย ผ่านสื่อสังคมออนไลน์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาניתเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สาขาวิชาניתเทศศาสตร์. (2530). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์*

เบื้องต้น หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สามารถ สนิทกุล. (2542). *การวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาด ที่มีผลต่อการเลือกชม*

ภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศของเยาวชนไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาניתเทศศาสตร์การตลาด คณะניתเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุรศักดิ์ บุญอาจ. (2560). *รูปแบบและความคิดหลักของเรื่องในภาพยนตร์ยอดเยี่ยม รางวัลออสการ์*

พ.ศ.2553-2559. วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม. วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสรี วงษ์มณฑา. (2540). *ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารการตลาด (Integrated Marketing*

Communication). กรุงเทพฯ: Diamond in Business World.

อะมีน บิน อับดุลลอฮ์ อัช-ชะกอวีย์. (มปป). *คนตรีเป็นที่ต้องห้าม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2561

จาก <http://www.islammore.com/view/3631>.

อัญชลี ชัยวรพร. (2556). *ทฤษฎีและการวิจารณ์ภาพยนตร์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อัศวิน เนตรโพธิแก้ว. (2546). *สื่อสันนิบาต*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นาครมิเดีย. หน้า 122-123.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2550). *สื่อและสิทธิการสื่อสารของประชาชนฟิลิปปินส์*. กรุงเทพฯ :

โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.

“Crowdfunding ไอเดียธุรกิจแบบใหม่ กระจายคือความซื่อสัตย์ โปร่งใส และความคิดสร้างสรรค์”.

(2558). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2562 จาก <https://thaipublica.org/2015/02/crowdfunding>.

“Re-define ‘สื่อทางเลือก’ ยุคสงครามข่าวสาร บนทางแพร่งทุน-อิสระ-มีอาชีพ?”. (2558). สืบค้น

เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.tcijthai.com/news/2015/01/scoop/5426>.

Sigree bin Mamak. (2551). *แก่นของอิสลามคืออะไร?* . สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2561

จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/sigree/2008/04/04/entry-3>.

Sukchai. (2561). *Business Model ตอนที่ 8 ‘กลยุทธ์ Crowdfunding’ เทคนิคการระดมทุน*

นอกตลาดหลักทรัพย์. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2561 จาก [https://www.digitalbusiness](https://www.digitalbusinessconsult.asia/articles/business-model-crowdfunding)

[consult.asia/articles/business-model-crowdfunding](https://www.digitalbusinessconsult.asia/articles/business-model-crowdfunding).

ภาษาอังกฤษ

John Fisk, John Hartley, Martin Montgomery, Tim O'Sullivan, Danny Saunders. (1994).

Key Concepts in Communication and Cultural Studies. London and New York,

Routregde.